

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 6 april justerades.

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:234 och 239 till trafikutskottet

Skrivelse

2021/22:104 till finansutskottet

Motioner

2021/22:4479, 4513, 4559, 4586, 4593 och 4617 till utbildningsutskottet

2021/22:4682 till finansutskottet

2021/22:4654, 4658, 4660 och 4666 till justitieutskottet

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2021/22:MJU22 Djurskydd

Utrikesutskottets betänkande

2021/22:UU6 Internationellt utvecklingsbistånd

Socialutskottets betänkande

2021/22:SoU19 Socialtjänstens arbete m.m.

Kulturutskottets betänkanden

2021/22:KrU6 Kulturarvsfrågor

2021/22:KrU9 Kultur och fritid för barn och unga

§ 4 Extra ändringsbudget för 2022 – Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel samt hantering av överskott av vaccindoser

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU39

Extra ändringsbudget för 2022 – Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel samt hantering av överskott av vaccindoser (prop. 2021/22:221) föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 ÅSA WESTLUND (S):

Fru talman! I dag debatterar vi än en gång åtgärder till följd av Rysslands invasion av Ukraina. Det är ett krig som nu pågått i mer än två månader. Det är ett krig vars grymhet inte upphör att beröra oss, timme för timme, dag efter dag.

Regeringens strategi i den här mycket allvarliga situationen är tydlig. Vi ska stötta Ukraina, driva på för sanktioner mot Ryssland och stärka Sverige.

I den extra ändringsbudget som vi debatterar i dag är fokus på det sistnämnda – att stärka Sverige och underlätta för vanligt folk som drabbats hårt av höjda bränslepriser när Ryssland skruvat åt sina kranar med energi till Europa.

Om riksdagen säger ja senare i dag så sänks skatten på diesel och bensin redan från den 1 maj till EU:s miniminivå under fem månader. Sänkningen av energiskatten med 1 krona och 5 öre innebär att priset vid pump sänks med 1 krona och 31 öre, till en beräknad kostnad av 3,9 miljarder kronor. Tillsammans med den permanenta nedsättningen av skatten som riksdagen beslutade om i höstas har skattesänkningarna då bidragit till att sänka priset med 1 krona och 80 öre.

Extra ändringsbudgeten innehåller också förslag om bemyndigande för att skänka överskott av vaccindoser mot covid-19. Covid-19 klassas inte längre som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom, men behovet av vaccin för att undvika allvarlig sjukdom är fortsatt stort runt om i världen.

Rysslands invasion av Ukraina har påverkat världsmarknadspriset på olja och gas kraftigt. Vi ser också en ökning av priserna på till exempel livsmedel. Människor runt om i Europa påverkas direkt i sin vardag, och Sverige är inget undantag.

Ingen regering kan trovärdigt lova att kompensera de prisökningarna fullt ut, men för att mildra effekterna för hushåll och företag har regeringen presenterat en lång rad åtgärder. Vår ingång har varit att så snabbt som möjligt få på plats åtgärder som faktiskt kan bli verklighet.

I åtgärds paketet ingår bland annat just den skattesänkning vi fattar beslut om i dag. Det är en viktig och kraftfull åtgärd som innebär en lättnad för hushållen i en tid med mycket volatila bränslepriser. Men vi ser också vikten av fördelningspolitiskt mer träffsäkra åtgärder. Därför föreslår vi till exempel en höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer.

Men vi befinner oss nu i en ny situation. Internationella organisationer som OECD och IMF varnar för att ge alltför generella stöd. Det riskerar

att driva på inflationen och urgröpa statsfinanserna, en situation som bara ytterligare skulle skada de hushåll och företag vi försöker att stötta.

I den här situationen förordas åtgärder som stöttar hushåll med svagast ekonomi, de som redan innan prisökningarna vred på varenda krona för att få pengarna att räcka till det nödvändiga hela månaden ut. Det är en analys som är viktig att ha med sig i det fortsatta arbetet.

Fru talman! Det osäkra ekonomiska läget gör det också viktigt att värna den ordnade och sammanhållna budgetprocessen. Det är de principerna som gjort att vi kunde möta såväl corona som den nya säkerhetspolitiska situationen med en urstark ekonomi.

När vi gick in i pandemin var statsskulden den lägsta sedan 1977. I kris ska förstås den styrkepositionen användas. Men också i tider av kris är ansvar för skattebetalarnas pengar viktigt. Vikten av god beredning behöver till exempel vägas mot behovet att få insatser på plats snabbt.

Just därför ska det finnas särskilda skäl för att regeringen ska få lägga fram en extra ändringsbudget till riksdagen. Finns inte de särskilda skälen bör frågorna hanteras inom ramen för ordinarie budgetprocesser.

Fru talman! I dag behandlar vi även utskottsmajoritetens förslag till tillkännagivanden. De handlar om att stötta jordbruket för att säkra svensk livsmedelsberedskap samt ett ökat stöd till civilsamhället för deras arbete med mottagandet av flyktingar från Ukraina.

Det svenska jordbruket har drabbats hårt av ökade kostnader för flera insatsvaror i spåren av Rysslands invasion av Ukraina. Att säkra svensk livsmedelsproduktion är viktigt inte minst för svensk livsmedelsberedskap i händelse av kris.

Regeringen har därför nu, precis som under tidigare kriser såsom torkan, vidtagit åtgärder. Tidigare i våras presenterades ett första åtgärds paket på 1,1 miljard kronor, och i måndags presenterade regeringen tillsammans med Centerpartiet ytterligare ett åtgärds paket innehållande stöd till animaliesektorn, utökat Norrlandsstöd, stöd till yrkesfisket samt retroaktiv återbetalning av dieselskatt. Totalt handlar det om cirka 3,2 miljarder kronor.

För att säkra en uthållig livsmedelsproduktion i Sverige och EU krävs en gemensam jordbrukspolitik som är stabil och inte undergräver konkurrensen på marknaden. Det vore olyckligt med en situation där EU:s medlemsländer i allt högre grad begär undantag från och frångår de EU-regler vi gemensamt kommit överens om.

Vi är därför kritiska till utskottsmajoritetens förslag att utan en djupare analys driva på för undantag från EU:s statsstödsregler på en rad områden. Ett sådant vägval kan få väldigt negativa konsekvenser för svenskt jordbruk. Därför måste sådana vägval grundligt analyseras. Vi har därför reserverat oss mot tillkännagivandet.

Vi har också under processen höjt på ögonbrynen över ordningen att partier i utskottet slagit ihop sina önskelistor om stöd till jordbruket i stället för att enas om en rimlig prioritering.

När det gäller förslaget till tillkännagivandet om ökade medel till civilsamhället delar vi förstås bilden att civilsamhället och trossamfunden gör ett viktigt jobb för att mottagandet och integrationen ska fungera väl. För att stötta civilsamhällets insatser har regeringen därför i ändringsbudgeten föreslagit 100 miljoner kronor till civilsamhällets organisationer just för insatser för skyddsbehövande från kriget i Ukraina.

Prot. 2021/22:103
27 april

-----
*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Därför anser vi att det är prematurt att riksdagens majoritet redan nu vill slå fast att det finns särskilda skäl för en extra ändringsbudget med ytterligare stöd till civilsamhället. Men regeringen följer även framöver utvecklingen och är förstås beredd att vidta ytterligare åtgärder om det blir nödvändigt.

Fru talman! Därmed vill jag yrka bifall till regeringens förslag till extra ändringsbudget, det vill säga under punkt 1 i betänkandet, och därutöver bifall till Socialdemokraternas samtliga reservationer, det vill säga under punkt 2 och 3.

(Applåder)

Anf. 2 LORENTZ TOVATT (MP):

Fru talman! Det pågår som bekant ett fruktansvärt krig i Ukraina. Det är olagligt och fruktansvärt på alla möjliga sätt, och oskyldiga civila drabbas och dödas. Vi som sitter i den här kammaren ägnar förstås mycket av vår tid åt att fundera på vad vi och Sverige kan göra för att så snart som bara är möjligt sätta stopp för kriget.

Det är därför som Miljöpartiet har föreslagit ett omedelbart stopp för all import av rysk energi oavsett om det är gas, olja, uran eller biodrivmedel. Det ska förstås stoppas på EU-nivå om möjligt, men Sverige ska också kunna visa att vi är ett föregångsland och göra det unilateralt.

Bortom frågan om ett stopp för kriget finns naturligtvis också frågan om effekterna här i Sverige på hushållen och hur vi kan stötta för att vi alla ska ta oss igenom situationen.

De här två frågorna ska inte motarbeta varandra och stå mot varandra. Vi kan inte med den ena handen försöka stoppa kriget och med den andra agera i den här kammaren på ett sätt som göder Putins krigskassa.

Som tur är finns det de som inte bara sitter och tycker om detta utan som är experter och forskare och har en kompetens som vi i den här kammaren saknar vad gäller hur man ska gå till väga. Jag tänkte citera några av dem. Det är Johan Gars, miljöekonom vid Beijerinstitutet, Daniel Spiro, nationalekonom vid Uppsala universitet och Henrik Wachtmeister, forskare i globala energisystem vid Uppsala universitet. Dessa tre har skrivit en debattartikel i Dagens Nyheter där de skriver om hur Sverige kan agera och hur Europa bör agera för att inte göda Putins krigskassa i det här fruktansvärda läget. De har skrivit en forskningsstudie som handlar om hur mycket Ryssland tjänar på att EU-länder nu på bred front, så gott som alla länder, går fram med sänkta skatter på bränsle.

De skriver på DN Debatt: ”Detta är ett nollsummespel som innebär stora extraintäkter för Ryssland – möjligtvis uppemot 400 miljoner kronor per dag den första månaden.” Effekten avtar därefter lite, men det innebär ändå 40 miljarder kronor på årsbasis. Och det här är utöver de 6 miljarder kronor per dag som EU redan i dag köper rysk energi för.

Bara för att ta dessa 400 miljoner, som sedan blir lite mindre per dag, och sätta dem i kontext kring vad det betyder för Putin: Det innebär motsvarande 1 000 yrkessoldater i ett år. Det som Putin tjänar på en enda dag genom att europeiska länder sänker skatten på bränslen kan han alltså lägga på 1 000 yrkessoldater i ett år. Det är de faktiska siffrorna.

Det jag vill visa med citatet och debattartikeln är att det som sju av åtta partier i den här kammaren just nu gör är att med den ena handen vilja sätta stopp för kriget men med den andra agerar på ett sätt som göder Putins

krigskassa. Det är alltså precis det som vi absolut inte ska göra om vi så snart som möjligt vill förstöra Rysslands möjligheter att fortsätta sitt anfallskrig i Ukraina.

Det här sker samtidigt som vi också lever i ett klimatnödläge. Det som händer när man sänker skatten på fossila drivmedel är att man bidrar till att upprätthålla en hög efterfrågan. Det är det som göder Putins krigskassa, men det är också det som just nu gör att vi ser att flera länder runt omkring i vår omvärld nu öppnar nya oljefält.

Det handlar om vårt sätt att agera i den här kammaren. Det handlar också om många andra parlament, men det är inte minst vad sju av åtta partier gör i denna kammare som leder till att vi nu öppnar nya oljefält – oljefält som kanske inte hade öppnats annars. Det har kommit besked om flera nya oljefält runt om i världen på grund av denna upprätthållna efterfrågan på fossila drivmedel.

Det här agerandet är farligt både för kriget och för klimatet. Det märkliga är att det sker i en situation där vi faktiskt har alternativ. Det är möjligt att agera på ett sätt för att stoppa kriget och för att stötta våra hushåll och företag genom krisen. Man kan göra som Miljöpartiet har gjort: Vi har lagt fram stora krisstöd och stora stödpaket som handlar om att ta oss ur situationen med fossilberoendet snarare än att göda det.

Det handlar till exempel om att snabba på elektrifieringen inom transportsektorn. Vi vill ge ett extra stöd till den som bor på landsbygden och köper en elbil. Om man dessutom skrotar sin fossilbil får man ytterligare stöd; man kan få uppemot 90 000 kronor om man skrotar en fossilbil och köper en elbil.

Vi behöver tänka energieffektivisering. Det finns en historielöshet här, för vid tidigare kriser har det varit nummer ett. Då har man sagt: Samåk till jobbet! Agera för att minska ditt energibehov innan vi stöttar för mer energianvändning! Under oljekrisen och i tidigare krigssituationer har svensk politik agerat för att få fram mer energieffektivisering. Det måste vi ha större fokus på.

Vi kan stötta genom att sänka skatten på annat. Vi kan till exempel sänka skatten brett för dem som bor i glesbygd. De forskare som jag pratar om tar som exempel i sin artikel upp att motsvarande summa pengar direkt in i plånboken för vanligt folk ger exakt samma stöd, men det stöder inte Putin. Det blir bara en marginell påverkan vad gäller stöd till Putin om man sänker skatten och placerar pengar direkt i plånboken i stället för att sänka skatten för dem som väljer att köpa Putins olja.

Vi kan sänka matmomsen. Vi ser att inflationen redan nu driver upp priset på maten och att vi har brist på insatsvaror som bidrar till högre matpriser. Mat är någonting som alla behöver, oavsett om man väljer att köpa Putins olja eller inte. Vi kan jobba med engångsutbetalningar till människor som verkligen behöver det.

Alla de saker som jag nu har räknat upp är saker som Miljöpartiet har gått fram med i stora stödpaket. Det är sådant som inte bidrar till att vare sig elda på klimatkrisen eller att göda Putins krigskassa. Det går med andra ord att göra någonting åt det här hållet utan att agera på det sätt som förstör möjligheterna att stoppa kriget i Ukraina.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Prot. 2021/22:103
27 april

-----
*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Anf. 3 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! I dag har vi en extra budget ytterligare på bordet, till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Låt mig konstatera det andra talare redan har konstaterat: Det här är i första hand ett enormt mänskligt lidande för de människor som nu utsätts för krigets fasor i vårt närområde.

Den här riksdagen har i bred enighet fattat beslut som innebär att vi skickar både vapen och pengar för att Ukraina ska kunna försvara sig mot den ryska angriparen. Det har varit viktigt.

Det vi hanterar i dag, fru talman, är de effekter kriget också har på svensk ekonomi, svenska hushåll och svenska företag. Det som är anmärkningsvärt i detta är att det är en följd av initiativ från olika partier i riksdagen, fru talman, och inte från regeringen. Det är alltså inte regeringen som tar initiativ för att mildra effekterna för svenska hushåll.

Vi kommer i dag att sänka skatten på bensin och diesel med 1 krona och 30 öre. Tillsammans med den tidigare sänkning på 50 öre som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna aviserade i den budget som gäller i år leder detta till att på söndag, den 1 maj, sänks priset vid pump med 1 krona och 80 öre. Så ni som funderar på att tanka bilen kanske ska vänta till söndag, om ni har möjlighet, för då kommer det att bli betydligt billigare!

Det här är del ett av tre i det paket som Moderaterna tog fram, fru talman, för att få ned priset vid pump med 5 kronor per liter. Det gör vi för att mota de problem som de höga priserna ställer till med för hushåll och företag i ett land med långa avstånd i Europas utkant. Vi behöver få ned priset vid pump betydligt. Redan före kriget hade vi ett läge där Sverige hade världens högsta pris på bensin och diesel. Det satte stor press på hushållen redan före kriget, och med de kostnadsökningar som vi har sett nu har det blivit mycket svårt att bära.

Det här späder också på inflationen, ska man komma ihåg. Kostnaderna för företagen trycks nämligen vidare ut på underleverantörer och till slut ut mot kund.

Det vi kan göra, fru talman, är att lägga fram förslag för riksdagen, som Moderaterna gjorde: 5 kronor vid pump. Vi tog fram förslaget tillsammans med Peder Blohm Bokenhielm och Bränsleupproret, så ett stort tack till honom. Jag vill också rikta ett särskilt tack till Ali Esbati och Vänsterpartiet, som var konstruktiva i de samtal som gjorde att vi kunde få förslaget på plats. Också ett stort tack till Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, som stödde förslaget!

Men kom ihåg, ni som lyssnar på debatten, att detta skedde med stort motstånd från Socialdemokraterna och regeringen. Vid varje steg sa man: Det här vill vi inte göra, det här kan vi inte göra, det här går inte att göra. Och på punkt efter punkt har utskottet visat att det absolut går att göra dessa saker för att mildra konsekvenserna för hushåll och företag. Det går om man vill.

Fru talman! Rysslands anfallskrig har också inneburit att en hel del andra saker har blivit betydligt dyrare. Ryssland är, som vi har konstaterat, en stor producent av olja och gas men också av konstgödsel, vilket sätter stor press på lantbruk både i Sverige och i stora delar av Europa. Det innebär att vårsådden i stora delar av södra Europa var i fara från början när kriget bröt ut.

-----

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Det andra paket som ligger på bordet handlar om ett krisstöd på 4,6 miljarder kronor till det svenska lantbruket. Eller egentligen är det inte ett krisstöd till lantbruket utan ett stöd för att säkerställa att det finns svensk mat på butikshyllorna till hösten och vintern.

Vi lever i ett modernt samhälle där maten till stor del importeras, och vi har glömt bort vad som gör att vi har något att äta. Det måste fungera med vårsådd. Det måste fungera med nya besättningar av gris och andra köttdjur. När denna infrastruktur hotas på det sätt som kriget har inneburit riskerar vi också matkris i stora delar av världen. Sverige som rikt land kommer säkert att kunna bjuda över på världsmarknaden till hösten och vintern, men Sverige har också ett ansvar för att säkerställa matproduktion så att maten räcker också till andra delar av världen.

Detta är ett bra förslag som träffar brett mot det svenska lantbruket. Vi blev lite förvånade, fru talman, när vi såg att Centerpartiet och regeringen tog delar av det som var utskottets förslag och presenterade det som ett separat förslag. Det viktiga är ju att vi genomför de här delarna, men vi blev lite förvånade.

Samtidigt noterar vi att Socialdemokraterna i dag tänker rösta emot det här paketet, samtidigt som man ställer sig bredvid Centerpartiet och säger: Låt oss göra några delar av paketet. Men det får väl de partierna svara för. Det viktiga är att stödet kommer på plats och säkrar den svenska matproduktionen så att det finns mat på butikshyllorna till vintern.

Fru talman! Moderaterna står också bakom det förslag som Jakob Forsmed och Mats Persson från Kristdemokraterna respektive Liberalerna har lagt fram för att stötta upp civilsamhället för att klara av mottagandet när vi nu har många ukrainska flyktingar som kommer. Civilsamhället kommer att få ta ett mycket stort ansvar i den akuta mottagandefasen men också med andra olika insatser längs vägen. Det är alltså ett viktigt besked till civilsamhället att det finns en enig riksdag bakom det förslaget.

Fru talman! Jag är väldigt glad att vi redan på söndag, den 1 maj, kommer att kunna säga till svenska folket att bränslepriset vid pump har blivit 1 krona och 80 öre lägre. Detta kommer att göra stor skillnad för hushåll och företag. Men vi kommer inte att ge oss, fru talman. De två andra delarna, som sammantaget ska få ned priset vid pump med 5 kronor, kommer vi inte att släppa. Utskottsmajoriteten är också väldigt tydlig med att vi kommer att fullfölja detta.

Den första delen, som vi fattar beslut om i dag och som genomförs på söndag, handlar om att sänka energiskatten ned till EU:s miniminivå. Den andra delen i förslaget handlar om att regeringen får ett uppdrag att säkerställa att man genom förhandling med EU-parlamentet och EU-kommissionen kan lägga fram en begäran om ett undantag så att man kan få sänka priset under EU:s miniminivå i energiskattedirektivet. Den tredje delen, fru talman, handlar om att minska inblandningen av biobränsle, det vill säga retroaktivt förändra reduktionsplikten för innevarande år, för att kunna säkerställa att man får ned priset här och nu.

De här tre delarna sammantaget får ned priset vid pump med 5 kronor litern.

En sak gör mig lite förvånad, fru talman, men detta kanske finansutskottets ordförande Åsa Westlund kan svara på: Socialdemokraterna i riksdagen står nu bakom det förslag som Moderaterna lade fram och som samlade en majoritet i utskottet. De kommer i dag att rösta för det. Utskot-

tet säger att samtliga delar i initiativet ska genomföras. Samtidigt säger samma parti i regeringen att man nu inte vill göra något mer. Det är två ståndpunkter som Socialdemokraterna har och som rimligen är rätt oförenliga med varandra.

Först säger man: Nu räcker det, vi tänker inte hjälpa till, vi tänker inte göra något mer, vi tänker försvåra, vi tänker krångla, vi ska inte sänka skatten mer för dem som behöver få billigare bränsle. I andra andetaget säger man: Jo, vi står bakom den övriga utskottsmajoriteten och avser att göra detta. De två ståndpunkterna, fru talman, går inte ihop.

Jag hoppas att finansutskottets ordförande Åsa Westlund kan bringa lite klarhet till dem som följer debatten. Vad är det egentligen som gäller? Vad är Socialdemokraternas ståndpunkt i detta? Vill man fullfölja Moderaternas förslag hela vägen och få ned priset med 5 kronor vid pump, eller är det nog nu? Det tror jag att de som lyssnar är väldigt intresserade av.

Med det, fru talman, yrkar jag å Moderaternas vägnar bifall till utskottets förslag i betänkandet i samtliga delar. Detta är viktiga saker att få på plats för svenska hushåll.

Anf. 4 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Edward Riedl ville väldigt gärna att jag skulle klargöra vad som är Socialdemokraternas politik. Det gör jag gärna, även om jag tycker att vi har gjort det väldigt många gånger.

Vi har en väldigt pragmatisk inställning. För oss är resultatet det viktigaste, det som gör skillnad i människors plånbok. Därför har vi presenterat förslag som enkelt går att genomföra här och nu utan att det kräver någon inblandning av andra parter och som också skulle kunna vara ett tydligt besked till väljarna här och nu. Därför står vi bakom de skattesänkningar som vi röstar om i dag och som ska börja gälla den 1 maj. Men vi står också bakom att försöka driva på i EU. Går det välkomnar vi det. Statsministern har till och med själv lyft upp detta på högsta nivå för att få resultatet att vi tillfälligt kan sänka skatten ännu mer, under EU:s miniminivå.

Går inte det har vi föreslagit en direkt drivmedelskompensation om 1 000 kronor per bil, lite högre för dem som bor i glesbygd. Den har Moderaterna inte sagt att de kan tänka sig att stödja om EU-vägen visar sig omöjlig. Kanske kan vi få ett besked i dag från Edward Riedl: Om det nu visar sig att EU-vägen faktiskt inte går, att 27 medlemsländer inte kan enas om att ge Sverige den möjlighet som Moderaterna vill, bryr ni er då om konsumenternas plånbok, eller var det egentligen en skattesänkingskampanj som var det viktigaste? Bryr ni er då om svenska folkets plånböcker och går med på vårt förslag som vi kan genomföra här och nu, nämligen en tusenlapp mer till alla som äger en bil?

Anf. 5 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Låt mig tydliggöra några saker för er som lyssnar. Det finns inget förslag från regeringen om 1 000 kronor till konsumenterna. Det finns inget sådant förslag inskickat. Det finns *ett* förslag, och det är Moderaternas förslag om 5 kronor lägre pris per liter vid pump. Det förslaget finns, och det samlade också en majoritet i finansutskottet.

Den första delen av de tre delarna för att sänka priset med 5 kronor litern vid pump fattar vi beslut om i dag. Det kommer att börja gälla på söndag och kommer att underlätta för väldigt många konsumenter.

Den andra delen i förslaget handlar om att begära ett undantag i EU när det gäller energiskattedirektivet. Då skulle jag och kanske svenska folket vilja veta: Har den här regeringen skickat in en sådan ansökan om undantag – ja eller nej? Sverige kommer aldrig att få ett undantag i EU om vi inte skickar in en ansökan. Så min första fråga är, fru talman: Har regeringen skickat in en sådan ansökan?

Den tredje delen när det gäller att få ned priset vid pump var att retroaktivt sänka reduktionsplikten. Hur långt har regeringen kommit med detta? Vi har nämligen inte sett att det har kommit något förslag på riksdagens bord.

Ni som lyssnar på debatten! Lita på oss! Utskottsmajoriteten kommer inte att vara lika saktfärdig som den här regeringen. Vi kommer att säkerställa att alla delar i det förslag som Moderaterna tog fram ska genomföras. Priset ska ned med 5 kronor per liter vid pump.

Det är klart att vi är beredda att diskutera andra förslag om något skulle visa sig vara omöjligt, vilket vi inte tror. Då hade vi inte gjort detta. Men det är viktigt att ni som lyssnar förstår att det inte finns några andra förslag. Den här regeringen har inte tagit fram några andra förslag. Man pratar mycket, och man har många presskonferenser. Men det har kommit väldigt få förslag till Sveriges riksdag. Och då är det väldigt svårt att ta ställning till dem.

Anf. 6 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Edward Riedl för svaret.

Edward Riedl säger att det inte finns något förslag från regeringen. När regeringen presenterar saker ska regeringen faktiskt också ta fram de förslagen. Regeringen och myndigheterna jobbar nu för högtryck med det. När Moderaterna presenterar ett förslag skriver de ett papper och kallar det för sitt förslag. Men att man skriver det på ett visst papper i stället för ett annat gör det inte mer möjligt att genomföra.

Summa summarum – det är lite oklart, när man lyssnar på Edward Riedl, hur det som Moderaterna vill ska gå till på EU-nivå. Det finns alltså ingen möjlighet att begära undantag, som det ser ut i dag. Man måste övertyga ett antal medlemsländer och EU-kommissionen att öppna upp för den möjligheten.

Edward Riedl undvek att nämna de andra medlemsländerna. Han talade om Europaparlamentet och andra institutioner inom EU. Men det är alltså medlemsländerna som vi måste övertyga. För att lyckas med det är det rimligen mest effektivt att lyfta upp det med de andra stats- och regeringscheferna. Det finns nämligen ingen sådan process som Edward Riedl hänvisar till.

Statsministern har lyft upp det. Och vi fortsätter att driva frågan. Vi kan dock inte hålla på med detta i flera år. Konsumenterna behöver besked här och nu. Om det visar sig att det inte är en framkomlig väg inom rimlig tid kommer regeringen att lägga fram det förslag som man nu förbereder. Då blir Moderaterna fortfarande konsumenterna svaret skyldiga. Kan de räkna med att få den här lättningen i plånboken? Eller gäller det bara om Moderaterna får igenom exakt det förslag som de tycker är bäst och också lyckas övertyga 26 andra medlemsländer? Kommer konsumenterna att få stå utan kompensation om det inte går?

(Applåder)

Anf. 7 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Ni som lyssnar! Till att börja med kunde vi notera att det inte kom något svar. Ansökan har nämligen inte skickats in. Efter två månader finns det inget förslag på riksdagens bord om tusenlappen som man pratar om. Det har inte skickats in någon ansökan till Bryssel. Den här regeringen sitter alltså fortfarande på händerna och funderar på varför ingen vill det som regeringen vill.

Fru talman! Det kommer inte att fungera. Det är på det sättet att om man vill få stöd för sina förslag får man lägga fram dem i riksdagen. Och om man vill få ett undantag i Bryssel får man skicka in en ansökan om det. Om man inte gör det kommer man nämligen inte att lyckas. Det låter som att partier skickar in papper hit och dit. Men det finns faktiskt ingenting att fatta beslut om i den här kammaren om inga förslag skickas in.

I dag kommer vi att kunna fatta beslut om att sänka skatten vid pump från och med den 1 maj. Det gör vi därför att det kom ett förslag till finansutskottet. Finansutskottet har behandlat det, och riksdagen kan i dag fatta beslut om det. Det kommer att verkställas till på söndag. Då kommer det att bli 1 krona och 80 öre billigare för er som åker och tankar.

Det är så politiken fungerar. Men då måste man göra jobbet, fru talman. Den här regeringen har konsekvent valt att inte göra det. Man lägger inte fram några förslag. Man försöker säga att man gör allt man kan. Men det man egentligen säger är: ”Det här går inte. Det här kan vi inte. Det här vill vi inte.” Då kommer inte mycket att hända.

Sverige hade behövt en mer handlingskraftig regering vid det här tillfället.

Anf. 8 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi en extra ändringsbudget med förslag på bland annat tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel. I betänkandet finns också två nya utskottsinitiativ som har vunnit majoritet i finansutskottet. Båda är en följd av Rysslands fruktansvärda invasion av Ukraina.

Återigen har finansutskottet tagit initiativ till att riksdagen ska ge regeringen i uppdrag att arbeta fram ett skarpt förslag till stöd för en mycket hårt drabbad sektor: jordbrukarna. Enligt tillkännagivandet som vi föreslår ska regeringen bland annat återkomma med att kraftigt öka det befintliga krisstödet till gris- och fjäderfäsektorn. Samtidigt ska det införas ytterligare krisstöd till mjölk-, nötkötts-, lamm- och färföretag. Minst 1,5 miljarder kronor ska tillföras denna sektor.

Regeringen får i uppdrag att på EU-nivå aktivt driva att ett gruppundantag från statsstödsreglerna införs för just animaliesektorn, som en följd av Rysslands invasion av Ukraina. Detta skulle kunna innebära ytterligare 1,5 miljarder kronor.

Regeringen föreslås ge jordbrukare möjlighet att nyttja all sin mark så bra som möjligt utan att det påverkar det befintliga förgröningsstödet. Här krävs att regeringen förhandlar med EU; det stämmer. Regeringen ska också återkomma snarast med förslag på ett tillfälligt undantag från EU:s statsstödsregler för att stödja växtodlingsföretag och framför allt veteodlare. Här finns ett utrymme på upp till 1 miljard kronor.

Regeringen har aviserat att man ska maximera återbetalningen på dieselskatt för jord- och skogsbruk från den 1 juli i år. Nu får regeringen i uppdrag att ta fram en lösning för att kunna återbetala dieselskatt retro-

aktivt från och med den 1 januari i år. Dessutom får regeringen i uppdrag att utöka det så kallade Norrlandsstödet maximalt under 2022.

Glädjande nog har finansministern förekommit dagens votering genom att köra över sina egna ledamöter i finansutskottet. De reserverar sig mot hela förslaget och säger nej till hela paketet med stöd till jordbrukarna. Några av punkterna jag har nämnt är alltså på väg att bli verklighet, trots att Socialdemokraterna hela tiden har sagt nej till detta i processen. Denna rödröda röra får väl tillskrivas minoritetsregeringen som vackert får anpassa sig efter oppositionens majoritetsbeslut.

Fru talman! Regeringen har fått i uppdrag av riksdagen att med alla medel arbeta för att sänka dagens extremt höga bränslepriser. Det handlar om att rädda företag som är beroende av bränsle för sin verksamhet. Det handlar om att stötta privatpersoner som är beroende av bilen, så att de faktiskt har råd att använda den.

I denna extra ändringsbudget har regeringen återkommit med ett förslag på sänkning av skatten till den miniminivå som EU medger. I praktiken handlar det om en sänkning på 1 krona och 5 öre vid pump från och med den 1 maj till och med den 30 september.

Vi anser att priset fortfarande är alldeles för högt. Att sänka skatt och moms på bränsle permanent vore önskvärt, med tanke på hur skatterna har ökat över tid. Men det är osäkert om det är en framkomlig väg, eftersom Sverige inte har rätt att bestämma över sina egna skatter. Just bränsleskatterna styrs av EU:s energiskattedirektiv.

Sverigedemokraterna har länge drivit frågan om lägre bränslepriser. Det vi kan påverka är inblandningen av biodrivmedel i den svenska bränslemixen, det vill säga reduktionsplikten. Denna fråga avgörs på nationell nivå. Reduktionsplikten för diesel i Sverige ligger just nu på dryga 30 procent.

Vi vill ha en lägre reduktionsplikt – 5 procent för diesel och 2 procent för bensin. Det skulle göra att vi kan fortsätta att använda inhemskt producerade biodrivmedel med hög miljöprestanda samtidigt som vi avstår från hållbarhetsmässigt sämre importerade alternativ som i bästa fall endast är ineffektiva men i värsta fall är kontraproduktiva. Man ska också vara medveten om att bränsleförbrukningen ökar markant med inblandning av biobränsle, vilket också ökar kostnaderna för konsumenterna.

Fru talman! Ett annat obekvämt faktum är att Sverige efter årtionden av ansträngningar inte har någon stor inhemsk produktion av biodrivmedel. Tvärtom möts efterfrågan med omfattande import. I Energimyndighetens rapport *Drivmedel 2020* uppskattas 93 procent av den HVO och FAME som användes i Sverige år 2020 vara importerad.

På grund av kravet på den höga inblandningen dammsuger Sveriges bränsleaktörer marknaden på HVO tillverkad av slakteriavfall. Detta leder till en anmärkningsvärt hög efterfrågan på HVO från storskaliga slakterier. En diskussion om hållbarheten i att konsumera slaktavfall från exempelvis Australien för transporter i Sverige har tyvärr uteblivit. Man talar varken om det oetiska i att gynna storskaliga slakterier som inte lever upp till svenskt djurskydd vid slakt eller de långa transporterna över jorden. Dessa transporter görs inte med hållbara bränslen.

EU-kommissionen uppmanade nyligen medlemsländerna att sänka inblandningen av biodrivmedel på grund av de höga matpriserna i unionen.

Prot. 2021/22:103
27 april

-----
*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Vi bör alltså av säkerhetsskäl och av risk för lägre tillgång till livsmedel fokusera på att nyttja vår odlingsbara mark för ätbara grödor.

Fru talman! Sverigedemokraterna anser att bränslepolitiken behöver förhålla sig till verkligheten och sluta arbeta mot såväl hushåll som företag. Kritiken om att sänkta bränslepriser skulle ge upphov till ökade utsläpp håller helt enkelt inte. Priset vid pump skulle även med vårt förslag om flera kronors sänkning genom hårt minskad reduktionsplikt fortfarande vara extremt högt och knappast utgöra någon risk för att vi nöjeskör våra bilar.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde David Perez (SD).

Anf. 9 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Två talare har nu sagt att socialdemokraterna i riksdagen inte skulle stå bakom det som den socialdemokratiska regeringen presenterade så sent som i går om stöd till det svenska lantbruket. Jag kände mig därför tvingad att begära replik och ge en liten förklaring.

Utskottsmajoriteten ställer sig i dag bakom en helt ny princip om tillkännagivanden. Man föreslår i ett tillkännagivande till regeringen att regeringen ska göra det som den redan sagt att den ska göra. Det är ändå en helt ny ordning. Vi har redan sett en explosion av tillkännagivanden, och nu tar utskottsmajoriteten detta ett steg längre. Vi behöver inte säga till regeringen att den ska göra det den redan har sagt att den ska göra.

Vi anser att punkterna om jordbruket i tillkännagivandet är helt överflödiga. I fråga om de andra punkterna ser vi en väldigt stor risk för att andra länder kraftigt kommer att höja sitt stöd till jordbruket om vi öppnar för att ta bort EU:s statsstödsregler på jordbruksområdet. Vi tror inte att svenska bönder, som är vana vid att klara konkurrensen, gynnas av höga subventioner i Frankrike.

Det hade krävts en bättre analys än att bara tycka till lite i ett tillkännagivande. Därför har vi reserverat oss mot förslaget. Vi tycker inte att det är berett, och vi tror att det kommer att leda till allvarliga konsekvenser för svenskt jordbruk om man öppnar den dörren så lättvindigt som utskottsmajoriteten gör.

För sakens skull, Charlotte Quensel: Ser inte Sverigedemokraterna en risk för att Europas länder börjar konkurrera med varandra om att höja skattesubventionerna till jordbruket igen och att det kan skada svenskt lantbruk?

Anf. 10 CHARLOTTE QUENSEL (SD) replik:

Fru talman! Först och främst vill jag svara på frågan om varför vi står fast vid att ta upp hela betänkandet. Vi har haft en mycket kort process. Vi har jobbat så fort vi kunnat för att regeringen har velat det så att man kan få ut olika stöd snabbt dit där de ska vara. Så sent som i går sa socialdemokraterna i utskottet att de stod bakom hela sin reservation, det vill säga att förslaget ska falla. Jag förstår det, för plötsligt anser finansministern tydligen inte att det är så viktigt att hålla fast vid det som socialdemokraterna säger i riksdagen om att man ska göra en grundlig analys.

Man skickade den här texten – det särskilda yttrandet – till oss i slutet av förra veckan och anförde att det inte fanns tillräcklig tid för att göra en grundlig analys. Därför skulle man avslå förslagen. Så står det i ordförandens reservation. Därför blev det lite konstigt när finansministern hade gjort en sådan analys till måndagen.

Jag tror att det handlar om att regeringen inte har majoritet. I stället för att behöva ta emot och utföra detta vill man föregå oss på de punkter som man plötsligt anser vara okej att tillmötesgå finansutskottet. Sedan försöker man få det att verka som att det inte kommer från finansutskottet och oppositionen utan att man själv kommer med ett initiativ.

Anf. 11 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Fru talman! Man behöver inte spekulera och gissa. Regeringen har under hela processen sagt att man jobbar med en bra utformning för ett stöd som man kommer att presentera. Det har varit tydligt hela vägen.

Jag kan lugna Charlotte Quensel med att regeringen inte presenterade förslag i måndags som vi i finansutskottet inte har varit inblandade i. Vi har varit inblandade hela vägen, och vi i vårt parti skriver självklart våra reservationer utifrån våra gemensamma ställningstaganden, det vill säga från socialdemokraterna i både regeringen och riksdagen.

Det finns en skillnad. När regeringen presenterar förslag ska man veta exakt vad som föreslås. Man kan inte bara skriva att det behövs lite mer stöd till lantbruket, utan förslagen ska vara tydliga och kunna genomföras. Det har nu presenterats, och vi står, så som det uttrycks i vår reservation, självfallet bakom allt det som regeringen har presenterat till stöd för jordbruket, men vi är även fortsättningsvis väldigt kritiska till att utskottsmajoriteten utan vidare analys säger att man ska rucka på de regler som gäller för EU-gemensamma konkurrensregler inom jordbrukssektorn. Vi tror att det allvarligt kan skada svenskt jordbruk.

Denna analys delas av socialdemokraterna i både riksdag och regering. Det är inte en dörr som man lättvindigt öppnar. Om vi ska ha den ordningen kommer det att kosta skattebetalarna mycket. EU:s jordbruksstöd brukar inte höra till de mest populära delarna i svensk politik. Därför ska vi heller inte lättvindigt öppna den dörren. Jag oroas av att utskottsmajoriteten gör det i dag utan en grundlig analys, och därför har vi reserverat oss mot det förslag som innebär att man går vidare och öppnar dörren för att rucka på statsstödsreglerna.

Anf. 12 CHARLOTTE QUENSEL (SD) replik:

Fru talman! I mitten av mars öppnade EU-kommissionen själv upp för att rucka på det här. Det gjordes på grund av den allvarliga krisen i Europa. Det här skedde alltså för ett bra tag sedan.

Jag förstår fortfarande inte vad finansutskottets ordförande menar. Man lade in ett avslag till hela förslaget sent i förra veckan och anförde att det hela inte var tillräckligt väl analyserat. Sedan kom finansministern på måndagen och hade analyserat dessa frågor tillräckligt väl. Det handlar om dagar.

Finansutskottets socialdemokratiska ledamöter hade kunnat låta bli att under tidspress skicka in ett förslag och i stället synkat med sin egen finansminister. Det är fortfarande så att de förslag som finansministern tog upp tillsammans med Centern i måndags kommer ur ett förslag till ut-

skottsinitiativ i finansutskottet, och det är ett utskottsinitiativ som har varit motarbetat av Socialdemokraterna från dag ett.

Anf. 13 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag kommer strax att komma in på den oerhört svåra situationen för Sveriges bönder och för den svenska landsbygden, som vi ska debattera i dag.

Det är två månader efter att Rysslands invasion av Ukraina inleddes fortfarande omöjligt att inte inleda ett anförande med att ta upp situationen där med Putin och hans generalers vedervärdiga massiva brott mot allt vad mänskligheten bör stå för. Det gäller också det heroiska motstånd där Ukraina nu i två månader har stått emot en helt osannolik övermakt. De kanske rent av kan segra i denna kamp för allas vår frihet, om de bara får en lite större rännil av stöd militärt och humanitärt från oss i den fria världen.

Men kriget och människobrotten har också tvingat miljtontals människor på flykt, och en liten andel av dem har kommit till Sverige. Här har svenskar visat, på en förvisso helt annan skala, en annan sorts hjältemod. När jag besökte flyktingboendet i en före detta skola i Haninge, där nu cirka 140 ukrainska flyktingar bor, mammor, barn och gamla, togs de emot av så många volontärer. Jag träffade människor som köpte mat, bar sängar, lyfte möbler och fyllde barnrummet med leksaker och gosedjur långt upp på väggarna.

Det svenska civilsamhället har rest sig som en man, som en kvinna, för att ukrainarna som har kommit hit ska känna sig trygga hos oss. Men efter två månader går man på fälgarna. Orken är inte slut, fantastiskt nog, men pengarna som man är tvungen att använda är det.

Låt mig särskilt lyfta fram folkbildningsorganisationernas arbete för att hjälpa ukrainarna – det är mest de som gör det just nu – att komma in i språket med hjälp av det som kallas Svenska nu. De bidrar till att tusentals ukrainare får börja lära sig svenska i det land de nu tillfälligt kallar sitt hem, och de behöver mer resurser eftersom pengarna är slut.

Av alla dessa skäl har vi lagt fram ett yrkande om ett tillägg till denna ändringsbudget, nämligen att kraftfullt öka resurserna till det svenska civilsamhället. De 100 miljoner kronor som regeringen har lagt fram i vårändringsbudgeten kommer inte att räcka. Det behövs mer.

Men kriget har också lett till en allt värre kris för Sveriges bönder. Böndernas kostnader har under en lång tid varit extrema. Redan i fjol krävde Centerpartiet en nödmiljard för att rädda svensk livsmedelsproduktion.

I början av året när priserna fortsatte att rusa tackade vi Sveriges riksdag, de andra partierna, för att de gav oss stöd för att inrätta ett nödpaket, som nu regeringen genomför i vårändringsbudgeten, på 1,1 miljarder till Sveriges bönder, med hjälp av ett borttagande av all skatt på diesel ett år från juli i år samt ett första stöd till våra hårt prövade i synnerhet djurhållande bönder men även andra utsatta näringar.

Med kriget har vi fått ett nytt akut krisläge, fru talman, där priserna har rusat. Det är en fyrdubbel smäll för Sveriges djurvänner. Det är extrema priser på bränsle och el samt även på foder och gödsel. Där har priset fördubblats. Svenska producenter håller på att slås ut. Livsverk håller på att krossas. Svensk livsmedelsproduktion hotar att slås ut. Produktionen av griskött kan rasa med mer än en fjärdedel. Detta sker just då vårt total-

försvar kräver att svensk självförsörjning av livsmedel ökar från dagens helt ohållbara 50 procent.

Därför har vi lagt fram ett förslag, som nu har blivit ett mycket brett utskottsinitiativ, på ett fullständigt retroaktivt borttagande av skatten på diesel från den 1 januari 2022 samt ett mycket omfattande paket för att rädda svensk animalieproduktion. Vi gör allt inom dagens EU-regler, det vill säga det som har ändrats och det som fanns sedan tidigare. Vi ville ha 1,5 miljarder till stöd inom ramen för de reglerna, men vi har även krävt att regeringen på EU-nivå driver och skapar stöd för ett gruppundantag för animalieproduktion så att vi kan ge ytterligare lika mycket stöd. Dessutom kräver vi att Norrlandsstödet – ett stöd särskilt till bönder som har långa avstånd – ökar maximalt.

Här vill jag särskilt tacka Moderaterna för ett gott samarbete och att de har lagt hela sin kraft bakom detta initiativ. Målet med ett sådant initiativ är naturligtvis för Sveriges bönder leverans i verkligheten, så fort som möjligt, för att lindra den akuta krisen så nära här och nu som möjligt.

Därför är jag tacksam för att Centerpartiet och regeringen i måndags kunde leverera i samarbete det retroaktiva borttagandet av skatten hela vägen tillbaka till den 1 januari och alla de insatser som är möjliga inom EU:s gamla och nyligen ändrade regler, så att summan når upp till 1,6 miljarder. Dessutom ökades Norrlandsstödet med 50 miljoner kronor till 461 miljoner kronor – lite mer än vad vi hoppats och trott på. Totalt är det nu ett stöd på 3,2 miljarder kronor.

För alla partier som jobbar för Sveriges bönder här och nu är denna typ av leverans i verkligheten det man arbetar och sliter för, och man är glad när man äntligen når fram till och tar ett stort steg på vägen. Men detta räcker inte. Vi som står bakom initiativet vill också få till gruppundantaget på EU-nivå. Rysslands invasion av Ukraina jämförs med en naturkatastrof för landsbygden och för Sveriges djurägande bönder. Därför behöver vi maximera alla andra vägar vi kan relativt EU, och det bör regeringen göra.

Därför vill jag återigen tacka Moderaterna för ett gott samarbete att fortsätta att hålla uppe trycket i dessa frågor för Sveriges bönder.

I denna budget finns även förslag om en tillfällig skattesänkning från den 1 maj av skatten på bensin och diesel ned till EU:s minimiskattenivåer, som vi också har krävt – inte minst för att många på den svenska landsbygden ska klara bränslechocken. Sedan hade vi också önskat att man för klimatets och landsbygdens skull permanent tagit bort skatten på alla biodrivmedel, även de som blandas in i diesel och bensin. Det är ett nödvändigt tillfälligt steg.

Det här är tyvärr bråda, rent av onda, tider för alla dem som kämpar i Ukraina, för alla dem som flyr från Ukraina, för alla dem som hjälper flyktingarna hemma hos oss, för alla dem som drabbas av krigets ekonomiska konsekvenser, inte minst för svensk landsbygd och våra bönder som är så centrala för sund och säker mat – för vår självförsörjning och vårt oberoende i Sverige. Jag är stolt över att vi, fru talman, tillsammans med andra kan göra skillnad för dem i denna kammare.

(Applåder)

Prot. 2021/22:103
27 april

-----

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Anf. 14 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det betänkande som ligger framför oss behandlar dels det som, såvitt jag kan bedöma, är den åttonde extra ändringsbudgeten som regeringen har lämnat till riksdagen i år, dels två ytterligare punkter där finansutskottet föreslår tillkännagivanden.

I den extra ändringsbudgeten är huvudnumret ett förslag om tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel ned till EU:s minimivå. Riksdagen har drivit på för en sådan nedsättning. Vänsterpartiet gjorde upp med Moderaterna om ett sådant förslag till finansutskottet. Som jag sagt förut i den här talarstolen har vi varit beredda tidigare att ta initiativ och vid behov göra uppgörelser i riksdagens utskott tillsammans med de flesta andra partier i specifika sakfrågor där det går att finna bra lösningar och minsta gemensamma nämnare. Detta är en sådan situation.

Från Vänsterpartiets perspektiv är det viktigt att det offentliga kan ta ett ansvar för samhällliga problem och utmaningar där enskilda hushåll och företag har väldigt olika förutsättningar att klara plötsliga och oväntade händelser som de svårligen kunnat påverka.

Kraftiga och snabba prisökningar på drivmedel, bland annat som en följd av Rysslands invasion av Ukraina, utgör en sådan situation. Det är något som slår väldigt olika beroende på vem som har möjlighet att snabbt ändra sitt användningsmönster, och det är väldigt olika vad det får för konsekvenser och vilka förutsättningar man har för att hantera de konsekvenserna på ett rimligt sätt. Familjer som är beroende av bilen får stora ekonomiska problem när priserna rusar. För många verksamheter blir kostnaderna höga, och det finns risk att jobb går förlorade.

Vänsterpartiet anser att beskattning på drivmedel är ett viktigt styrmedel i klimatomställningen och kommer att fortsätta vara det. Det är dock inte en rimlig hållning att priset på bensin och diesel så snabbt som möjligt ska vara så högt som möjligt. I stället behöver en avvägning alltid göras så att vi styr bort från fossilberoendet samtidigt som kollektivtrafik och andra alternativa transportformer hinner byggas ut, så att människor hinner ställa om och så att deras ekonomi inte drabbas alltför hårt av plötsliga prisstegringar. Så kan en effektiv politik för omställning se ut. Det kräver ett systematiskt och strukturerat arbete på en rad områden och samtidigt beredskap att agera för att hantera kortsiktiga chocker och bakslag.

Det vi har i dag är inte en debatt om den ekonomiska politikens inriktning i sin helhet. En sådan hade vi till exempel när regeringens ekonomiska vårproposition lades fram i förra veckan. Vi kommer att ha fler sådana. Jag vill bara understryka att en ekonomisk politik som inte är inriktad på klimatomställning inte kan klassificeras som en ansvarsfull ekonomisk politik.

Ska den politiken gå bortom deklARATIONER och individuell signalering måste den gå ut på att lägga om stora delar av vårt samhälle, att göra investeringar som räknas i hundratals miljarder, att ta institutionella grepp som är mycket mer handfasta än olika typer av benchmarking och pliktskyldiga redogörelser i olika sammanhang. Det är den politiska inriktning som vi i Vänsterpartiet har på vår ekonomiska politik framåt, och jag tror att det blir alltmer uppenbart för allt fler att det är nödvändigt att vrida den ekonomipolitiska debatten i en sådan riktning.

När det gäller det förslag om tillfällig nedsättning av skatt på bensin och diesel som regeringen fått med i den här ändringsbudgeten konstaterar jag i likhet med utskottets majoritet att detta innebär en hantering av en av de fyra punkter som fanns med i tillkännagivandet från riksdagen. Det finns ytterligare tre punkter som handlar om att arbeta för ett undantag hos EU som ger möjlighet till en utvidgad temporär nedsättning, att temporärt se över utformningen av reduktionsplikten och att återkomma med en mer framåtsyftande modell för att hantera prischocker av det slag vi har sett exempel på nu. Där förväntar vi oss att regeringen arbetar vidare, och det är något som vi kommer att bevaka.

Det jag kan konstatera med viss sorg, ärligt talat gränsande till bestörtning, är att vi även kunde ha haft ett kompletterande tillkännagivande i det här betänkandet med krav på tillskjutna medel till kollektivtrafiken.

För oss i Vänsterpartiet har det varit viktigt att den temporära nedsättningen av drivmedelspriserna kan kompletteras med andra åtgärder. Vi var därför glada att vi kunde enas med Moderaterna och Kristdemokraterna om ett initiativ till ett tillkännagivande med krav på 2,5 miljarder i tillskott till kollektivtrafiken.

Vi vet från både den allmänna debatten och varningssignaler i regionerna och efter kontakter med berörda parter att det är mycket stora underskott som de regionala kollektivtrafikmyndigheterna har fått dras med, inte minst i kölvattnet av pandemin. Även om mycket av kollektivtrafiken går på el påverkas också den av höjda bränslepriser i lite olika grad i olika delar av landet. Det innebär att det finns betydande risker för höjda priser och sämre service i kollektivtrafiken.

Då är det särskilt beklagligt att Centerpartiet och Miljöpartiet, som inledningsvis signalerade att de också såg behovet av tillskott till kollektivtrafiken, vände och anslöt sig till regeringen och Sverigedemokraterna i den här frågan. Man kan förstås ändra sig om det tillkommer ny information eller om man får någon typ av inre uppvaknande. Men det ger i det här fallet en något märklig effekt i offentligheten, där det har framstått för många som att nämnda partier varit överens om att kollektivtrafiken behöver mer stöd och ställt sig bakom ett initiativ för att det stödet skulle tillkomma.

Även i regionerna har det helt säkert funnits de som har räknat med att det här stödet skulle komma under innevarande år och som nu upplever något av en besvikelse och förvirring. Det är märkligt att det har blivit på det här sättet, inte minst från Miljöpartiets sida.

De argument som har framförts är dels att detta är regionernas ansvar och dels att det kan anstå till den ordinarie budgetprocessen. Det är bara att konstatera att det inte är argument som håller särskilt väl om man anser att kollektivtrafiken är viktig för människors vardag och för klimatomställningen.

Det är klart att det är regionernas ansvar i grunden, men det är också tydligt att det finns en mängd områden där staten under de extraordinära förhållanden som varit de senaste åren har sett det som viktigt att skjuta till medel. Det handlar om avvägningar, och jag beklagar den avvägning som regeringen, Centern och Miljöpartiet har landat i här.

Att säga att frågan ska ingå i den ordinarie budgetprocessen skjuter upp behandlingen till efter valet och negligerar de processer som pågår i regionerna. Utan den här signalen och de här medlen från staten finns det hur man än vrider och vänder på det en betydande risk för sämre tillgänglighet i kollektivtrafiken i Sverige, vilket också blir en ny utgångspunkt för utvecklingen framöver. Det är helt enkelt inte en bra avvägning i ett läge där behoven är uppenbara och det varit fullt möjligt att genom extra ändringsbudgetar skjuta till medel till en rad andra verksamheter som har varit pressade.

Jag tror att det är viktigt att säga att det här säger något om diskrepansen mellan å ena sidan image och posering och å andra sidan faktisk handling i de här frågorna men också om vilka grupper som kan göra sina röster bäst hörda genom representanter i riksdag och regering. Det gör det desto viktigare att fortsätta trycka på för reformer, både kortsiktiga och långsiktiga, som dels kan ge människor med små marginaler ett stöd när levnadsomkostnaderna ökar och dels kan stödja en klimatomställning som tar sin utgångspunkt i de skillnader i resurser och möjligheter som finns i vårt samhälle i dag.

Till sist, fru talman, vill jag bara understryka att Vänsterpartiet står bakom tillkännagivandena om stöd till civilsamhället och förslaget om myndigande för att möjliggöra att till andra stater, till den globala vaccinupphandlingsmekanismen Covax eller till andra internationella organisationer skänka överskott av vaccindoser mot covid-19. Det är något som vi har efterlyst tidigare, och det är bra att det nu kan bli riksdagens beslut.

Anf. 15 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag blev förvånad över Ali Esbatis anförande. Det är magstarkt av en vänsterpartist att anklaga Miljöpartiet för att inte vilja ge pengar till kollektivtrafiken. Det är ju Miljöpartiet som har drivit fram stadsmiljöavtalen, som innebär 20–30 miljarder kronor mer till svensk kollektivtrafik. Vi är absolut öppna för att skjuta till mer i budgetprocessen, i ändringsbudgeten och så vidare.

Dock förstår jag verkligen varför Ali Esbati vill lyfta fram det här på det sätt som han gör. Jag tror nämligen att han skäms väldigt mycket över den egna fossildrypande politiken.

Det som Ali Esbati och hans parti gör nu är ju att gå samman med de blåbruna för att sänka skatten på det fossila. Man går dessutom fram och driver på för att rakt över disk ge pengar till oljebolagen genom att ha ett fixerat pris på bensin och diesel. Det innebär i praktiken att pengar från skattebetalarna ska gå direkt ned i oljebolagens fickor.

Nog för att Vänsterpartiet aldrig har prioriterat klimatpolitiken, men det som är extra märkligt med det här är att det också är en fördelningspolitisk katastrof. Åtta gånger mer pengar av skattesänkningen på bensin och diesel går till överklassen än till dem som har minst pengar i plånboken. Det är en fördelningspolitisk katastrof att sänka skatten på bensin och diesel. Det är Moderaternas väljare i Djursholm och på Lidingö som får mer pengar, de som tar sin stora, bensinslukande suv in till stan varje dag. Det är de som får mer pengar i plånboken av Ali Esbati och Vänsterpartiets politik. Jag förstår alltså varför han vill blanda bort korten och prata om något annat än den egna fossildrypande politiken.

-----

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Anf. 16 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att ordet skam nämndes. Hade jag haft ett större känslomässigt engagemang för Miljöpartiets väl och ve eller förhållande till logik hade jag kanske kunnat skämmas å Lorentz Tovatts vägnar.

Men jag går tillbaka till sakfrågan. När det gäller sänkningen av bensinskatten ägnade jag en stor del av mitt anförande åt att förklara hur vi har resonerat. Det är ett beslut som jag tycker är bra och som vi har varit med och drivit fram. Som jag förklarade har ju människor mycket olika möjligheter att klara av de prisförändringar som har blivit resultatet av Rysslands angrepp på Ukraina, bland annat. Jag tycker att det är viktigt att man, om man bedriver en seriös, effektiv och sammanhängande klimatpolitik, kan göra den typen av kortsiktiga ingrepp för att också kunna få folkligt stöd för en mer omfattande omställning av samhället, som är helt nödvändig.

Men frågan handlade om varför Miljöpartiet ställde sig som man gjorde till ett mycket konkret förslag som handlar om mer pengar till kollektivtrafiken, som Miljöpartiet alltså avvisade. Man skulle inte ge de pengarna här och nu. Något avtal nämns, och jag är fullt medveten om att det finns. Jag är också medveten om att Miljöpartiet i Stockholm och på andra ställen har agerat i en högst problematisk riktning när det gäller kollektivtrafiken.

Men i detta fall fanns det ett förslag på bordet. Från Miljöpartiet sa man sig initialt vara positiva till det, men sedan ändrade man sig. Jag vet inte varför, men resultatet är sammantaget att det inte kommer mer pengar till kollektivtrafiken, som det borde. Det är synd ur klimatsynpunkt och ur fördelningsynpunkt. Detta får Miljöpartiet svara för.

Anf. 17 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! När det gäller begreppet skam vill Ali Esbati gärna klistra på Miljöpartiet en politik som är fokuserad på individen och går ut på att det är individens ansvar att ställa om. Jag tycker att det är väldigt viktigt att säga att ingen individ i det här samhället ska känna skam för sina val och hur man agerar.

De som ska känna skam är de politiker som inte prioriterar klimatet. Där har jag länge sett Vänsterpartiet som en något oinspirerad allierad. Man har inte prioriterat klimatet, men man har inte aktivt försökt nedmontera Sveriges klimatpolitik. Men nu har man helt enkelt vänt skutan helt och hållet och tillhör numera fossilgänget, som vill subventionera fossila drivmedel och underblåsa det beroende som svenskar sitter fast i.

Ali Esbati pratar om olika möjligheter till omställning. Men rikta då stödinsatserna dit där de behövs! Rikta dem till landsbygden och inte till Moderaternas väljare i Djursholm. Jag har gått igenom hur det ser ut fördelningspolitiskt med de förslag som Ali Esbati driver. Det är rena katastrofen.

Återigen, jag förstår verkligen varför Ali Esbati inte vill behöva prata om detta. Inget av det han pratade om i sitt anförande handlade om de invändningar mot hans politik som faktiskt finns, som handlar om att den ger pengar direkt till Putins krigskassa. Sverige förser Putin med pengar som han kan lägga på vapen.

Det är denna typ av politik som Vänsterpartiet nu driver. Den är farlig för klimatet och för krigets fortsättning, och den är en fördelningspolitisk katastrof som lägger pengar i fickorna på oljebolagen och Moderaternas väljare i Djursholm.

Anf. 18 ALI ESBATI (V) replik:

Fru talman! Det enda jag har velat klistra på Miljöpartiet i detta fall är de ställningstaganden som Miljöpartiet har gjort i den fråga vi diskuterar. Det tycker jag ändå är ganska rimligt – att man försöker fråga varför de ställningstagandena har tillkommit. Det finns andra ställningstaganden som Miljöpartiet har gjort som är bra, som till exempel när vi gemensamt röstade för förslag om att stoppa svensk import av ryska fossila bränslen. Bra grej! Nu har de andra partierna också hunnit i kapp, och det är en bra process som pågår. Man kan fatta olika beslut. Vissa är bra och vissa är dåliga, och det är dem vi diskuterar.

Men när det gäller vad som är Vänsterpartiets syn på klimatpolitiken ska jag understryka att hela vår ekonomiska politik har klimatomställning som röd tråd. Vi pratade om detta när vi hade diskussioner om regeringens vårproposition. Vi kommer att presentera vår motion inom kort. Vi har presenterat investeringspaketet och en syn på det finanspolitiska ramverket sammanhängande med detta, som helt enkelt går ut på att vi måste lägga om den ekonomiska politiken för klimatomställningen, med klimatomställningen som kärna och röd tråd.

Detta är vår konkreta politik. Detta är de förslag som vi lägger på riksdagens bord och som finns att behandla och för Miljöpartiet att förhålla sig till, inspireras av och vara för eller emot. Så fungerar politiken. Det är i alla fall så vi resonerar: Vi anser klimatomställning vara helt central i den ekonomiska politiken.

För Miljöpartiets del vet jag inte riktigt. Jag noterar att man gärna nämner dessa saker med ord, men just nu verkar Miljöpartiets politik mer vara inriktad på olika utspel som ska hjälpa till att hålla Miljöpartiet kvar i riksdagen. Jag har stor förståelse för detta. Men det blir inte automatiskt bättre klimatpolitik av det.

Anf. 19 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Också de förslag från finansutskottet som i dag ligger på riksdagens bord tar sin utgångspunkt i de förfärliga krigsförbrytelser som Putin nu begår mot Ukraina – de övergrepp och de brott mot mänskligheten som äger rum, som förstör livet för tiotals miljoner människor och som påverkar oss alla i Europa. Detta måste vi agera med full kraft mot från Sveriges riksdag på de sätt vi kan, för att ta ansvar för att försöka göra vad vi kan för att stärka motståndskraften i Ukraina och ta emot människor på flykt men också för att stärka det svenska samhället mot Putins aggressioner.

Fru talman! Vi har sett tusentals flyende ukrainare komma till vårt land. Vi har kunnat konstatera att när myndigheter har fallerat har civilsamhället funnits där. Då har människor öppnat sina hem och gjort vad de har kunnat för att ta emot människor. Man har stått utanför Migrationsverket i de oändligt långa köerna och hållit människor varma och sett till att de har kunnat få något i magen och få saker som de har saknat på plats i sin nya tillvaro.

Detta gör civilsamhället trots att man kommer ur en pandemi, som har varit väldigt bekymmersam. Vi har kunnat se att man nu i många föreningar går på nödkassor för att orka klara av det arbete som man vill göra: fortsätta att sträcka ut en hand till dem som behöver. Man lägger den ordinarie verksamheten åt sidan och använder sina frivilliga och sin personal till detta, trots att den egna verksamheten får ligga lite grann för fäfat.

Detta är ingen hållbar situation. Då måste vi från det offentliga kliva fram och stötta dem som stöttar och säga: Gör nu detta långsiktigt! Vi är beredda att stötta, inte i efterhand utan också genom att ställa ut ett löfte om att ni kommer att få stöd om ni fortsätter med ert viktiga arbete.

Detta är bakgrunden till att riksdagen i dag fattar beslut om att regeringen ska föreslå ytterligare stöd till civilsamhället – till idrottsrörelse, trossamfund, kyrkor, hjälporganisationer, scouter och alla dem som nu gör sitt yttersta för att välkomna människor in i Sverige. Jag vill särskilt tacka Mats Persson för samarbete med att ta fram detta initiativ, som har lett till det här resultatet i dag: att riksdagen nu riktar detta krav till regeringen. Jag vill också tacka de partier, alla utom ett, som ställer sig bakom detta.

Fru talman! Jag fortsätter lite till på detta spår. Jag har nämligen de senaste veckorna sett så många bilder på barn på brottarmattor, i ishallar, i svenska hem, i kyrkor och samfund och runt lägereldar hos scouterna, som har fått en liten stund av normalitet i den förfärliga tillvaro de har tvingats in i på flykt till Sverige.

Jag känner en djup tacksamhet mot alla dem som gör dessa insatser, och jag vill att vi svenska politiker och det svenska offentliga livet ska göra precis allt vi kan för att stötta dessa insatser.

Fru talman! Vi debatterar också den situation som svenska lantbrukare har i dag och den kvadrupeldöd som drabbade det svenska jordbruket redan före kriget och som har accentuerats i samband med Putins invasion av Ukraina. Inte minst har de svenska djurhållande bönderna funderat på vad de ska göra med sina besättningar. Man undrar om man kommer att klara vårbruket med de höga dieselpriiser och energipriiser som nu råder.

Här är jag också glad för att utskottet har kunnat agera med kraft. Särskilt tack till Martin Ådahl och Edward Riedl, som har jobbat hårt med detta! Vi andra har kunnat stötta arbetet med att se till att det nu kommer ökat stöd, och mer borde komma för att säkra böndernas möjlighet att fortsätta med sitt viktiga arbete, som betyder så oändligt mycket för Sverige, både för en levande landsbygd och för att vi ska kunna ha mat på bordet.

Den svenska livsmedelsförsörjningen är i det här läget hotad. Då behöver vi göra mer än vi gör för tillfället för att stötta de svenska lantbrukarna, inte minst de djurhållande bönderna.

Fru talman! Vi fattar också beslut om att lyfta av en del av bördan från de svenska hushållen, särskilt från dem som är beroende av bilen. Vi behöver ställa om det svenska samhället – det är ingen tvekan om detta – men det görs inte genom några månaders chockterapi med kraftigt höjda bränslepriiser för dem som inte haft råd att köpa en elbil på en marknad där man dessutom kan få vänta månader eller år för att få tag på en sådan. Det är inte så en omställning fungerar om den ska vara hållbar för människor.

Därför har vi nu från riksdagens sida drivit fram att vi ska få på plats sänkningar med 1,80 från den 1 maj. Det är mycket bra, men mer behöver göras. Det finns fler krav från riksdagen som regeringen måste hörsamma. Det handlar om att försöka sänka skattenivåerna ytterligare. Inte minst

handlar det om att också se över reduktionsplikten, så att vi ytterligare kan få ned priset vid pump, för att lyfta av en börda från svenska hushåll i denna tuffa situation. Vi behöver hushåll som kan ta sig till arbetet och till träningar och som kan klara situationen på ett rimligt och bra sätt. Detta är ett bra första steg, men mer behöver göras.

Fru talman! Jag kan inte heller låta bli att konstatera att regeringen på två av de punkter som vi nu fattar beslut om – punkter där regeringen antingen har lagt fram förslag eller säger att man kommer att lägga fram förslag – från början sa att det var omöjligt. Det var omöjligt att få till stånd en skattelättnad till 1 maj. Det gick inte. Det var det besked vi fick.

Vi har också fått besked från regeringen – jag fick det själv här i kam-maren så sent som i slutet av mars – att det var omöjligt att göra nedsätt-ningen av dieselskatten för jordbruket retroaktiv, så att bönderna skulle kunna dra igång vårbruket. Det gick inte. Det är inget vi gör i Sverige, fick jag veta.

Men när riksdagen krävde detta visade det sig vara möjligt både att få skattelättnaden på plats till den 1 maj och att göra skattenedsättningen re-troaktiv för jordbruket, som betyder så mycket för vårbruket och matpro-duktionen. Fru talman, detta stärker inte regeringens trovärdighet, för att uttrycka det milt.

Vi är i en situation med mycket stora utmaningar för Europa och också för svenska hushåll och svensk livsmedelsproduktion för att klara en till-varo som är dräglig. Då krävs det ytterligare insatser.

Vi kristdemokrater förväntar oss att regeringen levererar ytterligare stöd till jordbruket och för att få ned bränslepriserna ytterligare, så att åke-rierna klarar sin verksamhet så att vi kan få fram mat till livsmedelsbuti-kerna och att människor kan klara sitt liv och sin tillvaro på ett rimligt och bra sätt.

Fru talman! Vi ska fortsätta att göra allt vi kan, och vi ska göra mer för att stötta Ukraina i den svåra situation som man är i. De ukrainare som har flytt till Sverige ska också ha vårt fulla stöd.

Anf. 20 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Ärade ledamöter! Vladimir Putins fruktansvärda invasion av Ukraina påverkar oss alla i vår vardag. Den är ett brott mot det som vi tror på. Det som Ryssland bedriver är ett brott mot mänskligheten och an-ständigheten.

Väldigt många människor i Sverige utför nu otroliga insatser för att hjälpa de många ukrainska flyktingar som har kommit till Sverige. Det är ett fantastiskt engagemang vi ser, där människor upplåter sin lägenhet eller sitt hus till de människor som kommer till vårt land och ger dem en fristad när det är krig i Europa och i vårt närområde. Stort tack till er för era in-satser!

Lika viktiga är de insatser som Idrottssverige och olika typer av före-ningar gör för att se till att de som nu kommer till Sverige får ett bra mot-tagande och inte möts av isolering och ensamhet utan att man kan fylla sin vardag med annat än att tänka på det fasansfulla krig som pågår i Europa. Det handlar om att hitta någon form av vardag, där man kan spela fotboll i fotbollsklubben, vara med i schackklubben eller utföra andra insatser. Det handlar om att hitta någon form av vardag trots att det ju inte är en vardag.

-----

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

Därför har Liberalerna tillsammans med Kristdemokraterna tagit ett utskottsinitiativ som riksdagen nu kommer att besluta om, som innebär att regeringen måste skjuta till mer pengar till civilsamhället för de fantastiska insatser som sker, så att fler insatser kan komma på plats för dem som nu kommer till Sverige. Det är viktigt för föreningarna, men det är framför allt viktigt för alla de flyktingar som kommer till Sverige och behöver få en vardag att fungera.

Fru talman! De indirekta effekterna av Putins invasion av Ukraina märks varje gång man tankar på en bensinmack. Det är nu fullkomligt galna priser som möter oss konsumenter. För den som är helt beroende av bilen och inte har möjlighet att skaffa elbil, antingen för att det inte finns några elbilar att köpa eller för att man inte har de ekonomiska möjligheterna att göra det, är priserna brutala. De påverkar människors vardag på ett oerhört negativt sätt.

Därför är det viktigt att politiken agerar. Det är viktigt att vi nu i riksdagen agerar för att se till att priset vid pump blir lägre, så att människors vardag kan fungera bättre och så att den som inte har något alternativ till bilen ska kunna ta sig till jobbet och fotbollsträningen och få sin vardag att fungera.

Detta är ju ett första steg, men det är långt ifrån tillräckligt. Vi behöver göra mer än det som nu ligger på riksdagens bord för att se till att människors vardag kan fungera och att priset vid pump blir lägre. Detta är ett första steg, men vi behöver göra mycket mer för att få till stånd en förändring. Det finns en majoritet i riksdagen som vill detta, mot Socialdemokraternas vilja.

Fru talman! Sveriges jordbruk och Sveriges bönder har en fruktansvärd situation. Jag bor själv i Skåne. Några mil söder om där jag bor kommer en av Sveriges största anläggningar för grisproduktion att läggas ned. Längs den skånska sydkusten, i de östra delarna och upp mot Halland, Blekinge och andra delar av södra Sverige ser vi nu brutala effekter av de höga diesel- och elpriserna och de förändrade världsmarknadspriserna som påverkar bönderna.

Riksdagen måste agera. Vi sänder nu en tydlig signal till regeringen att agera. Det pressmeddelande som kom fem i tolv i går hade inte kommit om inte en majoritet i riksdagen hade sagt till regeringen vad vi tycker och att vi kommer att lagstifta om regeringen inte agerar.

Fru talman! Det vi beslutar i dag visar att vi har en oerhört svag regering i Sverige. Vi har ett segregerat samhälle, vilket märks inte bara i klyftan mellan dem som är födda i Sverige och dem som är födda i ett annat land utan också i klyftan mellan dem som bor i staden och dem som bor på landsbygden. Vi har ett segregerat Sverige, och vi har en väldigt svag regering som inte har förmåga att leverera den politik som Sverige behöver. Därför är det väldigt bra att riksdagen nu agerar och driver regeringen framför sig, men det är dåligt för Sverige och svenska folket att vi har en svag regering.

Det är också, tycker jag, väldigt typiskt och illustrativt för debatten att det inte finns någonting som gör en socialdemokrat i den här debatten så arg som när oppositionen agerar och tar vårt ansvar och driver vår politik i riksdagen.

Jag har aldrig sett en socialdemokrat så arg som då. Jag hade önskat att den ilskan i stället skulle kunna riktas mot de samhällsproblem vi har i Sverige och till att lösa människors vardag. Det hade varit väsentligt mycket mer klädsamt och väsentligt mycket bättre för Sverige.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet, där riksdagen visar att vi vill mer än den socialdemokratiska regeringen vill.

Anf. 21 LARS THOMSSON (C):

Fru talman! Först vill jag säga att Centerpartiet står bakom utskottets förslag i dess helhet, om Martin Ådahl inte var helt tydlig med det.

Det är rätt många bitar som ligger i den här extra ändringsbudgeten, och jag tänkte kommentera de delar som rör en stärkt svensk matberedskap. Men jag måste liksom alla andra ta utgångspunkten i Ukraina. Kriget rullar på. Jag har vänner där och får hemska rapporter dagligen. Det här kommer att påverka oss under en väldigt, väldigt lång tid.

Det finns dock en positiv sida som påverkar det vi diskuterar nu, och det är att man just i dag beräknar att 70 procent av vårbruket kommer att klaras av i Ukraina. Det gör att vi kanske får lite mindre påverkan till exempel på spannmålssektorn, vilket är väldigt bra.

Centerpartiets hela inriktning är ju att göra skillnad i verkligheten inte minst för bönderna, det vill säga hitta upplägg som ger pengar direkt i plånboken. Vi är alltså väldigt stolta och nöjda med att vi har lyckats först med stödpaket 1 och nu med ett andra paket ihop med regeringen och många andra partier som har kämpat för detta.

Det är faktiskt helt nödvändigt i det här läget. Jag är själv gammal bonde, och jag vet att oron bland bönderna nog aldrig har varit större än just nu. Det är en större oro i dag än vad det var 2018. Det beror mycket på att det kommit kris efter kris, vilket innebär att pengarna i praktiken är slut på kontot.

Man ser effekten väldigt tydligt. Gödningspriserna har till exempel gått från normalläget 2,50–3 kronor kilot till uppemot 12 kronor kilot, alltså en fyrdubbling av priset. Det här gör att alla kalkyler havererar.

Den största effekten som kommit med kriget är att foderpriserna har gått upp. Spannmålspriset, som är helt styrande för om vi kan ha djurproduktion, är nu över 4 kronor kilot. Det innebär att alla gamla kalkyler för all djurproduktion faller.

Det här är väldigt långtgående, och därför har vi ihop med Moderaterna ställt oss bakom det som jag skulle vilja kalla för ett bondepaket 3, nämligen att kräva gruppundantag i EU för att gå vidare. Jag vet att det inte är någon lätt väg, men det är en högst rimlig väg att vandra med tanke på att krigsläget faktiskt gör det här mycket värre än en torksituation.

Långsiktigt vill Centerpartiet gå vidare till att klassa om jordbruket från dagens klassning som en miljöfarlig verksamhet till en samhällsnyttig verksamhet – för det här håller inte.

Vi ser också väldigt tydligt en annan sak som behöver ske, utanför och delvis utanför politisk påverkan. När en djurbonde i dag ska ha 1 krona mer per kilo till exempel för köttet innebär det en prisändring på 5 kronor till konsument. 20 procent av den prishöjning som görs till konsument hamnar i bondens ficka, medan 80 procent hamnar i handelns. Det procentuella påslaget beror på den gamla tumregeln, men det finns liksom ingen rim och reson i det. Så här kan vi inte fortsätta. Trots att det inte är mer

vara som ska transporteras tar handeln 80 procent av prishöjningen. Det är helt orimligt.

Med det här är vi i Centerpartiet väldigt stolta och nöjda över stödpaket 1 och 2 som har landat, och vi kommer att fortsätta att kämpa vidare på den linjen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 5 Ett särskilt brott för hedersförtryck

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU17

Ett särskilt brott för hedersförtryck (prop. 2021/22:138)
föredrogs.

Anf. 22 MARIA STRÖMKVIST (S):

Fru talman! Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som kränker och begränsar främst flickors och unga kvinnors men även unga mäns och unga hbtq-personers grundläggande fri- och rättigheter. Hedersrelaterat våld och förtryck innebär fullkomligt oacceptabla kränkningar av mänskliga rättigheter och barnets rättigheter.

Det begränsar unga människors liv, helt enkelt, och det är, som jag sa, helt oacceptabelt. Vi måste se, våga se, agera och motverka varenda del av detta förtryck, oavsett om det handlar om att aktivt förtrycka eller att passivt låta förtrycket ske.

Uppskattningsvis 100 000 ungdomar i vårt land lever med alltifrån begränsningar när det gäller val av klädsel och yrkesval till utsatthet för könsstymning, tvångsgifte och ytterst hedersmord.

Att själv få bestämma vem man vill leva med och på vilket sätt man vill leva sitt liv ska vara en självklar rättighet för alla.

Att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck är en prioriterad fråga för oss socialdemokrater. Flera av de 99 åtgärderna i regeringens åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är särskilt inriktade på just det här. Vi har genomfört straffrättsliga åtgärder för att stärka skyddet för dem som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Flera myndigheter har också fått uppdrag som syftar till att på olika sätt stärka kompetensen om och förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi har också infört en särskild straffskärpningsgrund så att alla brott som begås med hedersmotiv ska straffas hårdare än brott som inte har begåtts med hedersmotiv. Det beror på att brottsoffren i de här fallen befinner sig i en mer utsatt situation, och de kanske har hela släkten emot sig.

Regeringen har också beslutat om nya läroplansskrivningar för att stärka undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer. De nya skrivningarna innebär ett tydligt ansvar för skolan att se till att alla elever får kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Skolan ska dessutom motverka, förebygga och bemöta hedersrelaterat våld och förtryck med kunskap och aktiva insatser.

Prot. 2021/22:103
27 april

-----

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Tillfälligt
sänkt skatt på bensin
och diesel samt hante-
ring av överskott av
vaccindoser*

*Ett särskilt brott för
hedersförtryck*

Men det här har inte räckt, och så länge människor utsätts för detta våld och förtryck måste vi fortsätta vår kamp mot detsamma.

Fru talman! År 2020 beslutade vi här i kammaren om ett nytt brott – barnnäktenskapsbrott. Det innebär att det nu är straffbart att förmå eller tillåta ett barn att ingå äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse.

En av de viktigaste åtgärderna för att förhindra att barn utsätts för barnäktenskap eller könsstympning utomlands är att förhindra att barnet lämnar Sverige, och vi här i riksdagen har också beslutat om ett utreseförbud som syftar till att skydda barn från att föras utomlands för att ingå äktenskap eller könsstympas.

Propositionen *Ett särskilt brott för hedersförtryck*, som vi nu har på riksdagens bord, är ytterligare en åtgärd för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Förslaget innebär att det införs ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck. Det brottet innebär att en särskild, strängare straffskala införs för den som upprepat begår brottsliga gärningar med ett hedersmotiv.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4, som handlar om preskription, inte för att vi egentligen tycker olika utan för att det redan finns en utredning som har presenterats och för att ett förslag inom kort kommer att ligga på riksdagens bord.

Preskriptionsutredningen konstaterar att huvuddelen av alla sexualbrott mot barn redan nu omfattas av förlängd preskriptionstid eftersom tiden för dessa brott räknas från det att offret fyller 18 år. När det gäller ett alternativt förslag om att förlänga preskriptionstiden för de brott som kan ingå i en grov fridskränkning mot barn ska tiden också räknas från det att offret, barnet, fyller 18 år.

Fru talman! I november debatterade vi skärpta straff för våld i nära relationer. Förra veckan handlade det om internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn. I dag handlar det om hedersrelaterat våld och förtryck. Det gemensamma med dessa tre debatter är att det är barn som är offer. Barn och ungdomar i Sverige ska växa upp under trygga förhållanden i frihet från våld och förtryck.

(Applåder)

Anf. 23 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Trots att den förra socialdemokratiska partiledaren Stefan Löfven har sagt att Socialdemokraterna ska vara den ledande kraften för arbetet mot hedersvåld har det nu presenterade förslaget dröjt i två års tid. Utredningen var klar redan 2020, men det är först nu som regeringen lägger fram skarpa förslag på riksdagens bord. Och det välkomnas i och för sig.

Moderaterna har under lång tid drivit att hedersbrott ska bli en egen brottsrubricering för att lagen ska spegla den verklighet som många personer i Sverige i dag lever i, där släkt och familj är beredda att begå brottsliga handlingar mot ett offer, ofta en kvinna, för att återta vad man föreställer sig är familjens heder.

Redan 2018 tillkännagav riksdagen för regeringen att den bör göra hedersbrott till en egen brottsrubricering. För oss som jobbar inom dessa fyra väggar är 2018 fram till i dag bara en mandatperiod. Men för de kvinnor som lever under hedersförtryck är fyra år en lång tid.

Att påtala regeringens senfärdighet handlar inte om att plocka politiska poänger. Det handlar om att den socialdemokratiska regeringen inte med tillräcklig kraft och energi driver en politik för att alla invånare och medborgare i Sverige ska vara trygga.

Fru talman! Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Men den svenska jämställdheten kommer inte alla Sveriges kvinnor till del. Problemen ser tyvärr ofta olika ut beroende på om du bor till exempel i Lomma eller i Rosengård. Och Moderaterna accepterar inte att det finns ett A-lag och ett B-lag när det kommer till jämställdhet. Alla ska åtnjuta samma rättigheter och möjligheter, oavsett kultur eller födelseland.

I Sverige gäller nämligen svenska lagar, normer och värderingar. Man lyder polisen, man skaffar sig ett jobb och man låter dottern klä sig som hon vill. Och om sonen kommer hem med en pojkvän kramar man om dem; man kastar inte ut dem. Det är så vi bygger ett starkt samhälle tillsammans. För att säkerställa detta krävs bättre lagstiftning. Propositionen är ett förslag och ett steg på vägen. Men det återstår att genomföra fler förslag som förbättrar situationen för hedersutsatta i Sverige.

Fru talman! Moderaterna har under lång tid haft ett stort åtgärds paket mot hedersrelaterad brottslighet. Utöver de förslag som nu presenteras i propositionen vill Moderaterna följande:

Oskuldskontroller ska kriminaliseras. Vi vill att det ska vara förbjudet att utföra en oskuldskontroll på alla som är under 18 år, oavsett om den som ska utsättas för kontrollen inte uttryckligen motsätter sig den. I alla fall när någon under 18 år genomgår en oskuldskontroll anser vi att både den som utför kontrollen, till exempel en läkare, och den som tar initiativ till att kontrollen ska utföras, till exempel en förälder eller en släkting, ska kunna dömas för brotten.

Vi vill att moralpoliser ska förbjudas. Det ska vara brottsligt att genom tvång eller otillbörliga påtryckningar förmå någon att följa instruktioner som syftar till att upprätthålla en viss persons eller grupps heder. Det ska inte förekomma att det i delar av Sverige råder en laglöshet, att rättsstaten är på reträtt och att det dessutom går ut självutnämnda moralpoliser för att kontrollera hur människor uppför sig.

Vi vill öka kunskapen om hedersrelaterat våld genom att införa specialiserade poliser och åklagare för att stödja hanteringen av hedersbrott.

Vi vill att underrättelser till vårdnadshavare när ett barn har förhörts ska kunna skjutas upp eller helt undvikas om det är det viktiga. Vi vill också att man i vissa fall ska kunna hålla förhör med barn under 15 år även utan vårdnadshavares godkännande.

Slutligen vill vi också införa ett straffrättsligt ansvar för vårdnadshavare vid könsstympning. Könsstympning hör inte hemma vare sig i Sverige eller någon annanstans i världen.

Fru talman! Utöver dessa förslag som jag precis har gått igenom vill Moderaterna att utländska medborgare som begår brott med ett straffvärde på fängelsenivå ska utvisas. Det är en politik för kvinnors och mäns lika rättigheter i Sverige. Förhoppningsvis kan ett sådant förslag också verka preventivt.

Moderaterna tar denna typ av brottslighet på stort allvar. Att lyfta fram problemen med hederskultur har under flera år i den offentliga debatten varit förenat med att man kallas rasist och främlingsfientlig och anklagas för att fiska i grumliga vatten. Av rädsla för att peka ut vissa grupper har

det gjorts avkall på de utsattas rättigheter. För denna situation har i synnerhet vänsterpartier ett särskilt ansvar.

Alla personer i Sverige har rätt till sina grundläggande rättigheter, oavsett härkomst eller religiös eller kulturell tillhörighet. Att många av dem som utsätts för brott med hedersmotiv har utländsk bakgrund får inte påverka vårt förhållningssätt och vår vilja att göra någonting åt denna typ av brottslighet. En rädsla för att peka ut vissa grupper får inte leda till att vi gör avkall på de hedersutsattas rättigheter.

Så har det nämligen inte alltid varit när det kommer till hedersrelaterad brottslighet. Men förhoppningsvis är den tiden förbi i svensk debatt, så att alla krafter kan inriktas på att skydda dessa individer. Här har Moderaterna visat vägen, och vi vill fortsätta att göra det – allra senast i en regering senare i höst.

Fru talman! Hedersbrott är brottslighet som ofta begås av en familj eller en släkt, alltså av flera personer som är delaktiga i att kontrollera vad kvinnan har på sig, vad hon säger och vem hon umgås med. Det är alltså flera personer som kan vara, och ofta är, gärningsmän. Tillsammans utgör de ett kriminellt kollektiv som förpestar livet för en kvinna. Moderaterna vill att detta ska speglas direkt av lagen och att det direkt i lagtexten framgår att gärningsmannakretsen är mer än en person. Därför har vi reserverat oss till förmån för detta.

Moderaterna står självklart bakom alla sina reservationer, men för tidsvinnande yrkar jag bifall endast till reservation 5.

Anf. 24 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Regeringen har äntligen kommit med en proposition innehållande ett särskilt brott för hedersförtryck. Man föreslår där ett införande av ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck.

Som en konsekvens av decenniernas ansvarslös migrationspolitik i kombination med en kravlös och slapphänt integrationspolitik har hedersförtryck etablerat sig som ett allvarligt samhällsproblem i Sverige. Sverigedemokraterna har varnat för denna utveckling. Men dessvärre uteblev handling tills fenomenet nu blivit ett vedertaget faktum.

Våld, hot och förtryck i den så kallade hederns namn är påtagligt inom flertalet av de kulturer från vilka vi i Sverige har tagit emot stora mängder människor utan att ställa krav på anpassning till vår kultur. Förtrycket som sådant kan bestå av redan kriminella handlingar, exempelvis misshandel och hot om våld, men det kan också röra sig om mer svårstraffade handlingar, exempelvis underförstådda hot eller mer systematiska trakasserier.

Då dessa handlingar ofta utförs av närstående till offret och sker i samförstånd inom familjen och släkten eller bland andra gärningsmän har det varit svårt för dessa offer att få upprättelse. Regeringens proposition är därför ett steg i rätt riktning – även om det bör poängteras att den är resultatet av riksdagens arbete på området. Vi har dragit regeringen efter oss, exempelvis genom tillkännagivanden.

Sedan tidigare har vi fått på plats en särskild straffskärpningsgrund, och nu föreslår regeringen en ny straffbestämmelse vilken straffbelägger upprepat hedersrelaterat våld och förtryck mot person. Detta är bra, men Sverigedemokraterna finner att det finns utrymme för förbättring.

Hedersförtryck sker som sagt ofta i ett kollektiv av människor där vissa kanske är mer pådrivande och står för hat och hot medan andra genom sin

passivitet låter det ske. De kanske till och med aktivt möjliggör förtrycket genom att exempelvis hålla koll på offret åt någon annan i familjen eller förmedla information till de faktiska förövarna. Regeringen har hanterat frågan om deras ansvar genom att förespråka att det ska räcka med att en medverkande person har likgiltighetsuppsåt medan gärningsmannen har kvalificerat uppsåt.

Propositionen föreslår med andra ord inte ett införande av särskilda medverkansbestämmelser för straffbestämmelsen om hedersförtryck. Detta tror vi kan komma att behöva korrigeras i efterhand, när vi vet hur uppsåtsbedömningen har skett i domstolarna och ifall propositionens syfte uppnås fullt ut.

Vi anser därför att regeringen behöver följa upp hur väl medverkande lagförs för att eventuellt komplettera lagen med särskilda medverkansbestämmelser i framtiden. Regeringen ska därför enligt oss ge Brottsförbyggande rådet i uppdrag att granska den föreslagna lagens implementering och effektivitet.

Därutöver ser vi ett behov av en översyn av anmälningsskyldigheten. Det finns redan i dag en anmälningsskyldighet för yrkesgrupper inom vård och skola och andra som kommer i kontakt med barn och unga. Dessa anmälningar går till socialnämnden, som därefter inleder ett ärende och eventuellt gör en utredning. Huruvida dessa i erforderlig grad utreds tillfredsställande eller anmäls vidare till polisen är dock något oklart, varför vi i vår följdmotion till propositionen och sedermera i en av våra reservationer föreslår en översyn av just detta.

Fru talman! Sverigedemokraterna menar även att det är moraliskt svårt att stå fri från skuld i en familj där hedersförtryck utövas även om man inte aktivt deltar i det själv. Det finns därför skäl att överväga ett strikt ansvar för en viss krets av närstående. Liksom gällande barnäktenskapsbrott, där föräldrar eller annan med bestämmande inflytande över barnet kan dömas till ansvar om de tillåter att barnäktenskapet äger rum, bör personer i en närståendekrets med bestämmande inflytande över barnet inte heller kunna stå utan ansvar om de passivt tillåtit hedersförtryck att utövas av andra.

En sådan ordning behöver noga utredas gällande vilka närstående som bör kunna hållas ansvariga för förtrycket och vilken form av passivitet som bör anses vara klandervärd nog för straffrättsligt ansvar. Mot denna bakgrund önskar jag yrka bifall till reservation 6 om strikt ansvar för närstående.

Anf. 25 MALIN BJÖRK (C):

Fru talman! Det har nu gått några år sedan jag såg några fullkomligt hjärtskärande bilder på en skärm i en rättssal, men när jag plockar fram minnesbilderna är de oerhört tydliga. De har nämligen etsat sig fast i mitt minne.

Den elvaårige pojken sitter i en fåtölj i ett barnförhöringsrum hos polisen. Han är smal och liten till växten och försvinner nästan ned i den fåtölj han sitter i när han kryper ihop. Han är där för att berätta om vad han bevittnat för bara något dygn sedan, när han var hemma med familjen med sina tre yngre syskon och sina föräldrar.

Han har berättat om hur pappa plockat fram en kniv i köket och börjat hugga med den mot mamma. Men den kniven är för slö, så pappa plockar fram en annan kniv. Mamma springer ut i hallen, men hon snubblar på

mattan och faller till golvet. Pappa kommer efter och fortsätter att hugga mot henne när hon nu ligger ned på hallgolvet.

Den elvaårige pojken är förtvivlad och försöker hindra pappa. Han säger i det polisförhör som jag tittar på i den där rättssalen: ”Jag försökte ta kniven, men jag var för svag.” Det är sagt av en elvaårig pojke. Han försöker hindra sin pappa, men det går inte. Pappa hugger ihjäl mamma på hallgolvet, och sedan stampar han henne i ansiktet.

När polisen kommit till platsen, gripit pappan och ska ta honom med sig säger pappan till sin son: ”Nu kan du leva stolt.”

Fru talman! Hedersrelaterat våld och förtryck innebär att människor, främst flickor och kvinnor, begränsas i sina liv. De utsätts för påtryckningar och våld i syfte att upprätthålla familjens kontroll över dem. Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala föreställningar. Främst flickor och kvinnor begränsas i sin vardag när det gäller vad de har på sig, vilka de umgås med, vilken utbildning de får gå och vem de ska gifta sig med. För den som trotsar den här kontrollen kan det gå illa – riktigt, riktigt illa.

Den kvinna som mötte sin död på det där hallgolvet i ett utdraget förlopp, inför ögonen på sina fyra barn, hade försökt lämna sin man. Hon hade bott på ett skyddat boende en tid. Hon hade börjat umgås med en annan man. Av någon anledning kom hon dock tillbaka till familjen – men hon hade redan skadat familjens heder. Mannen sa flera gånger att hon skulle dö, och hon sa till dem hon litade på att hon var rädd. Men hon ville inte lämna barnen.

Fru talman! Hedersnormer hör inte hemma i vårt samhälle. Nej, hedersnormer går faktiskt helt på tvärs mot det samhälle som vi vill ha, där alla individer har lika värde och där individen är fri att välja klädsel, välja umgänge, välja utbildning och välja vem man älskar och vill dela sitt liv med.

Hedersrelaterad brottslighet är helt oacceptabelt, och det är oerhört viktigt att vi tydligt visar detta. Det är därför väldigt välkommet att vi nu inför ett särskilt brott för den som kränker i hederns namn: brottet hedersförtryck. Genom att lagstifta om detta visar vi vilka normer vårt samhälle bygger på – och att det inte är familjens och släktens heder.

Min förhoppning är att den här nya lagstiftningen ska bidra till att den som blir utsatt har en lägre tröskel för att anmäla brott – att brottsoffret, med stöd från sin omgivning, ska kunna fatta mod och anmäla. Men för att vi ska kunna hjälpa till att upptäcka brott och stödja brottsoffret krävs att kunskapen om denna typ av brottslighet ökar på många håll i samhället. Den kunskapen behövs och är central för att vi på rätt sätt ska kunna samla in bevisning och slutligen kunna lagföra förövaren.

Fru talman! Vi i Centerpartiet vill att brottet hedersförtryck även ska omfatta kontrollerande beteende. När det gäller våld och andra kränkningar i nära relationer börjar det sällan med fysiskt våld. Ofta börjar det med just kontroll av personen, som kanske inte får gå ut på egen hand, umgås med sina vänner, ha på sig vissa klädesplagg eller använda sin mobiltelefon eller sina sociala medier utan att övervakas. Kränkningarna normaliseras, och det psykiska motståndet hos offret mals ned. Att kriminalisera sådana handlingar kan hjälpa till att stoppa kränkningarna i tid – innan det har gått för långt. Därför vill jag yrka bifall till reservation 7.

Det går naturligtvis inte att säga om en sådan kriminalisering av kontrollerande beteende hade förhindrat det skeende som ledde till att kvinnan dog på det där hallgolvet. Det var mamman till den 11-årige pojke som tillsammans med sina tre yngre syskon i praktiken blev föräldralös den där kvällen. Hans pappa dömdes nämligen av mig och mina domarkollegor vid den där förhandlingen till lagens strängaste straff. Vi fann det styrkt att brottet hade begåtts i hederns namn.
(Applåder)

Anf. 26 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Vänsterpartiet tar våld, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, på stort allvar. Personligen har jag sedan slutet av 70-talet både i mitt yrkesliv och som ideellt engagerad kommit nära kvinnor och barn som utsatts för mäns våld. År 1996 kom jag för första gången i grym kontakt med våld i hederns namn. Då mördades en tonårsflicka, Sara, i Umeå. Detta var den första kontakten för min del med våld i hederns namn.

Det här innebär att jag har erfarenheter av att möta både våld i den svenska kontexten och våld i hederns namn. Båda kategorierna har ju fortsatt. Jag har sett skillnader, och jag ser också likheter. Våldet är det gemensamma. Bådadera handlar om makt och kontroll över framför allt kvinnors liv och sexualitet.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi inte fortsätter att prata om stora skillnader mellan oss och dem utan ser att det är mer gradskillnader än artskillnader. Bådadera är väldigt allvarliga och behöver självklart hanteras utifrån sin kontext och sina sammanhang. Vi måste framför allt agera mycket skarpare med att skapa skyddsåtgärder när det handlar om våld i den så kallade hederns namn.

Lagstiftningen behöver hantera de här frågorna och har försökt att göra det över tid. Nu skulle vi vilja bygga vidare på ett alternativt lagförslag som har kommit fram och som lanseras av Svea hovrätt. Där breddar man konceptet och fångar inte enbart in hedern utan går också bredare på ett kollektivt normativt tvång. Viktigt i detta är också att man fokuserar särskilt på brottets innebörd för offret. Sådana var också tankarna på 90-talet när vi lanserade de oerhört viktiga och banbrytande fridskränkingsbrotten.

Flera remissinstanser har varit kritiska till utredningens förslag och det som nu är regeringens förslag. Falu tingsrätt markerar att det här tangerar gränsen för vad som kan anses som diskriminerande. Umeå tingsrätt håller med och säger att det är tydligt att etniska svenskar inte omfattas och att det då finns risk för att tillämpningen blir diskriminerande och strider mot regeringsformen. Det kommer att kretsa kring heder, men vi fångar inte in brottslighet i till exempel kriminella nätverk, sekter eller andra små samhällen som är starkt normativa och patriarkala.

Vi i Vänsterpartiet vill därför bygga vidare på den kritik som har kommit, som vi tycker är väldigt angelägen att hantera. Vi vill bygga vidare på hovrättens förslag att kriminalisera att man påtvingar någon ett visst kulturellt eller religiöst betingat levnadssätt. Vi vill också lägga till att man inte heller ska acceptera tvång utifrån liknande normativt betingade levnadssätt. Här ingår givetvis våld eller förtryck i hederns namn men också annat normativt tvång, till exempel i svenskare religiösa samfund, krimi-

nella gäng, som jag nämnde, eller andra sekter med starka normativa föreställningar.

Så, menar Vänsterpartiet, skulle vi på allvar leva upp till Fadimes ord här i riksdagen – i en annan sal, men ändå i riksdagen – som så många citerar. Hon menade att det borde vara en självklarhet att man, framför allt som kvinna eller flicka, oavsett kulturell bakgrund ska kunna välja det liv man själv önskar.

Detta stämmer också väl överens med Istanbulkonventionen. Vi brukar ju säga att vi ska bry oss om konventioner. Vi bör göra det även i Sverige och inte enbart när vi kommenterar andra länders lagstiftningar eller praxis.

I konventionen valde den rättsliga expertisen att avstå från att formulera ett brott utifrån hedersmotiv. De menade bestämt att det inte var möjligt att göra detta på ett rättssäkert sätt. I konventionen valde man i stället formuleringar och markeringar om att brott i den så kallade hederns namn inte får rättfärdigas. Detta bör vara självklart.

Med detta sagt, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 8.

Jag vill också säga att vi vill bygga en seriös våldsförståelse som utgår från brottsoffrens upplevelser av våld och förtryck och markera gärningsmannens ansvar. Vi vill se våldet i sitt sammanhang, och vi skulle väldigt gärna ha sett att Delmos, Delegationen mot segregation, hade fått fortsätta det uppdrag som de fick för ett tag sedan att granska den socioekonomiska segregationens betydelse för hur hedersnormer uppstår, förstärks och verkar när det handlar om hedersrelaterat våld och förtryck. Det uppdraget avbröts, och i stället ska Delmos avveckla sig själv.

Jag vill allra sist säga att Vänsterpartiet länge har agerat för att vi ska kriminalisera kontrollerande beteende. Det är glädjande att regeringen har en utredning om att kriminalisera detta. Jag vill påminna om hur segt och långsamt det många gånger kan vara att få makten att agera mot det våld och förtryck som riktar sig mot kvinnor. Det här förslaget lanserades nämligen redan 1995 i kvinnovåldskonventionen. Jag hoppas att också detta blir verklighet.

Anf. 27 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Gudrun Nordborg nämnde i sitt anförande att vi inte ska prata om vi och dom, att det finns likheter mellan våldet som utövas i hederns namn och mäns våld mot kvinnor som vi ser det i Sverige i en svensk kontext samt att det är fråga om gradskillnader.

Den här retoriken har en underton av att det skulle vara rasistiskt och främlingsfientligt och ett sätt att fiska i grumliga vatten att peka ut och särskilt belysa våldet som begås i hederns namn. Det är kontraproduktivt att insinuera att ett sådant engagemang och ett sådant utpekande skulle leda till ett vi och dom.

Det är skillnad på våldet. Det är skillnad mellan å ena sidan att en hel släkt eller familj och till och med vänner är engagerade i att kontrollera, rapportera och övervaka vad en kvinna gör och har på sig och å andra sidan att en man slår en kvinna. Vi behöver inte gradera det. Vi behöver inte säga vad som är värst. Men det är en skillnad.

Att förneka den skillnaden och i stället göra det till en gradering tror jag är absolut fel väg att gå. Det är det vi har testat. Det är det som bland annat ligger till grund för att vi inte sedan tidigare har en lagstiftning mot

just hedersvåld och hedersproblematik. Man har varit rädd för att uppfattas som rasistisk eller främlingsfientlig. Att nu fortsätta med den retoriken från Vänsterpartiets sida och dessutom vilja att hela propositionen om ett hedersbrott avslås tycker jag är mycket märkligt.

Anf. 28 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag kan förstå Louise Meijers frågor, men jag tycker att hon gör en väldig övertolkning. Vi pratar om att det finns risker för diskriminering. Det är inte enbart Vänsterpartiet som har hävdat detta. Jag åberopade nyss en serie rättsliga instanser som har markerat samma oro över den här brottskonstruktionen. Jag skulle kunna bygga på med många ideella organisationer som också har kommit nära den här problematiken.

När det handlar om huruvida det är art- eller gradskillnader kan det bli en lek med ord. Jag inser fuller väl att det finns skillnader och att det riskerar att vara en mycket större hotbild när det handlar om våld i den så kallade hederns namn. Men jag har också erfarenheter av rent svenska exempel där en kvinna eller ett barn har varit utsatt och fått hela släkten emot sig. Alla ställer upp till en kanske väletablerad mans försvar och vill inte tro på berättelser som kommer fram. Det blir omöjligt att få framgång på en rättslig arena. Den svenska kvinnan blir isolerad och får välja ett annat liv, likt det som kommer efter våld i hederns namn. Risken för dödlig utgång är i båda de här fallen stor. Vi har tyvärr alldeles för många fall som avslutas med att våldet går så långt att det blir dödligt.

Anf. 29 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag har full förståelse för den upprördhet som Gudrun Nordborg känner över hur en kvinna kan utsättas för en familjs ställningstagande gentemot henne och hennes barn. Jag har själv varit rättsligt biträde i många skilsmässoprocesser och vet hur fruktansvärt det kan vara för de inblandade.

Men att blanda dessa är som att blanda äpplen och päron. Det har varit en otjänst för den svenska debatten under de senaste decennierna. Där har i synnerhet vänsterfeminister ett särskilt ansvar. Man har inte velat ta upp detta på grund av en rädsla för att det skulle vara rasistiskt, främlingsfientligt och diskriminerande och att det skulle vara att fiska i grumliga vatten. Den typen av argument har använts för att inte lyfta den här problematiken, som vi i mångt och mycket ser i våra svenska förorter. Det här är fel.

När Gudrun Nordborg för fram sin retorik i talarstolen hänvisar hon dessutom till ett tal som Fadime höll här i riksdagen. Men hon visade kanske bättre än någon annan på att det var skillnad – och är skillnad – mellan det våldet och annat våld.

Jag tror att det mot den bakgrunden inte är rimligt att fortsätta diskursen och narrativet om att detta skulle vara diskriminerande och att det är en förlängning av en annan typ av våld, utan man måste se vad det är. Detta är ett kulturellt fenomen som vi inte har sett här i Sverige på länge och som vi måste bekämpa med all kraft. Det måste bli ett slut på kulturrelativismen i Sverige. Det måste bli ett slut på det postmoderna förhållningssättet.

Anf. 30 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Louise Meijer för hennes engagemang. Jag förstår det och kan dela det. Men vi har inte samma utgångspunkter.

Jag menar att vi måste tolka Fadimes ord så att det skydd som vi vill ge i lagstiftningen ska gälla för precis alla. Om det är något kulturellt normativt och kollektivt som kommer till uttryck mot en person ska vi ge skydd. Vi ska göra det om det handlar om våld i hederns namn. Men vi ska också göra det om det handlar om andra kulturella grupper eller subgrupper, inklusive kriminella gäng och religiösa sekter. Vi ska inte stanna. Vi måste se det hedersrelaterade våldet som uttryck för något kollektivt som inte enbart existerar i invandrade grupper. Vi måste se det som är likt.

Det handlar om äpplen och päron, säger Louise Meijer. Vi kan väl gilla frukt. Men vi behöver inte bli så blinda att vi tittar på en sak i taget. Vi har i en svensk kontext våld som vi måste hantera och som är allvarligt. Vi har våld i hederns namn som också måste hanteras och som är grymt allvarligt. Jag tillstår det till fullo. Vi måste ha kompetenser för att se både likheter och skillnader i de här strukturerna och hur de växer fram och behöver hanteras på olika sätt. Där tror jag att vi är fullt eniga.

Men vi ska inte glömma att det finns andra situationer som är relativt lika det som vi nu stämplar som våld i hederns namn. Vi måste kunna hantera hela panoramat av våld med lagstiftning, kompetenser, olika sociala insatser och inte minst socioekonomiska insatser för att begränsa de klyftor och avstånd vi tyvärr har i det svenska samhället i dag.

Anf. 31 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Äntligen! Äntligen står vi här i dag i Sveriges riksdag och ska besluta om att införa ett särskilt hedersbrott, flera år efter att riksdagen första gången krävde det och decennier efter att det mycket allvarliga problem som hederskulturen utgör blivit uppenbart i Sverige. Det här är tyvärr ytterligare ett exempel på att regeringen dragit benen efter sig alldeles för länge och försenat viktig lagstiftning.

De hederskulturer som har vuxit fram, och där framför allt kvinnor får sina liv begränsade av fundamentalister, är på inga sätt förenliga med ett fritt och demokratiskt samhälle. Kvinnor som hålls tillbaka och kontrolleras i hederns namn kommer inte att kunna leva ut sin fulla potential. Hedersbrott hämmar därför en god samhällsgemenskap och ytterst en god samhällsutveckling. Framför allt är detta ett brott mot kvinnors självklara rättigheter som måste försvaras. Det här kan aldrig accepteras i det svenska samhället. Men vi påminns alltför ofta om att det är verklighet i vårt land.

Herr talman! Jag vill tacka Malin Björk för den smärtsamma beskrivningen tidigare i debatten av ett sådant fall.

Detta måste bekämpas varje dag, hela tiden, för hedersförtrycket är ständigt pågående. Det är inte enskilda händelser utan ett pågående förtryck, ett hindrande av mänsklig frihet och, tyvärr, ett ständigt pågående våld.

I dag tar vi ett viktigt steg för att genomföra riksdagens vilja i denna fråga, trots enträget motstånd och segdragande från regeringen och flera partier i denna kammare.

Regeringen missar en viktig del, och vi föreslår därför ett nytt tillkännagivande om preskriptionstider. Flera remissinstanser invänder mot regeringens bedömning att allmänna regler för preskription ska gälla, det vill säga att preskriptionstiden ska räknas från den dag brottet begicks.

Vi tycker i likhet med flera remissinstanser att man ska göra som vid vissa sexualbrott, alltså börja räkna preskriptionstiden från det att barnet

fyller 18 år. Det är inte rimligt att ett barn som har förtryckts och står under sina föräldrars, syskons och övriga släktingars kontroll ska göra en polisanmälan om hedersförtryck samma dag som brottet har begåtts och att dessa allvarliga brott riskerar att preskriberas om barnet inte gör det.

Det är justitieutskottets vilja att det måste bli en förändring på detta, och det står vi givetvis bakom och kommer att besluta om senare i dag.

Kristdemokraterna är med i två reservationer som det tidigare har yrkats bifall till, reservationerna 5 och 7.

Den första handlar om att utöka gärningsmannakretsen, för här har vi inte en enskild gärningsman utan syskon, familj och vänner. Vi måste se det på det sättet, och därför är reservation 5 viktig.

Vi står också bakom reservation 7. Precis som flera har varit inne på tidigare börjar det inte med våldet och förtrycket utan med det kontrollerande beteendet. För att komma åt hedersförtrycket och riva upp det med rötterna ur vårt land måste vi också kriminalisera det kontrollerande beteendet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5.

Anf. 32 JUNO BLOM (L):

Herr talman! Jag inser att jag och ledamoten Gudrun Nordborg från Vänsterpartiet båda känner oro men för helt olika saker.

Jag känner en djup oro för att det är vår och att det sitter barn i olika klassrum runt om i Sverige med en klump i magen. Barnet kanske har haft en relation eller så misstänker familjen att barnet har haft en relation – något som är helt otänkbart då oskuldskontrollen är central i hederskulturen. Man har hört telefonen gå varm och har märkt att något är på gång. Man känner sig inte trygg med att gå till läraren eller elevhälsan och berätta. När kusinen gjorde det kontaktade skolan nämligen familjen, och i stället för att skydda barnet påskyndades processen med att föra barnet ut ur landet.

Barn förs till miljöer varifrån föräldrarna flytt efter att ha levt i ett land där alla barn ska ha friheten att forma sitt liv, äga sin sexualitet, göra sina livsval och förverkliga sina drömmar.

Runt om i vårt land finns personal på våra myndigheter som tänker som ledamoten Gudrun Nordborg. De är rädda för att det ska vara diskriminerande att ta upp dessa frågor. De är rädda för att peka ut, så i stället tvingas barnen bli kvar i utsatthet, ensamhet och maktlöshet. Det oroar mig.

Jag oroar mig för alla de barn jag mött som könsstympades i hemlandet innan de kom till Sverige och som har svårt att kissa och enorma smärtor under menstruationen och som i samband med könsstympningen fick lära sig att hålla tyst om ingreppet. Det är ett annat sätt att kontrollera kravet på flickors oskuld.

Jag oroar mig för att dessa barn lider i ensamhet och inte har någon som ställer frågor. I vissa lägen söker dessa barn vård. När barn bryter armen i skolan körs de till sjukhus och får utan tvekan armen gipsad. Men när barn söker vård för att de lider av konsekvenser av könsstympning, såsom var och blod i buken, ges de inte den vård de behöver och har rätt till utan ombeds gå hem och prata med mamma och pappa om det. Det här beror på att det finns en enorm rädsla i vårt land för att verkligen stå på utsatta barns sida.

Det finns människor som är ännu värre, reaktionära krafter som tagit sig in på skolor, socialkontor och myndigheter och kämpar för att upprätthålla dessa normer och värderingar. När vi tar upp dessa frågor är de snabba på att påpeka att det är en rasistisk diskurs.

I Sverige är vi rädda. Vi står upp för barns, kvinnors och hbtq-personers rättigheter så länge ingen ifrågasätter dessa rättigheter. Men när de ifrågasätts börjar vi vackla och backar i stället för att ta ett steg fram.

Sedan en tid drivs det kampanjer mot socialtjänsten där man för att vilseleda människor säger att socialtjänsten kidnappar barn. I själva verket har många barn under lång tid försökt förmedla sin utsatthet utan att samhället reagerar. Det är så många barn som borde omhändertas på grundval av att familjen kräver lydnad och kontroll. Så fort dessa barn försöker åtnjuta sina grundläggande fri- och rättigheter utsätts de för systematiskt våld, förs ut ur landet, tvingas in i äktenskap och fräntas rätten till sitt liv. Detta oroar mig.

Jag oroar mig för att vi i Sverige betraktar, bedömer och behandlar barn med olika måttstockar för att vi är så rädda för att ta ställning i de mest grundläggande frågorna.

Jag oroar mig för att vi har en extremt stark föräldrarätt där barn behöver bevisa så otroligt mycket innan de blir tagna på allvar. Vi måste våga utmana denna föräldrarätt och börja prata om föräldrars skyldigheter och ansvar. Vi måste ha tidiga insatser där vi tydligt markerar vad barn har rätt till och vad barn ska skyddas från enligt vår lagstiftning.

Barn ska få information om sina rättigheter, och vi ska se till att vårdnadshavare behärskar svenska språket så att fruktansvärda kampanjer inte påverkar dem. De ska själva kunna ta till sig information och veta att i Sverige är socialtjänsten till för att skydda och stödja och att det är dit man vänder sig om man har behov av insatser. Socialtjänsten kidnappar inte barn.

Jag oroar mig också för att vi under en tid har haft en politisk korrekthet i vårt land där vi har gått ifrån att uttrycka att det finns de här olika bilderna. Därför tackar jag ledamoten Gudrun Nordborg, som åter sätter ljuset på att vi tänker och ser olika på detta. Men under tiden vi gör det och i vår iver att älska lika lider barn, och det är fruktansvärt fel. Det innebär inte att man ska gradera.

Inom sjukvården måste man ta reda på om en person har en hjärntumör eller en hjärnblödning. Båda är lika allvarliga men måste behandlas på olika sätt för att personen ska återfå sitt liv och sin frihet. Likadant är det med en våldsutsatt person.

Jag tänker att det enklaste vi i kammaren kan göra är att stifta lagar; det svåraste är att se till att de efterlevs.

Vi har under den här perioden fått till ett barnäktenskapsbrott, möjligheten att utfärda utreseförbud och att hedersmotiv ska vara en straffskärpningsgrund. Vi lägger i dag fram förslag om ett hedersbrott där upprepade handlingar som kränker individens integritet och självkänsla ska kunna ge ett högre straffvärde.

Men vi ser inte till att använda lagstiftningen. Det beror på att det saknas kunskap. Jag vill tänka väl. Det måste vara så att Vänsterpartiet saknar kunskap och förståelse om det sammanhang som offren lever i. Annars skulle man inte uttrycka sig på det här viset. Så länge vi inte har kunskap

och förståelse spelar det inte så stor roll vilka lagar vi stiftar. Vi måste våga ta ställning.

Det handlar definitivt om att socialsekreterare måste få stöd. När kampanjen pågår måste vi se till hur vi från nationellt håll kan organisera och strukturera det på ett annat sätt när socialsekreterare är i behov av det. Det kommunala självstyret råder självklart.

Min oro är att det just nu finns många barn som lider och är i behov av modiga personer. Min oro är, som ledamoten från Socialdemokraterna Maria Strömkvist sa, att det har gått ut uppdrag till nationella myndigheter. Det är bra, men även där saknas det kunskap.

Det är ungefär som att man skulle utveckla en medicin mot en allvarlig sjukdom. Sedan ger man det uppdraget till en forskare som inte har en aning om vad den håller på med. Vi måste inse att kunskapsnivån generellt sett i vårt land är för låg. Det gäller i synnerhet kunskapsnivån om vad det faktiskt innebär.

Jag kommer aldrig att ge mig. Jag är med på alla förändringar. Jag är glad för att vi har kommit ett steg på vägen. Jag ställer mig bakom våra reservationer, men jag yrkar bifall till reservation 7.

Det är otroligt viktigt att förstå att skälet till att människor hamnar i en fruktansvärd miljö är att de vill åtnjuta sina rättigheter. Kontrollen räckte inte. Menar vi allvar med att vi ska stödja barn måste också insatserna börja mycket tidigare.

Anf. 33 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag beundrar ledamoten Juno Bloms engagemang. Jag vet att du har jättestor kompetens, Juno Blom. Jag har också haft förmånen att ha fått arbeta tillsammans med dig i projekt om dessa svåra frågor.

Jag är helt ense med dig om att det svenska samhället saknar kompetens. Det fattas våldskompetenser på många håll och kanter. Det gäller också kompetenser som gör att man kan se att det finns olika typer av våld och olika kontexter där våldet förekommer som man måste angripa på delvis olika sätt och ibland helt olika sätt.

Sedan tycker jag inte att jag som person eller vänsterpartist är ett typexempel på detta. Det är komplexa frågor som vi måste driva framåt. Lagstiftningen är ett exempel. Där tror jag att det betyder väldigt mycket hur bra lagstiftning vi lyckas leverera. Går den att tillämpa, och blir den bra när vi tillämpar den? Det är vårt ansvar här och nu.

Jag efterlyser också att man följer upp med kompetensutvecklingar. Där tror jag att vi är ense. Det gäller också att markera barnperspektiven. Det brister i många fall för barn, och inte minst när barn är involverade i våld.

Du pekar på föräldramakten som är väldigt stark i Sverige. Kan du peka på ytterligare exempel på sådant som vi borde göra nu enligt din mening för att lyfta fram de här frågorna starkare?

Anf. 34 JUNO BLOM (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Gudrun Nordborg! Jag tror att det är så här: Jag har insett att politik väldigt mycket handlar om att när vi kan säga skarpa saker får det uppmärksamhet. Den stora utmaningen är ställningstagandet. Ställningstagandet bygger på förståelse för sammanhanget som de utsatta lever i.

Ledamoten Louise Meijer var inne på att man inte får blanda äpplen och päron. Jag håller med om det. Det finns otroligt mycket som är gemensamt. Det handlar om fysiskt våld, psykiskt våld, kontroll och makt. Jag menar att den våldsutsatta kvinna som blir söndersparkad av sin man i hemmet inte ligger och tänker att det är för väl att det inte är ett kollektiv som ligger bakom det.

Om man inte förstår det som skiljer sig åt tillräckligt väl kommer heller inte insatserna att möta på rätt sätt. Jag tror att det finns en rädsla. Jag liksom många känner också en oro för att främlingsfientliga krafter kidnappar frågor för att visa på att vissa grupper betar sig på ett särskilt sätt. Det måste vi hela tiden ha med i beaktande.

Men det är inte samma sak som att vi av den anledningen ska göra snömos av våld så att ingen riktigt förstår vad man ska göra. Man kan se på vad som har skett i praktiken. Senast i går till exempel pratade jag med företrädare för en kommun som bad om hjälp. De skulle driva de här frågorna.

De ser kopplingen mellan gängkriminalitet, hedersvåld och våldsbejakande extremism. Då svarar rektorer: Öppna inte Pandoras ask. Vi fixar inte det. Vi har så gigantiskt stora problem, och vi vet inte riktigt hur vi ska fånga dem.

Om det är så att barn ska känna förtroende för vuxenvärlden för att berätta om sin utsatthet måste de också känna att den som får informationen hanterar den på rätt sätt. När det gäller hedersvåld finns det mekanismer som kan försätta barn i en större fara om man inte har förståelse för hur man ska hantera det. Det måste vi våga prata om.

Anf. 35 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag är helt enig med ledamoten Juno Blom om att vi måste våga ta ställning och våga stå på barnens sida. Där tror jag att väldigt många vuxna blir superoroliga bara de kommer i närheten av våld. Jag inser också att den oron kan bli ännu större om det handlar om våld i hederns namn.

Oavsett det måste vi ändå ha våldskompetens, försöka att analysera ordentligt och se vad det innebär i de olika sammanhangen. Vilka verktyg har jag, och vad måste jag vara extra försiktig med så att jag verkligen skyddar barnet och inte hjälper en förövare eller flera förövare att fortsätta?

Jag kan tycka att det går oerhört långsamt när vi hanterar de här frågorna. Vi hade kvinnofridsreformerna i slutet på 90-talet. Man satsade mycket på utbildningar och sådant. Sedan har det klingat av. Vi måste hela tiden fortbilda egentligen hela samhället. Frågor om våld ingår inte i grundutbildningar för de professioner som ska möta problematiken. Det gäller oavsett om det handlar om skola, vård, juridiken eller rättsväsendet.

Nu håller vi på att kugga upp det lite grann. Det ska in i grundutbildningarna. Det är också jättemycket begärt att allmänheten ska kunna mycket om detta. Vi är för rädda för våldet och att våga möta det på riktigt. Där är jag helt ense med ledamoten Juno Blom.

Vi måste våga argumentera. Jag är fortsatt inne på att vi inte ska bygga på diskriminerande åtgärder. Vi måste också våga se det som många är väldigt rädda för, problematiken i det svenska samhället från början. Det

är med och bygger hinder för att vi ska se kontexten kring det hedersrelaterade våldet.

Anf. 36 JUNO BLOM (L) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Gudrun Nordborg!

För mig blir det sista ledamoten Nordborg säger helt obegripligt, att rädslan för att peka ut skulle riskera diskriminering. Jag vill säga att det är diskriminerande.

Jag har en dotter som hoppade av juristprogrammet. Om jag hade fört henne till Somalia eller Irak som bestraffning för att hon inte gjorde som jag sa skulle hela samhället reagera. Men de här barnen saknas inte.

Försäkringskassan kom med en rapport som visar på att det är 10 000 barn som är skolpliktiga som inte finns i Sverige. Det var utifrån att man tittade på fusk med välfärdens pengar. Jag säger inte att 10 000 barn befinner sig i ett barnäktenskap. Men jag är djupt förvånad över att den här rapporten inte har fått en större synlighet och att man inte har debatterat den. Var är de här barnen någonstans, och vad är de utsatta för?

Min stora oro är att vi systematiskt diskriminerar barn från andra delar av världen för att vi inte vågar se den utsatthet de har. Barn går omkring och är könsstympade och kan inte kissa, och jag är orolig för att Vänsterpartiet inte oroar sig varje dag för det. För det gör jag – jag känner en panik när jag tänker på att det finns barn som lider så fruktansvärt i sin ensamhet.

Barn tvingas in i barnäktenskap och blir systematiskt våldtagna på bröllopsnatten och därefter. Jag har varit med om ärenden där en flicka grät förtvivlat. Hon giftes bort som 16-åring, och hon ringde efter pappan för att mannen inte kunde genomföra samlaget, våldtäkten, på bröllopsnatten. Pappan kom dit och band fast flickan. Detta var på grundval av att hon hade skojat och skrattat med en klasskompis i skolan.

Det här är fruktansvärt. Det sker i Sverige, och det är våra barn och vårt problem. Om vi inte ser skillnaderna kommer de här barnen att fortsätta att lida i sin ensamhet.

Anf. 37 AMINEH KAKABAVEH (-):

Herr talman! År 1998 infördes en ny brottsrubricering – grov kvinnofridskränkning. Det var en viktig feministisk landvinning. Det våld som drabbar kvinnor i nära relationer består ofta av upprepade kränkningar. Det är brott som inte alltid har högt straffvärde men som tillsammans innebär en grov kränkning.

Lagstiftarna såg patriarkala mönster bakom våldet, och man stiftade lagar för att komma åt detta kvinnoförtryck. Det var kvinnorörelsen som drev fram kraven på lagstiftningen med den nya brottsrubriceringen.

År 1998 var hedersförtrycket inte ens något som debatterades här i Sveriges riksdag. Men under de senaste åren har den svenska offentligheten haft stormiga debatter om hedersfrågorna. Det har funnits, och finns, de som förnekar förtrycket. Andra har relativiserat det, och det hör vi hela tiden. En del har sagt att det bara spelar rasister i händerna att lyfta hedersfrågorna. Ytterligare några har sagt att hedersförtryck egentligen är samma sak som annat våld mot kvinnor och att det därför inte behövs nya lagar; vi hörde det nyss här. Några har använt hedersvåldet som ursäkt för sin främlingsfientlighet i stället för att lyssna på de utsatta kvinnorna.

Men vi är många förortsfeminister som har drivit på och gått i bräsch för denna viktiga feministiska och antiracistiska kamp. Vi har tagit fajten även när det har varit motvind.

Herr talman! Det är regeringen som lägger fram sin proposition, men det är modiga kvinnoaktivister som har gjort att vi i dag här i kammaren har ett förslag att debattera och ställa oss bakom. I dag ska vi alla som kämpat sträcka på ryggen och vara stolta!

Herr talman! Det nya förslaget om brottsrubriceringen hedersförtryck har ett liknande syfte som det om grov kvinnofridskränkning. Det handlar om att se mönster och strukturer. Hedersförtrycket uppehålls av normer och av en kultur. Det är inte bara ofredande, ringa misshandel etcetera. All denna brottslighet är en del av något större. Nu, äntligen, kan vi också få detta uttryckt i lagtext.

De senaste åren har riksdagen kunnat besluta om nya viktiga verktyg för att bekämpa hedersförtryck. I brottsbalken finns brottsrubriceringar om tvångsäktenskap, vilseledande till äktenskapsresa och barnäktenskapsbrott. De finns redan i lagen.

Hedersmotiv blir nu en särskild straffskärpningsgrund. Samhället har möjlighet att tillfälligt belägga barn med utreseförbud om de hotas att föras utomlands för att giftas bort eller könsstympas. Ytterligare viktiga förslag för att komma åt så kallade oskuldsoperationer och oskuldsintyg förbereds i Regeringskansliet. Kampen för alla kvinnors och barns rättigheter lämnar spår i lagbokens brottsbalk.

Efter sommararens regeringskris föll januariavtalet. Inför statsministeromröstningen var jag angelägen om att få garantier för att regeringen fortfarande skulle lägga fram ett förslag om denna nya brottsrubricering. Jag vill tacka justitieminister Morgan Johansson för att han har hållit sitt löfte. Den förortsfeministiska organisation som jag är ordförande för, Var-ken hora eller kuvad, har också varit remissinstans för detta lagförslag.

Det är en viktig signal att riksdagen just i frågor som gäller samhällets mest utsatta, de som drabbas av hedersförtrycket, kan fatta beslut i stor enighet. Det är därför anmärkningsvärt – och viktigt att för framtida kvinnohistoriker få fört till riksdagens protokoll – att Vänsterpartiet återigen vill sätta käppar i hjulet för arbetet mot hedersförtryck.

I augusti 2019 höll Vänsterpartiet en presskonferens här i Riksdagshuset som var helt ägnad åt att ta heder och ära av mig. Partisekreteraren förklarade att om man bara fick mig utkastad skulle partiet ”framstå som tydligare mot hedersvåld än hittills”. Jag hade naturligtvis då redan meddelat medierna att jag skulle lämna partiet.

Så hur gick det med den utlovade tydligheten? Våren 2020 antog riksdagen förändringar i socialtjänstlagen som gjorde det möjligt att skydda barn genom tillfälligt utreseförbud. Trots att Vänsterpartiets dåvarande ordförande hade varit ute i medierna och sagt att man skulle stödja lagförslaget gjorde man tvärtom här i riksdagen. Som enda parti reserverade sig Vänsterpartiet mot reformen i justitieukskottet.

Med stöd av de nya paragraferna i socialtjänstlagen har många barn hindrats från att föras ut ur landet. Jag vill inte ens tänka på hur deras liv hade sett ut om Vänsterpartiet hade fått sin vilja igenom och hindrat lagförslaget.

Herr talman! Nu vill partiet återigen ställa sig i vägen för arbetet mot hedersrelaterad brottslighet. Redan förra mandatperioden protesterade

Vänsterpartiet i riksdagen mot den särskilda brottsrubriceringen hedersförtryck. Man var rädd att detta skulle leda till att ”det enbart blir personer från en viss kultur som misstänks”. Nu klagar man på att lagförslaget inte är tillräckligt generellt.

Men förslaget om grov kvinnofridskränkning var inte heller generellt, helt enkelt för att det tog sikte på de kränkningar som just kvinnor utsätts för i nära relationer. Förslaget om en brottsrubricering för hedersförtryck har inte som syfte att vara generellt. Det tar sikte på det specifika hedersförtrycket. Återigen, herr talman, sviker Vänsterpartiet de mest utsatta kvinnorna och flickebarnen med utländsk bakgrund.

Jag hade bara varit i Sverige i sju månader när jag på första maj i Västerås 1993 blev medlem i Vänsterpartiet. Det var ett parti som jag förväntade mig skulle arbeta för att den svenska jämställdheten skulle gälla alla. Den skulle omfatta även oss som har flytt från krig, diktatur och religiöst förtryck.

Jag mötte dessa kvinnor när jag lärde mig svenska på sfi. Som socialarbetare i Stockholms olika utsatta förorter fick jag också ständigt larm om förtrycket som dessa flickor, kvinnor och hbtq-personer utsattes för av familj och släkt.

Det handlar om att kränkas, att kallas för oren och att utsättas för ständiga hot. Det handlar om att bli inlåst och att ständigt övervakas av någon släkting eller av en gps. Det handlar om att tvingas täcka sig och att ta emot de tillrättavisande slagen.

Herr talman! Vi kallar detta vardagsheder därför att det är vardag för hundratals kvinnor och barn i Sverige. Jag möter dem varje dag och varje vecka. Jag blir ständigt kontaktad av hedersutsatta som vill veta hur man får hjälp av samhället. Det är denna vardagsheder som den nya brottsrubriceringen tar sikte på.

Herr talman! Avslutningsvis – det är snart första maj igen. De ord som jag hörde då är fortfarande lika viktiga: solidaritet, systemskap och en jämställdhet som gäller alla i Sverige.

De flesta i Sverige slipper tack och lov att leva med vardagshedern. Men vi har alla ansvar för att ta kampen för de förtrycktas rättigheter. Den kampen har jag tagit. Det har alltid känts och känns meningsfullt. Ibland är det svårt. Ibland är det inte enkelt. Men låt oss göra det så enkelt som att trycka på en grön knapp och låta bli att skriva en utskottsreservation.

Anf. 38 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Ledamoten Amineh Kakabaveh! Jag beundrar ditt engagemang.

Jag vill bemöta några saker som sas i ledamotens anförande. När beslutet om utreseförbudet fattades satt jag inte i riksdagen, men jag har kollat upp texterna. Vänsterpartiet hade en önskan om att förtydliga kriterierna, så att man verkligen visste vad man gjorde. Jag tror att vi alla nu är glada över att utreseförbudet blev möjligt. Jag har själv varit med om att det har haft stor effekt och har fått avgörande betydelse. Med det sagt kan vi kanske lägga den historien lite bakom oss.

Det vi har framför oss nu är frågan om Vänsterpartiet tillsammans med flera rättsinstanser har något rätt i bedömningen att det här nya brottet riskerar att bli diskriminerande. Ledamoten Kakabaveh jämför det med kvinnofridsbrottet, och det är generellt för alla kvinnor.

Vi kan möjligen säga att hederskränkningen blir generell för allt som sker i hederns namn. Men om vi verkligen vill komma åt det kollektiva förtryck och våld som pågår också i andra grupper undrar jag om vi inte måste erkänna att det här blir en skiljelinje; det finns inte ett totalt systemskap där vi inkluderar alla kvinnor och barn som utsätts för kollektiva normer och som bestraffas för att de inte lever efter en gängkriminalitets eller en religiös grupps koder.

Ska vi stanna där, eller ligger det någonting i den kritiken?

Anf. 39 AMINEH KAKABAVEH (-) replik:

Herr talman! Välkommen, ledamoten! Det är första gången vi debatterar här. Jag tvivlar inte alls på ditt engagemang, men samtidigt representerar du ett parti som faktiskt reserverade sig mot förslaget i betänkandet. Det kan man inte bortse från. Tack och lov stod riksdagen ändå bakom det. Det blev en lag, och vi har räddat många barn.

Vänsterpartiet hittar alltid ursäkter. För några år sedan föreslog ni en krånglig lösning för att ändra rekvisiten för grov kvinnofridskränkning. Vänsterpartiet letar alltid upp remissyttranden som ni kan gömma er bakom för att slippa tala om heder.

I talarstolen i dag sa ledamoten flera gånger ”den så kallade hedern”. Ni säger det inte ens, trots att det drabbar hundratusentals barn, unga, kvinnor och hbtq-personer i världen. Hundratusentals barn gifts bort eller könsstympas i 33 olika länder varje år. Det är inte bara diskriminerande. Redan 2005 sa Kofi Annan att hedersförtrycket i världen var generellt.

Jag visste inte var på kartan Sverige låg när jag var liten och utsatt. Då fanns det inte någon svensk vit person som skulle kränka min heder eller religion i Kurdistan. Vi måste förstå. Jag håller med föregående talare, Juno Blom, om att man måste ha förståelse för att kunna hävda saken här. Därför tycker jag att man bara vill gömma sig bakom olika påhitt i stället för att tala sakligt.

Anf. 40 GUDRUN NORDBORG (V) replik:

Herr talman! Jag vill hävda att jag inte gömmer mig. Jag hävdar också att jag pratar tydligt om våld i hederns namn. Men jag sätter in det i en kontext. Jag ser att det sker i ett visst sammanhang. Det finns också andra former av våld som sker i liknande sammanhang, och det finns det som kanske är helt annorlunda. Jag vill dock inte påstå att Vänsterpartiet bromsar eller sätter käppar i hjulet. Vi ser seriöst på en problematik.

Jag är också jurist, och jag vill att lagstiftningen ska ha bäring och att den ska bygga på generella principer. Här i riksdagen stiftar vi den lagstiftning vi önskar ha. Juridik är egentligen frusen politik. Men det krävs bra politik för att det ska bli bra juridik. Och i övergången måste det finnas respekt för en del juridiska principer, bland annat om generalitet, så att det inte slår helt fel.

Jag vill värja mig där och säga att Vänsterpartiet vill agera mot alla former av våld och förtryck, inklusive våld i hederns namn. Jag tror faktiskt att jag var väldigt tydlig med det i talarstolen också.

Anf. 41 AMINEH KAKABAVEH (-) replik:

Herr talman! Ledamoten! Nej, man vill faktiskt inte prata om det generellt. När man pratar om det generellt tappar man det. Då sviker man igen

kvinnor, flickor, hbtq-personer och även små pojkar, som är både offer och förövare i hederskulturen.

Ordet heder finns redan i dag i brottsbalken som straffskärpningsgrund. Denna straffskärpningsgrund har domstolarna kunnat tillämpa. Jag vet inte vad Vänsterpartiet vill egentligen.

Sedan säger ledamoten att hon alltid har stått upp för det här. När hon jobbade på Brottsoffermyndigheten intervjuades hon i P1 2004, och så fort ordet "heder" kom upp sa hon att hon inte ville diskutera ämnet och att det handlade om svenska kvinnor. Hon sa: Vi får inte bygga upp ett tänkande om vi och dom. Så sa hon även nyss i talarstolen. Hon var visserligen inte i riksdagen 2020 men framförde samma sak nyss i talarstolen.

Så här låter det alltid från ledande vänsterpartister. När partiordföranden var ung anklagade hon alla som satsade på kartläggningar och sa att det handlade om gigantiska resurser. Den ekonomisk-politiska talespersonen Ali Esbati sa efter att Fadime Sahindal mördats att det var "ett i grunden rasistiskt synsätt" och krävde dåvarande integrationsministerns avgång med omedelbar verkan på grund av den här debatten. Och den fortsätter än i dag i talarstolen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 6 Nya verktyg mot gängkriminaliteten

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU44
Nya verktyg mot gängkriminaliteten
föredrogs.

Anf. 42 GUSTAF LANTZ (S):

Herr talman! I dag debatterar vi åtgärder mot gängbrottsligheten, som så många gånger tidigare i denna kammare. Mycket är sagt. Mycket har redan gjorts. Många lagförslag har antagits för att ge myndigheterna bättre verktyg mot gängen. Inte minst är vi på god väg mot målet om 10 000 fler polisanställda.

Fler gängmedlemmar än någonsin sitter nu bakom lås och bom. Men den situation vi har i dag kommer att kräva mycket mer, såsom fler poliser, skärpt lagstiftning och inte minst förebyggande insatser.

Om vi inte hade haft en tillväxt i gängen hade vi snart lyckats få bort dem. Vi måste se till att det inte alltid finns någon ny som är beredd att ta över platsen från den som försvinner från gänget. Vi måste se till att unga personer går i en helt annan riktning. Det handlar inte om att frånta individen ansvaret för sina egna handlingar, utan om att röja stigar mot ett hederligt liv för att försvåra gängens rekrytering. Det handlar om en skola, en socialtjänst och en arbetsmarknad som fungerar även för dem med särskilda svårigheter i livet.

Herr talman! Under påskhelgen såg vi fruktansvärda scener runt om i Sverige. Mirakulöst nog dog ingen under de kraftiga våldsupplopp som förekom i Sverige. Utöver alla enskilda poliser som drabbats på ett fasansfullt sätt har även demokratin angripits. Den som med brutalt våld kapar en polisbil uppvisar samma typ av förakt mot demokratin som Trumps

Prot. 2021/22:103

27 april

-----

*Ett särskilt brott för
hedersförtryck*

*Nya verktyg mot
gängkriminaliteten*

supportrar gjorde när de stormade Kapitolium. Högerextremisten som gör allt för att såra, skada och splittra är nöjd när han fått hjälp att skapa ett kaos som polariserat Sverige ytterligare.

Polisen kommer givetvis att göra sin egen grundliga analys av vad som skett, varför det skedde och hur det inte ska hända igen. Men redan nu står det klart att många av dem som utsatte poliser för livsfara var gängmedlemmar. Domstolarna ska nu döma dem som deltagit i upploppen. I 2022 års lagbok finns brottet grovt blåljussabotage med en straffskala från två års fängelse till livstid. Detta brott är ett exempel på ett nytt verktyg som vi gett rättsväsendet mot kriminella gäng. Men vi politiker har också uppgiften att fortsätta arbetet mot den organiserade brottsligheten.

Herr talman! I dag debatterar vi specifikt sex förslag, alla på områden där regeringen redan har påbörjat ett arbete.

Låt mig börja med förslaget om beslag och förverkande av brottsvinster. Idén att i större omfattning ta brottsvinster från gängkriminella är utmärkt. Förverkandeutredningens förslag är nu ute på remiss. Där återfinns offensiva åtgärder för detta som verkligen skulle göra skillnad. Utredningen har valt en annan väg i stället för omvänd bevisbörda. Det är viktigt att vi kommer åt brottsvinsterna utan att vanligt hederligt folk kommer i kläm.

Regeringens arbete med preventiva tvångsmedel är i full gång. Nu är utredningstiden knappt ett år, med drygt sju månader kvar. Det framstår inte som realistiskt att ta fram lagstiftning, vare sig tillfällig eller permanent, snabbare än så utan att tumma på kvalitet och rättssäkerhet. Utan en grundlig analys är risken stor att lagstiftningen inte kommer att kunna tillämpas.

I fråga om deltagande i en kriminell organisation kan sägas att en stor del av gängens verksamhet redan är kriminaliserad, till exempel förberedande och andra typer av understödjande åtgärder. Många kriminella nätverk är dessutom löst sammansatta, och rörligheten är stor inom och mellan nätverken. Det finns långt viktigare och mer angelägna åtgärder att vidta för att göra det svårare för gängen. En kriminalisering av allt deltagande i en kriminell organisation skulle vidare kräva en ändring i grundlagen, vilket tar mycket lång tid att genomföra.

Låt mig gå över till vistelseförbud. Förslaget vi nu diskuterar ligger i linje med den utredning som justitieministern redan har aviserat, varför vi också kommer att rösta ja till förslaget.

Det finns även ett förslag om effektivare användning av biometrisk information. Den utredning som har fått regeringens uppdrag att titta på frågan har fått ett brett mandat att se över reglerna. Jag ser därför framför mig att utredningen kan lämna genomgripande förslag som kan leda till att polisen får klart bättre förutsättningar att med hjälp av ny teknik och nya metoder lösa allvarliga brott. Nu får även utredningen ett uttryckligt uppdrag att se över polisens möjligheter att använda den så kallade släktforskningsprincipen.

Avslutningsvis är informationsutbyte mellan myndigheter en väldigt angelägen fråga. Det finns alldeles för många exempel på hur sekretess hindrar viktiga insatser på ett orimligt sätt. Ökade möjligheter att dela information ligger även i linje med den utredning som justitieminister Morgan Johansson aviserade på en pressträff den 17 mars i år. Utredningen kanske fastnar för en annan lösning än den som är uppe för diskussion i dag efter sin djupdykning i ämnet. Utredaren måste ha ett brett uppdrag så

att den inte är låst i arbetet att hitta den bästa möjliga lösningen i linje med det vi alla vill se komma på plats.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till de reservationer där vi inte har haft en majoritet i utskottet men torde kunna få det i kammaren, det vill säga reservationerna 2 och 3.
(Applåder)

Anf. 43 MALIN BJÖRK (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 under punkt 3.

Hur ser det svenska tillståndet ut? Hur är det egentligen ställt med brottsligheten, i synnerhet våldsbrottsligheten, i vårt land? Dessa frågor har 22 forskare ställt sig och undersökt närmare, och för några veckor sedan publicerades resultaten av deras arbete i en antologi med namnet *Det svenska tillståndet – En antologi om brottsutvecklingen i Sverige*. Häromveckan besökte ett par av dem riksdagen för att hålla ett seminarium, inbjudna av Sällskapet Riksdagsledamöter och forskare. Sällskapets ordförande, tillika moderat riksdagsledamot, sa när seminariet inleddes: Vi måste bli duktigare på att få in vetenskap och beprövad erfarenhet inför de beslut vi fattar här i riksdagen.

Jag håller helt och hållet med henne. För att fatta de klokaste och bästa besluten för Sverige behöver vi ha en korrekt problembild. Något som möjligen förvånar bland resultaten är att antalet offer för dödligt våld i Sverige, i förhållande till befolkningsmängd, faktiskt inte är fler i dag nu än det var i början av 1990-talet. Men även om dödligt våld inte är mer utbrett i dag än det var då finns något som sticker ut, och det är det dödliga skjutvapenvåldet. Den grafen skjuter tyvärr i höjden under den senaste tioårsperioden. Det har ingen missat.

Herr talman! Det betänkande som debatteras här i kammaren i dag har namnet *Nya verktyg mot gängkriminaliteten*. Gängkriminaliteten – vad ger det ordet för associationer? Vilka bilder dyker upp i våra huvuden? Är det kanske bilden av en ung arg man i orten som sysslar med narkotika? Jag har under ett seminarium hört en polisforskare måla upp den bilden för att genast därefter säga att om vi likställer den bilden med grov organiserad brottslighet riskerar vi att missa hela målet. Jag instämmer efter att som åklagare ha jobbat främst med ekonomisk brottslighet under senare år.

För egen del använder jag hellre begreppet organiserad brottslighet än gängbrottslighet bara för att undvika att leda tanken fel. För om vi ska hitta rätt verktyg, som verkligen gör skillnad och är effektiva för att beivra sådan brottslighet, är det en bra början om vi är överens om hur den brottsligheten ser ut.

Resultaten av de 22 forskarnas arbete är tydligt. Kopplingarna mellan grova våldsbrott och organiserad ekonomisk brottslighet har ökat markant.

Herr talman! Den allra största motivatorn i organiserad brottslighet är inte alls svår för gemene man att relatera till. Den stavas pengar: kronor, bitcoin, euro eller dollar. Det handlar om riktigt god lönsamhet, helst till låg risk. Och när du har riktigt mycket pengar har du även makt.

Hos polis och åklagare och även inom politiken har det under senare år pratats allt mer om vikten av att gå efter pengarna, att det ska kosta att vara kriminell, att vi måste ta ifrån de kriminella deras dyra bilar, deras

klockor och deras vinster. Och det är bra, men det förutsätter ju att det finns pengar eller värdesaker tillgängliga att lägga beslag på.

Hur vore det om vi fokuserade ännu mer på förebyggande åtgärder? Nu pratar jag inte om det som rikspolischefen Anders Thornberg var inne på när han besökte justitieutskottet häromveckan, och som även Gustaf Lantz var inne på här för en stund sedan, om att vi måste arbeta förebyggande för att stoppa rekryteringen till de så kallade gängen, eller de kriminella nätverken, som jag hellre säger.

Det här är förstås jätte viktigt. Det håller jag med honom om. Men det är inte *de* förebyggande åtgärderna jag syftar på nu. Jag pratar om att vi måste se till att förhindra att de grovt kriminella kan komma åt så mycket pengar som de gör i dag med relativt enkla medel och utan större risk för upptäckt.

Herr talman! Uppskattningsvis omsätter narkotikaförsäljningen i Sverige i första led ungefär 2 miljarder kronor om året. Förra året omsatte bedrägeribrottsligheten i Sverige lika mycket, alltså 2 miljarder kronor. Vålfärdsbrotten omsatte uppskattningsvis 13 miljarder kronor. Och om vi sedan går vidare och pratar svarta inkomster nämns siffran 90 miljarder kronor per år.

Om du skulle vilja tjäna riktigt bra med pengar och inte tvekade över att göra det på olaglig väg och med låg risk att upptäckas och lagfaras, vilken väg skulle du välja då? Ja, vi kan ju till exempel titta på några som blåst våra pensionssystem på enorma summor i Falcon Funds och Allra. Mycket av de pengarna har gått upp i rök, och det finns fortfarande flera misstänkta som inte har lagförts, för de går inte att hitta. De finns inte längre kvar i landet.

Men det här är ju bara ett par rätt extrema exempel. Det finns gott om andra upplägg som inte fått lika mycket uppmärksamhet men som ändå genererar väldigt stora summor till personer som inte sällan har kopplingar till kriminella nätverk med våldskapital. Det har jag själv sett i ett flertal ärenden.

Den som tog del av den rapport som kom i höstas med namnet *Myndighetsgemensam lägesbild – organiserad brottslighet 2021* bör inte vara förvånad över det jag säger nu. Rapporten är resultatet av tolv samverkande myndigheters arbete, däribland polis och åklagare, och i den lyfts att ett av de allvarligaste hoten från den organiserade brottsligheten utgörs av angrepp på utbetalande system och undandragande av skatter och avgifter.

Herr talman! Vi debatterar som sagt här i dag några föreslagna verktyg mot gängkriminalitet, eller brottslighet i organiserad form. Jag konstaterar att flera av de förslag som läggs fram i betänkandet är frågor som redan behandlas i Regeringskansliet och som är under utredning, vilket Gustaf Lantz var inne på. Några efterfrågar ett högre tempo i de här utredningarna. För egen del föredrar jag att genomarbetade förslag läggs på bordet när det är dags. Ingen vinner på att förslag hastas fram utan tillfälle till noggrann genomlysning och nogsamma avvägningar så att förslagen uppnår tänkt effekt.

Men ett av de förslag som har lagts fram vill jag lyfta särskilt, för på det området kan det göras betydligt mer, och det gäller informationsutbytet mellan myndigheter. Här måste vi bli bättre – mycket bättre. I det här betänkandet handlar det om bättre möjligheter att dela information mellan polis och socialtjänst för att snabbt kunna vidta rätt åtgärder när en ung

person är på glid. Men frågan om informationsutbyte mellan myndigheter är mycket större än så. Och den är, enligt mig, central för att lyckas med det som jag var inne på för en stund sedan, nämligen att förhindra att grovt kriminella kan komma åt så mycket pengar som de gör i dag med relativt enkla medel och utan större risk för upptäckt.

Herr talman! Jag var i Skärholmen i måndags. Det är en stadsdel som, liksom flera andra ytterområden här i Stockholm, tyvärr har haft problem med grov brottslighet, även om man har varit förskonad från skjutningar sedan i somras, fick jag höra.

I Skärholmen besökte jag stadsdelsförvaltningen och träffade flera av de anställda för att höra hur de arbetar för att säkerställa att våra skattepengar inte hamnar i fel fickor. Jag hörde om deras arbete mot felaktiga utbetalningar av ekonomiskt stöd och om deras systematiska kontroller av bolag som de ska sluta avtal med när de upphandlar sådant som platser på HVB-hem. Här har deras nogsamma arbete gjort att de upptäckt oseriösa bolag, och de har då valt att inte träffa avtal med de bolagen.

Jag hörde även om deras rutiner kring utbetalning av föreningsbidrag. De har upptäckt felaktigheter hos en förening som fått miljonbelopp och där verksamheten inte skötts på rätt sätt, och där har utbetalningarna nu stoppats.

När jag frågade dem vad de efterfrågade för lagändringar för att kunna arbeta ännu mer effektivt var det en sak som snabbt kom på bordet: ändra de sekretessregler. I dag kan tjänstemännen inhämta information från annat håll först efter att de har inlett en kontrollutredning. På så sätt upptäckte de att en person som fått ekonomiskt stöd hade en årsinkomst som inte ligger långt efter nivån på våra riksdagsarvodet. Men vore det inte bättre, till och med mycket bättre, om det här hade kunnat upptäckas innan utbetalningarna av skattepengar skedde?

Herr talman! Vi har ett allvarligt problem i Sverige i dag med grov brottslighet som särskilt plågar vissa områden och de boende där. Det är oerhört viktigt att trycka tillbaka den brottsligheten och att hitta rätt åtgärder för att kunna göra just det. Om vi ska lyckas med det behövs gemensamma krafttag och beslutsamhet. Och vi kan väl börja med, som så klokt uttalades av den moderata riksdagsledamoten på det där forskarseminariet häromveckan, att skaffa oss en korrekt problembild.
(Applåder)

Anf. 44 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Herr talman! Jag vill förvarna om att jag kommer att dra över min anmälda talartid. Tack och förlåt!

Det här debattinlägget skrev jag på min sons simskola. Vi föräldrar satt i kaféet medan våra barn lärde sig att doppa huvudet under vattnet. För ungefär två veckor sedan var jag på samma plats, men då kastades stenar, och bilar brann. När jag nu parkerade min bil var det bara brända märken av en bil kvar på parkeringsplatsen.

Det här är Navestad, ett av Norrköpings utsatta områden. Det är också platsen där min sons tidigare öppna förskola och nuvarande simskola ligger. Men politiker agerar just nu som att utsatta områden inte är våra områden och som att Navestad skulle vara någonting som man ser om på nyheterna på tv och sedan debatterar när det har begåtts djävulskap och man har sett bilder.

Jag såg poliserna som riskerade sina liv. De träffades av stenar. Jag såg de sönderslagna polisbilarna och blåljussirenerna. Uppgifter jag har tagit del av är att i Östergötland var det inga tillresta individer som ville bråka, utan det var tyvärr boende i områdena tillsammans med organiserade kriminella gängbrottslingar.

Det här är helt oacceptabelt. Individerna ska häktas, utredas, åtalas och få sin dom. Men även barn och föräldrar har varit delaktiga i upploppen, och det säger något om hur långt ifrån vårt gemensamma samhälle som vissa av personerna i utsatta områden är. Vidare säger det någonting om splittringen i Sverige. Det här är en enorm utmaning, och det finns inga ursäkter.

Många har beskrivit insatsen som ett misslyckande av polisen. Jag skulle säga både ja och nej om det. Men eftersom vi i dag ska debattera om polisen ska få fler befogenheter och verktyg, skulle jag vilja belysa de verktyg som polisen redan har.

Jag skulle säga att misslyckandet skedde när polisen inte tog mer hänsyn till hur ordningslagen kan användas. Polisen borde ha förmåga att ta mer hänsyn till vem som söker tillstånd för att uttrycka sin åsikt.

Personen Paludan som sökte tillstånd är dömd för hets mot folkgrupp tre gånger i Danmark. Vad kan det ha för inverkan på hans sätt att uttrycka sina åsikter i Sverige? Uppenbarligen ledde det till ett våld mot polisen – ett våld som polisen chockades av. Här borde polisen ha använt sig mer av ordningslagen.

När söker personen tillstånd? Kan tidpunkten ha en inverkan på vad som kan ske på platsen? Var söker personen tillstånd? Har platsen en speciell betydelse?

Platser som Paludan sökte tillstånd för var Råslätt, Skäggetorp, Navestad, Rinkeby och Vivalla. I justitieutskottet vet vi mycket väl att det här är särskilt utsatta eller utsatta områden. Självklart har *var* tillstånd ges en betydelse.

Underrättelser från de regionala underrättelseenheterna saknades, trots att polisen har fått enorma befogenheter och resurser till just underrättelsearbete. Polisresurser saknades – antagligen för att det var påskledighet. Jag förstår det. Men samtidigt finns det ingen annan myndighet än Polismyndigheten som har fått så enormt mycket ekonomiska medel för att det just ska finnas fler poliser i hela Sverige. Ändå saknas det poliser.

Herr talman! Rikspolischefen besökte justitieutskottet förra veckan. Han sa många bra saker om vikten av tidiga insatser. Och sedan började han snabbt att prata om vilken utrustning som polisen behöver.

Det är ungefär samma sak som vi debatterar i dag. I betänkandet finns förslag som kommer från en av rikspolischefens önskelistor. Jag tror att den från början kom från DN Debatt. Det är en önskelista om att få tillgång till fler verktyg, och många handlar om mer övervakning av svenska medborgare.

Samma sak lyfte rikspolischefen fram på mötet i utskottet efter upploppen. Han pratade om vattenkanoner och gummikulor. Men han sa inte ett ord om att polisen i fyra av Sveriges sju polisregioner saknar rätt utbildning för att möta våldsamma grupper.

I polisregionerna Öst, Bergslagen, Mitt och Nord saknas det tillräckligt många personer som har utbildning i särskild polistaktik. Däremot finns poliser som har utbildning i AMF, arbete mot folkmassor. Men den speci-

ella polistaktiken innebär högre kompetens och bättre utrustning samt framför allt bättre och mer välstrukturerad ledningsstruktur vid till exempel våldsamma upplopp. Det saknas i dag.

Jag vill inte tro att rikspolischefen hellre satsar på vattenkanoner än rätt utbildning av polisen. Men det säger något om debatten när en myndighets högsta chef börjar prata om ytterligare en önskelista i stället för att hans anställda ska ha rätt utbildning för att möta aggressiva folkmassor. Jag tycker att det är att vilja förflytta ansvaret från Polismyndigheten till någon annan, och det är fel sätt att styra och leda en myndighet på.

Men det var ytterligare en bra sak som rikspolischefen sa: Allt som vi i Polismyndigheten önskar ska inte bli politik.

Och just nu kan jag inte göra annat än att hålla med. Stora aggressiva folkmassor är en levande organism som inte kommer att kunna hanteras bättre med vattenkanoner, däremot med rätt polisiär taktik.

Det viktigaste just nu är att skapa trygga områden igen. Det är ett enormt arbete som måste göras av polisen, kommunerna och genom frivilliga insatser. Det är precis det arbetet som ständigt sker i de utsatta områdena.

Vad som bekymrar mig något enormt är ledande politiker som uttalar sig både okunnigt och farligt. Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch ifrågasätter i *Ekots lördagsintervju* att polisen inte sköt skarpt under påskhelgens upplopp och undrar varför det inte var minst 100 skadade islamister.

Vilka förändringar vill Kristdemokraterna se angående polisens skjutkungörelse? Busch tog själv upp att kvinnor och barn deltog i upploppen. Är det samma kvinnor och barn som Bush vill att polisen oftare ska skjuta skarpt mot?

Ebba Busch sätter fingret på en känsla som jag också känner, sa Moderaternas rättspolitiska talesperson Johan Forssell – en känsla jag också känner. Då känner jag att känslor är det sista som polisens arbete behöver just nu. Däremot behövs det metodutveckling och en ledning som vet vad den vill.

Herr talman! I det här betänkandet uttrycker samma politiker, som känner olika saker och som ställer frågor i nationella medier, mycket baserat på nuvarande känslor, att polisen ska få ytterligare verktyg. I det här betänkandet framförs förslag på preventiva tvångsmedel, kriminaliserat deltagande i kriminella gäng och annat som rikspolischefen har önskat och som bland annat M, KD och SD gör allt för att uppfylla. Jag har nog varit tydlig i den här debatten om var Vänsterpartiets uppfattning ligger någonsans.

Men vad som skrämmer mig allra mest är hur upploppen kommer att påverka samhällsdebatten. De som kastar stenar gör precis det som koranbrännaren ville, nämligen att splittra samhället och öka hatet mot islam och muslimer ännu mer. Det finns konspirationsteorier i högerextrema miljöer om islamisering av samhället och att den politiska korrektheten skapar en grogrund. Det är den grogrunden Ebba Busch står på när hon säger att islamister ska ligga döda på gatan.

Polisen behöver ständigt metodutveckla och luta sig mot vad forskning, utveckling och erfarenheter säger. Polisen måste få rätt resurser för att stävja upplopp. De måste ha rätt utbildning och rätt ledningsfunktioner för att stävja upplopp, gängkriminalitet och skjutningar. Men polisen mås-

te också bli betydligt bättre på att använda utrustning, lagstiftning, resurser samt planera rätt för att kunna skydda svenska folket.

Det är nästan inte något förslag i betänkandet som är bra, men jag kommer att lägga fram yrkanden där det finns en falsk majoritet i utskottet. Därför yrkar jag bifall till reservation 2 och 3.

Anf. 45 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Gängkriminaliteten är regeringens största misslyckande. Trots återkommande löften ser vi att utvecklingen går åt fel håll. Döds-skjutningarna slog rekordet redan under första kvartalet i år. Skjutningar har blivit ett vardagsbrott i Sverige. Det är knappt någon som reagerar längre när det står om en skjutning någonstans. Svenska folkets otrygghet har aldrig varit större. Nyrekryteringen till gängen är fortsatt stark – polisen pekar på att minst 1 000 nya personer rekryteras varje år. Samtidigt har platserna på polisutbildningen inte fyllts de senaste 13 terminerna.

Socialdemokraterna lovar och lovar att gängkriminaliteten ska knäckas. För bara något år sedan pekade Morgan Johansson och Mikael Damberg ut att skjutningarna skulle minska. Verkligheten visar precis motsatsen. Det har bara blivit värre och värre för varje dag som gått. Magdalena Andersson har sagt att regeringen ska vända på varje sten för att bekämpa den grova brottsligheten. Det som regeringen gjort hittills har dock inte bitit på gängen. Det handlar inte om att göra flest saker. Det handlar om att göra rätt saker. Det som verkligen behöver göras är det som skulle göra det riktigt svårt att vara gängkriminell.

Herr talman! I december skickade rikspolischefen ett brev till regeringen. Tonen var mycket allvarsam: Gängkriminaliteten är systemhotande. I brevet presenterade polisen flera förslag som ansågs nödvändiga för att bekämpa den grova gängkriminaliteten. Detta krävde politisk handling av ett slag som inte tidigare skådats. Men eftersom regeringen inte verkade intresserad av att agera fick oppositionen göra det i stället, precis som varit fallet under hela den här mandatperioden.

Ny lagstiftning och nya verktyg kommer på plats trots regeringen, inte tack vare den. Morgan Johansson brukar skryta om att regeringen har skärpt straffen för hur många brott som helst – jag tror att det är ett femtiotal han säger. Vad han glömmer att säga är att det bygger på tillkännagivanden från riksdagens oppositionspartier.

Moderaterna, SD, KD och L tog ett särskilt utskottsinitiativ gällande nya verktyg mot gängkriminaliteten. Initiativet innehåller de åtgärder som polisen har bett om:

- förbättrade möjligheter att förverka, det vill säga ta, kriminellas tillgångar
- tillfällig lagstiftning om preventiva tvångsmedel, exempelvis hemlig avlyssning i förebyggande syfte
- kriminalisering av deltagande i kriminell organisation
- införande av vistelseförbud
- effektivare användning av biometrisk information, till exempel dna
- bättre informationsutbyte mellan myndigheter.

Allting är viktigt, men jag ska särskilt uppehålla mig vid två åtgärder.

Den första är avlyssningen. Om fler gängkriminella ska lagföras måste rättsväsendet få betydligt bättre möjligheter att avlyssna de kriminella, även i förebyggande syfte.

Encrochat var fantastiskt, men det kan väl inte vara så att det land i Europa som har störst problem med gängkriminalitet – alltså tyvärr Sverige – ska vara beroende av polisen i Frankrike för att kunna lagföra gängkriminella?

Regeringen vägrade först ens utreda frågan om preventiva tvångsmedel. Men när kritiken blev för tung tvingades man svänga. Man har nu tillsatt en utredning, men den ska vara helt förutsättningslös – alltså utan krav på att komma fram till någonting alls. Den kan därmed sluta hur som helst, kanske utan några bra förslag över huvud taget. Vi känner igen det mönstret från tidigare. Så agerar den som vill gömma undan jobbiga frågor.

Polisen nöjer sig inte med detta. Jag förstår dem. De pekar på att situationen är så allvarlig att den här möjligheten behövs redan nu. Vi har inte tid att vänta flera år på att det eventuellt ska komma ett lagförslag från regeringen. Polisen vill därför ha en tillfällig lagstiftning. Redan i dag finns lagstiftning som ger möjlighet till avlyssning utan konkreta brottsmisstankar av terrorister och spioner. Nu är det dags att ta ett kliv framåt och inkludera även gängkriminella.

För det andra ska vi göra det straffbart att vara med i ett kriminellt gäng. Det är det redan i till exempel Finland. Det fungerar bra där och är ett sätt att kunna lagföra gängkriminella på ett tidigt stadium.

Det här är en grundlagsfråga. Regeringen har precis avslutat en grundlagsutredning. Varför vägrade Socialdemokraterna lägga in detta som en del i den? Då hade vi kunnat fatta ett beslut redan nu och ett uppföljande beslut i höst. Då hade lagstiftningen kunnat träda i kraft redan vid årsskiftet.

Det här kallar Morgan Johansson symbolpolitik. Det gjorde han när han var i justitieutskottet förra veckan och just det här förslaget kom upp. Det är obegripligt. Polisen sysslar inte med symbolpolitik utan presenterar förslag på åtgärder som de tror har effekt på gängkriminaliteten. Men jag är inte förvånad över Morgan Johanssons ordval. Även Magdalena Andersson använde det ordet på en frågestund för ett par veckor sedan. Hon kallade det här förslaget symbolpolitik. Det är alltså ett förslag som polisen själv har kommit med och som de säger att de behöver för att kunna bekämpa den grova brottsligheten. Det kallar Magdalena Andersson och Morgan Johansson symbolpolitik. De verkar inte ha jättestort förtroende för polisen och deras åsikter om hur man ska bekämpa den grova brottsligheten.

Jag vill också påminna om att regeringen själv lagt fram förslag om att göra det straffbart att vara med i en terroristorganisation. Det är samma typ av förbud men för terrorister i stället för gängkriminella.

Herr talman! Sverige är plågat av kriminalitet. Men det finns hopp. Oppositionen i riksdagen har lagt fram flera mycket långtgående förslag för att göra Sverige tryggare och säkrare. Vi lyssnar på vad polis och åklagare säger i stället för att slå ifrån oss. Vi kommer att göra vad som krävs för att stoppa de kriminella gängen, bryta nyrekryteringen och återställa lag och ordning i Sverige.

Till sist: I vårt utskottsinitiativ finns sex förslag på åtgärder som polisen begär för att kunna bekämpa den grova gängkriminaliteten. Av dessa sex förslag röstar Socialdemokraterna emot fem. De röstar alltså emot fem av de sex åtgärder som polisen vill ha.

Magdalena Andersson säger att hon ska vända på varje sten för att bekämpa den grova brottsligheten. Stämmer det? Nej, det gör det inte. Det bevisar ärendet som vi debatterar i dag. Det är lätt att snacka, men det är bara tomma ord.

Anf. 46 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Det är otroligt spännande frågor som Ellen Juntti tar upp om vilka verktyg polisen ska få använda sig av.

Något som jag är lite extra intresserad av är det här med hemliga tvångsmedel. Jag tänker att Ellen Juntti som har jobbat som polis under många år har enorm kompetens i fråga om polisens verktyg. Hon får jättegärna förklara lite för mig.

Jag tänker att förslaget om preventiva åtgärder är väldigt ingripande i den personliga integriteten. Det är ett helt nytt sätt att använda hemliga tvångsmedel i Sverige att ge polisen befogenhet att avlyssna dem som det faktiskt inte finns en brottsmisstanke om. Hur tänker Moderaterna att det ska balanseras i det som KU ofta debatterar och funderar på i fråga om den personliga integriteten? Där skulle jag vilja höra ett resonemang.

Jag har också ställt ganska många frågor tidigare till bland andra rikspolischefen om hemlig dataavläsning och de trojaner som installeras i mobiler, datorer och liknande som används för den hemliga dataavläsningen. Tycker Ellen Juntti att de trojanerna, de verktyg som polisen använder vid hemlig dataavläsning, är tillräckligt effektiva?

Det var en jättestor framgång att fransk polis tillsammans med Europol kunde knäcka Encrochat. Det är väldigt imponerande polisarbete. Det jag har funderat mycket på är varför svensk polis inte riktigt har kompetensen att komma åt de här väldigt krypterade telefonerna. Jag skulle vilja höra om Moderaterna anser att svensk polis ska utveckla en egen krypteringsnyckel.

Jag tror att det är Moderaterna som vill att signalspaning, alltså det som militären använder, ska kunna användas inom Sverige. Jag skulle vilja höra Ellen Juntti berätta lite om det.

Anf. 47 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Herr talman! Den personliga integriteten är viktig, men man kan se integritet från ett annat håll också, till exempel laglydiga människors integritet. Ibland måste man välja. Ska man stå på brottslingarnas eller på laglydiga människors sida? Jag har i alla fall väldigt lätt för att välja. Ska man skydda brottslingarnas integritet på bekostnad av laglydiga människor? Nej, det tycker inte jag, utan jag tycker att man ska få ha preventiva tvångsmedel.

När det gäller gängbrottsligheten sitter väldigt många nu bakom lås och bom tack vare Encrochat – tack vare preventiva tvångsmedel som finns i andra länder, till exempel Frankrike. Det är jättekonstigt att vi, som i princip ligger i topp när det gäller gängkriminalitet och skjutningar, inte har den lagstiftning som behövs utan får förlita oss på att andra länder kan serva oss med information.

Jag har inga större problem med preventiva tvångsmedel. Jag tror att de kommer att användas på ett bra sätt när det gäller laglydiga människors integritet och att de inte kommer att användas mer än vad som egentligen behövs när det gäller avlyssning av oskyldiga människor.

Anf. 48 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Herr talman! Jag upplevde inte att jag fick särskilt många svar på mina frågor. Integritet är ju som vi alla vet inte en fråga som handlar om ifall någon är dum eller snäll eller kriminell eller inte. Integritet gäller den enskilda individens skydd mot att bli övervakad av staten på felaktiga sätt, så som vi ser i till exempel kommunistiska diktaturer. Det är ett väldigt dåligt sätt för en stat att ge sig på den fria individen.

Det finns jättemycket lagstiftning i dag. Vad som dock saknas inom polisen – och detta tänkte jag att du skulle svara på – är till exempel det som gäller Encrochat. Ska polisen utveckla en egen krypteringsnyckel? Det är ändå krypteringen av informationen som är klurigheten när det gäller de här supermobilerna av alla slag. Ska svensk polis ha en egen krypteringsnyckel?

Anser Moderaterna när det gäller hemlig dataavläsning att de trojaner som polisen använder är tillräckligt effektiva, eller finns det andra program som Moderaterna anser att polisen ska använda när det gäller hemlig dataavläsning?

På frågan om signalspaningen fick jag inget svar alls. Jag har för mig att det är så här, men du får jättegärna förklara mer om signalspaning; det är en oerhört komplicerad och svår fråga. Tycker Moderaterna att den militära signalspaning som Must utför ska kunna användas även mot landets egna medborgare? Hur resonerar Moderaterna i så fall kring den personliga integriteten och statens befogenheter?

Det är helt klart så att Moderaterna inte har några problem med att övervaka och avlyssna mer. Ni får jättegärna ha de åsikterna – men kunskapen, Ellen Juntti! Moderaterna måste visa att ni förstår vad det innebär när ni lagstiftar om att staten ska övervaka fler medborgare. Visa att Moderaterna har den kunskapen!

Anf. 49 ELLEN JUNTTI (M) replik:

Herr talman! Jag tror egentligen inte att Linda Snecker heller har exakta kunskaper om allting när det gäller hur hemlig tvångsavlyssning går till. Jag litar på den svenska polisen. När de begär verktyg som de behöver för att kunna lyssna på gängkriminella i preventivt syfte, utan konkret misstanke, litar jag på att de gör detta på rätt sätt. De vill ha detta verktyg för att de anser att det behövs. Det är därför så många gängkriminella nu sitter bakom lås och bom: för att andra länder har denna möjlighet, men inte svensk polis.

Jag är inte bekymrad över att detta ska användas fel, för jag tror att svensk polis har så hemskt mycket att göra att de inte sitter och lyssnar på någon för skojs skull. Det är för att säkerställa att vi faktiskt kan bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Den är systemhotande, säger polisen. Exakt hur det i detalj ska gå till tror jag inte att vare sig jag eller Linda Snecker vet. Men när svensk polis säger att de behöver detta tycker jag att de ska få det, helt enkelt.

Det handlar nämligen inte om integriteten bara för brottslingar. Det gäller också min integritet – att jag ska kunna gå på stadens gator och torg utan att bli ihjälskjuten eller få stenar i huvudet. Det är så typiskt Vänsterpartiet att de alltid tänker på brottslingarnas integritet, inte på dem som är laglydiga.

Jag nappar lite på det som Linda Snecker tog upp gällande Ebba Buschs uttalande. Som polis känner jag att jag inte vill att någon ska bli skadad i en sådan situation. Men om någon ska bli skadad vill jag inte att det ska vara över hundra poliser. Detta kommer säkert också att misstolkas på något sätt, men helst vill jag att ingen ska bli skadad.

Anf. 50 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Regeringen har fullständigt tappat kontrollen över gängkriminaliteten och dess konsekvenser. Det finns inget annat sätt att beskriva det. Det går inte att med hedern i behåll försöka skönmåla den situation som Sverige befinner sig i. Det måste vara slut på daltande och halvmejsyrer nu. Sverige behöver en riktig förändring, och regeringen har i sju års tid visat att den inte har vad som krävs för att garantera ordning och trygghet i vårt land.

När vi väckte detta utskottsinitiativ redogjorde vi för att sju personer hunnit skjutas ihjäl under januari månad i år. Sedan dess har mer än dubbelt så många skjutits ihjäl.

Herr talman! Polisen beskriver själva kriminaliteten som systemhotande. Våldsbrotten utgör endast toppen på ett isberg. Därunder återfinns oseriösa näringsidkare, advokater, revisorer, korrumpierad myndighetspersonal, utländska intressenter, bedragare och många andra, som på ett eller annat sätt möjliggör och är en del av gängkriminaliteten.

De problem vi ser i Sverige i dag har tillåtits växa fram och cementeras i årtal. Alla såg det inte komma, men ingen kan påstå att varningstecknen inte fanns.

Sverigedemokraterna såg dem tidigt, långt före alla andra. Därför var vi också länge ensamma om att vara redo att vidta de åtgärder som krävs för att stävja utvecklingen, återetablera rättsstatens dominans och garantera trygghet i vårt land. I många år slet vi förgäves och utan gehör för mycket av vår kriminalpolitik, men nu har allt fler tagit efter oss i omgångar. Detta är naturligtvis glädjande även om det är frustrerande att inte mer samsyn kommit på plats långt tidigare.

Just detta betänkande rör dock frågor där vi i dag har brett stöd för vår åsikt. Tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har vi landat i en rad förslag som vi i dag söker stöd för och i viss utsträckning har fått stöd för i utskottet.

Varken Sverigedemokraterna eller något annat parti bör dock ensamt få all kredd för de förslag vi i dag debatterar. En stor anledning till att vi lyckats nå förhållandevist brett stöd för många av dessa förslag är, tror jag, att Polismyndigheten lyfte dem i sin promemoria till Justitiedepartementet i december.

Herr talman! Rättsrelaterade myndigheter i allmänhet och Polismyndigheten i synnerhet har de senaste åren, inte minst tack vare det konservativa blocket, fått stora resursförstärkningar – detta samtidigt som vi har skärpt straffen, kommit med nya brottsbestämmelser och överlag möjliggjort en mer effektiv brottsbekämpning. På vissa områden kan vi se ett

resultat av detta, men för de största framgångarna får vi tacka utländsk polis och deras arbete med dekryptering av chattfunktioner som de kriminella använder sig av.

Det är möjligt att ytterligare resultat kan urskiljas längre fram, men det är onekligen så att vi ännu inte har nått hela vägen fram och att mer behövs. Just därför vill vi gå polisens önskemål till mötes, och i utskottet har vi faktiskt fått gehör för samtliga punkter.

Herr talman! Det handlar för det första om att enklare kunna förverka grovt kriminellas tillgångar genom en form av omvänd bevisbörda, där kriminella personer behöver belägga hur de har kommit över sina pengar och dyra tillgångar.

Det handlar för det andra om en tillfällig lagstiftning om preventiva tvångsmedel för att kunna avlyssna personer med kopplingar till organiserad brottslighet utan att för tillfället ha en konkret misstanke om brott som gäller just dem.

Det handlar för det tredje om att kriminalisera deltagande i kriminella gäng, så att vi kan lagföra de som är verksamma i ett gäng innan de hinner begå grövre brottslighet i gänget.

Det handlar för det fjärde om ett vistelseförbud för gängkriminella, eftersom dagens nätverksgrupperingar ofta är geografiskt centrerade, och då behöver vi kunna hindra kriminella från att uppehålla sig i de områden där de begår brott.

Det handlar för det femte om effektivare användning av biometrisk information för att i högre utsträckning kunna identifiera och därefter lagföra gärningsmän.

Det handlar för det sjätte om ett förbättrat informationsutbyte mellan myndigheter – något som ofta pekats ut som en direkt nödvändighet för ett effektivt brottsbekämpande.

Herr talman! Jag uppskattar och litar på svensk polis. Dagligen gör polisen sitt yttersta för att upprätta ordning och trygghet i vårt land. Tyvärr har de i dag varken kollegor, resurser eller verktyg i den utsträckning de behöver för att på riktigt lyckas med sitt uppdrag. Det är synd, och det är ett misslyckande som ska skyllas andra politiker.

I dag fattar vi dock beslut om polisens egen önskelista. Jag ser positivt på att samtliga våra förslag har fått gehör i utskottet men noterar att två viktiga förslag, preventiva tvångsmedel och förbud mot deltagande i en kriminell organisation, kommer att röstas ned i kammaren. Jag hoppas att regeringen omgående skriker till verket med de fyra förslag som kommer att vinna gehör i kammaren och yrkar med detta bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 51 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! De upplopp och kravaller som skakat Sverige är toppen av ett isberg i den svenska trygghetskris där kriminaliteten sätter stad efter stad i skräck. Detta är regeringen och Socialdemokraterna ytterst ansvariga för.

Kriminaliteten har spårat ur. Vi har utsatta områden där den svenska demokratin, de svenska värderingarna och det svenska samhället är hotade. Poliser som går in i områdena för att upprätthålla lag och ordning får stenar kastade mot sig – inte bara som en protest utan som mordvapen, där syftet är att döda poliser. Poliserna möter ett besinningslöst hat. Ett upp-

lopp är inte något man undviker utan använder som en audition för kriminella gäng.

Det är mot den bakgrunden som vi i dag debatterar nya, kraftfulla verktyg och åtgärder mot gängkriminaliteten. Det bygger, som framkommit tidigare under debatten, på den promemoria som rikspolischefen och Polismyndigheten har inkommit med till Justitiedepartementet, som också har beretts i justitieutskottet, för att ge polisen de verktyg och befogenheter som polisen själv efterfrågar och behöver.

Som någon var inne på är det ingen naturlag att en rikspolischef ska få vad han efterfrågar, men vilka är bättre på att efterfråga och se vad som behövs för att vända utvecklingen när det gäller otrygghet än de poliser och den polischef som är satta att bekämpa den? Det är därför som Kristdemokraterna tar deras behovslista på allvar. Det är ingen önskelista, som en del nedsättande kallar den, som om det vore julafton, långt ifrån. Det är en behovslista. Det är behov som Polismyndigheten pekar på, och vi måste ge dem det de säger att de behöver. Det är åtgärder som regeringen säger nej till. En del säger man är på gång, men det som verkligen skulle behövas säger man nej till.

Det är sex punkter i betänkandet. Kristdemokraterna står bakom alla utskottets förslag. Det första handlar om beslag och förverkande av brottsvinster. Man ska gå på pengarna och ta pengarna från de kriminella. Den som inte arbetar och inte har någon legitim källa till inkomst ska inte kunna glida runt i en flådig bil och använda den som rekrytering till gängkriminalitet. Klockor, stora mängder kontanter och andra statussymboler är oerhört viktiga i rekryteringen av barn till gängkriminalitet. Därför är det så viktigt att gå på just brottsvinsterna, att beslagta dem och att förverka dem.

Det andra handlar om preventiva tvångsmedel, proaktiv avlyssning. Det har legat överst på polisens behovslista. Förslaget handlar om att införa en tillfällig lag som ger polisen detta verktyg betydligt snabbare än vad regeringen – motvilligt efter påtryckningar från den här kammaren – till slut har börjat utreda. Men varje dag utan detta är en dag då polisen går in i dessa områden med förbundna ögon. Man ser inte och hör inte.

I går var justitieutskottet inbjudet till Åklagarmyndigheten för ett seminarium om Encrochat. Där fick vi insyn i chattarna – det har man ju fått på andra håll också när Encrochat har avkrypterats – och se hur de kriminella uttrycker sig och med vilken råhet de gör det. Men framför allt fick vi se att man faktiskt kan lyckas komma åt det ledande skiktet i kriminaliteten. Det är därför det är så viktigt med preventiva tvångsmedel.

Det tredje handlar om att kriminalisera deltagande i kriminell organisation. Det är något som KD har drivit sedan 1990-talet. Nu finns det majoritet för det, även om det är en falsk majoritet från justitieutskottet. Men jag hoppas att några ledamöter kan ändra sig inför voteringen i eftermiddag, så att vi kan få detta på plats.

Flera av våra grannländer har lagstiftning som gör det straffbart att delta i ett kriminellt gängs verksamhet. Vi anser att det är en ordning som behöver införas även i Sverige, inte minst för att stoppa rekryteringen till kriminella gäng. En sådan bestämmelse skulle göra det möjligt att döma personer som begår brott innan de dras in djupare i den typen av kriminalitet.

Övriga punkter handlar om vistelseförbud, effektivare användning av biometrisk information och om att stärka informationsutbytet mellan myndigheter. Inget, herr talman, kan vara viktigare än att vi gör allt som krävs för att bekämpa gängkriminaliteten.

Vi ska i Sverige inte ha en sådan situation som vi hade i påskas. Det är också därför som Kristdemokraterna redan för 20 år sedan för första gången lade fram förslag om vattenkanoner, och det är därför vi i våra skuggbudgetar sedan sex år har haft med resurser och medel till polisen för att kunna prioritera inköp av vattenkanoner, beanbags och gummikulor, så att det ska finnas alternativa vapen mellan batong och pistol.

Herr talman! Det krävs definitivt nya verktyg mot gängkriminalitet. Vi behöver ge polisen det som krävs. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 52 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Herr talman! Det absolut nyttigaste som har hänt mig i min politiska skolning var när jag fick ett barn. Barn registrerar exakt allt – vad som görs och vad som sägs – och det som görs och sägs måste stämma överens, annars blir man konfronterad.

Egentligen är det samma princip inom politiken. Det vi politiker säger väntar sig väljarna också ska bli politik. Andreas Carlson nämnde i sitt anförande de fruktansvärda händelserna under påskhelgen och de upplopp som var. Det har Andreas Carlsons partiordförande också kommenterat utanför kammaren.

Jag tror att det är många som nu vill få en klarhet i det som sas i intervjun om att det borde ha varit hundra skjutna islamister, gängmedlemmar, upprorsmakare. Hur kommer Kristdemokraterna att förvalta det som sas i politiska sammanhang? Vilka konkreta politiska förslag kommer att läggas fram? Hur hade en kristdemokratisk justitieminister förvaltat dessa uttalanden?

Anf. 53 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag ska svara ganska rakt och tydligt på den här frågan. Gustaf Lantz säger att man lär sig av barn att det man säger och det man gör behöver hänga ihop. Men det är också viktigt att det man hört någon säga också hänger ihop med det man sedan säger att den personen har sagt.

Det finns inget i det citatet som säger att det borde ha varit hundra skjutna islamister. Jag tycker att det är att förvränga och vantolka uttalandet. Det är inte bara Gustaf Lantz som gör det misstaget, utan det har också gjorts exempelvis av SVT, som har klippt ihop två delar av ett citat för att uppnå denna effekt.

Jag förstår också att regeringen är mer intresserad av att diskutera ett citat än att diskutera att vi har över hundra poliser som är skadade på grund av att man har tappat kontrollen i stad efter stad så att poliser har tvingats backa. Vi kommer därför att förvalta detta på så sätt att vi inte backar från att det är staten som ska ha våldsmonopolet.

Min fråga till Gustaf Lantz är: Vem hade våldsmonopolet i påskhelgen i flera av de här områdena? Är Gustaf Lantz nöjd med den situationen?

Anf. 54 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Fru talman! Med barn funkar det inte heller att förneka det man sagt eller säga att man inte menar det man har sagt. Vad man har sagt är det som gäller, och alla har hört och alla kan kontrollera i efterhand vad Ebba Busch faktiskt sa.

Andreas Carlson sa i sitt anförande att ingen annan än polisen själv vet bättre när det gäller deras behov. Tänk då att du som polis har varit med om dessa fruktansvärda händelser och har bedömt situationen utifrån vad du i din utbildning har fått lära dig kring nödvärnsrätt, eftersom det beslutet ju ligger hos den enskilda polismannen, och så kommer det en klåfingrig politiker och säger vad du borde ha gjort i stället! Som om en politiker som har tittat på tv och fått feeling skulle ha bättre möjlighet att bedöma vad den enskilda polismannen eller poliskvinnan skulle ha gjort i det enskilda fallet. Jag tycker det är fräckt.

Det är heller inte första gången Kristdemokraterna säger en sak och gör någonting annat. Ebba Busch hade väldigt mycket åsikter kring hur svensk förtalslagstiftning skulle tolkas. Men vi har inte sett någon motion sedan dess som handlar om att ändra svensk förtalslagstiftning.

Jag tror att väljarna ser igenom detta, och jag hoppas att Andreas Carlson också ser allvaret i att vara politiker: Det man säger har betydelse, och väljarna förväntar sig att man står för det man säger. Men vi har också ansvar för att ha en anständig ton och bidra till ett civiliserat samtal.

Anf. 55 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Man kan ha ett civiliserat samtal om ett mycket ociviliserat läge, för det är det som det här handlar om.

Över hundra poliser är skadade. Vem hade våldsmonopolet på de platser där man gick all in för att mörda svensk polis? Frågan varför polisen inte har bättre verktyg att gå in med är en befogad fråga. Dessa frågor behöver förstås tas upp även i den utvärdering som Polismyndigheten själv gör. Men att lägga ord i munnen på andra ger vi oss inte på här.

Jag noterar att polischefen i Göteborg, Erik Nord, säger att om man lyssnar på hela intervjun blir den samlade bilden en annan än om man bara tar del av lösryckta citat. Polisen Peter Larsson har ändrat uppfattning från att i början ha varit tveksam till det här uttalandet till att sedan, när han har sett hur allvarlig situationen var på marken, säga att frågan varför polisen inte sköt skarpt är befogad.

Att inte backa, att stå upp för svensk polis och att stå upp för vår svenska demokrati i stället för att fokusera på ett lösryckt citat när vi har en situation där man har försökt mörda svensk polis är vad Kristdemokraterna gör.

Därför har vi också försökt att få till en debatt mot Morgan Johansson i snart en vecka. Det har vi nekats. Varför tar inte Morgan Johansson debatten? Jag tar gärna debatten mot Gustaf Lantz, men jag och min partiledare skulle också gärna göra det mot den som är ansvarig för den förda politik som lett oss till detta de senaste snart åtta åren.

Där kan vi fortsätta samtalet.

Anf. 56 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Jag tror att alla vi politiker när vi debatterar påskupploppen lyfter fram våra favoritpolisat av olika slag. Där är det så att åsikterna även inom polisen ser otroligt olika ut angående vad som faktiskt har skett.

Andreas Carlsons partiledare har gjort en fruktansvärd blunder i de uttalanden hon har gjort. Oavsett hur citaten är klippta tycker jag att det visar på en okunskap hos Kristdemokraterna eller kanske bara en vilja att skapa rubriker kring polisens arbete. Det tycker jag är allvarligt, särskilt när vi nu debatterar vilka verktyg och befogenheter polisen ska ha.

Den debatt som vi har haft i dag är en sak. Där är det tydligt vad Kristdemokraterna tycker och vad Vänsterpartiet tycker. Men framåt, särskilt nu när vi är inne på debatten om stora, våldsamma grupperingar som använder alldeles för mycket våld mot polisen, poliser som har riskerat sina liv och har en fruktansvärt tuff arbetsmiljö, vill Kristdemokraterna utan några särskilda betänkligheter ge polisen väldigt aggressiva vapen som vattenkanoner, gummikulor och vad man nu kan hitta på, vilket skulle eskalera situationen på plats.

Som jag lyfte fram i mitt anförande saknar sju av tio polisregioner i Sverige i dag rätt utbildning för att kunna hantera stora, aggressiva folkmassor, alltså det som hände under påsken. I stället har man en mindre variant av utbildningen, vilket såklart är bra. Men innan Kristdemokraterna börjar prata om vapen och olika verktyg måste vi ju se till att svensk polis har rätt grundutbildning för att över huvud taget kunna använda de här vapnen. Det har varken Andreas Carlson eller hans partiledare lyft över huvud taget, och det tycker jag är väldigt synd.

Anf. 57 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Vi har inte lyft de här alternativa vapnen först nu. Tvärtom lade vi vår första motion om vattenkanoner efter Göteborgskravallerna för 20 år sedan. Hade polisen varit bättre rustad om man hade haft vattenkanonerna? Ja, till och med regeringen säger ju nu att man är beredd att titta på det – först nu, 20 år senare.

Att vara politiker och att ha ett politiskt ledarskap handlar om att förutse och att förebygga. Självklart ska det finnas poliser med rätt grundutbildning. Men utan utbildning och utan vattenkanoner blir det dubbelfel. Det är klart att polisen ska ha den utbildning som krävs, och den polisutbildning som man har i grunden är väldigt bra.

Sedan behöver man såklart ha utbildning på de speciella taktiker som behövs, och det kan man lyfta. Det lyfter jag gärna i den här debatten också, och vi har sedan 20 år tillbaka lyft att polisen behöver vattenkanoner. För 6 år sedan lade vi fram ett finansierat förslag i vår skuggbudget så att polisen har möjlighet att prioritera och finansiera inköp av vattenkanoner och beanbags, så kallade distansbatonger. Det är i praktiken en liten påse med gummikulor som man skjuter för att få samma effekt som ett batongslag fast på medeldistans, något som polisen nu själva efterfrågar.

Det såg vi komma redan för 6 år sedan. Vi har finansierat det, och polisen hade varit betydligt bättre rustad om man hade haft det.

Vänsterpartiet var emot det då, och jag förutsätter att de är emot det nu också. Men kanske har Linda Westerlund Snecker ändrat sig i denna debatt. Det vore vällovligt i så fall.

Linda Westerlund Snecker sa att det som skrämmer henne mest är hur upploppen kommer att påverka samhällsdebatten. Men till skillnad från vad som skrämmer henne mest skrämmer upploppen mig mest för att hundra poliser ligger skadade, för att demokratin är satt ur spel och för att våldsmonopolet har luckrats upp. Det skrämmer mig mer än hur de påverkar samhällsdebatten.

Anf. 58 LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik:

Fru talman! Det märks att Ebba Busch har besökt Navestad en gång under två timmar. Jag är där varje vecka. Synsättet på politiskt ledarskap för Kristdemokraterna är att verkligen gå igång på vilka slags vapen som polisen ska ha. Jag har nog aldrig sett Andreas Carlson så taggad inför någonting som när han pratar om vad polisen kan göra mot människor med dessa vapen som Kristdemokraterna så gärna önskar att polisen ska få ha.

Tänk om KD hade taggat igång lika mycket för 20 år sedan efter upploppen i Göteborg där polisen förändrade hela sitt arbetssätt mot stora folkmassor! Tänk om den taggningen hade funnits hos Kristdemokraterna! Men det gör den inte, för det är betydligt mer rubrikskapande och verkar mer kraftfullt att prata om just vapen och vad de kan göra än hur vi ska se till att det inte sker sådana upplopp över huvud taget och hur vi ska säkra de utsatta områdena.

Men då kan politiskt ledarskap under 20 års tid inte handla om hur man skryter om att man var först med att föreslå olika vattenkanoner. Kristdemokraterna och Andreas Carlson lyfter inte någonstans fram de förebyggande åtgärderna och hur vi ser till att Sverige ska ha färre utsatta områden, som Navestad, Skäggetorp och Råslätt. Hur ska vi se till att polisen kan gå in och trygga dessa områden?

Vartenda förslag som nu har kommit upp i debatten, särskilt förslag från din partiledare, skapar mer våld. Att säga att människor ska ligga döda på gatan skapar mer oro, och det sätter polisens liv i fara. Med Kristdemokraternas retorik riskerar ni polisens liv när de går till jobbet för att skydda svenska folket. Det gör mig riktigt orolig.

Anf. 59 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Det är inte ord från politiker, inte ens från Kristdemokraterna, som skapar situationen i våra förorter. Jag tycker att Linda Westerlund Snecker borde be svensk polis om ursäkt. Vi har mer än 100 poliser som är skadade. Orsaken till att de är skadade är att ligister har tagit sig friheten att kasta sten mot dem, inte som en protest i något allmänt upplopp utan i syfte att mörda och skada svensk polis. Det kräver ord, och det kräver fördömanden. Men det kräver också verktyg. Det kräver att vi vänder situationen i grunden.

Men de starka och förebyggande åtgärder som Kristdemokraterna har föreslagit med ett föräldrastödsprogram och med ett stärkt stöd i civilsamhället – vi fick till och med igenom satsningen på ett föräldrastödsprogram i vår gemensamma budget med Moderaterna som förhandlades fram med Sverigedemokraterna – har ingen effekt om ligisterna fortsätter att sätta dessa områden i skräck.

Anledningen till att vi tog fram vårt förslag om att finansiera alternativa vapen, vattenkanoner, beanbags och gummikulor, för sex år sedan var för att vi lyssnade på dem som satt i de höga husen och såg ned på området och som såg sin bil, som de skulle ta sig till jobbet med dagen efter, brinna upp. De såg hur polisen backade ut ur området och kände sig svikna av det svenska samhället. Det är på deras sida som vi står.

Man kan recensera min taggning i olika grad, som Linda Westerlund Snecker gör här, men jag ser det som oerhört allvarligt att en politiker i Sveriges riksdag är mest orolig för hur dessa upplopp ska påverka samhällsdebatten. Jag är orolig för hur dessa upplopp och kravaller kommer att påverka det svenska samhället, dessa områden och alla som vill sätta sig i bilen, åka till jobbet och leva ett lugnt, säkert och tryggt liv oavsett var i landet de bor. Det borde Vänsterpartiet ägna mer uppmärksamhet åt.

Anf. 60 JUNO BLOM (L):

Fru talman! DN träffar en ex-gängledare som säger: Sådana som jag kommer aldrig att sluta rekrytera unga. Jag har minst åtta barn som jag har hjärntvättat på mitt samvete.

Ett av barnen var hans egen son.

Han fortsätter: Jag har varit kriminell i hela mitt liv. Min pappa arbetade för ett internationellt kriminellt nätverk, och jag har förberett mina egna barn för den världen.

Han kallar dem svenska barnsoldater. Han säger att de ”bröstar en fyra”. En omyndig får ju oftast bara fyra års slutna ungdomsvård även för till exempel mord.

Han säger vidare: Att sitta inne är ett kriminellt universitet. Efter fyra år är du stabil. Du pratar inte på rättegångar, du är en ”100-gubbe”, en man man kan lita på till 100 procent. Det kan vara bra för verksamheten att de yngsta åker fast.

När ex-gängledarens egen son var 10 år började han följa med sin pappa på möten med andra kriminella. När han var 13 år fick han en skottsäker väst i present. Sommaren innan han skulle fylla 18 år åkte båda dit och frihetsberövades. Då hände något i ex-gängledaren Martin. Han försöker i dag peppa de unga som sitter på hans avdelning att studera i stället för att knyta nya kriminella kontakter. Han pratar om bra utslussningsprogram och psykologer som kan läka en del av det som han har förstört.

Han säger: Jag tror inte på att sådana som jag kommer att sluta rekrytera ungdomar. Det är för lukrativt. Enda sättet är att skapa en motkraft.

Den motkraften är vi skyldiga att skapa – tydliga och tidiga insatser. Väljer du att vara kriminell väljer du bort förutsättningarna för att vara en trygg förälder.

Öka fokuset på föräldrars skyldigheter och ansvar! I dag är föräldrarrätten absurd. Fler barn måste omhändertas.

Investera i skolan! En bra skola är ett viktigt vaccin mot kriminalitet.

Stärk socialtjänsten! Den påverkanskampanj som riktar sig mot socialtjänsten är fruktansvärd. Att det finns socialsekreterare runt omkring i vårt land som baktalas, hotas och påverkas när de ska fatta avgörande beslut är ett hot mot hela vårt samhälle och mot vår demokrati.

Språket har betydelse för tillhörighet. Språket skapar förutsättningar för att kommunicera och ta till sig information om hur vårt samhälle är uppbyggt och om vad som faktiskt gäller.

Så minimerar vi risken för att påverkanskampanjer, vars syfte är att hota och splittra vår demokrati, får genomslag.

Utsatta barn ska få ökat stöd och ökat skydd. Myndighetspersoner ska få ökat stöd och ökat skydd. Vi politiker bär ett ansvar för att vidta åtgärder.

Stoppa rekryteringen till gängkriminalitet. Det föreliggande förslaget om att utreda deltagande i kriminella gäng är ett viktigt förslag som försvårar för kriminella att vilseleda barn och unga in i kriminalitet. Man måste försvåra för gängen att kunna marknadsföra sig gentemot barn och unga och störa gängens möjligheter att attrahera barn och unga.

Att det skulle vara svårt att identifiera gängen köper jag inte. Läs polisens rapport från Stockholm, där de har lyckats identifiera 52 olika kriminella gäng. Andra länder i Europa har lagstiftning som vi kan inspireras av.

Så vänder vi på varje sten och gör vad vi kan för att barn ska få vara barn och inte kriminella gängs barnsoldater.

Se till att ta pengarna, bilarna, klockorna och guldkedjorna från de kända kriminella om de inte kan visa upp att de har tjänat in sina pengar på ett lagligt sätt. Då försvinner den falska bilden av kriminellas verklighet. Då minskar lockbetet för barn och unga. Då vänder vi på stenarna för att på riktigt vända utvecklingen.

Se till att kunna avlyssna de kriminella. Med den tysthetskultur som råder, där ingen vågar vittna, måste rättsväsendet ges möjlighet att identifiera och agera mot gängens kärna.

Så jagar vi, så stör vi och så gör vi skillnad på riktigt.

Dagens sekretessregler mellan ansvariga myndigheter är ett hinder snarare än ett skydd för utsatta barn och unga.

Så tar vi ansvar. Det räcker inte med att ta fram vägledningar och utbildningar om dagens sekretessregler. Lagen måste ändras, och lagen måste tydliggöras.

Ingen socialsekreterare ska vara rädd för att göra fel när de informerar polisen. De ska veta att det är deras skyldighet, och de ska veta att de gör rätt. När barn och unga utsätts och när barn och unga utsätter andra är vi skyldiga att samverka – för barnens bästa, för de ungas bästa och för offrens bästa.

Vi är skyldiga alla de poliser som står i fronten rätt verktyg för att skydda vår demokrati på samma sätt som att de skyddar var och en av oss. De ska ha rätt verktyg för att göra sitt livsviktiga jobb. De ska inte bara känna vårt stöd, utan de ska känna och se att vi fattar rätt beslut och vidtar de åtgärder som krävs.

Myndigheter larmar om barn som dras in i gängkriminalitet – små barn. Kommuner vittnar om att de behöver stöd och hjälp. Politiker i denna kammar har tillåtit parallellsamhällen att växa fram. Politiker har blundat, kört huvudet i sanden och önskat förändring, men för att komma åt den verklighet som råder måste vi se och agera på den verklighet som finns där ute.

Vi ska skicka tydliga signaler och fatta rätt beslut. Socialsekreterare och polis ska känna trygghet och tydlighet samt ett tydligt stöd från oss ansvariga politiker. Det är de kriminella som ska sova dåligt. De ska känna att de behövs ha ögon i nacken och att de är jagade av demokratins och rättssamhällets försvarare. Staten ska återta kontrollen. Så bekämpar vi parallellsamhällen och de kriminella gängen.

Det är ett enormt misslyckande att vi i Sverige har barn som är soldater åt kriminella – punkt. Barn ska gå i skolan och möta vuxna som tror på dem och har förväntningar på dem. Vi politiker är skyldiga att skapa de rätta förutsättningarna.

Ledamoten Gustaf Lantz lyfter att regeringen har påbörjat arbetet, och det är bra. Men en sak är säker, och det är att jag sedan jag kom in här har insett att vi inte blåser omkull av arbetshastigheten alla gånger. Jag tror att vi alla ändå inser att människor som lever där ute inte har tid med vår saktfärdighet. Nu kör vi, tillsammans!

Anf. 61 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för ett i många stycken väldigt bra anförande, ledamoten Juno Blom – precis som i den tidigare debatten om hedersvåld!

Jag känner igen tongångarna från den före detta ledamoten Johan Pehrson, som väl var den på högernsida i politiken – alltså i det nya block som har formats – som verkligen kunde lyfta frågan om det förebyggande. Han gjorde det ofta, och ofta med värme. Här har vi alltså sex förslag som handlar om åtgärder mot gängbrottsligheten, och vi är helt överens om att det inte räcker utan att vi måste komma åt rekryteringen också.

Nu närmar vi oss valet, Juno Blom, och jag tänkte bara höra hur ni ser på det samarbete som ni går in i det här valet på. Har den senaste tidens debatt angående upploppen under påskhelgen förändrat er syn på möjligheten att åstadkomma ett bra förebyggande arbete i den konstellationen? Johan Pehrson är nämligen den som har tagit tydligt avstånd från det uttalande Ebba Busch gjorde i radio, medan de två andra partierna och deras partiledare har uttryckt en förståelse för och ställt sig bakom det.

Anf. 62 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten Gustaf Lantz!

Jag skulle snarare säga att det blir ännu tydligare hur viktigt det är att ha ett liberalt parti i en borgerlig regering som ser och förstår – vilket vi har gjort i alla tider – värdet och vikten av att jobba med det förebyggande arbetet och med tidiga och tydliga insatser. Jag tycker att regeringen saknar åtgärder för detta och har gjort det under den här tiden, och det är också skälet till att jag gav mig in i politiken.

Jag brukar säga att det här är som en graviditet: Man kan dölja den samhällsutveckling som är, precis som man inledningsvis kan dölja en graviditet – men tids nog kommer det ut någonting ur magen, och tids nog händer det saker i vårt samhälle. Jag skulle vilja säga att det som skedde under påsken borde analyseras på ett mycket djupare sätt i många olika delar. Då tänker jag bland annat på det vi pratade om tidigare när det gäller arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och de kopplingar som finns kring hur vi ser på samhällets rätt att diktera villkoren för hur barn ska växa upp och vilken trygghet och tillit de ska ha.

Jag har i mitt tidigare arbete träffat väldigt många unga killar som har suttit på anstalt och ställt frågor till dem om vad de, utifrån att de har begått allvarliga brott, tycker att man skulle kunna göra för att de ska förändra sitt beteende. Genomgående har deras svar varit: ”Du skulle ha varit där mycket tidigare. Du skulle ha kommit till mig när jag var fyra fem år och ställt frågan och hjälpt mig.”

Det innebär att vi är i ett läge just nu där jag tycker att de förslag som ligger på bordet är viktiga och skulle ha genomförts mycket tidigare – och samtidigt är det självklart att vi om vi vill skapa en framtid som ser annorlunda ut måste vidta de tidiga åtgärderna. Jag tror alltså att Liberalernas delaktighet i en borgerlig regering är avgörande på många olika sätt.

Anf. 63 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för svaret, Juno Blom!

Jag instämmer som sagt i mycket av det som sagts om det förebyggande arbetet, Juno Blom. Men jag vet också att ni liberaler ofta betonar rättssäkerheten, rättsstatens principer och EU-samarbetet, som i mångt och mycket bygger på de här delarna – och samtidigt har ni valt en konstellation i svensk politik där det finns företrädare som mäter polisens insatser i antalet skjutna. Ni har valt en konstellation där en partiföreträdare för Sverigedemokraterna nu har talat om att bestraffa familjer kollektivt, med utvisning, om någon familjemedlem begår brott.

Någonstans borde det finnas en röd linje för ett liberalt parti, tänker jag. Var går den egentligen när det kommer till det rättspolitiska området, som vi har att hantera i justitieutskottet? När lämnar man den sidan av politiken och historien som Liberalerna nu senast har valt? Finns det några röda linjer som Juno Blom skulle kunna meddela här i dag när det kommer till området kriminalpolitik och de frågor vi behandlar i justitieutskottet?

Anf. 64 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten Gustaf Lantz!

Jag tror att både ledamoten Lantz och jag är fullt medvetna om att jag inte kan stå här i dag och säga att jag skulle lämna vid punkt x eller y. På samma sätt tror jag att ledamoten Lantz har svårt att berätta för mig när han skulle lämna ett samarbete med Vänsterpartiet. Vi hade till exempel en debatt om hedersrelaterat våld och förtryck där Vänsterpartiet inte har varit de tydligaste.

Vi har haft Miljöpartiet, som vi ju hade enorma problem med under perioden med januarisamarbetet då man duckade för den verklighet som fanns och inte ville vidta åtgärderna. Jag ställde hela min erfarenhet till förfogande och behöver inte ens stå bakom förslagen, men de måste drivas igenom.

Jag kan ställa frågan till dig, Gustaf Lantz, när du känner att din eller ditt partis smärtgräns är nådd för att ni inte längre ska kunna samarbeta med personer som skapar hinder för att åstadkomma den samhällsutveckling som krävs för att vi inte ska hamna i det läge vi är i just nu.

Jag är också från Norrköping, och jag har jobbat i dessa miljonprogramsområden i hela mitt liv. Den stora massan av människor som bor där är ju fruktansvärt utsatta. Jag tänkte på det i morse när jag kom till riksdagen: När det kommer besökare hit ska de gå igenom alla dessa säkerhets-

kontroller för att vi inte vill känna oss utsatta, men de boende i de här områdena är verkligen utsatta. Det är ett misslyckande för oss alla.

Jag kan inte stå här och berätta för ledamoten Lantz var gränsen går. Däremot kan jag vara väldigt tydlig med att vi från dag ett har sagt att vi aldrig kommer att förhandla bort liberala värden. Vi är beredda att förhandla och prata med vem som helst för att få stöd för den politik som vi tror på – det är liksom det berättigande vi har i svensk politik, det vill säga att som parti ha en tydlig ideologisk grund och sedan stå för den, hela tiden. Du kan alltså vara helt lugn med att vi har en tydlig moralkompass vad gäller rätt och fel, Gustaf Lantz.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 7 Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster

Trafikutskottets betänkande 2021/22:TU14

Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster (prop. 2021/22:187) föredrogs.

Anf. 65 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Framtiden är grön, och vi ska tro på framtidens innovationer med nya tekniker och bränslen. Alla transportslag kommer att behövas i framtiden, och dit hör självklart bilen. Då krävs det också att vi har bränslen som är miljövänliga och att vi fasar ut de fossila bränslena och gör oss så oberoende vi kan av exempelvis rysk olja.

Vi kommer i framtiden att vara i behov av olika bränslen för att klara vår omställning av transporter. Dit hör el och vätgas men också biogas.

Fru talman! Inom EU har det lagts fram ett förslag om hur exempelvis förmånsbilar ska klassas med olika bränslen, och det är just det som detta betänkande handlar om. I ett första förslag som regeringen lade fram kring detta skulle den miljövänliga biogasen missgynnas som bränsle om man exempelvis skulle vilja ha en förmånsbil.

I det förslag som har lagts fram kan man mäta utsläppen på två olika sätt och gå efter antingen hur mycket koldioxid som kommer ut från avgasröret eller hur hela livscykelperspektivet ser ut för utsläppen för ett fordon. När vi tittar på den här typen av frågor är det också viktigt att vi tittar på så teknikneutrala saker som möjligt.

Fru talman! Vi i Centerpartiet menar att politiken i högre grad bör ta hänsyn till hur utsläppen från fordon sker ur ett helt livscykelperspektiv. Att som i dag endast räkna utsläppen från avgasröret ger enligt Centerpartiets mening en missvisande bild av utsläppen från fordonssektorn och ger därmed inte den mest effektiva politiken för att byta ut fordonsparken. Centerpartiet anser, som jag nämnde tidigare, att en miljöbilsdefinition ska vara så teknikneutral som möjligt, fokusera på fordonets utsläpp enligt principen om hela livscykelperspektivet och självklart också inkludera biogasfordon.

Prot. 2021/22:103
27 april

-----
*Nya verktyg mot
gängkriminaliteten*

*Genomförande av
ändringar i direktivet
om miljökrav vid upphandling av bilar och
vissa kollektivtrafiktjänster*

Fru talman! Centerpartiet reagerade på det förslag som först kom från regeringen eftersom det missgynnade människors möjligheter att välja en biogasbil utifrån hur man från regeringens sida valde att tolka EU-direktivet. Biogas är ett viktigt bränsle som kan tillverkas i Sverige i större utsträckning och som vi måste ta vara på och använda inom transportsektorn.

I det förslag som nu ligger, och i den proposition som har lagts fram, har regeringen lyssnat på flera remissinstanser. Centerpartiet var till en början, likt många andra, väldigt kritiska, men man har nu ändrat definitionen så att val av biogas inte ska missgynnas.

Just därför, fru talman, vill jag avslutningsvis säga att propositionen blev väldigt bra. Vi från Centerpartiet har dock i den följd motion som vi har lagt fram och i den reservation som finns redovisat en del synpunkter som vi har på en del småsaker när det gäller just definitionen och hur vägen framåt bör och kan vara.

Därför, fru talman, vill jag yrka bifall till den reservation som finns i betänkandet. Vi ställer oss bakom den.

Anf. 66 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Vi behandlar trafikutskottets betänkande, som också innehåller regeringens proposition om genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster.

I det här fallet skulle jag vilja säga att utskottet egentligen är helt överens om de författningsändringar som krävs för att Europaparlamentets och rådets direktiv om ändringar som syftar till att främja rena och energieffektiva vägtransportfordon ska genomföras. Det här innebär att medlemsstaterna ska kunna säkerställa att de avtal som tilldelas efter upphandling av fordon och vissa tjänster, bland annat kollektivtrafik, uppfyller krav på en minsta andel miljöanpassade fordon, så kallade minimimål.

Utskottet delar Centerpartiets och regeringens uppfattning att hänsyn ska tas till den faktiska klimatpåverkan som ett drivmedel har ur ett livscykelperspektiv och att hållbara biodrivmedel är ett klimatmässigt bra alternativ i många upphandlingssituationer.

Så sent som för några veckor sedan framhöll vi i utskottet, när vi behandlade trafikutskottets betänkande 7, att förordningen om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar syftar till att främja användningen av miljöanpassade och trafiksäkra bilar. Vi pekade också på att regeringen har meddelat att gasbilar även i fortsättningen ska klassas som miljöbilar hos statliga myndigheter. Här har utskottet inte ändrat uppfattning på något sätt. Särskilt mot den här bakgrunden finner vi att det inte finns någon grund för att vidta någon åtgärd med anledning av Centerpartiets motionsyrkande.

Det här lagförslaget är ett genomförande av ett EU-direktiv. Det finns inte någon möjlighet för oss i Sverige att ändra de definitioner som finns i direktivet, utan detta är reglerat i EU:s eget direktiv. Det betyder till exempel att en ren lätt bil får släppa ut maximalt 50 gram koldioxid per kilometer och att 38,5 procent av den samlade offentliga upphandlingen måste klara detta gränsvärde.

Kraven på rena fordon, enligt den här definitionen, gäller alltså egentligen bara en liten del av den totala upphandlingen av fordon och transporttjänster. Utskottet konstaterar att det fortfarande kommer att vara möjligt

att upphandla såväl gasdrivna lätta fordon som bussar som använder HVO 100.

Därför, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande TU14 och därmed också ställa mig bakom regeringens proposition om ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 8 Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU36

Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av

Ukraina (prop. 2021/22:211)

föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 67 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! Rysslands vedervärdiga krig i Ukraina fortsätter. Västvärlden har på ett närmast helt enigt sätt samlat sig för att hjälpa och stödja Ukraina, men ansträngningarna måste fortsätta. Ingen demokratiskt sinnad stat kan vila förrän Ukraina är fritt och självständigt igen. Ukrainas sak är vår.

Fru talman! En oerhörd mängd ukrainare har tvingats på flykt från hus och hem. Många av dem är på flykt inom Ukraina, men många har också korsat gränsen till EU.

Situationen har föranlett att EU:s massflyktsdirektiv för första gången är aktiverat. Detta är en helt extraordinär åtgärd som innebär att personer från Ukraina ska erbjudas ett omedelbart och tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd i EU:s medlemsstater.

Sedan den ryska invasionen av Ukraina inleddes har över 34 000 ukrainare sökt skydd i Sverige. Migrationsverket bedömer att huvudscenariot är att 80 000 ukrainare kan komma att söka skydd i Sverige innan året är slut, men det kan också, i det högre scenariot, handla om så många som 200 000.

Boendefrågan är därför en springande punkt i hur vi ska kunna hantera detta på ett praktiskt men också värdigt sätt. Därför välkomnar vi moderater att regeringen har lagt fram propositionen gällande insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina.

Regeringen får redan enligt gällande lagstiftning meddela föreskrifter om undantag från vissa plan- och byggregler om det är nödvändigt för att snabbt kunna anordna boenden för asylsökande. Denna bestämmelse tillkom under migrationskrisen 2015. Problemet är bara att migranter från Ukraina per definition inte är asylsökande, eftersom de omfattas av massflyktsdirektivet. Intentionen med bemyndigandebestämmelsen gällande

Prot. 2021/22:103

27 april

-----
*Genomförande av
ändringar i direktivet
om miljökrav vid upp-
handling av bilar och
vissa kollektivtrafik-
tjänster*

*Insatser på plan- och
byggområdet med an-
ledning av invasionen
av Ukraina*

asylsökande från 2015 måste naturligtvis anses ha varit att den ska gälla även en sådan situation vi i dagsläget står inför. Självklart måste bemyndigandet därför justeras och vidgas till att gälla situationer då det krävs anordnande av boenden vid omfattande tillströmning också av migranter som omfattas av massflyktsdirektivet.

Fru talman! Även denna lagstiftningsprodukt har dock tagits fram efter ett snabbt förfarande. Det kan inte uteslutas att ytterligare förändringar av bemyndigandet kan komma att behövas för att åstadkomma en fullt ändamålsenlig reglering. Vi moderater, tillsammans med våra vänner i Kristdemokraterna, vill därför att regeringen gör en översyn av utformningen av det aktuella bemyndigandet för att sedan lämna de lagförslag som kan behövas för att förebygga ytterligare forcerade förändringar och undantag i händelse av en ny oförutsedd kris. Därför yrkar jag bifall till reservationen i betänkandet.

Anf. 68 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i civilutskottets betänkande CU36.

Rysslands brutala och hänsynslösa invasion av Ukraina har gjort att miljontals människor blivit tvungna att fly för sina liv och lämna sina hem för att söka skydd. Historiens dom kommer att falla tungt på Vladimir Putin och den politiska ledningen i Ryssland. De bär det yttersta ansvaret för kriget, för krigsbrotten och för attackerna mot barn och civila i Ukraina.

Fru talman! Många ukrainare är flyktingar i sitt eget hemland, men ett stort antal kvinnor och barn har sökt skydd i andra europeiska länder, bland annat Sverige. Hur många som kan behöva söka skydd här vet vi inte. Det beror helt och hållet på hur utvecklingen kommer att se ut framöver.

För oss socialdemokrater är det viktigt att markera hårt mot Rysslands invasion bland annat genom kraftiga sanktioner, men även att stödja Ukrainas självständighet och stödja dess befolkning samt värna Sveriges säkerhet. Denna proposition från regeringen är ett viktigt steg för att hjälpa de ukrainare som flyr till Sverige att tillfälligt få någonstans att bo, men också för att säkra att vi i Sverige klarar av den uppgiften.

För att snabbt kunna ordna temporära boenden åt dem som kommer till Sverige krävs att det bemyndigande som regeringen fick efter 2015 års stora flyktingmottagande utökas till att även gälla dem som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt EU:s massflyktsdirektiv.

Det är en balansgång att ge en regering mer befogenheter på bekostnad av riksdagens inflytande och det kommunala självstyret. Vi socialdemokrater anser dock att den avsedda justeringen av bemyndigandet i plan- och bygglagen är väl balanserad mellan regeringens utökade befogenheter, riksdagens inflytande och det kommunala självstyret. Det handlar om att vi ska klara av våra åtaganden och vår säkerhet. Det är därför även glädjande att ett enigt utskott står bakom betänkandet.

Fru talman! Jag vill återigen yrka bifall till förslaget i CU36.

Anf. 69 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Rysslands krig i Ukraina förväntas pågå under lång tid. Ända sedan i februari har vi fått bevittna hur människor får sina hem förstörda eller tvingas bort av ockupationsmakten, vilken understöds av separatister som inte drar sig för att döda, tortera eller våldta civila. 7,7 miljo-

ner ukrainare har nu flytt sina hem. Av dem har 5,1 miljoner lämnat landet. EU gör antagandet att 12 miljoner kommer att fly. Det innebär att 300 000 kan komma att hamna i vårt land inom väldigt kort tid. Många vill och försöker återvända hem. Men så länge ockupationen pågår, med dödande och ödeläggelse av bebyggelse och infrastruktur, kan vi räkna med att människor inte kommer att kunna återvända till sina hem.

Fru talman! Vi ska i dag fatta beslut angående en undantagsregel i plan- och bygglagen som redan finns och har tillämpats, men som inte är anpassad för det förhållande som råder när massflyktsdirektivet tillämpas. De som har flytt till Sverige och som vi öppnar våra hjärtan för nu behöver inte söka asyl, vilket de som drabbats av andra ryska eller ryskstödda attacker mot civila, exempelvis i Syrien, behövt göra.

Som poängteras i Moderaternas och Kristdemokraternas reservation, som är bra men som jag inte yrkar bifall till, är det troligt att liknande situationer kan komma att uppstå och att vi i Sverige alltid måste vara beredda att ta emot och härbärgera människor i nöd som inte kan återvända hem. Det kan röra sig om naturkatastrofer, svåra olyckor, politisk och demokratisk oro eller krig i vårt närområde. Men jag förutsätter, fru talman, att regeringen tar till sig detta. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Vi kan räkna med att det tar lång tid att återuppbygga Ukraina, även om vi och andra länder i väst gärna hjälper till med det. Många som flytt kommer att vilja stanna, söka jobb, fortsätta att utbilda sig, bilda familj och etablera sig i Sverige.

Statistiska centralbyrån presenterade helt nyligen ett scenario som pekar på möjligheten att vår befolkning ökar med 1,7 miljoner redan till 2040. Detta, fru talman, är någonting som vi måste ha beredskap för. Vi måste jobba för fortsatta reformer av bostadsmarknaden och en kraftigt ökad byggtakt med nya lösningar.

Anf. 70 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! År 2016 infördes en ny lag som gav regeringen möjlighet att införa nödregler i plan- och bygglagen vid massflykt till Sverige. Den ger regeringen stora befogenheter att meddela föreskrifter om undantag från byggregler för att snabbt kunna ordna bostäder. Exempelvis får byggnader undantas från krav på tomter, bygglov, rivningslov och lokalisering. Lagen möjliggör för kommuner att snabbt kunna använda och ändra befintliga byggnadsverk och lokaler som kan användas som boenden samt att snabbt kunna få fram olika enklare bostäder, som till exempel modulhus.

Migrationsverkets generaldirektör har presenterat ett övre scenario där över 200 000 ukrainare söker sig som flyktingar till Sverige. Migrationsverket bedömer samtidigt att det kan behövas upp till 168 000 boenden. Det är mycket, och det behövs krafttag för att kunna klara detta.

Migrationsminister Anders Ygeman presenterade för en tid sedan först att regeringen skulle se över lättnader i plan- och bygglagen. Men den promemoria som kom fokuserade på tillfälliga och enkla förläggningar i form av tält.

Fru talman! Detta var märkligt och besynnerligt, för det var otillräckligt. Regeringen valde först att inte använda den befintliga lag som kommit till 2016 fullt ut, utan nöjde sig med enklare byggnationer av tält. Det var märkligt att vi i Liberalerna skulle behöva trycka på för att den sittande

regeringen skulle förstå att utnyttja det verktyg man hade i nödparagrafen. Att arbeta skyndsamt verkar vara ett problem när det gäller just detta. Men det är viktigt att arbeta skyndsamt vid en sådan här massflykt.

År 2015 var vi många som såg hur kommuner och migrationsverk slet med tillfälliga ankomstboenden under den flyktingvågen. Kriget i Ukraina ser tyvärr ut att bli långdraget. Det är främst kvinnor som kommer med sina barn men också ensamkommande barn. Vi behöver sträva efter värdighet, inte lägsta möjliga nivå. Vi kan inte heller enbart vädja till civilsamhället, även om det gör ett stort arbete. Staten behöver använda så många kraftfulla verktyg man kan och mäktar med.

Därför välkomnar vi att betänkandet inkluderar byggandet av enklare modulboenden som kan stå i upp till tre år, och tiden behöver kanske förlängas. Det kommer att ta lång tid innan man kan återvända till Ukraina – om man ens orkar, vill eller kan. När det förhoppningsvis blir fred kan det också komma familjemedlemmar hit i form av sargade män som har krigat.

Värdiga bostäder är viktigt. Vi kan inte som 2015 hemma i Jönköping sätta upp plywoodskivor i gamla bilhallar och låta folk bo där alldeles för länge. Det är inte värdigt den som flyr från krig.

Vi har fortfarande bostadsbrist efter snart åtta år med en rödgrön regering. Därför frågar jag regeringen redan nu: Hur ska man göra efter dessa tre år? Vilka bostäder ska man då erbjuda? Är man på tårna?

Vi i Liberalerna är på tårna. Vi tänker, funderar och vänder på stenar för att se hur vi ska komma till rätta med bostadsproblematiken när dessa tre år har gått och dessa enkla bostäder inte längre är lämpliga att bo i. Det ska absolut inte vara några tält.

Ukraina kommer att ta lång tid att bygga upp. Vi får inte vara saktfärdiga. Det får inte vara för lite. Vi måste ta i från tårna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 9 Skatteförfarande och folkbokföring

Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU17
Skatteförfarande och folkbokföring
föredrogs.

Anf. 71 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 34 under punkt 16.

Det vi i diskuterar i dag är skatteförfarandelagen och folkbokföringslagen. Riksdagsledamöterna har skrivit många motioner om detta under allmänna motionstiden, och det är det vi diskuterar i dag.

Ett fungerande skattesystem där var och en gör rätt för sig är en förutsättning för den svenska modellen, och de allra flesta gör rätt. Skatteflykt och skatteundandragande förekommer dock och innebär mycket stora kostnader för Sverige och andra länder och drar undan resurser från den gemensamma välfärden.

I dag kunde vi läsa om Skatteverkets pilotgranskning av matbud och hemleveranser, och den visar att det begås omfattande och medvetna fel

och att det förekommer komplicerade upplägg med plattformsbolag och annat, delvis utomlands.

Åtgärder som regeringen har drivit i EU och internationellt är till exempel skärpta krav för skatterådgivare och automatiskt informationsutbyte mellan länder som gör att det inte längre är möjligt att dölja tillgångar utomlands.

Regeringen har gett Skatteverket utökade möjligheter att arbeta brottsbekämpande, och verket har fått förstärkta resurser sedan 2016.

Regeringen såg också till att vi beslutade om en omvänd skattskyldighet vid omsättning av mobiltelefoner. Syftet är att förhindra omfattande mervärdesskattebedrägerier som leder till stora skattebortfall.

I december tillsattes också en ny utredning för att motverka att bolag används som brottsverktyg.

Vissa åtgärder följer internationella direktiv som Sverige har varit med om att ta fram. Andra är inhemska och har genomförts på eget initiativ från regeringen.

Fru talman! Det är vidare av stor vikt ur ett samhällsperspektiv att stärka kontrollen och kvaliteten i folkbokföringen. Det är en prioriterad fråga för regeringen att bryta segregationen, bekämpa brottsligheten och ta tillbaka kontrollen över välfärden.

Det är centralt att det är ordning och reda i våra register då fel där får spridningseffekter i hela samhället och kan användas för att utnyttja välfärdssamhället, till välfärdsbrottslighet och av organiserad brottslighet. Detta är helt oacceptabelt. Register ska inte användas för att upprätthålla ett skuggsamhälle.

Vi vet att det finns ett folkbokföringsfel på runt 2–3 procent. Regeringen har tidigare vidtagit flera åtgärder för att komma till rätta med detta. Bland annat har Skatteverket fått möjlighet att kontrollera bosättning, och det är också verkställt ett återinförande av folkbokföringsbrott 2018. Regeringen har också infört en sekretessbrytande bestämmelse mellan folkbokföringen och skatteenheten inom Skatteverket.

Vidare har regeringen gett Skatteverket i uppdrag att i samverkan med ett antal frivilliga kommuner jobba i två pilotprojekt om folkbokföring. Det ena bedrevs även med elva andra myndigheter och handlade om att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet. Det andra handlar om att utveckla metoder och arbetssätt för att motarbeta felaktig folkbokföring och ska rapporteras före sommaren.

Regeringen skärper också ytterligare kraven på kvalitet i folkbokföringen genom en proposition som nyss lämnats till riksdagen. Däri ingår ett förslag om att använda biometriska metoder för att stärka kontrollen vid inflyttning till Sverige. Märkligt nog har även utskottet på initiativ av oppositionen lagt fram ett sådant förslag, alltså trots att regeringen som sagt redan har lämnat ett sådant förslag till riksdagen för beslut.

Frågan om biometriska kontroller för samordningsnummer bereds nu på Regeringskansliet.

I propositionen om folkbokföring ingår även andra kvalitetsförbättringar. Bland annat ingår ökade möjligheter för Skatteverket att göra kontrollbesök i bostaden och en åtgärd för att komma till rätta med problemet att en person felaktigt folkbokför sig på en adress – något som upplevs som mycket besvärande för den som bor på adressen. Det blir nu lättare att ta bort denna person från bostadsadressen.

Vi kommer i debatten att få höra Moderaterna och andra partier säga att en folkräkning är det som måste göras för att komma till rätta med problemen med felaktiga uppgifter i folkbokföringen. Att hela Sveriges befolkning ska räknas bör vara betydelsen av denna term, och jag förmodar att det också är tänkt att bosättningen ska kontrolleras.

Men låt mig påminna om att 97 procent av Sveriges befolkning beräknas vara rätt folkbokförda. Varför Skatteverket skulle använda resurser för att räkna och kontrollera alla invånares bosättning i stället för att rikta resurser dit där problemen och riskerna är störst, vilka ingår i de pilotprojekt som jag tidigare nämnde, är svårt att förstå.

De metoder som är bäst och effektivast är de som ska användas, och det är svårt att se en folkräkning som en effektiv metod då det krävs resurser för att räkna hela befolkningen, oavsett om det delvis sker digitalt. Dessutom ger det bara en bild av situationen just när räkningen sker. Det är bättre att kontinuerligt rikta insatser dit där problemen är som störst och att arbeta förebyggande.

När det gäller samordningsnummer tog regeringen tidigare beslut om ett snabbspår av åtgärder i väntan på utredningen om folkbokföringen. Vid årsskiftet kunde Skatteverket genom denna lagändring vilandeförklara över 700 000 samordningsnummer. Det betyder att två tredjedelar av alla samordningsnummer stängts eller förklarats vilande. Den nya lagen innebär dessutom fler krav på den som begär tilldelning av samordningsnummer, tydligare identifieringskrav och krav på kontaktadress.

Dessutom kom en rejäl utvidgning av uppgiftsskyldigheten för i princip samtliga myndigheter att anmäla misstänkta fel i folkbokföringen till Skatteverket.

Fru talman! Ett annat område i betänkandet är personalliggare som finns i olika branscher som till exempel byggbranschen och för bilverkstäder. Syftet med personalliggare är att bidra till att minska förekomsten av svartarbete och också att skapa sundare konkurrensförhållanden. Det behövs verkligen, för byggbranschen är en av de branscher som bidrar mest i absoluta tal till de svarta inkomsterna, och utvecklingen går inte alls i rätt riktning.

När Skatteverket var med Arbetsmiljöverket förra året på oanmälda inspektioner hos ett åttiotal bilverkstäder, biltvättar och andra bilvårdsföretag runt om i landet avslöjade kontrollerna farlig arbetsmiljö, illegal arbetskraft och misstänkt utnyttjande av människor. Så personalliggare behövs, och det gör att Skatteverket har möjlighet att göra fysiska besök hos olika verksamheter. Fysiska besök är ett viktigt inslag för Skatteverkets möjlighet att arbeta mot förekomsten av svartarbete. Det visar myndighetens gemensamma rapporter gång på gång.

Om kontroller går att automatisera mer är det naturligtvis välkommet. Det ska vara lätt att göra rätt, precis som det ska vara när vi betalar skatt.

Anf. 72 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag kan svara Anna Vikström direkt. Vi kommer att prata om en nationell folkräkning.

I dagens Sverige är det högst oklart hur många människor som de facto befinner sig i vårt land. Skatteverket uppskattar att omkring 200 000 personer är skrivna på felaktiga adresser i Sverige. Exakt hur omfattande problemen är vet ingen. En folkbokföring som staten inte har kontroll över

blir till en stor kostnad för skattebetalarna och försvårar arbetet att hjälpa dem som verkligen behöver samhällets stöd som allra mest.

Folkbokföringsuppgifter kopplas i Sverige samman med ett antal skyldigheter men också ganska många rättigheter, såsom tillgång till stora delar av välfärds- och trygghetssystemen. Kriminella använder i dag falska adresser för att tillskansa sig bidrag och välfärdstjänster som de egentligen inte har rätt till.

En av de mer övergripande risker som statliga utredningar har identifierat är att uppgifter som registreras i folkbokföringsdatabasen inte speglar verkliga förhållanden och att dessa felaktiga uppgifter därefter ligger till grund för beslut om utbetalningar från våra välfärdssystem.

Som fru talmannen kanske minns så publicerade Göteborgs-Tidningen artiklar som visade på svenskar som anslutit sig till terrororganisationen IS och som dessutom på olika sätt finansierat sina resor och uppehälle på de svenska skattebetalarnas bekostnad.

En familj fortsatte att få olika bidrag på nära 170 000 kronor ett år efter att de lämnat landet. En annan familj fick drygt en kvarts miljon kronor i olika bidrag, efter att de lämnat landet. En känd svensk IS-terrorist fortsatte att få pengar från Försäkringskassan samt bostadsbidrag, efter att ha lämnat landet. Ja, så har vi den person som ni vet var försvarsminister i Irak samtidigt som försörjningsstöd skickades från Sverige, efter att han hade lämnat landet.

Fru talman! För mig är det uppenbart att Sverige behöver bättre kontroll på vilka som faktiskt bor i landet och inte bara folkbokförda. För vi har ju också det omvända problemet, med människor som faktiskt illegalt bor i Sverige utan att vara folkbokförda. Det är väl känt.

Att en efterlyst person utan uppehållstillstånd påträffas i anslutning till statsminister Magdalena Anderssons bostad blixtbelyser det skuggsamhälle som breder ut sig i Sverige. Ett tungt fall för Magdalena Andersson. Men det inträffade sätter fingret på ett allvarligare problem än Magdalena Anderssons dubbelmoral vad gäller det personliga ansvaret. Det är det faktum att regeringen helt enkelt har tappat kontrollen över det skuggsamhälle som tillåtits breda ut sig under senare år.

Fru talman! Sverige har tidigare haft en tradition av att genomföra folkräkningar, likt många andra länder. Sverige har däremot inte genomfört en riktig folkräkning sedan 1990. Det är en folkräkning som under 1900-talet skedde i princip vart tionde år. Det är en folkräkning skulle ge staten möjlighet att bättre bekämpa brott, verktyg för att stävja framväxten av utanförskap och ge viktig kunskap i arbetet att motverka trångboddhet.

Det skuggsamhälle som växer fram i Sverige möjliggör ett cyniskt utnyttjande av människor. Folkbokföringsfel bidrar också till ett utnyttjande av vår gemensamma välfärd, där pengar försvinner rätt ned i fickan på bedragare och kriminella. Hur stora summor det gäller vet vi inte, men det uppskattas röra sig om cirka 20 miljarder per år. Det motsvarar i runda slängar 40 000 medarbetare i äldreomsorgen.

Fru talman! Att vi hade en majoritet i skatteutskottet för att genomföra en nationell folkräkning var verkligen inte en dag för tidigt. Tyvärr ser det ut som att vi inte har det nu i kammaren. Dock har vi samlat en majoritet för att regeringen ska återkomma med förslag som säkrar att biometriska uppgifter kontrolleras i samband med en identitetskontroll vid folkbokföring av en person som flyttat till Sverige och likadant för att få ett sam-

ordningsnummer. Det är båda viktiga verktyg för att ge staten möjlighet att bekämpa brott, verktyg för att stävja framväxten av utanförskap och ge viktig kunskap i arbetet med att motverka trångboddhet.

Fru talman! Vi har en regering som under alltför lång tid förnekat problemen med skuggsamhällen. Regeringen har snart haft åtta år vid makten, och ingenting har hänt. Återigen får vi, en majoritet i riksdagen, göra regeringens jobb.

Att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverar sig mot både en nationell folkräkning och säkra biometriska uppgifter är minst sagt häpnadsväckande. Att Centerpartiet nu väljer att stödja regeringen i deras reservation beträffande nationell folkräkning är mer än förvånande.

Varför stoppa en folkräkning när bidragsfuskare och välfärdssvindlare utnyttjar felet för att ta välfärdens pengar? Varför ska människor kunna vistas i landet nästan helt utan risk för upptäckt? Helena Vilhelmsson, som jag vet är en klok person, mitt hopp står till dig i dag att trycka på den gröna knappen så att vi kan sätta stopp för välfärdssvindlare och bidragsfuskare.

Fru talman! Jag är övertygad om att alla i denna kammare i grund och botten vet vad som behöver göras och vilka åtgärder som är effektiva. Det handlar om vad som krävs för att bekämpa brottslighet och fusk, men också för att kunna hjälpa de mest utsatta.

Vad säger ni socialdemokrater, vänsterpartister, miljöpartister och centerpartister till alla de människor som jobbar och sliter, betalar hög skatt och plågas av en växande otrygghet? Samtidigt betalar staten ut bidrag till människor som inte ens bor här eller som på annat sätt utnyttjar systemet på felaktiga grunder. Varför blunda för denna otrygghet och det mänskliga lidande som skuggsamhället medför?

För mig är det både moraliskt förkastligt och djupt orättvist för alla hederliga skattebetalare som blir bestulna på den trygghet och de skyddsnet de har rätt till. När regeringen säger sig lyfta på varenda sten för att stävja fusk och kriminalitet ekar det alltmer ihåligt. Man har snart haft åtta år på sig att lyfta stenar, hittills verkar det vara mer vara småsten som har lyfts.

Anf. 73 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Betänkande SkU17 handlar om skatteförfarande och folkbokföring. Jag tänkte börja med att tala lite om just folkbokföringsdelen.

Det är av yttersta vikt att folkbokföringsregistret i allt väsentligt återspeglar verkligheten och att de som omfattas av systemet har korrekta uppgifter. Det är en förutsättning bland annat för att välfärdssystemen ska fungera, och folkbokföringen ligger också till grund för var man har rätt att rösta och var man ska beskattas. Den ligger även till grund för samhällsplanering.

Men under de senaste decennierna har vi tyvärr tappat kontrollen över vilka som faktiskt finns inom Sveriges gränser. Skatteverket har tidigare nämnt siffran 200 000 personer som skulle vara felaktigt folkbokförda i Sverige, men de medger också att mörkertalet kan vara väldigt stort. De har även uppgett att det finns indikationer på att mellan 30 och 50 procent av nyanlända migranter har uppgett mer än en identitet eller åtminstone fel identitet.

Vi fick tidigare under ett antal år se att EU-migranter satt som tiggare i många svenska städer. Många av dessa var inte registrerade på något sätt enligt de regelverk som finns. Detsamma gäller de tusentals afghanska män som fick undantag från alla regler och tilläts stanna i Sverige, bland annat på grund av att de skaffade olagliga folkbokföringsadresser.

Problemen med ovetskap om vilka som finns i Sverige har uppenbarats på grund av den sedan länge helt urspårade migrationspolitiken. De kulminerade under migrationskrisen 2015 och den stora våg av migranter som har kommit till Sverige sedan dess.

Under flera decennier har Sverige haft en storskalig invandring där många människor som finns i landet tyvärr inte är registrerade eller folkbokförda, åtminstone inte på rätt sätt. Andra är skrivna i Sverige men befinner sig i ett annat land och uppbär där kanske sociala ersättningar trots att de har lämnat Sverige. Föregående talare räknade upp ett antal sådana exempel. Ett av de mest komiska var Iraks före detta försvarsminister, som fick bidrag trots att han hade flyttat från Sverige.

Detta är en både orimlig och farlig utveckling. Sverige har tappat kontrollen över situationen. Vi har på detta sätt åderlätit både välfärdens resurser och rättsstatens kapacitet och bidragit till eskalerande brottslighet. Det har lett till att det har skapats parallellsamhällen, vilket vi fick se prov på bland annat i påskas.

Det som behöver göras är inte bara att skapa ordning i mottagandet och registreringen av nyanlända, som de flesta förslag nu är inriktade på, utan det behöver också skapas ordning i det folkbokföringskaos som redan råder. Vi behöver genom uppsökande verksamhet ta reda på vilka som tagit sig hit, vilka som fortfarande är kvar, vilka de är och om de över huvud taget ska tillåtas stanna kvar i Sverige eller inte. Ett led i detta kan vara att genomföra en folkräkning i Sverige, och jag vill därför bifalla det förslag till tillkännagivande som läggs fram i betänkandet.

Jag yrkar även bifall till det andra förslaget till tillkännagivande, som innebär att regeringen ska återkomma med förslag som säkrar att biometrisk uppgifter kontrolleras i samband med en identitetskontroll. Det huvudsakliga problemet med folkbokföringen är just att utlänningar vars identitet aldrig gått att säkerställa, där vissa har uppgivit felaktiga eller flera identiteter, kan missbruka välfärdssystemen. Det kostar det svenska samhället mångmiljardbelopp varje år. En siffra som kom för några år sedan var 18 miljarder kronor årligen. Vi hörde nyligen en kanske mer uppdaterad siffra: 20 miljarder. Men även här är mörkertalet förmodligen ganska stort.

Detta om folkbokföringsdelen i detta betänkande, som ju också handlar om skatteförfarande. Det tänkte jag komma in på nu, fru talman. Riksrevisionen konstaterade i sin rapport *Sveriges skatteavtal med andra länder – effekterna av regeringens arbete* att svenska regeringar under mer än ett decennium försummat sitt arbete med att hålla Sveriges bilaterala skatteavtal uppdaterade. Denna rapport kom år 2010. Fyra år senare konstaterade Svenskt Näringsliv att ingenting hade blivit bättre, utan snarare tvärtom.

De bilaterala skatteavtalen syftar till att lindra effekterna av internationell dubbelbeskattning för att skapa goda konkurrensförhållanden för exportindustrin, för att uppmuntra investeringar mellan stater och för att förhindra skatteflykt. Det är alltså av stor vikt, inte minst för exportindustrin, att Sveriges nät av bilaterala skatteavtal är väl uppdaterat och att vi inte

fortsätter att halka efter på området. Det kan räcka med att ett annat land har gjort förändringar i sin egen skattelagstiftning för att ett redan existerande avtal med Sverige ska bli obsolet.

När Sverigedemokraterna har påtalat problemet har regeringen verkat ovillig att diskutera frågan, men jag skulle ändå vilja ta upp den. Vi ser det också som viktigt att återigen genomföra en översyn av de skatteavtal som Sverige har tecknat för att se vilka behov som finns av förnyelse. Sverige har länge arbetat med genomförandet av globala partnerskap i syfte att stärka utvecklingsländers skattekapacitet.

Sverige har lagt resurser på att bygga upp utvecklingsländers möjligheter att beskatta den egna ekonomin. När det nu har gått en tid kan det vara lämpligt att utvärdera hur arbetet med skattekapacitet har utvecklats. Vilka länder är i dag självständiga med en fungerande marknadsekonomi och en egen offentlig sektor som finansieras av skatter som landet självt klarar av att driva in?

Med utgångspunkt från detta behöver Sverige i framtiden lägga större vikt vid förhandlingar om internationella skatteavtal med utvecklingsländer i syfte att undvika dubbelbeskattning, där vi tydligare ställer krav på en viss standard på skattemyndighetens funktionsduglighet i fråga om indrivande av skatter för att ett avtal ska undertecknas. Sveriges politik för skatteavtal behövs för att stärka exportindustrins konkurrenskraft och för att ställa krav på att utvecklingsländer ökar sin självständighet i fråga om den egna beskattningskapaciteten.

Fru talman! Sverigedemokraterna har elva reservationer i betänkandet. Jag ber att få yrka bifall till reservation nummer 10.

I detta anförande instämde Eric Westroth (SD).

Anf. 74 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Detta motionsbetänkande innehåller många viktiga frågor – alltifrån något som kallas för företrädaransvar och rättssäkerhet i skattemål till lagen om kassaregister och personalliggare, folkbokföring, folkräkning och användande av biometriska data, och inte minst, skydd för folkbokföringsuppgifter för personer som lever med skyddad identitet.

Jag tänker börja med att prata om det sistnämnda: personer som lever med olika former av skyddad identitet.

Under coronapandemin har vi varit isolerade och känt oss begränsade i tillvaron. Det har till och med ifrågasatts i den här kammaren om de beslut som vi har fattat har varit i enlighet med grundlagen. Nu har restriktionerna lättat. Äntligen får vi resa nästan vart vi vill och träffa vem vi vill!

Men, fru talman, det här gäller inte alla medborgare i Sverige. Jag pratar om kvinnor som tvingas leva gömda för att deras liv och hälsa hotas av en man som de tidigare har haft en relation med. De lever med dessa restriktioner varje dag, varje timme och varje minut.

Kvinnors rättigheter åsidosätts när våldsamma mäns rörelsefrihet ofta väger tyngre än kvinnors och barns trygghet. Det är kvinnor som måste fly och gömma sig, medan män fortfarande har friheten att söka upp eller på annat sätt kontakta kvinnan och därmed fortsätta hoten och trakasserierna. Det finns exempel där kommuner har tvingats lämna information om huruvida en gömd kvinna arbetar inom kommunen eller inte, trots att hon har

haft en form av skyddad identitet. Offentlighetsprincipen har alltså vägt tyngre än kvinnans rättssäkerhet.

Jämställdhetsmyndigheten har jobbat med frågan och i dagarna lämnat en rapport om hur det har kunnat ske att våra statliga myndigheter, inklusive Skatteverket, har kunnat röja skyddade identiteter och därmed utsatt kvinnor för livsfara. Till dess att det är löst kommer Centerpartiet att stå på de utsatta kvinnornas sida, och jag yrkar därför bifall till reservation 42.

Fru talman! När det kommer till en punkt i betänkandet som heter Folkbokföring av barn på två adresser är det en fråga som Centerpartiet har drivit länge.

Men det handlar inte nödvändigtvis om att barn ska ha dubbla folkbokföringsadresser. Poängen med vår motion är att myndighetspost per automatik ska skickas till barnets båda vårdnadshavare, som i sin tur kan vara folkbokförda på olika adresser. I dag skickas sådan post bara till barnets boendeförälder, även om båda föräldrarna är vårdnadshavare. Att myndighetspost och post från hälso- och sjukvård, förskola, skola med mera kommer båda vårdnadshavarna till del kan också främja en bättre dialog mellan föräldrarna kring barnet.

Fru talman! Sedan har vi den gamla godingen personalliggare. I vissa branscher finns det stora fördelar med systemet med personalliggare. Byggbranschen behöver stöd i form av regler och kontroller som gör att fusk och organiserad brottslighet kan upphöra. Det pågår människohandel – det vet vi – som måste stoppas. I det här fallet kan personalliggaren vara ett verktygsfullt redskap för arbetsgivare att tillsammans med fackföreningar hålla reda på vilka som befinner sig på en byggarbetsplats och att de har rätt skyddsutrustning och får den lön de har rätt till.

Systemet med personalliggare har dock sedan det infördes utökats flera gånger, senast 2018 till att inkludera exempelvis alla personer som bor under samma tak där det bedrivs näringsverksamhet. Dessa ska registrera sig om de på något sätt bidrar till verksamheten. Att en ägare av en verksamhet och dennes familj omfattas av kravet på att skriva in sig i personalliggaren visar på en oförståelse, menar jag, för hur ett litet familjeföretag fungerar där man lever och verkar i företaget dygnet runt.

Systemet med personalliggare har utvärderats vid flera tillfällen, inte minst av oss i skatteutskottet. Nu anser Centerpartiet att det är dags för en reell förändring. Regeringen behöver återkomma med konkreta förslag på hur systemet med personalliggare kan förändras, för att förenkla för företagen och för att minska antalet företag som träffas av systemet.

I ett första steg behöver den nämnda utvidgningen från 2018 slopas. Regelkrånglet måste minska. Det är viktigt för små företag som vill utveckla och investera i sin verksamhet. De måste kunna be sin åttaåring att gå ut med kökssoporna utan att riskera ibland smått absurda böter.

Fru talman! Dagens regler för företrädaransvar är föremål för omfattande kritik. En utredning har lämnat förslag på förbättringar, men ännu ser vi inga initiativ från regeringen för att åtgärda problemen.

Reglerna har en konkursdrivande effekt. Ett företag som befinner sig i tillfällig likviditetskris blir automatiskt föremål för företrädaransvar. För att undgå personligt ansvar måste styrelsen begära bolaget i konkurs. Detta innebär att många företag som kanske tillfälligtvis inte har medel för att betala sina skulder begärs i konkurs för att styrelsen vill undvika personligt ansvar. I grunden livskraftiga företag kan då faktiskt tvingas att lägga ned.

Dessutom har reglerna en avskräckande effekt på benägenheten till företagande. Aktsamhetsnormen är väldigt skarp. Styrelsen ska känna till samtliga förfallodagar för skatteskulder och dessutom kontrollera att alla skatteskulder är korrekta. Detta gör det svårt att rekrytera externa styrelseledamöter till företag. Betalningsansvaret är också solidariskt för styrelse och vd, vilket innebär att talan kan riktas mot den som har bäst betalningsmöjligheter oavsett graden av personlig skuld.

Det är dags att regeringen tar initiativ för att åtgärda detta, bland annat utifrån de förslag som utredningen lade fram.

Fru talman! När det gäller folkräkning och biometriska data tycker Centerpartiet att det är bra att det nu kommer ett tillkännagivande gällande ökad användning av biometriska data. Utskottet kommer som sagt snart att behandla en proposition från regeringen som handlar om just detta, men tyvärr föreslås det i den propositionen enbart att biometriska data ska användas när det gäller folkbokföring i samband med tilldelning av personnummer, inte samordningsnummer. Det är synd. Centerpartiet menar att regeringen måste återkomma snabbt i denna fråga, och därför är det bra att riksdagen förtydligar detta i ett tillkännagivande redan i dag.

Däremot anser vi faktiskt inte att en nationell folkräkning så som den hittills har föreslagits är svaret på de problem med organiserad brottslighet som förekommer i samband med felaktig folkbokföring. Det är riktigt att det inte har gjorts någon traditionell folkräkning med enkäter, jämförelser och intervjuer sedan 1990. Men det har ju gjorts folkräkningar, registerbaserade sådana. Efter en lagändring har man också kunnat göra fördjupade registerslagningar och jämföra dem. För att komma undan integritetsskäl gjorde man en lagändring.

Registerbaserade folkräkningar genomförs i flera länder i Europa. Det är inget annorlunda eller ovanligt system. Skatteverket har också efter budgetförstärkningen under 2021, som bland annat Centerpartiet var med och förhandlade fram, i ett pilotprojekt utfört en fördjupad granskning i vissa utvalda områden för att åtgärda bedrägerier inom folkbokföring och för att komma åt organiserad brottslighet.

Jag vänder mig nu till Helena Bouveng, som jag också tycker är en mycket klok person, och andra i salen som också är kloka och förståndiga: Jag och Centerpartiet menar att det är att använda våra resurser på bästa sätt att, till exempel efter nästa veckas diskussion och idéutbyte med Skatteverket under vårt besök där, faktiskt se på hur vi använder våra resurser bäst. Hur det än är kan jag inte utläsa ur de förslag som finns i dag att det är klokt att be Skatteverket organisera enkätskrivning, intervjufrågor och utskick till samtliga Sveriges medborgare för att komma åt den här kriminaliteten.

Men låt oss återkomma till den diskussionen när vi faktiskt diskuterar detta i samband med propositionen nästa vecka och – det är jag helt övertygad om – kommande förslag från både oss och regeringen.

Anf. 75 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! I dag har riksdagen möjlighet att ta beslut om två viktiga förbättringar som kan rätta till några av de systemfel som kriminella använder sig av för att tillskansa sig pengar som de inte har rätt till. Dels kan vi ta beslut om att en folkräkning ska genomföras, dels kan vi ta beslut om att biometriska uppgifter ska kontrolleras när en person flyttar till Sverige

eller tilldelas ett samordningsnummer. Biometriska uppgifter innebär till exempel fingeravtryck. Syftet med båda dessa förslag är att öka kontrollen av vilka som befinner sig i Sverige och var de befinner sig.

Skatteverket har tidigare uppskattat antalet fel i folkbokföringen till cirka 200 000. Men det är en uppskattning; hur många fel det faktiskt handlar om är det egentligen ingen som vet. Att komma till rätta med det här är dock helt nödvändigt eftersom kriminella använder sig av bristerna för att få del av bidrag och ersättningar som de egentligen inte har rätt till.

På samma sätt som ingen vet exakt hur många fel det finns i folkbokföringen finns det inte heller någon som riktigt vet hur stora belopp det handlar om. Siffran uppskattades dock för några år sedan till 18 miljarder kronor – 18 miljarder kronor varje år! Det handlar alltså om ett riktigt stort problem.

Vi kristdemokrater var tidigt ute och krävde en folkräkning för att börja rätta till de här problemen. Vi har också krävt att biometriska uppgifter ska användas för att säkerställa att en och samma person inte kan använda flera samordningsnummer.

Tyvärr verkar det som att det bara är förslaget om att använda biometriska uppgifter vid tilldelning av samordningsnummer som kommer att få stöd i riksdagen i dag. Vi kristdemokrater kommer dock förstås att fortsätta arbeta för att vi ska göra alla de åtgärder som krävs för att få ordning på de här problemen.

Fru talman! Det betänkande som vi behandlar i dag är brett och innehåller en rad olika frågor som är viktiga för våra företag.

En fråga som berörs är rättssäkerheten för företagaren som i dag i vissa fall är helt undermålig. Det är en grundläggande princip i vårt rättssystem att man är oskyldig till dess man är bevisat skyldig. Man har också rätt att överklaga en dom och få den prövad i åtminstone en högre instans, och domar verkställs inte förrän de vunnit laga kraft. Det här är viktiga principer i vårt rättssystem, men ändå gäller de inte alltid.

I skattemål är ordningen sådan att en företagare måste betala en utdömd skuld även när man väntar på ett avgörande från förvaltningsdomstolarna. En företagare kan alltså få huset utmätt och sedan frikännas i högre instans. Det finns anståndsregler, men de är begränsade och tillämpas väldigt restriktivt. Det behöver införas mer generösa anståndsregler för skatteskulder under den tid en juridisk process pågår. Och det måste finnas synnerliga skäl att inte bevilja anstånd. Därför anser vi kristdemokrater att anståndsreglerna måste ses över.

Fru talman! År 2008 avskaffades den statliga fastighetsskatten av den dåvarande alliansregeringen. Genom det beslutet tog man bort en stor osäkerhetsfaktor i många människors liv. Fastighetsskatten var oförutsägbar och beskattade värden som inte motsvarades av några löpande inkomster. Det gjorde att många människor upplevde en växande oro för möjligheten att bo kvar i sitt hus. Om ett bostadsområde växte i popularitet steg priserna, och med det höjdes också skatten för alla boende i området oavsett om de planerade att sälja eller bo kvar och oavsett vilka inkomster de hade. Fastighetsskatten ökade den socioekonomiska segregationen genom att de som inte längre hade råd med skatten tvingades flytta.

Fastighetsskatten ersattes med en lägre kommunal fastighetsavgift, men trots det finns taxeringsvärdessystemet fortfarande kvar. Därmed finns också den struktur kvar som skulle kunna användas för att återinföra

det gamla fastighetsskattesystemet. Då och då blossar diskussionen om ett återinförande av fastighetsskatten upp. Det är väldigt bekymrande och skapar osäkerhet för många människor.

Vi kristdemokrater säger blankt nej till en ny fastighetsskatt. Vi kommer aldrig att medverka till att en sådan återinförs. I stället vill vi helt slopa taxeringsvärdessystemet så att det blir mycket svårare att återinföra fastighetsskatten.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag yrka bifall till vår reservation 3.

Anf. 76 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Dagens betänkande spänner över olika delar av skattepolitiken, men även jag kommer att rikta särskilt fokus på just folkräkningsfrågan. Jag gör det av många olika anledningar. Senast en folkräkning genomfördes i Sverige var för 30 år sedan. Samhället har genomgått stora förändringar under de 30 åren på både gott och ont.

För oss liberaler är det viktigt att staten utför sina åtaganden gentemot individer utifrån deras rättigheter. Men om dessa rättigheter ska kunna säkras och samhället ta sin del av ansvaret för vårt gemensamma samhällskontrakt måste det finnas fungerande samhällsfunktioner. Det förutsätter att vi vet vilka som bor i Sverige, vilka som har rätt att vistas här legalt och hur många med utvisningsbeslut som faktiskt har lämnat landet. Har vi inte den kunskapen kan varken polisen, säkerhetstjänsten, Försäkringskassan eller socialtjänsten utföra sina åtaganden.

Skatteverket uppskattar i dag att folkbokföringsfelet omfattar omkring 200 000 personer i Sverige. Det är ett allvarligt samhällsproblem att staten inte har kontroll över folkbokföringen.

Fru talman! Problemet är allvarligt av två olika anledningar.

För det första är det allvarligt för att vi har stora utanförskapsproblem i våra socialt utsatta områden i dag. Över en halv miljon människor lever i områden där rättsstaten har tryckts tillbaka. Det såg vi inte minst vid påskhelgens fasansfulla kravaller i städer runt om i landet. Det var någonting som vi aldrig sett maken till och som är helt oacceptabelt och måste bekämpas med kraft.

I dag är trångboddheten också väldigt utbredd, skolresultaten sviktar, arbetslösheten är hög och kriminaliteten utbredd och fångar väldigt många unga människor. Dessutom är svensk jämställdhet satt på undantag i många av utanförskapsområdena. Därför blev jag lite förvånad när jag hörde ledamoten Helena Vilhelmsson påpeka problemen med jämställdheten och samtidigt välja att ställa sig bakom regeringens förslag när det finns en unik möjlighet att faktiskt få till en ny folkräkning så att vi kan komma åt det här skuggsamhället som framför allt drabbar kvinnor och flickor, inte minst de med bakgrund som utrikes födda.

Jag noterade också att Socialdemokraternas ledamot ifrågasatte behovet av en nationell folkräkning. Detta visar att trots att man har haft makten i åtta år väljer man återigen att vända ryggen till och titta åt ett annat håll när skuggsamhället växer. Man stoppar huvudet i sanden. Det är en väldigt viktig anledning till att vi behöver få ett maktskifte i höst och få bukt med många av de problem som drabbar många av de människor som bor i de här områdena.

För det andra, fru talman, har vi ett utbrett problem med att våra trygghetssystem utnyttjas av kriminella. Resultatet blir otrygghet i hela samhället när miljarder varje år betalas ut på felaktiga grunder och efter felaktiga beslut.

Ska vi komma åt den organiserade brottsligheten krävs det ordning och reda i folkbokföringen. Våra trygghetssystem är till för att människor i utsatt situation ska få den hjälp de har rätt till, inte för att kriminella gäng ska gödas med pengar de inte har rätt till. Vi kan inte acceptera det skuggsamhälle som bara breder ut sig.

Människor jobbar, sliter och betalar höga skatter. Deras förtroende för staten och våra trygghetssystem sviktar när skattepengar inte går till rätt ändamål. Det bidrar till att urholka förtroendet.

Fru talman! Ytterligare en fråga som vi har att hantera i dag är frågan om att ge Skatteverket fler verktyg för att komma åt brottsligheten. Vi menar att biometrisk uppgifter bör ingå vid utfärdandet av samordningsnummer och vid folkbokföring när någon flyttar till Sverige. Det var därför vi också ställde oss bakom det utskottsinitiativ som i dag har en majoritet.

Jag noterar som sagt att Centerpartiet inte står bakom frågan om en nationell folkräkning. En sådan är, menar jag, en förutsättning för att vi ska komma åt många av problemen. Det här adresserar inte alla de problem som finns i samhället, men att möjliggöra för biometrisk uppgifter och ta initiativ till en ny folkräkning är två viktiga steg i rätt riktning.

Jag har inte hunnit beröra andra delar av det här betänkandet, och jag tänkte att jag skulle göra några yrkanden också. Självklart står jag bakom alla Liberalernas reservationer, men för att vinna tid i kammaren när vi voterar vill jag yrka bifall till Liberalernas reservation 30 som handlar om utvärdering av lagstiftningen om personalliggare.

Jag vill avsluta med att också yrka bifall till Moderaternas, Centerns, KD:s och Liberalernas gemensamma reservation 15 som handlar om företrädaransvaret. Om det inte var någon som yrkade bifall till detta så vill jag göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 10 Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m.

Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU15
Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m.
föredrogs.

Anf. 77 JAMAL EL-HAJ (S):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen, nummer 6, gällande House of Sweden i Taipei.

Fru talman! Mänskligheten gick in i det nya årtusendet med stora förhoppningar. Demokratiska genombrott hade skett i forna Östeuropa, i södra Afrika och i Latinamerika. I många utvecklingsländer tycktes en stark ekonomisk utveckling som skulle undanröja svält och fattigdom vara på gång. Kärnvapenhotet tycktes ha minskat, och starka krafter verkade för fred och försoning.

*Mänskliga rättigheter
i länder och regioner
m.m.*

Många av förhoppningarna har dock grusats de senaste åren. Och även om vi har sett en omfattande ekonomisk utveckling ser vi också hur demokratier vacklar och urholkas, hur kalla kriget och kärnvapenhotet tycks ha återuppstått och hur klimatkrisen orsakar allt fler naturkatastrofer och driver människor på flykt.

På morgonen den 24 februari vaknade vi även till beskedet att Ryssland hade inlett en invasion av Ukraina. Det är en invasion som är oprovocerad, olaglig och oförsvarlig. Sverige fördömer den ryska invasionen av Ukraina i starkast möjliga ordalag. Vi står eniga i vår solidaritet med Ukraina och det ukrainska folket.

Ryssland måste omedelbart upphöra med alla militära operationer och oivillkorligen dra tillbaka alla sina stridskrafter från Ukraina. Rysslands väpnade angrepp är ett flagrant brott mot internationell rätt och mot den europeiska säkerhetsordningen. Det skapar stort lidande för det ukrainska folket och hotar internationell fred och säkerhet. Ansvaret för detta faller enbart på den ryska politiska ledningen.

Men oavsett detta består två viktiga saker för människan: hoppet och viljan att försöka göra något och förändra situationen.

Fru talman! Jag kommer att ägna resten av mitt anförande åt en annan ockupation, ett annat lidande: den israeliska ockupationen av Palestina och palestiniernas enorma lidande under många år.

Fru talman! ”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.” Så lyder den första meningen i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Men så är det inte för de palestinier som lever under israelisk ockupation eller i flyktingläger utanför sitt hemland. Palestinierna har nämligen ett hemland. Palestina finns även om Israel inte vill erkänna det. Palestinierna är förnekade i Israel, ockuperade på Västbanken och fängslade i Gaza. Ockupationen på Västbanken är inne på sitt 55:e år. Det innebär att knappt någon under 60 års ålder minns hur det är att leva fritt, i frihet.

Amnesty har talat klarspråk om det de ser: Det råder ett apartheid-system i Israel. I Sydafrika fanns många vita kritiker av boernas apartheid. I Israel finns också många kritiker av den väg som Israel har valt.

Precis som för det en gång vita Sydafrika finns det för Israel bara två möjligheter: krig eller försoning. Sydafrika valde försoning. Den byggde på att rättvisa villkor upprättades i en demokratisk stat. Inte allt blev perfekt eller lyckligt. Sydafrika kämpar fortfarande med det förflutnas orättvisor och klasskillnader, men utvecklingen rör sig ändå framåt. Jag hoppas att Israel och Palestina väljer fredens och försoningens väg.

Fru talman! Det är självklart att man ska kunna kritisera och fördöma Israels politik utan att bli anklagad för antisemitism, på samma sätt som man ska kunna kritisera och fördöma andra länders agerande. Det är absurt att människor som står för demokrati och alla människors lika värde och som är emot rasism och diskriminering ska tvingas utstå sådana anklagelser. Det underminerar allvaret i fråga om just antisemitism när feminister och människorättskämpar som Margot Wallström och Emma Watson, från filmerna om Harry Potter, anklagas för det.

De som är antisemiter, som uttalar sig och agerar antisemitiskt, ska pekas ut och stå till svars. Men det gäller inte de människor som kommer med legitim kritik mot apartheidssystemet i Israel.

Vi har alla ett ansvar för att stå upp för människovärdet och de mänskliga rättigheterna. Det gäller våra partier och oss som individer. Jag tog det ansvaret när jag demonstrerade mot Israels krig i Gaza, och jag tog samma ansvar när jag demonstrerade till minnet av kristallnatten, mot nazism och mot de brott mot mänskligheten som judarna utsattes för av nazisterna.

Fru talman! Alla har rätt till trygghet och att slippa diskriminering. För oss som värnar om demokratin och alla människors lika värde är det därför en plikt att stoppa intolerans, rasism och främlingsfientlighet. Det hotar inte bara dem med en annan hudfärg, annan tro eller annat ursprung; det hotar även dig och mig och hela vårt öppna, demokratiska samhälle.

Fru talman! Ytterst är vi bara människor. Det är mycket mer som förklarar oss än som skiljer oss åt – oavsett var vi kommer från och vilken kultur eller religion vi har. Vi är människor, och vi delar hoppet och viljan att försöka göra något för att förbättra situationen, vare sig det gäller invasionen av Ukraina, ockupationen av Palestina, välfärden, klimatet eller tryggheten.

Jag vill avsluta med att gratulera alla arbetare ute i våra fabriker och i samhället till förstamajfirandet på söndag. Jag vill också avsluta med Olof Palmes ord: Det viktigaste är inte var vi kommer ifrån utan vart vi är på väg.

(Applåder)

Anf. 78 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Vi har att behandla ett motionsbetänkande som kretsar kring mänskliga rättigheter i vissa regioner och länder. Det berör huvudsakligen förhållandena i Ryssland, Folkrepubliken Kina och Iran. Just de tre staterna har Säpo i sin årsbok pekat ut som de mest aktiva när det gäller att bedriva underrättelseverksamhet i vårt eget land.

Problemet för medborgarna i just regimerna Ryssland, Folkrepubliken Kina och Iran är att regimerna bedriver omfattande verksamhet av grävsta sort och med svåra övergrepp som följd också i sina respektive länder.

Det är detta som tas upp och behandlas med cirka 150 yrkanden från olika partier. Moderaterna kommer i den här debatten att ha sitt huvudansförande och den breda ansatsen genom det inlägg Margareta Cederfelt håller lite senare. Hon är väl skickad för detta genom sitt uppdrag som ordförande för hela den europeiska säkerhetsordningens organisation OSSE:s parlamentariska församling. Jag kommer endast att koncentrera mig på ett område där riksdagen i dag genom beslut kommer att ställa sig bakom förslag från Moderaterna men även andra partier om en tydligare närvaro genom ett House of Sweden i Taipei.

Inom ramen för en ett-Kina-politik kan man konstatera att det går att ha demokratiska val, rättsstat, maktväxling, fria granskande medier och ekonomiskt välstånd på kinesiska. Allt detta finns ju i Taiwan. Frihet med verkligt innehåll kan uttalas på mandarin. Allt är inte dömt till massiv kontroll utgående från Peking med ett allenarådande kommunistparti som ägnar sig åt politisk förföljelse och övergrepp.

Fru talman! Det svenska engagemanget i världen ska präglas av en sammanhållen linje som tar sin utgångspunkt i Sveriges intressen och värderingar. Vi ska under alla omständigheter försvara Sveriges frihet, säkerhet och rätt till självbestämmande samt främja stabilitet och säkerhet i vårt närområde.

Ytterligare ett intresse är vårt gemensamma välförhållande. Svensk konkurrenskraft, innovation och handel är förutsättningar för jobb och tillväxt i hela vårt land. Det är ett självändamål att ett mindre och starkt handelsberoende land, som i stort sett bara kan konkurrera med kvalitet, försvarar alla dessa strategiska intressen. Det kräver nära samarbete med andra och möjligheten att upprätthålla flöden med andra länder och regioner. Pandemin, grundstötningen i Suezkanalen och den aktuella bristen på halvledare visar på både vikten av dessa flöden och hur känsliga de är för konflikter och andra störningar. Sverige bör i sin utrikes- och handelspolitik prioritera internationellt samarbete för ökad flödessäkerhet.

Fru talman! Ingen kan förneka att Taiwan står för demokrati och tolerans. Det är ett viktigt fyrtorn för detta i Asien. Det ligger i Sveriges intresse att ha ett väl utvecklat utbyte med Taiwan inom så många områden som möjligt. Därför kan ökade kontakter befrämjas genom en tydligare svensk närvaro i Taipei inom formen för ett House of Sweden. På liknande sätt har redan ett antal länder inom och utanför EU agerat. Det blir en sammanhållen och tydlig blågul närvaro.

Fru talman! I tider av militärt muller runt Taiwan är det ännu viktigare att betona värdet och styrkan av ett fungerande utbyte – styrkan i att det finns en demokrati på kinesiska men också det ekonomiska och vetenskapliga värdet. Insikten om att betydelsefulla produkter och att en mycket stor procentandel av de kvalificerade halvledare världen behöver till den dagliga produktionen bygger på ett fungerande flöde till och från Taiwan.

Ett rimligt steg att ta – inom ramen för ett-Kina-politiken – är därför att ställa sig bakom tanken på ett House of Sweden. Jag beklagar att Socialdemokraterna som enda parti i denna riksdag har en reservation mot det tänkta beslutet och inte orkar medverka till att ta detta steg.

Fru talman! Jag yrkar således bifall till utskottets förslag till beslut om ett House of Sweden i Taipei och avslag på reservation 6 från Socialdemokraterna.

Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Så sent som för en vecka sedan fick jag äran att lyfta upp flera av de frågor som vi diskuterar i dag men då i form av två interpellationer till utrikesministern. Båda synliggjorde behovet av en ny utrikespolitisk riktning i Sverige, där man inte bara använder fina ord om demokrati och mänskliga rättigheter utan också gör verklighet av de ambitioner man säger sig företräda.

Till att börja med, fru talman, är det direkt beklämmande att man från politiskt håll inte talar klarspråk om det fruktansvärda, hänsynslösa och obeskrivligt grymma förtryck som försiggår i stora delar av Kina, inte minst i Xinjiangprovinsen. De omfattande vittnesmålen om koncentrationsläger samt de systematiska övergreppen som sker är i dag ett faktum, och inte bara misstankar. De är välkända och väldokumenterade trots förnekelse från det kinesiska kommunistpartiet och omfattande försök till att censurera fakta.

Tongången från politiker i den fria världen är samtidigt ofta märkbart lågmäld, trots att ett av världens mäktigaste länder sysslar med detta barbari. De fruktansvärda fasor som har drabbat olika minoriteter i Kina har inte minst blottats genom den så kallade uigurtribunalen som har bevakat behandlingen av folkgruppen uigurer i Xinjiang.

Människor har systematiskt samlats för att slussas till fruktade koncentrationsläger, enbart baserat på vilken folkgrupp de har råkat födas in i. Där har de utsatts för fysisk och psykisk tortyr, våldtäkter, sterilisering och tvångsindoktrinering. Nya kinesiska polisrekryter har även enligt vittnesmål skickats till provinsen för att vålla så mycket skada som möjligt mot minoriteten, och det fanns enligt vittnesmålen inga gränser för vad man fick göra.

Fru talman! Det är inte bara uigurer som drabbas av förtrycket. Vi har sett omfattande övergrepp mot såväl falungonganhängare och tibetaner som kristna och andra minoriteter. De kanske vidrigaste vittnesmålen vi tagit del av rör den hänsynslösa organskörden. Människor som enligt det kinesiska kommunistpartiet har fötts av fel föräldrar riskerar att fängslas och därefter mördas för att den kinesiska staten ser ett värde i att stjäla och sälja deras organ. Om de inte slaktas strax före denna stöld avlider de under eller strax efter ingreppet, som ofta sker utan bedövning. Det här är en ekonomisk bonus för kommunistpartiet som ändå ser en rad folkgrupper som icke önskvärda.

Det absolut minsta vi kan förvänta oss från regeringen i detta sammanhang är att man tydligt fördömer de stats sanktionerade massövergreppen. Vidare bör regeringen verka för att en oberoende internationell granskning av de många olika övergrepp som kommunistdiktaturen utsätter olika minoriteter för verkställs samt att man verkar för EU-gemensamma sanktioner mot dem som bär ansvar för dessa övergrepp.

Fru talman! En av de frågor om utrikespolitiken som ligger mig mycket varmt om hjärtat är den om Taiwan. Av just den anledningen är det oerhört glädjande att vi nu har en riksdagsmajoritet bakom oss för att skapa ett House of Sweden i Taipei, och jag kan enbart beklaga att Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet.

I sin reservation önskar Socialdemokraterna avslå vårt förslag med motiveringen att Sverige har goda förbindelser med Taiwan. Vidare verkar Socialdemokraterna vara nöjda med det befintliga utbyte som bedrivs i dag inom ramen för Business Swedens kontor i Taipei.

Fru talman! För mindre än två veckor sedan återvände jag och ett antal andra riksdagsledamöter, varav flera från utrikesutskottet, från just Taiwan efter att ha träffat alltifrån toppolitiker till representanter för svenska företag och svenska medborgare bosatta i landet. Den samlade bilden efter vår resa var knappast att den svenska representationen fungerade särskilt bra. Utvecklingspotentialen är med andra ord enorm. Vi kan därför bara hoppas att regeringen för en gång skull ställer sig på demokratins sida genom att hörsamma riksdagens och folkets vilja i denna fråga.

Taiwan är som de allra flesta vet en mycket välmående demokrati med nästan 24 miljoner invånare. Det är enligt en färsk mätning faktiskt det åttonde mest demokratiska landet i världen. Sverige och Taiwan delar dessutom en lång rad centrala värderingar såsom respekt för demokrati och mänskliga rättigheter samt försvaret av rättsstatsprincipen och yttrandefriheten.

Taiwan präglas också av en stabil ekonomi som till stor del baseras på högteknologiska varor och har ett omfattande välstånd bland invånarna. Ur ett internationellt perspektiv är Taiwan en mycket viktig aktör på världshandelsmarknaden, och i dag har landet såväl fullvärdiga som inofficiella diplomatiska förbindelser med en lång rad länder runt om i världen.

Dessvärre ser vi att det inte räcker för Taiwan att vara ett föredöme inom praktiskt taget varje samhällsområde. Det tycks inte räcka att vara Asiens främsta demokrati och kontinuerligt stå upp för rättsstatsprincipen och fundamentala mänskliga rättigheter. Det verkar inte ens räcka för regeringen att Taiwan framgångsrikt har bistått andra länder i olika kriser – nu senast bland annat Sverige med skyddsutrustning under coronapandemin.

Skälet till detta stavas rädsla.

Herr talman! Jag vill inte tro att detta handlar om okunskap. Riksdagen bör tydligt betrakta Taiwan som den självständiga nation den de facto är. Vidare måste isoleringen av Taiwan i världsorganisationer, till exempel FN, upphöra snarast. Den systematiska utfrysningen av Taiwan från FN-gemenskapen går inte heller ihop med FN-stadgan och de grunder som organisationen vilar på. Regeringens handfallenhet i fråga om Taiwan är, inte minst mot bakgrund av sin påstådda demokrati-offensiv, direkt skamlig. Menar man allvar med att vilja kämpa för demokrati och mänskliga rättigheter finns det här extremt mycket att jobba med.

Herr talman! Det är som bekant inga små frågor vi debatterar i dag, och det är närmast omöjligt att lyfta upp allt som är viktigt som berör betänkandet. Betänkandet rymmer, precis som Hans Wallmark tidigare sa, ungefär 150 motionsyrkanden från 74 motioner som bokstavligen rör världens alla hörn. Jag vill passa på att yrka bifall till reservation 2.

Det finns flera viktiga frågor i betänkandet som rör Ryssland, Kina, Iran, Kurdistan, Afrikas horn – för att nämna några områden. Jag har vid ett flertal tidigare tillfällen lyft upp vår politik beträffande flera av dessa frågor, och vår politik ligger naturligtvis fast. Det går såklart att läsa vidare för dem som är särskilt intresserade.

I många fall, inte minst i frågor om hur vi hanterar Ryssland, har vi Sverigedemokrater i många år haft den mest offensiva politiken bland annat avseende sanktioner. Vi kan i detta nu se att vi har haft rätt, och vi får aldrig acceptera det förtryck som syns där. Vi måste våga stå på oss även när det blåser.

Herr talman! Jag välkomnar Jamal El-Haj från Socialdemokraterna att begära replik på mitt anförande. Etableringen av ett House of Sweden i Taipei har stöd från Sveriges Handelskamrar och stöd från svenska medborgare i Taipei, som är måna om att ändra på UD:s nuvarande haltande lösning. Snälla Jamal El-Haj, kan du förklara vad Socialdemokraterna menar med påståendet att nuvarande svenska representationen i Taipei fungerar bra? Det var nämligen långt ifrån det intryck jag och många andra riksdagsledamöter fick när vi nyligen var där. Jag önskar att Socialdemokraterna lyssnar på de svenskar som bor och verkar i Taiwan.

Anf. 80 JAMAL EL-HAJ (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för Markus Wiechels uppmaning att begära replik. Det gör jag gärna.

Sverige har goda förbindelser med Taiwan. Dessa har utvecklats över många år inom ett flertal områden. Handelsutbytet med Taiwan är ett exempel. Svenska företag har haft en lång och framgångsrik närvaro i Taiwan, och i dag verkar närmare hundra svenska företag där.

Business Sweden-kontoret i Taiwan har varit aktivt sedan 1991, och det var det dåvarande Exportrådets första kontor i Asien. Varje år hålls handelsöverläggningar på statssekreterarnivå mellan Sverige och Taiwan. Detta har skett sedan 1980.

Sverige ska fortsätta att utveckla sina förbindelser med Taiwan, och Business Sweden bedriver i dag ett viktigt arbete för svenska handelsintressen. Vi anser att det redan omfattande utbyte som bedrivs i dag rymms inom ramen för Business Swedens kontor i Taipei.

Varför vill ni ta bort de framgångar som Sverige har fått i Taiwan och ersätta dem med något annat?

Anf. 81 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Jamal El-Haj för att ledamoten begärde replik – som önskat.

Naturligtvis har vi ett kontor i Taipei, och det är bra. Men det betyder inte att det fungerar bra. Jag har i mitt anförande försökt att lyfta fram att flera av oss riksdagsledamöter som var i Taipei med våra egna ögon kunde se att kontoret inte fungerar bra. Det spelar ingen roll hur länge kontoret har funnits eller att det finns handelsförbindelser mellan länderna. Som det är nu fungerar den konsulära verksamheten i landet dåligt.

Av den anledningen ställer jag mig lite frågande till att Socialdemokraterna väljer att reservera sig mot beslutet som, precis som Hans Wallmark sa, i övrigt hela utskottet utom Socialdemokraterna kan stå bakom, nämligen att upprätta ett House of Sweden i Taiwan. Det handlar inte om att radera något bra, utan det handlar om att bygga något betydligt bättre. Det handlar om att skapa förbindelser som inte finns i dag och att göra det möjligt för svenska medborgare som bor och verkar i landet och för svenska företag att utveckla de relationer som redan finns.

Av den anledningen förstår jag inte att en socialdemokrat kan hävda att det fungerar när det faktiskt inte fungerar bra.

Anf. 82 JAMAL EL-HAJ (S) replik:

Herr talman! Det är Markus Wiechel som tycker att det inte fungerar, men vi från den socialdemokratiska sidan tycker att de insatser som har gjorts hitintills fungerar bra. Kontoret har funnits sedan 1980, och det har verkat bra. Dessutom har det varit bra förbindelser och en bra dialog med Taiwan.

Skillnaden mellan vårt parti och ditt parti är att vårt parti är samhällsbärande. När vi gör något bra vill vi bygga vidare. Det vi hitintills har gjort har visat sig fungera bra, och det finns inga bevis på att det inte har fungerat. Vi vill fortsätta att bygga vidare på förbindelsen.

Om något ska göras gemensamt är det med EU. Låt oss inte splittra upp det hela och börja göra det ena eller det andra. Låt oss agera stabilt och fortsätta framåt.

Anf. 83 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag ställer mig återigen frågan om någon från Socialdemokraterna, regeringen eller den socialdemokratiska riksdagsgruppen över huvud taget har pratat med svenska företagare eller svenska invånare i Taiwan. Det känns inte så.

Den bild som Jamal El-Haj och den socialdemokratiska utrikespolitiska gruppen försöker ge stämmer inte alls med den bild jag har fått efter att ha både besökt Taiwan och talat med svenskar som befinner sig i Taiwan.

Ett återkommande argument brukar vara att det här inte går ihop med den ett-Kina-politik som Sverige och hela EU för. Men det stämmer inte heller eftersom det finns flera länder runt om i världen som har ett helt annat förhållningssätt gentemot Taiwan. Inte minst Litauen är ett föredömligt exempel på detta. Det går att upprätta starkare förbindelser och ge ett större erkännande till Taiwan och dem som bor i Taipei utan att man på något sätt riskerar någonting.

Jag tackar Jamal El-Haj för att han begärde replik på mitt anförande.

Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! V-Dem konstaterar i sin rapport för 2021 att 30 år av demokratiska landvinningar är uttraderade. Vi är tillbaka till 1989 innan Berlinmurens fall. Den nivån är vad som gäller. Liberala demokratier – det är viktigt att markera – har drabbats hårt. Det är bara ungefär 13 procent av världens befolkning som lever i liberala demokratier. Vi har all anledning att hålla ihop, herr talman, och bygga allianser för att utveckla och stärka de liberala demokratierna. Vi vill se en ny demokratiseringsvåg, inte den tredje autokratiseringsvåg som vi nu ser.

Det här betänkandet om mänskliga rättigheter rör verkligen kärnan i den autokratiseringsvågen. Det rör mänskliga rättigheter, och det rör några regioner. Det rör utvecklingen i Ryssland under Vladimir Putin och i Kina under Xi Jinping. Dessa två har ju varit dörröppnarna som andra länder följt efter i denna våg av autokratisering. De har tagit ryggen på och skydd bakom Xi Jinping och Vladimir Putin. Det må vara i Iran eller Nordkorea, i diktaturer av gammalt eller nytt slag – autokraterna breder ut sig ut sig i Vladimir Putins och Xi Jinpings efterföljd.

När vi talar om mänskliga rättigheter, herr talman, säger vi från svensk sida att de är universella och ömsesidigt förstärkande. Men i de områden, länder och regioner vi talar om i det här betänkandet är det snarare tvärtom. De är ömsesidigt försvagande. Vi kan se hur dessa regioner och länder stänger ned område efter område och att de förstärker varandras roll i försvagningen av demokratin, försvagningen av mänskliga rättigheter och försvagningen av rättsstaten. Det är en nedmontering av det som vi har byggt upp under de senaste 30 åren.

Den tvåspårspolitik som Sverige haft gentemot Ryssland men också gentemot Kina har nått vägs ände och måste få en annan inriktning. Det räcker inte att prata mänskliga rättigheter med en del av systemet. Vi måste se att det gäller helheten, och vi måste verkligen byta spår och ha en helhetspolitik.

Ryssland är tydligt adresserat i betänkandet. Man stänger ned civilsamhället och oberoende medier. Man har angripit och mördat hbtqi-personer – inte minst i Tjetjenien, som är ett svart hål när det gäller mänskliga rättigheter utan tillträde över huvud taget. Kadyrov härskar oinskränkt med Putins stöd, och mänskliga rättigheter ser man knappt röken av.

Vi ser också att förtrycket under senare tid har ökat. Det har gått så långt att Ryssland, som inträdde på 90-talet, fick lämna Europarådet nu i år. Man utesluts därför att man inte lever upp till sina åtaganden.

Vi har sett propaganda där företrädare för Ryssland talar nedsättande om just mänskliga rättigheter som ett påfund av väst som hotar landets värden och den nationalkonservativa profilen som man har.

Vi har sett att man stängt ned Memorial, en klassisk organisation som många av oss haft kontakt med. Min vän Vladimir Kara-Murza greps nyligen och riskerar 15 års fängelse.

Det är en mörk tid för det ryska folket, herr talman, för vi vet att det finns engagemang och vilja och hopp och drömmar om en annan framtid även i Ryssland. Vi har sett dem som trots riskerna går ut på gatorna i Sankt Petersburg och Moskva och demonstrerar i tusental. Vi har sett dem stå med en vit skylt utan ett enda ord skrivet som en tyst protest. Vi har sett dem gripas. De människor som fortsätter driva den fajten har vårt stöd, och dem måste vi också se.

Herr talman! Kina under Xi Jinping har också nått nya höjder när gäller att stänga ned. Då tänker jag inte på covid, som vi kanske oftast tänker på när vi pratar om nedstängning i Kina, utan faktiskt på samhället i stort.

Det fanns en tid före Xi Jinping när det fanns hopp om vissa öppningar när det gällde mediernas frihet, människors möjlighet att organisera sig och så vidare. Men i dag finns inte det hoppet. Man stänger ned med rigorös övervakning. Medier tystas. Utländska medborgare kidnappas. Vår Gui Minhai sitter fängslad.

Kina håller uppemot 1 miljon av sina muslimska medborgare uigurerna i interneringsläger. De ska hjärntvättas till att lyda kommunistpartiet och Peking.

Centerpartiet fördömer tydligt övergreppen mot och tvångsinterneringarna av uigurer, och vi förväntar oss att regeringen lika tydligt fördömer dessa övergrepp.

Vi skulle vilja att ICC kunde utöva jurisdiktion även över Kina. Så är inte fallet i dag, och det gör att om vi inte får till stånd en oberoende internationell granskning har vi bara tillgång till de uppgifter vi får från internationellt erkända organisationer. De har lämnat mycket tydliga rapporter, och de rapporterna får då bli grund för bedömningar när det gäller exempelvis folkmordskonventionen.

Vi har hört om ett-Kina-politiken tidigare. Ett Kina, ja, men det fanns i vår tidigare hållning "ett land två system". Med Hongkong och de nya säkerhetslagarna har detta stängts ned. Kina har omvärderat och intagit nya positioner. Vi måste göra detsamma, herr talman. Det är i det sammanhanget viktigt att hålla i och hålla ut när det gäller stödet till dem som kämpar för demokrati och frihet i Hongkong.

Det är med beklagande och förhoppningar om en ändrad hållning från regeringens sida som jag hör att regeringens biståndspolitik nu uppenbarligen kommer att stänga ned stödet till demokrati och mänskliga rättigheter i Kina som en effekt av de neddragningar som är aviserade. Det vore oerhört illa om det blir följden. Jag förväntar mig att vi kommer att få en annan ordning i den delen.

Slutligen – jag vet att tiden varit lite flexibel, herr talman, men jag försöker nu följa den nya tiden – vill jag beröra det som varit uppe som en viktig del. Det handlar om House of Sweden och Taiwan.

När vi talar om Kina måste vi se att Taiwan är en demokrati som hävdar mänskliga rättigheter, som står upp för frihet och rättsstat och som har en annan politik än fastlandet. Vi måste stå upp för Taiwan i det här läget.

Taiwan hotas av kommunistpartiet, inget tvivel om det. Kommunistpartiet har satt som sitt mål att stoppa demokrati oavsett var den uppträder och då naturligtvis också i Taiwan. Hotet mot Taiwan är närvarande, och vi måste tydliggöra vårt stöd för Taiwan och demokratin i Taiwan.

Herr talman! En del i detta är att uppgradera vår närvaro i Taiwan, att uppgradera vår representation. Jag introducerade frågan om Office of Sweden en gång här i kammaren, herr talman. Vi har övergått till House of Sweden, och vi följer därmed en väg som andra EU-stater har tagit. House of Sweden är inte bara ett nytt namn på Business Sweden i Taipei. För detta, herr talman, handlar inte bara om handel. Det måste Socialdemokraterna inse. Det handlar om att göra mycket mer. Det handlar om att vara spelbar och om att uppgradera vår närvaro med fast representation, politiskt utsända och en politisk närvaro. Det är en bredare närvaro än bara handel som måste till.

Jag var, herr talman, en av dem som i egenskap av utrikespolitiska talespersoner besökte Taiwan nyligen. Det var intressant att notera till exempel EU-representationens tydliga signal till oss: Ni kan göra mer. Er röst behöver vara tydligare. Ni finns inte med i de samtal som EU-länderna för.

EU har en betydligt större närvaro, liksom andra EU-länder. Så om man strävar efter att samordna sig med EU bör man, herr talman, lyssna in den signal som kommer från EU-representationen. Det saknas en svensk röst i den politiska dialogen.

Taiwan är i dag i många länder en nod för Kinapolitik. Det är en plats för många länder att få bättre koll på vad som händer i kommunistpartiets Kina. Därför har vi all anledning att i dag fatta beslut om att uppgradera den svenska närvaron i Taiwan och uppgradera till House of Sweden Taipei. Det vore en klok gärning om regeringen hörsammade det tillkännagivande som riksdagen kommer att rikta till den senare i dag.

Jag yrkar bifall till House of Sweden och avslag på reservation 6. Men jag yrkar också för Centerpartiets räkning bifall till reservation 3 under punkt 2, som handlar om Kina och det jag berörde tidigare.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag bara kort säga att vi har en reservation som handlar om en ny Mellanösternstrategi. Det krävs en ny strategi. Jag skulle kunna läsa upp – och jag hoppas att också Socialdemokraterna har läst – utskottets syn när det gäller frågan om goda relationer till Israel och hänvisningen i betänkandet till ett tidigare betänkande. Det finns mycket där att granska även för Socialdemokraterna i utrikesutskottet.

Anf. 85 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman, skolelever och åhörare! I dag behandlar vi motioner som berör mänskliga rättigheter runt om i världen från den allmänna motions-tiden, då partierna skriver om de frågor de själva önskar skriva om. I och med att detta är sista året på en lång mandatperiod behandlar vi också motioner som skrevs för länge sedan.

I detta betänkande behandlar vi motioner om Iran, Kina och Ryssland. För Vänsterpartiets del behandlas yrkanden i våra motioner om Centralasien och Iran samt om Ryssland. Vi har sedan tidigare i Vänsterpartiet en utmärkt Kinapolitik, som vi behandlade i samband med regeringens skrivelse om Kina 2019. Jag tänkte i dag också säga några ord om Turkiet och situationen för mänskliga rättigheter där.

Men låt mig börja med att säga något om den globala situationen och hur vi ser mänskliga rättigheter gå tillbaka över hela vår värld. Vi behöver bistånd för att motverka denna tillbakagång för mänskliga rättigheter. Både idéer om att minska det svenska biståndet, som sverigedemokrater och moderater har, och regeringens förslag om att öka den så kallade avräkningen från biståndet leder i helt fel riktning om vi ska stärka mänskliga rättigheter globalt.

Herr talman! Iran är utan tvekan en av vår tids hårdaste och mest auktoritära diktaturer. Brotten mot de mänskliga rättigheterna är många och omfattande. Trots det auktoritära styret, som inte tillåter opposition, ger sig människor ut i protest mot regimen. Tusentals personer har utsatts för godtyckliga arresteringar samt överdrivet och dödligt våld vid demonstrationer de senaste tre åren.

Presidentvalet i juni 2021 såg Ebrahim Raisi som segrare, med ett valdeltagande som var det lägsta någonsin, 48 procent. I huvudstaden Teheran deltog endast 26 procent. Valet var en fasad. Det var 600 kandidater som diskvalificerades från att ställa upp, däribland många av reformisterna.

Den nya presidenten Raisi står för en än mer hårdför politik, om det ens är möjligt. Han omfattas själv av sanktioner från USA efter att ha varit ansvarig för utomrättsliga avrättningar 1988 och lett det stora, landsomfattande nedslaget mot protesterna 2019.

Kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Iran riskerar att förvärras än mer. Vänsterpartiet kommer att fortsätta uppmärksamma situationen i landet. Sverige kan göra mer för att stötta kampen för ett fritt och demokratiskt Iran, och Sverige kan som enskilt land och som medlem i EU och FN konsekvent uppmärksamma de grova och omfattande brott mot mänskliga rättigheter som sker i Iran.

Kvinnor är i en särskilt utsatt situation i Iran. Mäns våld mot kvinnor är utbrett, och straffrättsliga åtgärder är näst intill obefintliga. I Iran är lagstiftningen explicit diskriminerande mot kvinnor. En gift kvinna kan inte skaffa ett pass eller resa ut ur landet utan sin mans skriftliga tillstånd. Enligt iransk civilrätt har en man också rätten att bestämma över sin frus yrke. En kvinnas vittnesmål i domstol är endast värt hälften av en mans, och mödrar förlorar vårdnaden om sina barn vid väldigt låg ålder.

I landet är det också kriminellt att ha sex utanför äktenskapet. Kvinnor som har blivit våldtagna riskerar därför att straffas om de inte blir trodda. Detta utgör också ett stort hinder för kvinnor att ens rapportera om sexuella övergrepp eller söka vård och hjälp. Dessutom definieras våldtäkt i lagen endast som påtvingat sex utanför äktenskapet, vilket betyder att våldtäkt inom äktenskapet inte anses som våldtäkt. Det finns inte heller något förbud mot mäns våld mot kvinnor i hemmet.

I denna kontext måste man lyfta fram de modiga MR-aktivister inom kvinnoorganisationerna som dagligen för en kamp för kvinnors och flickors rättigheter i Iran. Under de senaste två åren har fredliga demonstrationer ökat, samtidigt som fler kvinnorätsaktivister har blivit åtalade på könsdiskriminerande grunder. Vi måste ge allt stöd vi kan till dem.

Irans etniska minoriteter, såsom kurder, azerier, araber och balucher, utsätts för en omfattande diskriminering, och deras möjligheter att uttrycka sitt språk, sin kultur och sin identitet är klart begränsade. Krav från de etniska minoriteterna på respekt för sina rättigheter möts med omfattande förföljelser, fängslanden och, i många fall, dödsstraff.

Religionsfriheten är ytterst begränsad i Iran. Sunnimuslimer, bahaier och andra religiösa minoriteter möter stort motstånd från regimen i sina försök att uttrycka sin tro.

En av Irans största etniska minoriteter är kurderna, som utgör ungefär 10 procent av befolkningen. Många kurder upplever diskriminering på arbetsmarknaden, och gruppen är klart underrepresenterad på offentliga poster. Situationen för kurdiska organisationer och aktivister är särskilt svår. Organisationer förbjuds regelbundet, och aktivister grips, fängslas och avrättas för brott mot det som kallas rikets säkerhet.

Sverige bör som enskilt land och som medlem i EU och FN uppmärksamma de grova och omfattande brott mot och kränkningar av etniska och religiösa minoriteter som sker i Iran.

I Iran är också barnarbete ett omfattande problem, och det rapporteras alltmer om trafficking med barn. Barnäktenskap är vanligt förekommande. Den lagliga minimiåldern för att ingå äktenskap är 13 år för flickor och 15 för pojkar, men fäder kan ansöka om tillstånd att gifta bort sina döttrar vid ännu yngre ålder – det kan vara vid så ung ålder som 9 år.

Enligt iransk lag är flickor straffmyndiga från 9 års ålder och pojkar från 15 år. Det finns omfattande rapporter om hur barn utsätts för utomrättsliga försvinnanden, arresteringar, tortyr och till och med dödsstraff. Iran har under de senaste åren uppmärksammats bland annat för att vara ett av de länder som avrättar barn. Amnesty International rapporterade 2021 att över 80 personer väntar på att få sina dödsstraff verkställda för brott de begick när de var barn.

Iran har ratificerat FN:s barnkonvention men med reservationen att den inte får hamna i konflikt med nationell lagstiftning och islam. Att ratificera konventionen under sådana premisser riskerar att underminera konventionen och att innebära att den inte får några effekter på lagstiftningen. Här måste Sverige stå upp inom FN-systemet för att Iran ska leva upp till sina internationella åtaganden om barns rättigheter.

Herr talman! Utvecklingen i och runt Kina har de senaste månaderna kommit längre ned på dagordningen med anledning av kriget i Ukraina. Men utvecklingen för mänskliga rättigheter är fortfarande mörk i landet. Statens inskränkningar gentemot människor är enorma, både i generella termer och med anledning av pandemin i synnerhet. Nyligen har mångmiljonstaden Shanghai stängts ned för att stoppa spridningen av coronaviruset.

För svensk del är kidnappandet och det olagliga gripandet av den svenske medborgare Gui Minhai särskilt viktigt att uppmärksamma. Just nu pågår en särskild utredning i Regeringskansliet om omständigheterna i

fallet, som kommer att redovisas i oktober. Den kan bidra till viktiga slutsatser om hur Sverige bör bedriva tyst diplomati.

Omfattningen av Kinas brott mot mänskliga rättigheter är ibland svår att ta in. Landet har ett omfattande utnyttjande av dödsstraff. Stora grupper av minoriteter förtrycks ytterst repressivt, särskilt i Tibet, Xinjiang och Inre Mongoliet. Vi får aldrig vara tysta i vår kritik mot Kinas brott mot mänskliga rättigheter så länge de pågår och inte vara naiva i vår syn på samarbete med Kinas politiska och ekonomiska ledning. Vi måste hela tiden lyfta upp MR-brotten på dagordningen.

Utskottet har i dag ett näst intill enigt tillkännagivande om att stärka den diplomatiska närvaron i Taiwan. Skälen är enkla. Önationen har de senaste decennierna utvecklats i demokratisk riktning trots ett militärt hot från den stora grannen Kina. Som första asiatiska land har man infört en progressiv hbtq-lagstiftning. I en tid när demokratin är på tillbakagång på många platser är det viktigt att utveckla samarbeten med de länder som vill stärka demokratin.

Herr talman! Den ryska invasionen av Ukraina är oprovocerad, olaglig och oförsvarlig. Angreppet är en kränkning av Ukrainas territoriella integritet och suveränitet och innebär ett stort mänskligt lidande för det ukrainska folket. Det är en attack mot Europas fred och rådande säkerhetsordning som vi aldrig kommer att tolerera.

Det ukrainska folket har slagit tillbaka hårt och vunnit slaget om Kiev, vilket gjort att Ryssland har dragit tillbaka sin militär från området. Samtidigt är det mänskliga lidandet enormt, och krigsbrott har med största sannolikhet begåtts. Vi kommer för alltid att ha bilderna från förorten Butja i våra minnen, och platsen läggs till på en alldeles för lång lista över folkmord av civila. De ansvariga måste dömas. Straffrihet får inte råda.

Samtidigt har kriget tagit förnyad fart i östra och södra Ukraina, där Ryssland haft större militär framgång. Stålverket i Mariupol har blivit en symbol både för det ukrainska motståndet och för grymheten i Rysslands krig.

Herr talman! Vänsterpartiet har under lång tid haft en tydlig politik och syn på den negativa utvecklingen i Ryssland under Putins regim. Många gånger har vi konstaterat att Putins regim i Ryssland utgör ett säkerhetspolitiskt hot – först och främst mot alla i Ryssland som motsätter sig regimen och som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga. Men Rysslands imperialistiska politik utgör också ett direkt hot mot befolkningen i flera grannländer som Ukraina, Belarus, Georgien, Moldavien och länderna i Centralasien.

I tredje hand utgör Ryssland ett direkt militärt hot mot oss och våra grannländer. Det är självklart ett hot som inte ska underskattas och som ska motverkas och förebyggas.

Herr talman! Den 17 april inledde Turkiet en omfattande attack mot de kurdiskdominerade områdena i Irak och Syrien. Denna invasion kan vi nästan inte läsa någonting om i västerländsk press. Det har försvunnit i bruset från Rysslands brutala angrepp på Ukraina.

Det finns rapporter om angrepp på flyktingläger och om användandet av kemiska vapen. Angreppen har lett till ökade strider mellan milisgrupper med olika etniska förtecken, några med kopplingar till IS. Det finns en risk för den irakiska statens sammanbrott.

Prot. 2021/22:103

27 april

-----

*Mänskliga rättigheter
i länder och regioner
m.m.*

Vi kan också se hur president Erdoğan i Turkiet inskränker mänskliga rättigheter inom landet. Senast i förrgår dömdes filantropen och aktivisten Osman Kavala till livstids fängelse, något som har kritiserats av Europarådet, för sin kritik av Erdoğans styre.

Med detta, herr talman, har jag beskrivit några av de stora inskränkningar av mänskliga rättigheter som har skett runt om i världen. Jag vill yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 1.

Anf. 86 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Vi diskuterar i dag mänskliga rättigheter i länder och regioner. Jag vill börja med att å Kristdemokraternas vägnar uttrycka kraftfullt avståndstagande från och fördömande av Rysslands olagliga och folkrättsvidriga anfall på sitt fredliga grannland Ukraina, med en demokratiskt vald regering.

Det är med fasa och avsky vi tar del av de ryska soldaternas övergrepp mot civila, mot kvinnor och barn, och bombningar och beskjutningar av bostäder, förskolor, sjukvårdsinrättningar och kulturbyggnader. Det är så långt från respekt för de mänskliga rättigheterna man kan komma. Det är Rysslands president Putin som bär det fulla ansvaret för det orättfärdiga anfallskriget och dess följder för Ukrainas befolkning. Han måste ställas till svars för sina handlingar av den internationella domstolen i Haag.

Herr talman! För drygt hundra år sedan for min morfars syssling till Kina, närmare bestämt till Östturkestan, det som nu heter Xinjiang, i Kinas nordvästligaste hörn, nära gränsen till Tadzjikistan och Kirgizistan. Där arbetade han i några decennier med att hjälpa lokalbefolkningen på olika sätt, med utbildning, tandvård, tryckeri och annat. Han var också en duktig amatörbotaniker och bidrog till att dokumentera och artbestämma den lokala floran. När kommunisterna tog över landet tvingades familjen att fly under stora strapatser.

Kanske är det på grund av den värme som den gamle mannen uttryckte för det uiguriska folket och för hans livfulla berättelser om folklivet där som den kinesiska regimens nutida övergrepp mot denna avlägsna turkiska folkgrupp, uigurer, framstår med så knivskarp och förfärlig skärpa. På ett systematiskt sätt har kineserna under årtionden försökt att utplåna den uiguriska kulturen. Man har premierat kinesiska inflyttare för att minska andelen av ursprungsbefolkningen, exempelvis genom att under ettbarnspolitikens decennier tillåta kinesiska familjer att skaffa fler än ett barn om de bosatte sig i Xinjiang. Man river de traditionella uiguriska husen och kulturbyggnaderna och ersätter dem med betongkomplex. Man förbjuder uigurer att tala sitt språk. Man spärrar in omkring 1 miljon uigurer i koncentrationsläger för att "omprogrammera" dem. Man tvångssteriliserar dem och stjälar kroppsorgan från dem. Det är en rent bestialisk avhumani- sering av en hel folkgrupp.

Uppgifterna om Kinas behandling av den muslimska minoritetsgruppen uigurer kräver omvärldens agerande. Runt 1 miljon uigurer sitter alltså fångna i omskolningsläger. Det rör sig om den största massinspärningen av en etnoreligiös grupp sedan andra världskrigets dagar.

Enligt en rapport från Newlines Institute for Strategy and Policy och Raoul Wallenberg Centre for Human Rights, som publicerades 2021, uppfyller övergreppen mot uigurer kriterierna för folkmord. Det är på tiden

att Sverige nu erkänner att ett folkmord pågår och sätter press på världssamfundet, så att det fördömer den kinesiska statens agerande mot uigurerna. USA har under 2020 och 2021 i flera steg infört sanktioner mot kinesiska politiker och företag som man anser vara ansvariga för övergreppen, något som EU senare har anslutit sig till.

Även kristna förtrycks i Kina och tillåts inte utöva sin tro fritt. Särskilt utsatta är kanske uiguriska kristna, som är klämda mellan den muslimska majoriteten bland uigurer och den ateistiska regimen. Jag anser att Sveriges regering bör verka inom EU för att unionen återkommande ska lyfta uigurernas, kristnas och andra minoriteters situation i Kina. Vidare behöver ansträngningarna intensifieras för att få den svenske medborgaren Gui Minhai frigiven.

Herr talman! Utvecklingen i Hongkong och Taiwan och dessa länders ökade utsatthet förtjänar större uppmärksamhet från den svenska regeringen. De omfattande protesterna i Hongkong som pågick 2019 och 2020 hade sin grund i ett lagförslag som skulle ge regeringen i Hongkong möjlighet att lämna ut personer som misstänks för brott i enlighet med Kinas straffrättsliga lagar.

Den nationella säkerhetslag som började gälla 2020 har inneburit omfattande inskränkningar i press- och yttrandefriheten. Det är viktigt att betona att principen ”ett land två system” ska upprätthållas i syfte att bevara Hongkongs rätt till självbestämmande.

Jag och Kristdemokraterna anser att Sverige och EU tydligt behöver stå upp för frihet och demokrati med anledning av de senaste årens händelseutveckling i Hongkong. Det utrikespolitiska förhållningssättet gentemot Kina ska även syfta till att stärka förbindelserna med Hongkong och Taiwan.

Kristdemokraterna välkomnar utskottets tillkännagivande om ett House of Sweden i Taipei. Taiwan är en de facto-stat och en demokrati med goda relationer till Sverige. Taiwan och EU delar centrala värderingar som respekten för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatliga principer och skulle kunna dra nytta av ett ännu djupare samarbete.

Sverige bör också verka för att främja Taiwans deltagande i internationella sammanhang, exempelvis i internationella FN-organ. Ett House of Sweden skulle vara en god mötesplats för att stimulera inte bara handelsutbyte utan även kultur och demokratiska värderingar.

Med detta vill jag yrka bifall till Kristdemokraternas reservation 4 under punkt 2.

Anf. 87 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Tack till alla för en god debatt!

Vi debatterar i dag mänskliga rättigheter i länder och regioner. Det är lite svårt, för det finns många länder och regioner som har stora problem med mänskliga rättigheter. Jag som liberal tycker att vi har ett ansvar att se till att människors, ja, människans, rättigheter respekteras överallt i hela världen, hela tiden. Vi kan aldrig acceptera inskränkningar av människans rättigheter. De är absoluta och utanför tid och rum. De gäller överallt, hela tiden.

Herr talman! Ibland har det i debatten om mänskliga rättigheter och om utrikespolitik låtit lite som att en värderingsbaserad utrikespolitik, en politik som faktiskt sätter värderingarna om mänskliga rättigheter, demokrati, frihet och så vidare i första rummet skulle stå i kontrast till en mer pragmatisk syn där man kan tala lite på de där rättigheterna för att det kanske skapar affärsmöjligheter för Sverige eller någonting annat.

Jag delar inte den synen. Jag menar att det är både i Sveriges intresse och vårt ansvar att driva en värderingsbaserad utrikespolitik. Det är bra för Sverige. Det är bra för alla människor i Sverige, och för den delen alla människor utanför Sverige, om respekten för mänskliga rättigheter stärks och demokratin omfattar fler människor och fler länder. Det är bra för välförståelsen och möjligheten att ha välfärd i både Sverige och hela världen om vi också stärker respekten för mänskliga rättigheter.

Det finns ingen motsättning mellan de här två sakerna, trots att det ibland har kunnat låta så i den utrikespolitiska debatten.

Herr talman! Detta visas glasklart av det anfallskrig som Ryssland bedriver mot Ukraina. Om vi från svensk sida tidigare hade vågat att inte vara med och finansiera detta genom rysk olja och gas och om vi tidigare hade sett till att stärka demokratibiståndet för att stärka de demokratiska krafterna i Ryssland – då hade vi kanske kunnat undvika det fruktansvärda krig som vi ser just nu. Om fler länder respekterar mänskliga rättigheter och demokrati får vi också en värld som växer tillsammans och ett välstånd som ökar överallt. Det funkade! Man behöver inte välja mellan pragmatism och en värderingsbaserad utrikespolitik.

Herr talman! I det här betänkandet pekade i rubrikerna särskilt Iran, Ryssland och Kina ut liksom ett antal Kina närliggande länder och områden. Jag kommer att uppehålla mig en liten stund vid den del av betänkandet som har rubriken ”Kina”.

Vi har en reservation med nummer 5 som jag yrkar bifall till. Det gör jag just därför att det i fallet Kina kanske är tydligare än någon annanstans att utrikespolitiken måste våga vara just värderingsbaserad. Ett sådant exempel är såklart Hongkong, där krafterna som kämpat och kämpar för demokrati mycket, mycket tydligt slagits ned av den kinesiska diktaturen. Det har funnits och finns fortfarande ett brett stöd i Sveriges riksdag för tuffa sanktioner mot Kina, men trots detta breda stöd saknar jag ett tydligt agerande från Sveriges regering.

Vi kan inte acceptera inskränkningar av mänskliga rättigheter i Hongkong, och vi kan inte acceptera att den kinesiska diktaturen inte låter vare sig sina egna medborgare eller Hongkongs medborgare leva i frihet och demokrati.

Ett annat sådant exempel är Xinjiang, som har debatterats här tidigare. Där pågår brott mot mänskligheten. Vi har sett exempel på folkmord och vidriga brott där den uiguriska minoriteten utsatts för ohyggliga favoriter av just den kinesiska diktaturen. Även detta är vårt ansvar. Det ligger också i vårt intresse att se till att Kina avbryter detta och låter även detta folk leva i fred och frihet.

Herr talman! Jag vill särskilt uppehålla mig vid Taiwan. Det är lite märkligt att Taiwan ligger som en rubrik under delen om Kina i det här betänkandet, för Taiwan är egentligen inte en del av Kina. Det är ju helt uppenbart för alla som har läst bara någon poäng statsvetenskap att Taiwan

är ett eget land. De öar som i dag utgör Taiwan fungerar som en demokratisk och självständig stat. Det finns en tydlig definition av detta: ett tydligt avgränsat folk, ett avgränsat territorium och en statsmakt som har våldsmonopol och som upprätthåller rättsstat, lag och ordning.

Då är det ett land. Sedan kan man hålla på och tjafsa politiskt och tycka att det ena är jobbigt att säga och det andra inte. Men man kan liksom inte skoja bort detta, oavsett hur många år någon har varit i ungdomsförbundet, att man är politruk eller har suttit länge som statsråd på Utrikesdepartementet eller vad det kan vara.

Man kan inte skoja bort att Taiwan är ett eget land. Det är dessutom en välfungerande demokrati. Det är en av de mest välfungerande demokratierna i världen – inte bara den enda i sitt område utan också en av de mest välfungerande demokratierna i världen. Vi menar att det inte går att acceptera hur Kina stänger ute Taiwan från olika internationella organisationer. WHO är ett sådant exempel. Taiwan borde såklart också ha en plats i Förenta nationerna.

Vi måste från svensk sida markera väldigt tydligt för detta. Vi som demokratiska medborgare bör omgående erkänna Taiwans rätt att forma sin egen samhällsutveckling och att råda över sitt eget demokratiska system och integreras i alla de internationella institutioner och samarbeten som man själv vill.

Ett-Kina-politiken har nämnts här i dag. Men det kan inte vara vi svenska politiker som sitter här i Stockholm och i riksdagen som ska bestämma över detta. Det måste vara upp till Taiwans eget folk att under demokratiska former få avgöra hur man förhåller sig till ett Kina-politiken och om den ska överges eller inte. Jag tror att om det taiwanesiska folket fick bestämma självt i fria val som inte påverkades av hot från Kina hade man också valt att vara självständigt.

Det är klart att vi som demokratiskt land har ett ansvar att se till att de får ha sådana val utan att vara hotade av Kina. Vi har ett ansvar att se till att garantera det taiwanesiska folkets säkerhet. Vi har, som alla länder, en skyldighet att göra detta. Taiwan måste kunna fatta beslut om sin egen framtid, fritt och utan inflytande, hot eller påtryckningar från diktaturen i Peking.

Det är av detta skäl som vi understryker i vår reservation att Sverige ska upprätta diplomatiska förbindelser med Taiwan – ordentliga diplomatiska förbindelser. Ett första och bra steg är House of Sweden i Taipei. Detta har Socialdemokraterna reserverat sig emot. Men det finns många steg kvar att ta, och vi har ett ansvar att bedriva en värderingsbaserad utrikespolitik också i detta avseende.

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag har överskridit min talartid en minut.

(forts. § 13)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 april

SoU14 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården m.m.

Punkt 1 (Kompetens)

1. utskottet

2. res. 5 (L)

Votering:

107 för utskottet

16 för res. 5

154 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 3 M, 2 C, 21 V, 1 -

För res. 5: 16 L

Avstod: 47 M, 53 SD, 25 C, 17 KD, 12 MP

Frånvarande: 20 S, 20 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 5 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Richard Herrey (M) och Acko Ankarberg Johansson (KD) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Ellen Juntti och Camilla Waltersson Grönvall (båda M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Nationell kartläggning av kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården)

1. utskottet

2. res. 7 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 7

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 7.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 7: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Våldsutsatthet)

1. utskottet

2. res. 14 (V)

Votering:

144 för utskottet

22 för res. 14

114 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 52 M, 12 MP

För res. 14: 21 V, 1 -

Avstod: 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L

Frånvarande: 20 S, 18 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 8 (Vård och behandling av olika sjukdomar)

1. utskottet

2. res. 22 (KD)

Votering:

115 för utskottet

17 för res. 22

149 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 21 V, 1 KD, 12 MP, 1 -

För res. 22: 17 KD

Avstod: 53 M, 53 SD, 27 C, 16 L

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Magnus Oscarsson (KD) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 13 (Övriga frågor om mödrahälso- och förlossningsvård)

1. utskottet

2. res. 28 (SD)

Votering:

172 för utskottet

53 för res. 28

53 avstod

71 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 26 C, 19 V, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 28: 53 SD

Avstod: 53 M

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 5 C, 8 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Guðrun Nordborg (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 18 (Medicinsk abort i hemmet)

1. utskottet

2. res. 43 (M, C, L)

Votering:

4 för utskottet

275 för res. 43

1 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll res. 43.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 1 KD, 1 -

För res. 43: 78 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 15 KD, 16 L, 12 MP

Avstod: 1 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 5 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Joakim Järrebring och Alexander Ojanne (båda S), Sofia Damm (KD) samt Amineh Kakabaveh (-) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Gudrun Brunegård (KD) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 22 (Konstillhörighet)

1. utskottet

2. res. 47 (C)

3. res. 48 (MP)

Förberedande votering:

33 för res. 47

13 för res. 48

234 avstod

69 frånvarande

Kammaren biträdde res. 47.

Joakim Järrebring (S) samt Ellen Juntti och Jessika Roswall (båda M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

242 för utskottet

27 för res. 47

12 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 21 V, 18 KD, 16 L, 1 -

För res. 47: 27 C

Avstod: 12 MP

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU23 Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete

Punkt 1 (Inkommande samtal till nödnumret 112 som rör hot om suicid)

1. utskottet

2. res. 1 (S, L, MP)

Votering:

173 för utskottet

108 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 18 KD, 1 -

För res. 1: 80 S, 16 L, 12 MP

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 2 (Riksrevisionens övriga rekommendationer m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (M, C, KD)

Votering:

108 för utskottet

98 för res. 2

75 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 16 L, 12 MP

För res. 2: 53 M, 27 C, 18 KD

Avstod: 53 SD, 21 V, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 4 (Haverikommission)

1. utskottet
2. res. 7 (SD, KD)

Votering:

210 för utskottet

71 för res. 7

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 7: 53 SD, 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 5 (Övriga suicidpreventiva åtgärder)

1. utskottet
2. res. 9 (SD)
3. res. 10 (C)
4. res. 11 (V)
5. res. 13 (MP)

Förberedande votering 1:

22 för res. 11

12 för res. 13

247 avstod

68 frånvarande

Kammaren biträdde res. 11.

Förberedande votering 2:

27 för res. 10

21 för res. 11

232 avstod

69 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Elsemarie Bjellqvist (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Ilona Szatmari Waldau (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Prot. 2021/22:103
27 april

Förberedande votering 3:

53 för res. 9

27 för res. 10

201 avstod

68 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

98 för utskottet

53 för res. 9

130 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 18 KD

För res. 9: 53 SD

Avstod: 53 M, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU15 Modernare regler för användningen av tvångsmedel

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

259 för utskottet

21 för res.

1 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L, 12 MP

För res.: 21 V

Avstod: 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

JuU16 Riksrevisionens rapport om polisens och åklagarnas arbete mot internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn

Punkt 1 (Polisens och åklagarnas arbete mot internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

178 för utskottet

103 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L, 11 MP

För res. 1: 80 S, 21 V, 1 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Janine Alm Ericson (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Barnförhållanden)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

167 för utskottet

114 för res. 2

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L

För res. 2: 80 S, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU23 Straffrättsliga frågor

Punkt 2 (Illegala vägsräddningar)

1. utskottet

2. res. 2 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 2

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 2: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 9 (Skärpta straff för sexualbrott m.m.)

1. utskottet

2. res. 9 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 9

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 9.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 9: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 20 (Sexsomni)

1. utskottet

2. res. 16 (C)

Votering:

254 för utskottet

27 för res. 16

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 21 V, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 16: 27 C

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 25 (Våld mot tjänsteman)

1. utskottet

2. res. 19 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 19

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 19.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 19: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 30 (Hot mot vitala samhällsfunktioner)

1. utskottet

2. res. 24 (KD)

Votering:

263 för utskottet

18 för res. 24

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 24: 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 33 (Införande av en civilkuragelag)

1. utskottet

2. res. 26 (SD, KD)

Votering:

210 för utskottet

71 för res. 26

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 26: 53 SD, 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 39 (Nödvärn)

1. utskottet
2. res. 31 (M, SD, KD)

Votering:

157 för utskottet

124 för res. 31

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 31: 53 M, 53 SD, 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 49 (Försvärande omständigheter)

1. utskottet

2. res. 43 (V)

Votering:

233 för utskottet

21 för res. 43

27 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 1 C, 18 KD, 16 L, 12 MP

För res. 43: 21 V

Avstod: 26 C, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Ola Johansson (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 55 (Förvaring)

1. utskottet

2. res. 51 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 51

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 51.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 51: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU25 Kriminalvårdsfrågor

Punkt 4 (Civilsamhällets roll)

1. utskottet

2. res. 4 (KD)

Votering:

263 för utskottet

18 för res. 4

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 4: 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Utvärdering och vidareutveckling av straffens innehåll)

1. utskottet

2. res. 5 (M, SD, L)

Votering:

160 för utskottet

121 för res. 5

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 27 C, 21 V, 18 KD, 1 L, 12 MP, 1 -

För res. 5: 53 M, 53 SD, 15 L

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Robert Hannah (L) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 9 (Andlig vård)

1. utskottet

2. res. 8 (C, KD)

Votering:

235 för utskottet

46 för res. 8

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 52 SD, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 8: 1 SD, 27 C, 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 20 (Hyra fängelseplatser utomlands)

1. utskottet

2. res. 19 (SD, KD, L)

Votering:

193 för utskottet

88 för res. 19

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 26 C, 21 V, 12 MP, 1 -

För res. 19: 53 SD, 1 C, 18 KD, 16 L

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2021/22:103

27 april

Punkt 22 (Nationell standard för arbetet med brottsoffersluss)

1. utskottet

2. res. 21 (V)

Votering:

260 för utskottet

21 för res. 21

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 21: 21 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 23 (Biträdande övervakare)

1. utskottet

2. res. 22 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

140 för res. 22

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L, 1 MP

För res. 22: 80 S, 27 C, 21 V, 11 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Leila Ali-Elmi (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 26 (Presumtionen för villkorlig frigivning)

1. utskottet

2. res. 24 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 24

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 24.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 24: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU39 Extra ändringsbudget för 2022 – Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel samt hantering av överskott av vaccindoser

Punkt 1 (Extra ändringsbudget för 2022)

1. utskottet
2. res. 1 (MP)

Votering:

269 för utskottet

12 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 18 KD, 16 L, 1 -

För res. 1: 12 MP

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 2 (Åtgärder för att stärka svensk matberedskap)

1. utskottet
2. res. 2 (S)

Votering:

201 för utskottet

80 för res. 2

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 2: 80 S

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 3 (Ökat stöd till civilsamhället)

1. utskottet
2. res. 3 (S)

Votering:

202 för utskottet

79 för res. 3

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 21 V, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 3: 79 S

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

JuU17 Ett särskilt brott för hedersförtryck

Punkt 4 (Preskription)

1. utskottet

2. res. 4 (S, V)

Votering:

181 för utskottet

100 för res. 4

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 4: 79 S, 21 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Mubarik Mohamed Abdirahman (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Osjälvständiga brottsformer)

1. utskottet

2. res. 5 (M, KD)

Votering:

210 för utskottet

71 för res. 5

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 SD, 27 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 5: 53 M, 18 KD

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Strikt ansvar för närstående)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

228 för utskottet

53 för res. 6

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 1 SD, 27 C, 20 V, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 6: 52 SD, 1 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Ida Gabrielsson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Kriminalisering av kontrollerande beteende)

1. utskottet
2. res. 7 (M, C, V, KD, L)

Votering:

145 för utskottet

136 för res. 7

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 SD, 12 MP

För res. 7: 53 M, 27 C, 21 V, 18 KD, 16 L, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 8 (Grov självbestämmandekränkning)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

260 för utskottet

21 för res. 8

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 27 C, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res. 8: 21 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Anf. 88 TALMANNEN:

Jag vill påminna om att opinionsyttringar från läktaren inte är tillåtna.
Jag får be vakterna att snarast avlägsna de personer som stör ordningen.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU44 Nya verktyg mot gängkriminaliteten

Punkt 2 (Preventiva tvångsmedel)

1. utskottet

2. res. 2 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 2

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 2: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 3 (Deltagande i en kriminell organisation)

1. utskottet
2. res. 3 (S, C, V, MP)

Votering:

140 för utskottet

141 för res. 3

68 frånvarande

Kammaren biföll res. 3.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 3: 80 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU14 Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Miljöbilsdefinitionen)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

254 för utskottet

27 för res.

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 53 SD, 21 V, 18 KD, 16 L, 12 MP, 1 -

För res.: 27 C

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

CU36 Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Översyn av det reviderade bemyndigandet)

1. utskottet

2. res. (M, KD)

Votering:

209 för utskottet

71 för res.

1 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:103
27 april

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 80 S, 53 SD, 26 C, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -
För res.: 53 M, 18 KD
Avstod: 1 C
Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

SkU17 Skatteförfarande och folkbokföring

Punkt 1 (Synliga skatter och avgifter)

1. utskottet
2. res. 3 (KD)
Votering:
183 för utskottet
18 för res. 3
80 avstod
68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 M, 21 V, 16 L, 12 MP, 1 -
För res. 3: 18 KD
Avstod: 53 SD, 27 C
Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Punkt 7 (Skatteavtal)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)
Votering:
189 för utskottet
54 för res. 10
37 avstod
69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 52 M, 26 C, 18 KD, 1 L, 12 MP
För res. 10: 53 SD, 1 -
Avstod: 1 C, 21 V, 15 L
Frånvarande: 20 S, 18 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Anders Hansson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Fredrik Malm (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 9 (Företrädaransvar)

1. utskottet
2. res. 15 (M, C, KD, L)

Votering:
167 för utskottet
114 för res. 15
68 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 53 SD, 21 V, 12 MP, 1 -

För res. 15: 53 M, 27 C, 18 KD, 16 L

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2021/22:103

27 april

Punkt 13 (Personalliggare)

1. utskottet

2. res. 30 (L)

Votering:

93 för utskottet

16 för res. 30

171 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 S, 1 M, 12 MP

För res. 30: 16 L

Avstod: 52 M, 53 SD, 27 C, 20 V, 18 KD, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 7 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Mikael Damsgaard (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 16 (Folkräkning)

1. utskottet

2. res. 34 (S, C, V, MP)

Votering:

141 för utskottet

140 för res. 34

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 53 M, 53 SD, 18 KD, 16 L

För res. 34: 79 S, 27 C, 21 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -

Ibrahim Baylan (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 20 (Skydd för folkbokföringsuppgifter)

1. utskottet

2. res. 42 (C)

Votering:

168 för utskottet

27 för res. 42

86 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 80 S, 53 M, 21 V, 1 KD, 12 MP, 1 -
För res. 42: 27 C
Avstod: 53 SD, 17 KD, 16 L
Frånvarande: 20 S, 17 M, 8 SD, 4 C, 6 V, 4 KD, 4 L, 4 MP, 1 -
Christian Carlsson (KD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Mänskliga rättigheter
i länder och regioner
m.m.*

§ 13 (forts. från § 10) Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m. (forts. UU15)

Anf. 89 DIANA LAITINEN CARLSSON (S):

Herr talman! Vi debatterar nu mänskliga rättigheter ur ett lands- och regionperspektiv, och attackerna på människors frihet, liv och säkerhet tar sig olika former.

Rysslands invasion av Ukraina, som orsakar död och driver hundratals civila på flykt, är det som ligger våra hjärtan allra närmast just nu eftersom Ukrainas sak också är vår. Det är naturligt att det som händer nära oss tar större plats än det som händer på avstånd.

Men samtidigt händer ju det där på avstånd, och jag tänker beröra det som för många kanske känns avlägset just nu med tanke på allt som Rysslands olagliga och oförsvarliga krig i Ukraina för med sig. Men människor lever i en sådan verklighet också i andra länder världen över.

I Tunisien attackeras de demokratiska landvinningar som följde av den arabiska våren. Myndigheter i till exempel Ryssland, Egypten och Kina har antagit mycket restriktiva lagar för att begränsa människorättsförsvarares aktiviteter, och i vissa fall har de åtalat och bötfällt människorättsgrupper för att de har engagerat sig i politisk aktivitet.

Men i dag ska jag i huvudsak uppehålla mig vid Latinamerika.

Herr talman! I Nicaragua har regeringen återkallat registreringen av dussintals människorätts- och hjälporganisationer, bland annat Oxfam, med hjälp av en lag som kräver att alla organisationer som fått utländsk finansiering klassas som utländska agenter och därefter förbjudit dem att blanda sig i nationell politik.

I Ecuador, under Rafael Correas presidentskap, utfärdade regeringen ett dekret som gav den breda befogenheter att reglera eller upplösa icke-statliga grupper som anklagats för politisk inblandning. Regeringen använde dessa befogenheter för att utvisa ett antal internationella organisationer och upplösa en ecuadoriansk miljögrupp efter att medlemmar i gruppen protesterat mot oljeborrningar i Amazonas.

I Venezuela har regeringen antagit en rad lagar som begränsar civilsamhället och har lagfört grupper som tar emot utländsk finansiering och anklagat dem för förräderi och brott mot den nationella suveräniteten.

I El Salvador föreslog regeringen också en lag om utländska agenter i november 2021 som skulle ha förbjudit grupper som får internationell finansiering från politiska aktiviteter. Efter invändningar från männis-

rättsgrupper gick inte lagförslaget vidare, men det är fortfarande under behandling.

Herr talman! Det finns dock ljuspunkter. I Honduras är en prioritering för den nya presidenten Xiomara Castros, tillika Honduras första kvinnliga president, regering att arbeta för genusrättvisa inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. I den nya regeringen är 29,4 procent kvinnor, så 10 av 34 ämbeten innehas av kvinnor. Den nya regeringen utmanar därmed maktstrukturer både i Honduras och på regional nivå i Latin- och Centralamerika, i synnerhet gällande rätten till abort. Det är därför viktigt att vi visar vårt stöd för hennes progressiva agenda för jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Herr talman! Som ordförande i det tvärpolitiska SRHR-nätverket i riksdagen vill jag också passa på att berätta att vi tog ett initiativ och skrev ett uppskattande och uppmuntrande brev till Xiomara Castro där vi erbjöd vårt stöd och vår hjälp i hennes ambition. Vi kontaktade också de övriga nordiska SRHR-nätverken, och när brevet skickades hade 57 nordiska parlamentariker skrivit under.

Att Colombia och Argentina gått åt rätt håll och nyligen avkriminaliserat abort är självklart också en framgång.

Herr talman! Så hamnar vi då nere i diket igen. I Guatemala trädde en lag i kraft i juni 2021 som ger regeringen befogenhet att godtyckligt stänga ned civilsamhällsgrupper som anses ha brutit mot allmän ordning.

Det finns också en stor oro för erosion av rättsväsendet i Guatemala. En förutsättning för skydd av mänskliga rättigheter är ett oberoende och välfungerande rättsväsen. I Guatemala ser vi just nu motsatsen. Här behöver Sverige tillsammans med EU och USA öka sina ansträngningar.

EU uttrycker stor oro över att 20 domare och åklagare har tvingats lämna Guatemala på grund av hot och juridiska processer mot dem. Den 23 mars tvingades den renommerade domaren Erika Aifán avgå, och högsta domstolen beslutade att stänga av domare Pablo Xitumul från hans tjänst. Bara veckor tidigare hade domare Aifán hyllats för sitt arbete mot korruption i samband med det första firandet av den internationella dagen för kvinnliga domare.

Herr talman! Under flera års tid har också ett lagförslag om ”skydd för livet och familjen” varit på gång i Guatemala. Tvärt emot vad namnet antyder skulle det sätta tusentals flickors och kvinnors liv och hälsa på spel, bland annat genom att utvidga förbudet mot abort så att även missfall skulle kriminaliseras.

Redan i dag är abort förbjudet och straffbart utom när kvinnan löper risk att mista livet om hon fullföljer graviditeten. Den nya lagen skulle innebära att kvinnor som gör abort av andra skäl riskerar att dömas till fängelse i upp till tio år. Det tidigare maxstraffet var tre år. Straffet för hälso- och sjukvårdspersonal som utför olagliga aborter skulle bli ännu strängare.

Lagen röstades faktiskt igenom på internationella kvinnodagen den 8 mars med 101 röster för och 8 emot. Tack och lov använde president Alejandro Giammattei sitt veto den 15 mars efter att ha fördömt lagförslaget, då han hävdade att det bröt mot landets konstitution och Guatemalas internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Men vi vet vad den guatemalanska kongressen egentligen vill göra, och hotet hänger fortfarande som ett mörkt orosmoln över kvinnorna i Guatemala.

Herr talman! En ökad representation av kvinnor i beslutsfattande positioner i Latinamerika gör skillnad. Genomsnittet av andelen kvinnor i Latinamerikas parlament är 29,7 procent. I Colombia var det bara 19,7 procent i den tidigare kongressen, men i kongressvalet den 13 mars ökade andelen kvinnor enligt preliminära resultat med hela 9,62 procent till 29,3 procent. Bakom detta finns en kampanj och ett samarbete mellan organisationerna Red Nacional de Mujeres och Sisma Mujer.

Att presidentkandidaten Gustavo Petro, som leder i Colombia, har Francia Márquez som vicepresident ger hopp inför det kommande presidentvalet den 29 maj. Márquez är kvinna, afrocolombian och känd miljö- och rättsaktivist som tvingats fly inom sitt land på grund av sitt engagemang, och hon är en av de kandidater som har störst stöd.

Herr talman! Det finns alltså en del ljuspunkter samtidigt som det finns stora sorger och frustrationer. Latinamerika är en komplex region med många utmaningar, inte minst när det gäller mänskliga rättigheter. Den polarisering med såväl religiösa som nationalistiska förtecken som finns i regionen är en utmaning. Därför är det också viktigt med innovativa partnerskap med olika civilsamhällesorganisationer, inklusive religiösa aktörer.

Vi ska fortsätta att bygga kapacitet, öka kunskapen och förståelsen mellan människor och arbeta tillsammans för att driva kampen för mänskliga rättigheter vidare i Latinamerika, i Europa och i resten av världen. Påverkansarbete gör skillnad.

Anf. 90 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för anförandet.

Jag tänkte börja där ledamoten slutade. Hon sa att påverkansarbete gör skillnad. Jag håller verkligen med. Mycket av utrikespolitiken handlar om påverkansarbete för att se till att mänskliga rättigheter, demokrati, frihet och så vidare stärks i hela världen.

En fråga som ledamoten undvek i sitt anförande, eller åtminstone valde att inte ta upp, var frågan om Sveriges relation till Taiwan. Det är också en fråga där det finns en reservation från Socialdemokraterna.

Utskottet vill gå fram med att utveckla Sveriges relation med Taiwan. Det handlar såklart om att påverka Kina att röra sig i demokratisk riktning genom att stärka relationerna med det demokratiska Taiwan. Taiwan är egentligen inte en del av Kina, men det är klart att om man stärker de demokratiska krafterna i regionen påverkar det också. Det handlar också om att vara med och bygga relationerna med Taiwan.

Att reservera sig mot att utveckla relationerna med Taiwan, som Socialdemokraterna har gjort, innebär ju att man tar ställning mot en utveckling där vi får närmare och närmare relationer med den enda kinesiska demokrati som finns. Det blir också en markering mot den strävan som det taiwanesiska folket har att få bestämma sin egen framtid i fria och öppna demokratiska val.

Min fråga till Socialdemokraterna är varför de inte tycker att det taiwanesiska folket ska få bestämma sin egen framtid i fria och öppna demokratiska val.

Anf. 91 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Joar Forssell för frågan.

Jag försökte inte på något sätt undvika Taiwan i detta. Dessvärre är jag inte så insatt i den frågan som jag är i övriga frågor. Latinamerika är ett av mina ansvarsområden; det var därför jag uppehöll mig vid det.

Jag tänker att Jamal El-Haj tidigare svarade på frågan om Taiwan och Taipei gällande bland annat House of Sweden och att vi har ett gott arbete där nere. Men jag vill inte gå in ytterligare på den frågan, för det är tyvärr inte mitt hemområde.

Anf. 92 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Nu sitter vi båda i utrikesutskottet, och jag tror att de som lyssnar på den här debatten förstår att alla ledamöter som sitter i utrikesutskottet röstar i alla utrikespolitiska frågor. Här i kammaren röstar vi i alla frågor som läggs fram. På så sätt har alla ledamöter alltid ansvar för att stå för sin åsikt i alla frågor. Det här också ett utskott där flera ledamöter från många partier försöker ha koll på inte bara en del av världen utan hela världen.

I betänkandet som vi debatterar i dag har Socialdemokraterna faktiskt en reservation som handlar om just Taiwan. Jag förstår att det kan vara svårt att ha koll på hela världen och varenda fråga, men det här är en stor fråga som har debatterats i utskottet. Det är dessutom en fråga där det finns en reservation.

Utöver det handlar det här om principer. Ledamotens anförande kretsade mycket kring Sydamerika och olika länder där. Jag tyckte mig ändå skönja att Socialdemokraterna tycker att människor ska få bestämma sin egen framtid i fria och öppna demokratiska val. Det tycker i alla fall Socialdemokraterna när det gäller Sydamerika om jag förstår saken rätt.

Då blir frågan varför man inte tycker det också när det gäller människor som lever i Taiwan. Det är ju också människor som lever i en demokrati men som på grund av Kinas hot och på grund av att till exempel Sveriges regering varit flat och inte vågat utveckla relationerna tillräckligt mycket inte fullt ut får bestämma sin egen framtid i fria och öppna demokratiska val.

Frågan kvarstår varför Socialdemokraterna inte vill gå lika långt. Varför reserverar sig Socialdemokraterna mot detta?

Anf. 93 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att Socialdemokraterna står upp för alla människors rätt och frihet. Sedan kan vi ha olika syn på saker och ting i utskottet, väga olika saker mot varandra och inte ha exakt samma ingång. Men vi är självklart för människors fri- och rättigheter på alla sätt.

Jag vill hänvisa till det svar som Jamal El-Haj gav tidigare när han fick frågan av Sverigedemokraterna. Men helt klart står vi upp för allas frihet och självbestämmanderätt, inte minst nu med det vi ser i Ukraina. Något som verkligen står på spel i vår demokratiska värld är just självbestämmanderätten.

Därmed inte sagt att vi inte skulle vilja se det i Taiwan, inte på något sätt. Men det finns olika definitioner av hur man vill ha ett arbete i olika regioner.

Anf. 94 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den moderata reservationen nummer 7.

Betänkandet handlar om mänskliga rättigheter. Det är ett motionsbetänkande från allmänna motionstiden och berör framför allt Ryssland, Iran och Kina. Jag kommer att uppehålla mig vid detta område.

Först och främst vill jag säga och understryka att mänskliga rättigheter har ett egenvärde i sig. Mänskliga rättigheter är också något som ingår i säkerhetspolitiken. I den europeiska säkerhetsordningen finns mänskliga rättigheter, demokrati, ekonomi och klimat med som viktiga punkter.

En av dessa viktiga frågor är mediefrihet. Den 7 oktober i år är det 16 år sedan den ryska journalisten Anna Politkovskaja mördades. Anna Politkovskaja tilldelades 2003 OSSE:s pris för journalistik, demokrati och arbete för mänskliga rättigheter. Men även ett stort antal mindre namnkunniga journalister har mördats i Ryssland. Kännetecknande för dem alla är att deras dödsfall aldrig har utretts, att dödsorsaken inte har fastställts och att någon rättsprocess inte har ägt rum. Detta är inget annat än övergrepp mot mänskliga rättigheter.

Jag vill också, herr talman, nämna att det i Ryssland tidigare i år antagits en lag om straff för spridande av osanna krigsnyheter, en lag som har direkt bäring på Rysslands krig mot Ukraina. Enligt den nya lagstiftningen kan åtalade personer dömas till uppemot 15 års fängelse för spridande av falska nyheter om militära operationer. Personer som döms för att ha försökt diskreditera den ryska armén kan dömas till upp till fem års fängelse, herr talman.

Den ryska regeringen anför att lagstiftningen syftar till att skydda sanningen. Vad som däremot visat sig är att lagstiftningen inte skyddar yttrandefriheten eller mediefriheten. Mediefriheten har blivit snävare. Jag säger detta därför att den ryske oppositionspolitikern Vladimir Kara-Murza den 12 april arresterades efter att ha kritiserat Vladimir Putin och kallat honom för mördare i en BBC-intervju. Tilläggas kan att Vladimir Kara-Murza tidigare, 2015 och 2017, har utsatts för förgiftningsförsök när han varit i Ryssland. Detta är övergrepp mot mänskliga rättigheter.

Den nya medielagstiftningen i Ryssland krymper också det redan minimala utrymmet för civilsamhället. Detta visar sig inte minst i stängningen av organisationen Memorial. När duman nyligen antog medielagstiftningen ledde detta till självcensur av medier men också till att opposition, intellektuella, den fria tanken och det fria samtalet stoppades och förhindrades.

Reportrar utan gränser har under Rysslands krig mot Ukraina vid upprepade tillfällen påmint om att attacker mot journalister under det pågående kriget i Ukraina är ett krigsbrott. Detta har inte hindrat Ryssland från att fortsätta attackera journalister i Ryssland och journalister som uttryckt sig kritiskt om Putins krig.

Låt mig här nämna att medier har rapporterat om att det i Zaporizjzja-regionen förekommer ryska listor över ledande personer som man planerar att kidnappa för att omvända dem och få dem att samarbeta med Ryssland. Den 17 april meddelade den ryska regimen att alla journalister som sprider desinformation om Ryssland och propagerar för Ukraina kommer att hållas ansvariga och ställas inför en rysk militärtribunal, herr talman.

Detta är klara, tydliga övergrepp mot det fria ordet, mot medier, mot journalister och mot den ordning som vi känner och kallar för den europeiska säkerhetsordningen. Rysslands agerande måste omtalas och göras känt, för övergreppen behöver upphöra.

Jag vill också nämna att det ryska agerandet har lett till att flera medier har upphört att rapportera från Moskva. De ryska myndigheterna har också blockerat hemsidor för BBC, Facebook och Twitter. Hemsidor och sociala medier som används av många människor är i dag blockerade i Ryssland.

Jag vill också nämna ytterligare en dimension av Rysslands krig mot Ukraina, nämligen den pågående bristen på respekt för mänskliga rättigheter vid flera av Rysslands militära attacker. Det handlar om övergrepp mot civila men också om övergrepp och attacker mot minoriteter, exempelvis den turkiskspråkiga minoriteten urumer i Mariupolregionen. Ett annat exempel är förstörelsen av den äldre judiska begravningsplatsen i Bila Tserkva. Ett tredje exempel är attackerna mot minnesmonumenten över Förintelsen i Babij Jar, där tiotusentals judar mördades av nazisterna under andra världskriget.

Jag vill nämna ytterligare ett perspektiv när det gäller övergrepp mot mänskliga rättigheter, herr talman. När Rysslands ekonomi nu har försämrats finns det ett stort antal arbetsmigranter i Ryssland som har drabbats i många sammanhang. De får inte sina löner eller något stöd i Ryssland och har svårigheter att återvända till sina hemländer. Jag tänker framför allt på personer från Centralasien. Detta gör att dessa personer blir extra sårbara, befinner sig i en utsatt situation och löper risk att falla offer för human trafficking. Även detta är något som bör uppmärksammas av omvärlden.

För den som vill veta mer om övergrepp mot mänskliga rättigheter i Ryssland rekommenderar jag läsning av information från OSSE, ODIHR, FN, Amnesty, Reportrar utan gränser med flera.

Jag vill också, herr talman, nämna något om Tibet. Den 7 oktober har 72 år gått sedan Tibet kom under kinesiskt styre. I slutet av september 2020 rapporterade det amerikanska forskningsinstitutet Jamestown Foundation hur de kinesiska makthavarna systematiskt tvingar tibetanska herdar och bönder att lämna sina marker. Det finns åtskilliga exempel på övergrepp.

Det finns också exempel på hur den kinesiske presidenten Xi Jinping aktivt arbetar för att sätta tibetaner i så kallade omskolningsläger. Detta är totalt paradoxalt. Om tibetanerna verkligen gynnades av det kinesiska styret skulle inte Kina behöva sätta tibetanerna i någon form av omskolningsläger, för då skulle tibetanerna välkomna det kinesiska styret. Så är inte fallet.

Jag vill också säga några ord om den moderata reservationen. Vi anser att Sveriges band till Israel bör stärkas, speciellt inom områden som forskning och innovation, där Israel är framstående. Men jag vill också understryka att den svenska socialdemokratiska regeringens ensidiga erkännande av Palestina 2014 har bidragit till att den svenska relationen med Israel har försvagats. Detta är mycket olyckligt, och jag och Moderaterna anser därför att det bör göras en översyn av hur Sveriges relationer med Israel ska kunna förbättras.

Jag vill också här nämna vad som kan göras för att stärka mänskliga rättigheter.

Jag säger detta, herr talman, för att vi under debatten här har tagit upp en stor mängd brott mot mänskliga rättigheter. Det är förfärligt att lyssna

Prot. 2021/22:103
27 april

-----
*Mänskliga rättigheter
i länder och regioner
m.m.*

till detta. Men vi kan som politiker bidra till att respekten för mänskliga rättigheter ökar.

Jag vill till exempel nämna det arbete som görs inom EU och internationellt samarbete. Jag vill också nämna att Sverige är aktivt i dessa områden, inte minst Sveriges riksdag. Detta gör att vi kan bidra. Det är svårt för Sverige som enskild nation, men tillsammans med andra kan vi göra mycket. Vi kan använda diplomatiska resurser. Vi kan använda oss av sanktioner. Det finns också utbildningsprogram och riktat bistånd. Men jag vill också nämna civilsamhällets engagemang, som är oerhört viktigt för mänskliga rättigheter.

Slutligen vill jag säga att demokrati, marknadsekonomi, transparens, folkrätt, fristående rättssystem och nolltolerans mot korruption samt ansvarsutkrävande av politiker är viktiga grundelement för mänskliga rättigheter.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

§ 14 Återkallelse av uppehållstillstånd som har meddelats av Regeringskansliet i vissa fall

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU23
Återkallelse av uppehållstillstånd som har meddelats av Regeringskansliet i vissa fall (prop. 2021/22:121)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

*Migration, asylpolitik
och anhöriginvandring*

§ 15 Migration, asylpolitik och anhöriginvandring

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU20
Migration, asylpolitik och anhöriginvandring
föredrogs.

Anf. 95 ARIN KARAPET (M):

Fru talman och ärade ledamöter! I dag ska vi debattera migrationsbetänkandet.

Låt oss blicka tillbaka till förra helgens upplopp. Förra helgens upplopp är en konsekvens av en alltför stor invandring till Sverige under en alltför lång tid. Så är det.

Det finns de som säger att det handlar om integrationsproblem. En förutsättning för att kunna integrera är att vi har en migration till Sverige. Helgens upplopp visade att Sverige aldrig har haft kapaciteten eller förmågan att integrera så många människor som Sverige har tagit emot.

Den som är vän av migration är också en vän av att möjliggöra människors klassresor i Sverige. När man har kommit till Sverige måste man dock veta att det finns begränsningar även i mottagandet.

Fru talman! Så här går det när man i tre decenniers tid av välvilja har velat hjälpa människor i nöd. En stor grupp människor har kommit till Sverige och haft asylskäl, och de har fått stanna. Men det finns också en stor grupp som inte har haft tillräckliga skyddsbehov som har fått stanna.

Sverige ska ta sitt ansvar, men Sverige kan inte ta hela världens ansvar.

Fru talman! Den migrationslagstiftning vi har nu skiljer sig i stor utsträckning från den migrationspolitik som Sverige har haft. Vi ska ställa krav på färdigheter i svenska språket redan när man får permanent uppehållstillstånd. Det ska vara krav på egenförsörjning. Ska man ta hit anhöriga ska man också kunna försörja dem.

Det ska finnas krav på kunskaper i svenska och i samhällskunskap även vid medborgarskap. Rättigheter går hand i hand med skyldigheter. Det är fel att tro att bara för att man skriver några fina ord på ett papper om demokrati, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och pressfrihet kommer människor också att ta till sig detta. Det handlar om normer och värderingar som vi i samhället följer varje dag.

Låt mig vara uppriktig: Man blir inte svensk bara av att landa på Terminal 5 på Arlanda. Man har ett bagage och ett förflutet, och det ska man få behålla i Sverige. Men man ska också vilja bli en del av det svenska samhället.

Jag kan ta mig själv som exempel. Jag har armenisk kultur, och jag kan vara svensk-armenier, men det förutsätter också att jag ställer upp på de svenska värderingarna, för det är det här samhället jag ska leva i. Det är här jag ska verka. Det behöver inte finnas något motsatsförhållande här, men det handlar också om en form av kompromiss. Det land man lever i är det land vars värderingar och normer man ska följa, för så funkar det i andra delar av världen. Om vi själva skulle flytta till ett annat land skulle vi anpassa oss till kulturen och värderingarna där. Förhoppningsvis är det ett demokratiskt land som Sverige. Men det är detta man ska leva efter.

Fru talman! Jag skulle vilja yrka bifall till reservation 61, Diplomatiska garantier, under punkt 17.

Jag vill fortsätta debatten med att tala om just diplomatiska garantier. En fungerande migrationspolitik förutsätter att vi har en fungerande återvändandepolitik. Personer som har dömts till utvisning ska utvisas när det är möjligt. I Säpos årsbok kan man läsa att över 250 individer utgör hot mot rikets säkerhet. Där ingår bland andra de sex utvisningsdömda imamererna.

Svensk återvändandepolitik bygger mycket på att det ska vara ett självmant återvändande. En viss grupp väljer att återvända självmant, men en alltför stor grupp väljer att inte återvända.

Som Säpo själv skriver i sin årsbok handlar det antingen om att individen själv inte samarbetar eller om att mottagarlandet inte samverkar med svenska myndigheter. Där har vi från Moderaterna sagt att vi om vi har en bilateral relation med mottagarlandet i fråga, till exempel bistånd, ska ställa krav på mottagarlandet. Ett sådant land är Irak.

Men vi ser också att det uppstår verkställighetshinder i ärenden där Säpo har klargjort att individen är ett säkerhetshot och ska utvisas. Där måste Sveriges regering i större utsträckning söka diplomatiska garantier.

Självklart ska det inte bryta mot rättssäkerheten eller mot något konventionsåtagande, till exempel när det gäller risk för tortyr. Men vi måste i största möjliga mån söka diplomatiska garantier från länder i vår omvärld som ska ta hem sina medborgare.

Vi kan inte ha islamister och extremister som lever och verkar i Sverige som är ett säkerhetshot mot vår demokrati, vårt sätt att leva, vårt jämställda samhälle. De ska inte få uttrycka åsikter – och inte bara uttrycka åsikter utan agera – för att vårt sätt att leva ska förändras utifrån deras världsbild. De är inga demokrater. I deras samhälle finns det bara plats för en åsikt, och man måste rätta sig i ledet efter dem.

I vårt samhälle är det annorlunda. Titta på kammaren! Här finns åtta partier med åtta olika ideologier som ger uttryck för hur vårt samhälle ser ut. Här inne är det i talarstolen vi argumenterar och försöker övertyga varandra, och när debatten är slut tackar vi för en trevlig debatt. Men i extremisters och islamisters samhälle finns inte plats för detta. Det finns många sådana exempel i vår omvärld. Det är bara att titta på Mellanöstern, där religiösa fundamentalister styr landet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ludvig Aspling (SD) och Hans Eklind (KD).

Anf. 96 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag är relativt ny i utskottet och deltar i den här debatten för första gången. För att förbereda mig lite har jag försökt fundera på varför Sverige har hamnat där vi har hamnat, med ett delvis absurt regelverk som fått så allvarliga konsekvenser att det knappast går att överblicka ens under min livstid, och jag är ändå inte så gammal.

De som haft ansvaret för detta politikområde, migrationspolitiken, de senaste decennierna har förändrat Sverige i grunden, och vi har kommit till en punkt här och nu där det inte längre går att förneka att denna förändring till största delen har varit negativ.

Min tes i detta är att många inom det politiska Sverige upplever ett slags moralisk diskrepans mellan å ena sidan en förpliktelse att hjälpa utsatta människor, ofta uttryckt i en hänvisning till internationell asylrätt eller någonting sådant, å andra sidan de efterverkningar som detta får här i Sverige i form av religiös fundamentalism, stenkastning mot polis och räddningstjänst, systematiska brott mot barns mänskliga rättigheter, massarbetslöshet, människohandel, assistansfusk, gängbrottslighet och så vidare.

Effekten av den här diskrepansen har blivit ett regelverk som å ena sidan upprätthåller en fasad av en reglerad invandring, vilket tar sig uttryck till exempel i det generella viseringskravet. Vem som helst kan alltså inte bara flyga till Sverige. Det är också ett regelverk som å andra sidan har så många och så stora kryphål att det i praktiken är fritt fram för vem som helst att av vilket skäl som helst försöka flytta till Sverige och bli försörjd av det allmänna livet ut.

Nyckeln till frågan om vad vi ska göra framöver, fru talman, tycker jag ligger i huruvida den här moraliska diskrepansen är verklig och faktiskt finns.

Till att börja med innebär inte möjligheten att söka asyl i Sverige, när detta i normalfallet förutsätter en irreguljär resa med en människosmugglare, en särskilt stor hjälp till världens fattiga. Det är snarare tvärtom. Det Sverige och EU gör i praktiken är att hålla upp en sedelbunt i ena handen och säga till fattiga människor i instabila länder att om ni tömmer era bankkonton, åker i väg på en livsfarlig resa som organiseras av det lokala maffianätverket eller terrororganisationen och lyckas ta er levande hit, ja, då kan den här sedelbunten bli er – kanske.

Samtidigt vet vi alla egentligen att ett storskaligt asylmottagande här av människor som kommer från andra sidan jorden inte bara är onödigt utan också fullständigt ohållbart. Därför håller vi också upp en sedelbunt i den andra handen som betalning till gränsvakter eller kustbevakning i bland annat Nordafrika och Turkiet för att de med olika mer eller mindre humana metoder ska stoppa samma migranter som vi samtidigt lockar hit.

För den som har en intakt moralisk kompass är det här naturligtvis inte bara fel utan fullständigt absurt, och för en sådan person finns det endast två vägar framåt. Antingen slopar vi viseringskravet och låter hela världen flyga hit för att söka asyl, vilket snabbt skulle innebära slutet för Sverige som land. Det här är någonting som inga förutom miljöpartisterna är tillräckligt galna för att föreslå. Eller så slopar vi möjligheten att söka asyl här efter en irreguljär inresa, vilket skulle innebära slutet på den här livsfarliga katt-och-råtta-leken, någonting som ingen förutom vi är tillräckligt rakryggad för att föreslå.

Men, frågar sig kanske någon, regeln som säger att alla ska ha rätt att resa in i Sverige och söka asyl här, kommer inte den från det här internationella regelverket som vi måste förhålla oss till? Det här är ju någonting som många ofta påstår.

Svaret på den frågan är nej. Om det finns en myt om migrationen som jag skulle vilja avliva en gång för alla är det just idén om att Sverige skulle ha en förpliktelse att släppa in vem som helst som reser genom Danmark eller Tyskland till Sverige för att just öka asyl.

Det finns naturligtvis internationella asylregler; det gör det absolut. Dessa regler har sin grund i FN:s konvention om flyktingars rättsliga ställning, men regelverket berör över huvud taget inte frågan om hur ett land ska hantera en person som reser mellan tio olika säkra länder på väg till ett visst land som man av rent ekonomiska eller andra skäl föredrar.

Att det finns någon förpliktelse för Sverige att släppa in sådana personer förnekas också av UNHCR:s exekutiva kommitté, som tolkar flyktingkonventionen. För protokollet ska jag säga att det är nummer 58 från 1989, punkterna e och f i huvudsak.

I tillägg till de här konsekvenserna finansierar den svarta marknad som asylsystemet ger upphov till även terrorism och organiserad brottslighet, vilket ytterligare destabiliserar och skapar fattigdom, vilket i sin tur skapar fler människor som vill söka sig ett bättre liv någon annanstans och så vidare.

Eftersom Sverige blir en produkt som säljs bygger maffianätverken inte sällan upp helt orimliga förväntningar hos sina kunder. Det är inte omöjligt att det utbredda missnöje mot Sverige som finns bland många migrantgrupper har sin grund i en insikt om att man helt enkelt har blivit lurad när man har köpt den här biljetten.

Den här industrin sätter också effektivt asylprövningen ur spel, eftersom paketresorna även inkluderar en historia som sedan upprepas hos Migrationsverket. Sannolikt vet vi nästan ingenting i dag om vem som faktiskt har skyddsbehov och vem som inte har det. Urvalet av vem som får asyl i Sverige beror mycket mer på vem som har råd att köpa biljetten än på vem som faktiskt har skyddsbehov.

Sist men inte minst påverkar allt detta EU:s utrikespolitiska handlingsförmåga starkt negativt eftersom skurkstaterna som vi har i vårt närområde alltid har ett kort som de kan spela, nämligen att använda migranter som medel för utpressning. Förhandlingarna om det så kallade Turkietavtalet eller migrationskrisen i Belarus nyligen är tydliga exempel på detta.

Fru talman! Om det moraliska imperativet inte tvingar oss att hålla den här svängdörren öppen utan snarare – om vi ska vara ärliga och om vi förstår situationen för vad den är – tvingar oss att stänga den, samtidigt som det internationella regelverket inte direkt påverkar situationen, hur ska vi då agera?

Mot bakgrund av det uppenbart ohållbara mottagande som vi har haft tidigare föreslår vi att Sveriges insatser ställs om till fokus på hjälp i närområdet och att asylreglerna utformas efter ett enkelt test för att bestämma huruvida en person ska tas emot här eller inte: Finns det ett behov att söka sig till just Sverige framför andra länder? Finns det en internationell förpliktelse för Sverige att ta emot en viss person?

Om svaret på de här frågorna är nej ska personen inte släppas in här. I typfallet skulle detta innebära ett nej för personer från Afghanistan, Somalia, Irak, Iran och så vidare som kommer med spontanansökningar. Det här gäller naturligtvis också kvotflyktingar.

Däremot besvaras den andra frågan delvis jakande visavi personer från till exempel Ukraina, detta eftersom gränsen mot EU är den enda vägen ut för de flesta ukrainare och eftersom ukrainare har rätt att resa fritt inom unionen.

Om vi då ska hålla oss till den här principen, hur ska vi uppnå detta? Det första är naturligtvis att vi ska följa Storbritanniens exempel och uppätta riktiga gränskontroller i andra länder. Storbritannien har sina gränskontroller på den franska sidan av kanalen. Vi skulle kunna ha dem i Danmark, Tyskland och Polen vid färjeterminaler. Samtliga av våra grannländer har varit kloka nog att hålla volymerna betydligt lägre än vi, så det finns ingen som helst rimlighet att migranter ska kunna fortsätta att välja att ta sig till Sverige. Det går alldeles utmärkt att söka asyl i Danmark, som är ett säkert och trevligt land.

Det andra vi ska göra är att följa Danmarks och Storbritanniens arbete med att utlokalisera hela asylprocessen till säkra tredjeländer så att personer som ändå lyckas resa in irreguljärt kan få sin sak prövad enligt lagar och regler, bara inte just här.

Det tredje vi ska göra är att anpassa vårt regelverk för asyl och anhöriginvandring till EU:s verkliga miniminivå. Där vill jag yrka bifall till reservation 2 i betänkandet.

Det absolut mest märkliga påstående som kommit från vänstersidan under den här mandatperioden är att vi i och med de förändringar som genomförts skulle ligga på eller nära EU:s så kallade miniminivå, och det har gråtits krokodiltårar över detta förment strikta regelverk.

Det går i och för sig att hävda att vi ligger på en europeisk miniminivå om man bara bortser från att vi är mer generösa än vad som krävs vad gäller försörjningskrav för anhöriga, rätten till anhöriginvandring, krav för att få permanenta uppehållstillstånd, tillgång till välfärden, tillgång till sjukvården, kontanta bidrag, möjligheten att leva som papperslös, möjligheten att förhålla utvisning genom att överklaga, möjligheten att vägra samarbeta i asylprocessen utan att det får några negativa konsekvenser, möjligheten att jobba under tiden man söker asyl, möjligheten till spårbyte, tillgång till offentligfinansierat rättsbiträde, tillgång till tolk och så vidare.

Det är också viktigt att komma ihåg att det faktum att antalet asylsökande är relativt sett lägre nu jämfört med för ett par år sedan till största delen beror på pandemin och de yttre åtgärder som har genomförts av Europeiska unionen, till exempel Turkietavtalet och de mer eller mindre professionella gränspoliserna som vi finansierar i lite olika länder. Dessutom ökar antalet asylsökande ganska snabbt just nu efter att restriktionerna har börjat trappas av, även bortsett från alla ukrainare som kommer.

Som jag alltid brukar understryka angående detta beror de problem vi har på det här området inte i första hand på EU eller på något yttre regelverk som vi måste förhålla oss till utan till absolut största delen på Sverige. De skador vi har åsamkat Sverige är självförvållade. Ingen kan hävda att ansvaret ligger någon annanstans.

Jag ser att jag har dragit över min talartid lite grann, fru talman. Jag ber om ursäkt för det.

(Applåder)

Anf. 97 JONNY CATO (C):

Fru talman! Just nu pågår den största humanitära katastrofen i vårt absoluta närområde på flera decennier. Putins invasionskrig har mördat kvinnor och barn, ung som gammal, och tagit livet av män som kämpat för sitt älskade Ukraina. Ukrainare har behövt överge sina hem och fly från sitt hemland. Kvinnor och barn har behövt säga hej då till sina män, söner och pappor med vetskapen om att de kanske aldrig ses igen. Detta har lett till stora flyktingströmmar till Europa och Sverige.

Jag är stolt över att Europa och Sverige har öppnat sina hjärtan och varit en öppen famn för alla dem som nu tvingats på flykt. Att EU aktiverade massflyktsdirektivet var en tydlig signal om att det inte ska råda någon som helst tvekan om att den som flyr Putins bomber ska få omedelbart skydd.

Samtidigt är detta första gången sedan massflyktingsdirektivet infördes som det också aktiverats. Vad massflyktsdirektivet inte omfattar är tillgången till den i dag ordnade etableringsfasen med språk- och samhällsintroduktion. Rätten till vård är också begränsad till ”vård som inte kan anstå”.

För Centerpartiet är det viktigt att vi nu snabbt tar fram förutsättningar för en bra etablering: att man får möjlighet att lära sig det svenska språket, få det första arbetet och komma in i och bli en del av det svenska samhället. Det handlar även om att rätten till vård ska förtydligas och bli likvärdig i hela landet för ukrainska flyktingar. I så hög grad som möjligt bör vård utifrån medicinska behov tillgängliggöras.

Det handlar inte bara om att erbjuda skydd utan också om att välkomna de ukrainare som nu kommer hit, att familjer får en chans att stanna och

bosätta sig, att barnen kan gå i skola och att vuxna kan jobba och integreras – att ge dem en väg in i vårt gemensamma samhälle. Hitintills har civilsamhället återigen fått ta ett enormt ansvar. Nu är det dags att regeringen tar sitt.

Vi måste dock lyckas hålla två tankar i huvudet samtidigt. För samtidigt som Putins bomber faller i Ukraina flyr människor från krig och förtryck i flera andra delar av världen. Syrien, Etiopien, Eritrea, Sudan, Sydsudan, Somalia – listan med länder som människor av olika anledningar behöver fly ifrån kan tyvärr göras mycket lång. Gemensamt för länderna jag precis nämnde är att de står i fokus för UNHCR:s vidarebosättning.

Sedan 1950-talet har Sverige en lång och stolt humanitär tradition av att hjälpa kvotflyktingar. En kvotflykting är en person som har flytt från sitt hemland och som har blivit utvald av FN:s flyktingorgan UNHCR för att få flytta till ett annat land, med det tydliga målet att ge de allra mest utsatta skydd.

År 2016 kom Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna överens om att Sverige skulle ta emot 5 000 kvotflyktingar. I förra veckan ställde sig Kristdemokraterna och Moderaterna bakom ett förslag från Sverigedemokraterna om att Sverige inte längre ska ta emot några kvotflyktingar. För mig är det att göra skillnad på flykting och flykting.

Som om det inte räckte har Sverigedemokraterna i närtid presenterat förslag om att flyktingar ska kunna fråntas sina smycken – men det ska inte gälla alla utan bara dem som Sverigedemokraterna inte anser är riktiga flyktingar. Återigen gör man skillnad på flykting och flykting. Och som om det inte vore nog har Sverigedemokraterna i närtid föreslagit att om en familjemedlem begär ett brott ska hela familjen kunna utvisas. Och som om det inte vore nog har de också föreslagit och att man ska kunna utvisa någon som uppvisar ett asocialt beteende.

Det finns knappt kraftuttryck för att beskriva hur farliga dessa förslag är för vårt rättssamhälle och för vår demokrati. I min värld finns det bara ett sant uttryck, och det är att detta är ren och skär rasism.

Fru talman! Förra sommaren antog Sverige en ny migrationslagstiftning. Den är till stora delar bra. Samtidigt finns det en del frågor som fortfarande är obesvarade.

För Centerpartiet är asylrätten okränkbar. Den som får uppehållstillstånd ska få möjlighet att stanna, komma in i och bli en del av det svenska samhället. Den som får ett avslag ska återvända till sitt ursprungsland. Riksdagen skickade nyligen i stor samklang ett tillkännagivande till regeringen om just detta.

Men det finns ytterligare frågor som återstår. En sådan är rättssäkerheten. Rättssäkerheten i Sverige är generellt sett mycket god, så även i migrationsprocessen. Jag tror dock att även det som är bra kan bli ännu bättre. Det behövs en bred utredning som ser över och stärker rättssäkerheten i migrationslagstiftningen. En sådan utredning bör bland annat se över tillförlitlighets- och trovärdighetsbedömningarna, som är centrala. Det kan gälla exempelvis när en asylsökande åberopar förföljelse på grund av konvertering, sexuell läggning eller könsidentitet som asylskäl.

Även systemet med biträden behöver ses över. Biträdenas roll i asylprocessen är många gånger inte bara central utan tyvärr också helt avgörande.

Till sist vill jag vända mig till er runt om i hela landet som har ställt upp och varit en öppen famn för alla människor som nu flyr från Putins bomber. Tack för det ni gjort, tack för det ni gör och tack för det ni kommer att göra! Det är ovärderligt för människor på flykt, men det är också ovärderligt för Sverige.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 31.

Anf. 98 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Det har snart gått ett år sedan den kraftigaste omsvängningen av svensk migrationspolitik någonsin. Men det som skulle vara långsiktigt och hållbart höll i ungefär ett halvår. Det visade sig nämligen att migrationslagarna i Sverige är så inhumana att ett mottagande av ukrainare inte hade fungerat alls om inte EU hade aktiverat massflyktsdirektivet.

Hur hade det sett ut om Sveriges migrationslagar hade tillämpats på de ukrainare som nu flyr Rysslands brutala invasion?

För det första hade de nog hänvisats till andra lugnare delar av landet, sannolikt de västra delarna av Ukraina, på samma sätt som exempelvis afghaner fått den bedömningen trots att alla vet att det inte finns någon säker plats i Afghanistan. Det var världens farligaste land.

För det andra hade de kanske hamnat i limbo på grund av uppskjuten utvisning eller fängslats i förvar.

För det tredje – om de nu hade fått uppehållstillstånd – skulle kraven vara bland Europas svåraste för att kunna få permanent uppehållstillstånd eller få återförenas med sin familj och sina barn.

Jag är lättad över att EU har använt sig av massflyktsdirektivet. Samtidigt finns det mycket som Vänsterpartiet vill förändra för att ukrainare ska känna verklig trygghet i Sverige. Men jag är så otroligt ledsen över att det inte har aktiverats tidigare för andra grupper som flyr och att jag behöver illustrera orättvisorna på detta sätt.

För hur kan Sverige ha deporterat afghaner med hänvisning till lugnare delar av landet? Hur kan Sverige tillåta att andra grupper år efter år sätts i limbo på de mest fruktansvärda sätt? Och hur kan vi ha en lagstiftning som låter en mamma, som kämpat som hårdast mot kraven som ställs, till slut få välja vilket av sina tre barn som hon ska få återförenas med för att lagstiftningen inte tillåter någonting annat? Att sätta en förälder i en sådan situation är omänskligt, och omänskligt är precis vad denna migrationspolitik är.

Tillfälliga lagändringar som inte utretts blev permanenta. Populistiska förslag som tar ifrån människor deras fri- och rättigheter har hastats fram. Resultatet blev en lag med stora brister som drabbar barn och enskilda på det mest fruktansvärda sätt och som fått omfattande kritik från forskningen, experter, migrationsrättsjurister och civilsamhället. Den blev allting som vi varnade för.

Vi ser också klart och tydligt den selektivitet av människor på flykt som undergräver asylrätten och visar hur Sverige som land brister. När man gör skillnad mellan ukrainska flyktingar och andra avslöjas återigen vad man vill prägla den offentliga debatten med och vilka som beskrivs utifrån ett skyddsbehov och vilka som demoniseras.

Det finns inget som skrämmer ett och annat parti här lika mycket som rätten att söka asyl. Den rätten innebär nämligen jämlikhet. Det innebär att vara människa. Och framför allt handlar rätten till asyl om att ingen människa är illegal. Vi är jämlika, och vi har rätt till vår frihet oavsett om vi föds i Afghanistan, Palestina, Etiopien, Jemen, Syrien eller Sverige.

Men människors frihet byttes tyvärr ut mot en signalpolitik från regeringen. Den gick från ett systemskifte i migrationspolitiken som drar undan rättigheter och möjligheter för dem som söker skydd i Sverige, försämrar integrationen och gör Sverige till ett sämre land att leva i. Det är klassisk högerpolitik. Genom att utmåla dem som söker skydd här som ett hot och en belastning blir det lättare att villkora välfärd för dem och neka dem deras rättigheter. Högern vill ju skära ned trygghetssystemen för alla, men det är alltid lättast att börja med dessa grupper.

En politik som säger att vissa grupper inte är välkomna här får konsekvenser, i första hand för dem som inte längre får rätt till skydd undan krig och förtryck men också för dem som har fått skydd. En sådan splittring drabbar alla som i någon mening ses som nya i Sverige men även dem som har levt här i generationer. Vi har sett konsekvenserna i brinnande asylboenden, hatbrotten och diskrimineringen samt en alltmer rå och rasistisk ton i samhällsdebatten. Så skapas skillnader i samhället. Det brutala klassamhället upprätthålls, och rasismen förstärks.

Det är just från de blåbrunas sida som vi hör en alltmer aggressiv ton. Från Sverigedemokraterna hör vi förslag om kollektiv bestraffning som kan härledas till 30-talets Tyskland. Och jag måste säga att det är häpnadsväckande att företrädare från Kristdemokraterna, ett parti som aspirerar på regeringsmakten, vill använda polisen för att skjuta skarpt mot sin egen befolkning. Detta gör man i länder som vi fördömer. Detta görs i de värsta av diktaturer. Detta lämpar sig inte i en demokrati med rättssäkerhet. Vi behöver skärpta politiker, inte skarpa skott.

Men det är kanske inte svårt att räkna ut varför de blåbruna tar sig den tonen och backar upp varandra i detta. Två år av coronakris, och de har ingenting att komma med. Varken jämlikhet, solidaritet människor emellan eller upprustning av sjukvården är deras paradgrenar. Tvärtom har de låtit aktieägarna doppa sugröret i välfärden för att suga ut våra skattepengar som skulle gå till skola, vård och omsorg. Det enda som de kan göra nu är att peka på invandringen och säga: Där är problemet.

Oavsett om det handlar om arbetslöshet, bostadskris eller den eftersatta välfärden är de som besatta av att peka på invandringen. Det är samma partier som har lämnat över makten till marknaden och privatiserat sönder den svenska välfärden som har ökat klyftorna människor emellan. Nu försöker de täcka över sina egna misslyckanden genom att skylla på flyktingarna – på de mest utsatta. De försöker dölja det genom att ställa grupper mot varandra och själva smita från ansvar.

Det är just sådana falska premisser som omsvängningen i den svenska migrationspolitiken bygger på. Vi vet att strängare lagstiftning inte påverkar antalet asylsökande. Det har inte minst ukrainare bevisat. Och färre asylsökande förbättrar inte integrationen. Det är *hur* vi investerar i samhället och människorna i det som avgör hur väl vi lyckas.

Men partier här vill ha en liten stat och mindre till vårt gemensamma. För att komma undan med det använder de alla sina argument om integration. De vill att färre ska söka skydd här för att förbättra integrationen genom åtgärder som vi med all kunskap vet leder till sämre integration. Det är också detta som gör migrationslagen obegriplig. De menar att de löser arbetslösheten, bostadskrisen eller den eftersatta välfärden genom att trampa på människor på flykt och samtidigt inte ens göra de satsningar och investeringar som krävs för att rusta upp landet.

Hade partierna här menat allvar med integrationen, att de oroar sig för att nyanlända ska drabbas av trångboddhet, hade väl det politiska samtalet handlat om hur vi bygger bort bostadsbristen? Men vad erbjuder de för bostadspolitik? Jo, de blåbruna tar bort investeringsstöden så att det byggs färre bostäder under en historisk bostadskris. Hade de menat allvar med att de oroar sig för att nyanlända ska drabbas av arbetslöshet hade väl samtalet handlat om sfi från dag ett eller om hur vi skapar arbetstillfällen över hela landet genom en offensiv arbetsmarknadspolitik?

Vi behöver helt enkelt bygga ett rymligare och starkare Sverige genom att investera i samhället och människorna i det. Det är den viktigaste och effektivaste integrationsmotorn. Vi har historiskt bevisat att det är fullt möjligt att göra satsningar på den generella välfärden, att minska de ekonomiska klyftorna och samtidigt erbjuda ett starkt mottagande.

Men samtalet handlar inte om detta. De övriga partierna har nämligen inte den ambitionen, utan de är mer intresserade av att tävla om vem som kan behandla människor på flykt mest illa. Nu vill de blåbruna även ge sig på kvotflyktingarna, alltså de mest ömmande och sårbara fallen i världen – de som är särskilt utvalda av UNHCR från krigshärjade områden eller världens största flyktingförläggningar. Det är just dessa människor som de blåbruna vill vägra att ta emot. Det går inte heller att riktigt förstå logiken. Eftersom Sverige planerar för sin kvot är detta det mest förutsedda och mest planerade mottagandet. Detta föreslår de i tider då vi har en orolig omvärld och aldrig har haft så många människor på flykt. I stället för att faktiskt ta emot fler kvotflyktingar föreslår de det motsatta.

Under tiden som det tävlas om vem som ska vara värst drunknar människor på Medelhavet. Båtar pushas tillbaka för att kapsejsa, och gränser militariserar för att hålla människor på flykt borta. Det är en politik, fru talman, som jag vänder mig starkt emot.

Därför behöver vi som ett första steg återgå till utlänningslagen som den såg ut den 20 juli 2016 då den tillfälliga lagen trädde i kraft. De som drabbats hårdast av åtstramningarna måste få upprättelse och sin frihet. Därför ska de ensamkommande barn och unga som har varit i Sverige i över ett år beviljas permanenta uppehållstillstånd. Det är barn och unga som har sökt skydd här undan krig och förtryck. De flesta kom under den tid då migrationspolitiken svängde och innan det började skrikas om systemkollaps. De har behandlats fruktansvärt illa. Det är politiska beslut som har skapat problemen, och det är politiska beslut som kan åtgärda dem. Permanenta uppehållstillstånd är ett första steg.

Vidare behöver dagersättningen för asylsökande höjas. Vänsterpartiet instämmer i Migrationsverkets varningar om att så låga ersättningar till asylsökande som Sverige har riskerar att leda till att människor på flykt utnyttjas på arbetsmarknaden, i sexuell exploatering och i trafficking. Det är uppenbara risker som vi länge har varnat för. Ersättningen har inte höjts

på nästan 30 år, och redan då var den alldeles för låg. Med tanke på höjda priser och inflation är de pengar asylsökande får nästan ingenting. Så ska vi inte behandla människor som söker asyl; det är inte värdigt.

Att söka asyl är en extrem erfarenhet. Den asylsökandes framtid ligger i händerna på Migrationsverket. Vi har länge krävt ett robust mottagande med bättre beredskap och större kapacitet på Migrationsverket, men dessvärre har regeringen monterat ned mottagningen bit för bit efter det skamliga så kallade andrummet. Därför måste flyktingmottagandet, från asylprocess till boendesituation och etablering, präglas av att den enskilda människans rättigheter står i centrum.

Vi vet att just permanenta uppehållstillstånd och möjligheten att leva med sin familj förbättrar förutsättningarna att etablera sig i samhället. Det visar alla erfarenheter, all kunskap och alla fakta. Barn måste ges möjlighet att återförenas med sina föräldrar, och kvinnor som lever i Sverige utan uppehållstillstånd måste skyddas. De är extra utsatta för våld. Regeringen måste ändra lagstiftningen så att kvinnors behov av skydd mot våld och sexuella övergrepp överordnas utlänningslagen.

Avslutningsvis vill jag säga som Vänsterpartiet har sagt i väldigt många år nu: Afghanistan är inte säkert. Sedan talibanernas maktövertagande har situationen förvärrats. Inte en enda plats i Afghanistan är säker. Landet lider av svält och befinner sig i världens största humanitära kris. Sjukhus, flickskolor och hem bombas. Hazarerna förföljs, massmördas och utsätts för terrorattacker som avlöser varandra.

Regeringen bör omgående agera för att underlätta för människor som flyr från Afghanistan att få skydd i Sverige och Europa. Fler måste få komma hit, och fler måste få stanna. Svenska afghaner som väntar på beslut lider av tillfälligheter och av oro. Låt dem få beskedet att de får stanna i Sverige!

Därmed yrkar jag bifall till reservation 41.
(Applåder)

I detta anförande instämde Lorena Delgado Varas, Jon Thorbjörnson och Ciczie Weidby (alla V).

Anf. 99 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Skäggetorp i Linköping och Navestad i Norrköping på skärtorsdagen, Rinkeby och Sveaparken i mitt Örebro på långfredagen, Malmö på påskaftonen och så nya oroligheter i både Linköping och Norrköping på påskdagen – det var en påskhelg som visade oss alla hur stora problem Sverige har med både kriminalitet och en fungerande integration.

Vi såg ett Sverige som jag tror att få av oss känner igen och som enbart våldsverkare vill ha. Vi fylldes med oro och ilska när vi såg och hörde om dessa vidriga angrepp på svensk polis av våldsverkare. Påskhelgen är ju en kristen högtid som handlar om Jesu lidande, död och uppståndelse och som vill förmedla ett budskap om hopp – hopp om livet och om det godas seger över det onda. Men under påskhelgen manifesterade sig i stället ondskans fula tryne i de områden som kanske är i allra störst behov av att få höra om just hoppet.

När hundratals maskerade män, men också kvinnor och barn, deltar i stenkastning mot svensk polis och aktivt försöker döda män och kvinnor som valt en yrkesbana där de försvarar lag och ordning och dina och mina fri- och rättigheter, när man kastar in molotovcocktails i en stadsbuss med passagerare som måste fly därifrån och när räddningspersonal attackeras och tvingas retirera – ja, då hoppas jag att vi alla verkligen förstår allvaret i den situation Sverige är i just nu.

Jag hoppas också att vi inte blundar för att det här är ett resultat av att vi under många år har fört en migrationspolitik som inte har tagit hänsyn till vår förmåga att integrera.

Kristdemokraternas besked om att Sverige måste ha en stram migrationspolitik som syftar till att få ned söktrycket till vårt land ligger fast, och det är ett beslut och ett besked som kommer att gälla under många år framöver. Jag tror nämligen inte att det finns någon som helst quickfix på dessa problem som vi måste rätta till för att få en samhällsgemenskap som gäller för alla och inte bara för vissa.

Fru talman! För några veckor sedan fick jag faktiskt möjlighet att för första gången debattera integrationspolitik här i riksdagen. Det var av en mindre rolig anledning – en partikollega hade blivit sjuk – men för mig blev det en oerhört intressant debatt, och jag tyckte att det var befriande att för en gångs skull få tala om migrationspolitikens myntets andra sida, så att säga. Migration och integration är nämligen kommunicerande kärl. De *bör* påverka varandra.

Migrationspolitik får och kan inte reduceras till en tävling i medmänsklighet där vinnaren är den person som säger ja till flest. Ibland låter det nämligen så när vi debatterar migrationspolitik, trots att vi alla borde veta att den migrationspolitik som Sverige för påverkar vårt land på många olika plan. När vi dessutom ser att vi har en integrationspolitik som inte fungerar drabbas ju alla – de som har kommit till vårt land och vi som har fått växa upp här.

Jag menar att pajkastning, fultolkningar och brunsmetning under många år har förvägrat oss möjligheten att som politiker ha samtal som baserar sig på fakta och kunskap i stället för en massa känslouttryck. Jag har tyvärr inga större förväntningar om att detta skulle ändras under tiden fram till valet, men jag menar att det vore väldigt välgörande om vi kunde hamna i en situation där vi lyssnar på varandra. I en situation där vi kanske inte accepterar men respekterar alla ståndpunkter som finns och där vi försöker att nyfiket förstå varför vi har landat i olika ståndpunkter – där kanske vi kan finna en bred förankring kring en framtida migrationspolitik.

Fru talman! Det stora mottagande Sverige har haft en under en lång följd av år har skapat integrationsproblem. Det har gjort att människor som har kommit till vårt land och som har haft drömmar och förhoppningar om ett bättre liv har fastnat i arbetslöshet, passivitet och utanförskap. Skuggsamhällen har bildats, gängkriminaliteten florerar och hederskulturen har fått frodas. Samhällsgemenskapen har ju vittrat sönder till oigenkännlighet på vissa platser. Den har bytts ut mot främlingskap och misstänksamhet.

Jag vill att integrationsfrågorna tar mycket större plats i vår debatt i framtiden, för vi måste bli bättre. Vi måste lyckas.

Fru talman! Undersökningar har flera gånger visat att en majoritet av svenskarna vill ta emot färre flyktingar. Det handlar inte om främlingsfientlighet eller brist på generositet – i alla fall är det inte min analys – utan jag tror att det är en slutsats som folk har kommit fram till utifrån att de har sett att Sverige har gått sönder. De tycker att vi inte kan ta ett så stort ansvar att vi inte förmår hjälpa dem som redan är här. Det handlar om samhällskontraktet: De som finns här och betalar skatt vill veta att de bor i ett Sverige som de kan lita på när de behöver hjälp och stöd.

Att svenskarnas inställning att man vill ha färre flyktingar inte har med bristande generositet att göra tycker jag att vi alla borde ha sett de senaste månaderna. Jag tycker inte att vi nog ofta kan lyfta fram den fantastiska generositet som svenska folket har visat och visar när vi i Sverige nu ska klara av att på ett värdigt sätt ta emot de ukrainska flyktingarna.

Det handlar om civilsamhället med alla dess föreningar och samfund men också om alla dessa fantastiska privatpersoner som trots brist på information och trots brist på riktlinjer och koordinering har sett till att ukrainska flyktingar har fått tak över huvudet, mat i munnen och kärlek och omsorg. Det vi har sett och ser är en fantastisk generositet och en vilja att ställa upp – en varm medmänsklighet, om man så vill – och ingenting annat.

Fru talman! Jag tycker att migrationsdebatten är ett problem varje år, för det är ett jättestort område vi debatterar. Vi satt och kikade igenom de olika politiska partiernas reservationer, och de är många – jag tror att vi kristdemokrater har 16 reservationer på bara detta område. Jag står bakom alla dessa reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation 46 under punkt 12, som handlar om mottagandet av asylsökande.

Vi kristdemokrater föreslog 2015 att Sverige skulle skapa något som vi kallar asylansökningsområden. Detta är områden dit man hänvisar dem som kommer till Sverige för att söka asyl, och vi har därför sagt att vi tycker att dessa områden med fördel kan läggas nära de stora gränsövergångarna.

När vi lanserade det här förslaget 2015 möttes vi av hård kritik, inte minst från dåvarande migrationsminister Morgan Johansson. I dag är tonläget ett annat.

Sedan vi föreslog detta har det kommit en utredning – jag tror att det var 2018 – som föreslår något som man kallar ankomstcenter men som bär på många och stora likheter med det förslag som vi ville se 2015. Förra året – alltså sex år senare – föreslog regeringen själv att det skulle tas fram en ny utredning. Ännu en utredning, alltså. Den här gången kallar man det mottagningscenter. Gott så!

Anledningen till att vi har föreslagit asylansökningsområden och tycker att de ska finnas är att det där kan göras en första registrering och bedömning av en asylansökan. Det blir en sammanhållen process. Syftet är att få till en snabb handläggning utan att det tummas på vare sig rättssäkerhet eller effektivitet. Genom att samla ihop det i dessa områden har man också en möjlighet att se till att människor inte avviker och därmed försätter sig själva i en utsatt situation. Ett samlat mottagande och en samlad beslutsprocess tror vi skulle vara bra för alla.

Här ska det givetvis också finnas obligatoriska boenden. Personer som inte medverkar till att göra sin identitet känd – styrka sin identitet, som det heter – eller som kommer från säkra länder kan då snabbt avvisas. Det gäller naturligtvis också personer som bedöms vara en säkerhetsrisk.

Asylansökningsområden ska vidare bemannas med sjukvårdskompetens. Vi tror att det är viktigt att snabbt möta vårdbehov och att kunna ge psykosocialt stöd. Att ett preventivt hälsofrämjande arbete påbörjas omgående när någon kommer till Sverige tror vi är viktigt och bra för alla inblandade.

Jag yrkar därför bifall till reservation 46.
(Applåder)

Anf. 100 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation 28 om fri rörlighet för hbtq-personer inom EU.

Sverige ska vara möjligheternas land för dem som väljer att flytta hit eller tvingas söka skydd i Sverige. Vi liberaler vill att människor ska kunna flytta, jobba, studera och resa här i Sverige och att människor ska kunna komma hit. Sveriges långa tradition av öppenhet gentemot omvärlden har bidragit till landets utveckling, tillväxt och välfärd.

Liberalernas migrationspolitik bygger på humanism och realism. När krig, förföljelse och fattigdom tvingar människor på flykt har vi ett mänskligt ansvar för varandra. Jag är stolt över hur det svenska folket har öppnat sina famnar och sina dörrar för de ukrainska flyktingarna. Vi har ett särskilt ansvar för krig som sker i vårt närområde, och vi behöver såklart göra mycket mer för Ukraina.

Samtidigt går det inte att förena öppna gränser med ett välfärdssamhälle eller en fungerande integration där nya svenskar får en chans att hitta jobb och bostad, att lära sig svenska och att hitta sin plats i det svenska samhället. Att reglera invandringen, oavsett om det handlar om arbetskrafts-, student-, anhörig- eller flyktinginvandring är därför helt nödvändigt.

Fru talman! Liberalerna vill se ett maktskifte med en liberal borgerlig regering som kommer att prioritera att bekämpa utanförskapet och segregationen i Sverige. Därför har Liberalerna över 200 förslag i Förortslyftet för att vända på utvecklingen. Liberalerna är tydliga med att Sverige inte ska ha några utsatta områden 2030.

Samtidigt är idébanken helt tom hos Socialdemokraterna. De har ingen plan eller idé för att få ordning på migrationspolitiken eller integrationspolitiken. Ibland får regeringspartiet feeling och kopierar Liberalernas förslag, som i veckan gällande islamiststaters finansiering av moskéer och föreningar i Sverige. Det här hade kunnat göras för många år sedan i Sveriges riksdag – det har funnits en majoritet i den här riksdagen i många år – men den socialdemokratiska regeringen har årligen röstat nej till dessa förslag, som man nu i stället använder som valfläsk.

Hatpropagandan och lögnerna mot svensk socialtjänst för ett par månader sedan och upploppen efter koranbränningarna nu i påsk visar tydligt att Sverige är ett delat land. I Sverige bor i dag över 600 000 utrikes födda vuxna med så låga inkomster att de riskerar fattigdom och social utestängning. Det motsvarar hela befolkningen i min hemstad Göteborg.

Människor som lever i utsatta områden måste få förutsättningar att lyckas i Sverige genom en kombination av krav och möjligheter. Vi ska ställa krav på svenska för medborgarskap, men vi måste också förbättra sfi-undervisningen och inte tolerera att den blir någon form av fritidsverksamhet för vuxna män och kvinnor.

Samhällets integrationsskuld måste minskas. Fler av dem som lever i utanförskap måste arbeta, och i förortsskolorna får vi aldrig acceptera att hälften av barnen, som i dag, går ut utan godkända betyg.

Därför har vi i Liberalerna lagt om vår migrationspolitik för att kunna prioritera utanförskapet och integrationen. Sverige kan inte ta ett större ansvar än sina europeiska grannländer.

Fru talman! Det är oroväckande att Magdalena Andersson inte verkar ha lärt sig något av Socialdemokraternas misstag under flyktingkrisen 2015. Socialdemokraternas passiviserande bidragspolitik har nått vägs ände. Arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor har ökat med 30 procent sedan Socialdemokraterna kom till makten. Utrikes födda kvinnor utgör i dag en tredjedel av alla långtidsarbetslösa i Sverige. Det är en enormt oproportionerlig siffra för den här gruppen.

Regeringens politik kommer också att leda till att de ukrainska mammor som har flytt Rysslands krig kommer att passiviseras i bidragsberoende. Det är inte ett värdigt mottagande att de får bo i mitten av ingenstans, långt ifrån arbetsmarknad, barnomsorg och liknande, som det är i dag.

Vi behöver göra rätt från början den här gången. De ukrainare som kommer vill försörja sig själva. De vill både betala sin hyra och skicka pengar till släkten som är kvar i krigszonen i Ukraina. Ingen vet hur länge det här kriget kommer att pågå, men det rätta är att barnen får gå i förskola och skola och att mammorna får gå på sfi, så att de kan lära sig basal svenska och kan ta jobb medan de är i Sverige.

Sverige behöver en ny kurs i integrationspolitiken, både för dem som lever i utanförskap i vårt land i dag och för dem som nu flyr från Putins krig. Socialdemokraterna har misslyckats med integrationen av kvinnor under hela sin regeringstid. Deras politik har varit den faktiska grogrunden för det parallellsamhälle, det utanförskap och de våldsamma upplopp som vi ser i dag och för den socialtjänstkampanj som pågår från islamistländer. För allt det här finns en grogrund i Socialdemokraternas misslyckade integrationspolitik.

Fru talman! Liberalerna har ett antal reservationer i betänkandet. Jag vill särskilt nämna två av dem.

Den första handlar om en feministisk migrationspolitik. Liberalerna står bakom dagens kvotflyktingsystem. Det är i dag den enda säkra och organiserade vägen in i Sverige för flyktingar. Men den är inte rättvis. Migrationspolitiken bör enligt Liberalernas reservation 6 bli mer feministisk och jämställd. Migrationsverkets statistik visar att Sverige 2020 återigen tog emot en kraftig majoritet pojkar trots att flickor är de mest utsatta flyktingarna i flyktingläger och borde ha prioriterats. Jämställdhet och särskilt utsatta grupper måste i framtiden prioriteras inom kvotflyktingsystemet. Vi kan inte ha det på det här sättet.

Vår andra reservation handlar om fri rörlighet inom EU även för samkönade par. Man kan tro att den här debatten bara handlar om flyktingpolitik, men den handlar faktiskt om all möjlig migrationspolitik.

Den fria rörligheten inom EU måste gälla fullt ut även för samkönade par. EU-domstolen har i en dom från juni 2018 slagit fast att termerna ”maka” och ”make” även inkluderar samkönade par och att den fria rörligheten inom EU gäller även medföljande makar. Det är viktigt att Sverige arbetar i EU för att denna banbrytande dom ska få fullt genomslag. Svenska samkönade par ska kunna flytta, resa, studera och jobba i andra EU-länder och fullt ut ha samma rättigheter som straighta svenska par när de gör det. Ungern och Polen ska inte tillåtas att diskriminera och använda andra regler för svenska samkönade par än vad de gör för svenska straighta par.

Fru talman! Nästa gång vi debatterar detta betänkande vore det bästa för Sverige att vi har en liberal borgerlig regering. Det svenska folket förtjänar bättre – framför allt en bättre integrations- och migrationspolitik. Det svenska folket förtjänar en regering som har en plan och idé för vad man vill med Sverige och svensk integrationspolitik. Liberalerna kan ge det svenska folket det.

(Applåder)

Anf. 101 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det är nästan ett år sedan riksdagen beslutade om den migrationslag som Sverige nu har. Efter en fem timmar lång debatt antogs med en rösts marginal de förändringar som nu gjorts. Hade Moderaterna, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna fått igenom det som de var ense om då hade lagen sett annorlunda ut.

Miljöpartiet hade velat se lagen med en annorlunda utformning om vi hade fått bestämma själva. Vi har tillfälliga uppehållstillstånd nu. Det är i grunden ingen bra ordning. Det skapar osäkerhet och gör att etableringen och integrationen försämras. Inte minst är detta dåligt för barn.

Tillfälliga uppehållstillstånd ger dock skydd. Miljöpartiet accepterade detta, för vi fick i lagstiftningen igenom annat som var väldigt viktigt för oss. Att möjligheten till familjeåterförening förbättrades var viktigt. Vi fick också till en humanitär skyddsgrund som är bättre än den tidigare. Den möjliggör att fler barn som har Sverige som sitt hem och har en stark anknytning nu kan få stanna på grund av humanitära omständigheter.

Fru talman! Migrationsdebatten och migrationspolitiken har de senaste månaderna sett annorlunda ut än vi är vana vid annars. Sedan Rysslands folkrättsvidriga anfallskrig mot Ukraina inleddes har över 4 miljoner ukrainare flytt till Europeiska unionen. EU har tidigare inte haft migrationspolitiken som sin bästa gren, tvärtom, men har i det här läget faktiskt samlat sig bättre än vad man kunde ha befarat.

Massflyktsdirektivet aktiverades. Det kom till efter kriget på Balkan på 90-talet men har mer eller mindre legat i en byrålåda sedan 2001. Alla som kommit från Ukraina har därmed fått möjlighet att registrera sig och få tillfälligt uppehållstillstånd som gäller fram till mars nästa år, med möjlighet till förlängning om omständigheterna är desamma som nu. Det går inte att säga annat än att EU i den här situationen har visat sig från sin bättre sida. Det gäller även Sverige, med alla människor och organisationer som har ställt upp och gjort helt fantastiska insatser.

Det skulle ändå finnas mer att önska vad gäller insatser från statens sida. Tyvärr är det sannolikt att kriget inte kommer att ta slut i dag eller under den allra närmaste tiden. Den statsterrorism som Ryssland håller på med kommer förmodligen att fortsätta. Om det blir så kan många behöva stanna i Sverige och andra länder under en längre tid. Då behöver man få möjlighet att lära sig svenska och få olika typer av stöd för att komma in i samhället. Det har man inte alls nu i tillräcklig omfattning. Miljöpartiet har lagt fram sådana förslag, men hittills har de inte fått stöd.

Europa är inte längre vad det var före den 24 februari. Krig är dessvärre inget nytt i världen eller i vår tid, men det var länge sedan det var så här nära oss. Krig finns dock som sagt också på andra håll, och även de krigen har påverkan på oss i Sverige.

Fru talman! I Afghanistan tog den brutala och vidriga talibanregimen tillbaka kontrollen och makten i somras när USA och andra länder upphörde med sin militära närvaro. Efter 20 år av försök att få till en annan utveckling kostade det för mycket. Talibanerna vann snabbt terräng och tog över. Situationen för hazarer och andra grupper är i dag livsfarlig. Attentat pågår så gott som dagligen.

Fru talman! Det är numera inte många gånger som Miljöpartiet och Moderaterna är ense i frågor kring migration. Det var annorlunda förr, men numera är det sällan. Jag vill dock ha sagt att vi i somras agerade samfällt när det handlade om de tolkar som hade bistått Sverige och verkligen skulle ha haft risk för sina liv om de varit kvar. Dåvarande migrationsminister Morgan Johansson uttalade att det skulle handla om 10 000 personer och att det inte var möjligt att göra. Men det var möjligt. Migrationsverket gjorde ett hästjobb med att få tolkarna i säkerhet. Jag är väldigt glad över att det blev så och att vi som jobbade för det då lyckades.

I frågan om gymnasielagen och framför allt dem som tidigare kom från Afghanistan har Miljöpartiet och Moderaterna inte haft samma åsikt. Häromdagen var det fyra år sedan lagen kom till stånd. Den var inte perfekt. Jag tror inte att någon tycker det och har inte träffat någon som sagt det. Men jag är oerhört stolt över att den ändå blev verklighet. Den har gjort att flera tusen personer som annars hade utvisats har fått möjlighet att stanna i Sverige och bygga sina liv i stället för att dagligen riskera sina liv. Det var illa att de förslag om lättnader som lades på riksdagens bord föll när Centerpartiet ändrade sig, men likväl var det här väldigt viktigt att få till.

Fru talman! Till de allra mest utsatta hör de som kommer till Sverige genom kvotflyktingsystemet. Det är de som Migrationsverket väljer ut tillsammans med FN. Sverige har en kvot på 5 000 personer per år. Det är ett åtagande som vi ska vara väldigt stolta över. Fler länder borde höja sina kvoter. Det är ett sätt för flyktingar att få skydd utan att ta farliga vägar och betala människosmugglare. Att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna förra veckan ville pausa detta, som de uttryckte det, är oerhört illa. Det här är de mest utsatta, och Sverige har möjlighet att ge dem skydd.

Fru talman! Klimatet förändras som ett resultat av de utsläpp som skett och sker. Oljeanvändningen har också andra konsekvenser. Säkerhetspolitiken berörs. Det har vi sett inte minst de senaste månaderna. Oljeimporten och gasimporten från Ryssland göder Putins krigföring. Men det finns också andra brutala regimer som tjänar på att oljeanvändningen fortgår.

Den har också i förlängningen påverkan på migrationen. När klimatet ändras kommer det att bli fler som inte kan odla och leva där de gör det i dag. I dag finns det inga internationella konventioner som reglerar det här. Man kan inte söka asyl eller få annat skydd. I framtiden kommer det att behövas internationella konventioner som reglerar detta.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 7.

Anf. 102 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag ska inte förlänga den här debatten speciellt mycket, men i och med att riksdagsledamoten tog upp detta med kvotflyktingar vill jag ge min bild av hur vi agerade i socialförsäkringsutskottet.

Sverigedemokraterna lade fram ett förslag till utskottsinitiativ. Vi kristdemokrater röstade för att bereda det här utskottsinitiativet. Jag tror att Rasmus Ling var närvarande vid det mötet. Då hörde han också min röstförklaring. Hade man berett det här ärendet hade vi kommit fram med en rad åsikter. Bakgrunden till att vi anser att det finns anledning att kika på ett sådant här utskottsinitiativ är att vi ser hur flyktingsituationen ser ut. Det gäller inte minst Ukraina. Vi menar att flyktingarna från Ukraina är de mest skyddsbehövande och att vi måste ge plats för dem. Vi är därför öppna för att se över om det behövs en tillfällig broms av kvotflyktingar.

Samtidigt är Kristdemokraterna väldigt noggranna med att de 500 akutplatserna för de allra mest behövande, inom ramen för de 5 000, inte ska röras.

Om det hade blivit en sådan här tillfällig lösning skulle vi ha föreslagit att denna frysning omprövades varje månad. Ett sådant initiativ skulle ha behövt tillföras för att vi skulle kunna stötta det. Dessutom är det vår bestämda åsikt att så snart situationen tillåter ska Sverige återgå till kvotflyktingssystemet som det såg ut före den fullständigt vidriga invasionen av Ukraina som Ryssland gjort sig skyldig till och som gör att vi har den största flyktingkatastrofen på europeisk mark sedan andra världskriget.

Anf. 103 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Det var bra med ett förtydligande. Jag var med på utskottet och försökte höra allt som Hans Eklind sa vid det tillfället. Det som vi faktiskt tog ställning till var mycket riktigt om ärendet skulle beredas eller inte. Men utskottsinitiativet handlade ju om att dra ned det till noll. Om nu Kristdemokraterna hade andra uppfattningar hade det logiska från min horisont varit att säga nej till att bereda ärendet.

Jag är ändå glad att höra att akutplatserna är väsentliga för Kristdemokraterna. De användes till exempel i somras för att ta hit tolkarna från Afghanistan, och jag vet att även Hans Eklind arbetade för detta då, vilket var bra.

Fru talman! Det är bra med förtydligandet, men jag tycker ändå att Kristdemokraterna borde ha sagt nej till utskottsinitiativet i sin helhet.

Anf. 104 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Vi står fast vid att vi aviserade att det hade funnits en poäng med att bereda detta.

För den som lyssnar på debatten vill jag poängtera en sak. Vi kristdemokrater vill att säkra och lagliga vägar ska vara den huvudsakliga metoden för hur människor kommer till Sverige. Med humanitära mottagande-

program skulle exempelvis de kristna i Mellanöstern som förföljs på ett dramatiskt och illavarslande sätt kunna få ett tillfälligt skydd i Sverige tills situationen lugnar sig.

Om Sverige ska klara av detta på lång sikt måste vi få en möjlighet att förbereda för dem vi ska ta emot. De som kommer irreguljärt och illegalt via ett antal säkra länder kan vi inte planera för eftersom vi inte vet hur söktrycket kommer att se ut.

Det är också av detta skäl som vi kristdemokrater har lagt fram en rad förslag för hur vi ska kunna få ned söktrycket till Sverige så att vi kan hantera de grava integrationsproblem vi har och som manifesterades på ett otroligt otrevligt sätt under påskhelgen.

Jag och Kristdemokraterna är i grunden för säkra och lagliga vägar, och då är kvotflyktingar en sådan, där UNHCR tar ut de personer som är i allra störst behov av hjälp. Detta tycker vi är bra, och vi skulle gärna se att det är den huvudsakliga metoden för hur människor kommer till Sverige.

Här vet jag att Miljöpartiet och Kristdemokraterna inte är ense, men när det gäller säkra och lagliga vägar är vi båda för det.

Anf. 105 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Även Miljöpartiet är givetvis oerhört positiva till säkra och legala vägar. Det är något som vi har jobbat för på olika sätt under lång tid.

Jag vet inte om Kristdemokraterna skulle uttrycka det som att de vill avskaffa asylrätten, men Sverigedemokraternas och Moderaternas uttalanden har den innebörden. Jag är dock genuint osäker på hur Kristdemokraterna skulle formulera det.

Förslagen om säkra och lagliga vägar men utan rätt att få sin asylansökan prövad i Sverige, som Moderaterna pratar om, vore en otroligt farlig utveckling. Asylrätten har funnits under lång tid, och trots sina nackdelar är detta system etablerat och internationellt reglerat. Därför måste vi stå fast vid det.

Med bara säkra och lagliga vägar och utan möjlighet att få en asylansökan prövad på plats skulle det vara mycket enklare för länder att helt stänga sina gränser och därmed omöjliggöra för den som är i akut behov av skydd att alls kunna få det.

Fru talman! Asylrätten är helt central att stå upp för.

Anf. 106 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Det anförande som Sverigedemokraternas ledamot höll i talarstolen var på många sätt rätt förfärligt. Det beskrev migrationen och migrationsströmmarna som att man med hjälp av annonskampanjer från Sverige letar efter lycksökare som ska ta sig hit för att leva på våra bidragssystem.

Före oss hade utrikesutskottet en debatt om mänskliga rättigheter i länder och regioner. Jag tror att man kan gå in på Migrationsverkets hemsida och se vilka det är som söker asyl i Sverige. När man ser de största grupperna som söker asyl ser man också rätt lätt hur tillståndet i världen är. Det är ofta människor från regioner som är drabbade av krig och begränsningar av de mänskliga rättigheterna. Folk flyr alltså från kaos, krig, elände och förföljelse.

Att måla upp detta som en svensk annonskampanj för att ta hit lyckökare är oförskämt, framför allt mot alla de människor som lever i fullständig misär och ser som sin sista utväg att fly från det land där de är födda och upp vuxna.

Jag tror att det är bra att nyansera debatten, för när vi ser denna bild erkänner vi också människors rätt att fly från ett liv som inte fungerar för dem och deras familj.

Fru talman! Det är en helt annan sak om dessa människor sedan får asyl och betraktas som flyktingar eller alternativt skyddsbehövande eller om de kan söka uppehållstillstånd på grund av arbetskraftsinvandring. Det finns många vägar för migration. Man ska dock inte förlöjliga eller förminska människors rätt att fly och skäl till flykt, vilket jag tycker att Sverigedemokraternas representant gjorde på ett väldigt trist sätt i inledningen av denna debatt.

Sedan Socialdemokraterna kom i regeringsställning efter valet 2014 har vi arbetat intensivt med att få en mer hållbar migrationspolitik för Sverige. Detta arbete har omfattat hela bredden av migration.

Den situation som Sverige ställdes inför 2015 med kraftigt ökade flyktingströmmar gjorde att behovet av ett gemensamt ansvarstagande på EU-nivå var en förutsättning för att hantera situationen.

Samtidigt och tidigare än det såg vi också hur den lagstiftning för arbetskraftsinvandring som den dåvarande borgerliga regeringen röstade igenom hade lett till ett utnyttjande på arbetsmarknaden och hur personer togs hit utan giltigt skäl som flykting eller skyddsbehövande och trots att vi hade folk i Sverige som skulle kunna ta dessa jobb. Vi såg en väldigt liberal lagstiftning för arbetskraftsinvandring, en av de liberalaste i världen, och den behövde vi rätta till för att få ordning och reda i migrationspolitiken.

Det har under åren sedan dess skett många förändringar och många utredningar på olika områden inom migrationspolitiken. Vi har också fattat en hel del beslut. Jag säger äntligen i fråga om att vi har fattat beslut som innebär en början till mer ordning och reda när det gäller arbetskraftsinvandringen och asylpolitiken, det vill säga migrationspolitiken.

Vi har fattat beslut om att begränsa EBO, det vill säga var en asylsökande kan bosätta sig. Kan man bosätta sig i områden som redan är hårt belastade och utsatta, eller ska man bo på Migrationsverkets anläggningar eller i andra områden med inte lika hård belastning? Där har vi gjort förändringar, och vi är beredda att gå vidare med nya förändringar.

I förra veckan fanns ett betänkande om arbetskraftsinvandring där vi ställde högre krav på bland annat försörjning av familj, bland annat genom att kräva anställningskontrakt. Det är inte hela vägen mot en perfekt lagstiftning i fråga om arbetskraftsinvandring, men det är de första viktiga stegen.

Som har nämnts tidigare kom förra sommaren en ny migrationslagstiftning på plats. Under den här mandatperioden där vi har suttit i regeringsställning har antalet kvotflyktingar ökat till 5 000 per år. Det är en del av de förändringar som har gjorts inom migrationspolitiken under den tid som Socialdemokraterna har suttit i regeringen.

Vad har då detta lett till? Vi hörde i ett tidigare inlägg – Sverigedemokraterna – om de faktorer som har lett till ett minskat antal asylsökande till Sverige. Man förklarade med andra parametrar, till exempel att gränser har stängts och att det har varit svårare att ta sig in till Europa.

Faktum är, fru talman, att när vi jämför vår andel av de migranter som kom till Europa 2015 och den andel som finns i dag ligger vi betydligt närmare den andel som också motsvarar vår befolkningsstorlek. Det sker en jämnare fördelning av asylsökande över de europeiska länderna, vilket var målet med de förändringar som gjordes i lagstiftningen.

Sverige ska fortsätta att ta sin andel av de asylsökande. I dag tar vi vår andel, men vi tar inte bara vår andel, utan vi tar lite mer. Det är inget stort problem. Det större problemet är att det är många andra länder som inte tar sin andel.

Antalet kvotflyktingar har ökat till 5 000, och det fanns en diskussion i tidigare inlägg om kvotflyktingarna och akutplatserna. Vi kan konstatera att platserna för kvotflyktingar kunde användas när talibanerna återigen tog över makten i Afghanistan – när detta fruktansvärda som vi alla hade hoppats få slippa se inträffade igen. Då kunde vi använda akutplatserna. Men om vi vid den tidpunkten i vårt mottagande begränsat till ett fåtal akutplatser hade vi inte klarat hela uppdraget. Vi var också tvungna att öka gränsen för hur många av de 5 000 som fick användas som akutplatser för att kunna ta emot flyktingar. Nu fanns en debatt som hävdade att det handlade om att ta ut 20 tolkar från Afghanistan. Så såg verkligheten inte ut. Det var betydligt fler människor som Sverige hjälpte ut ur Afghanistan. Det var inte bara tolkar, utan det var de som hade jobbat för Sverige på olika sätt och människor som hade varit eller var aktiva i humanitära organisationer. Den högre siffran i kvotflyktingmottagandet var också en förutsättning för att vi då skulle kunna göra insatsen.

Många gånger blir Sverige hyllat av UNHCR därför att vi går före och har en hög andel kvotflyktingar, och det är förmodligen det bästa sättet att organisera ett flyktingmottagande. Människor flyr till närområden. UNHCR och FN finns på plats, behandlar deras ansökningar, ger dem skydd och mat. Men det förutsätter att vi sedan kan erbjuda dem en framtid i ett annat land i världen.

Om vi kraftigt ska begränsa antalet kvotflyktingar kommer inte en enda flykting att stanna i ett flyktingläger i närområdena, om de vet att de i det lägret kan få sitta år efter år under usla förhållanden. Om det ska bli trovärdighet i politiken med den nivån av flyktingar till närområdena måste världens länder bli bättre på att ta hand om kvotflyktingar och visa att de kan ta sig vidare från flyktinglägren.

Nu råder en politik som mer liknar den i övriga EU. Tidsbegränsade uppehållstillstånd är huvudregel, och man kan senare få permanent uppehållstillstånd. Men då ställs krav på försörjning och på att integreras i samhället, lära sig språket eller ta del av samhällsintroduktion.

Men det går inte att ha en politik som bara ställer krav, även om det är viktigt att ställa krav. Det måste också ges förutsättningar. Det handlar om att ha en fungerande utbildnings- och bostadspolitik och en aktiv arbetsmarknadspolitik.

När vissa partier får en chans att få igenom en budget börjar de att skära ned på sådant som extratjänster eller resurser till dem som står längst från arbetsmarknaden. Det gynnar inte dessa människors möjligheter att ta sig vidare och få permanent uppehållstillstånd genom egen försörjning.

Man kan inte debattera migrationspolitik utan att också kommentera den situation som finns i dag med Rysslands fruktansvärda invasion av Ukraina. Nu är det främst kvinnor och barn som flyr krigets fasor för att hitta en fristad. Sverige har hittills tagit emot drygt 34 000 personer. Hur detta kommer att utveckla sig är svårt att sja om. Det beror helt och hållet på hur situationen kommer att utvecklas i Ukraina. Det är nu färre personer i flyktingströmmarna, och vi ser också en del av återvändande vid gränspassager tillbaka till Ukraina. Men det är klart att allt detta kan förändras på ett ögonblick beroende på vad som händer i Ukraina.

Det är bra att hela svenska samhället ställer upp i mottagandet. Jag är glad över att det i kammaren har funnits en enighet från dag ett och en stor uppslutning runt att hjälpa personer som flyr från Ukraina. Kommuner, regioner och civilsamhälle, studieförbund, kyrkor, idrottsföreningar – alla hjälper till. Det är naturligtvis oerhört bra.

Man brukar attackera och polemisera, men nu vill jag framföra en vädjan till Moderaterna. Det är viktigt att ett stort parti som Moderaterna tänker till. Det blir farligt om grupper ställs mot varandra i samhället. Det blir farligt om man säger att människor på flykt från Ukraina kan hjälpas enbart genom att vi slutar hjälpa andra. Det ökar motsättningarna. Vi måste kunna göra både och.

Jag utesluter naturligtvis inte att det kan komma situationer där belastningen blir så stor att man behöver vidta drastiska åtgärder, men där är vi inte i dag. Framför allt kommunala företrädare för Moderaterna villkorar nu på regional och lokal nivå sitt mottagande av ukrainska flyktingar med att stoppa mottagandet av kvotflyktingar.

Jag skulle vilja vädja till er: Tänk på den retoriken! Fundera över den retoriken! Sätt inte människor mot människor, framför allt inte när vi pratar om de mest utsatta, de som tvingas fly från sitt hemland, sin framtid och sin familj! Vi har möjlighet att göra både och.

(Applåder)

Anf. 107 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Tack, Rikard Larsson, för ditt anförande!

Dagersättningen behöver höjas. Den har inte höjts på nästan 30 år, och redan då var den för låg. Förutom att den låga dagsättningen fattiggör asylsökande något så grovt riskerar den att leda till att asylsökande utnyttjas på arbetsmarknaden, exploateras sexuellt eller utnyttjas på andra sätt. Det leder till social exkludering och psykisk ohälsa.

På boende där mat ingår är dagsättningen 24 kronor om dagen för en vuxen. Där maten inte ingår är ersättningen 71 kronor. Det får man inte ens mat för dagen för.

Förutom det nödvändigaste som mat har asylsökande inte råd med en bussbiljett när man kallas till Migrationsverket. Man har inte råd att ta sig till sina kurser i svenska. Man har inte råd med hygienartiklar, inte ens en tandborste eller blöjor till sina barn. Man har inte råd med något ens i närheten av vinterkläder.

Varför höjer inte Socialdemokraterna dagersättningen? Ni kan ju sitta här år efter år och höja era riksdagslöner med motiveringen att priserna i samhället i övrigt höjs. Men asylsökande som ligger långt under fattighetsnivån ska inte få en spänn. Varför?

Anf. 108 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Jo, asylsökande ska naturligtvis få både möjlighet att bo i Sverige under den tid de söker asyl och dagersättning.

Jag kan hålla med ledamoten om att dagersättningen är väldigt låg. Men prioriteringen ligger på att vi måste ha en snabb behandling av asylansökningar med korta handläggningstider för att man ska komma ut i stödsystem som vi bygger upp för att man ska kunna etablera sig.

Tanken är inte att man år efter år ska bo i Sverige och gå på dagersättning som asylsökande. Vi ska ha en migrationspolitik som innebär att om man får ett ja ska man få stanna i Sverige, läsa sfi och få möjligheter och resurser genom etableringsbidragen och Arbetsförmedlingen, men om man får ett nej ska man lämna Sverige. Tanken är inte att man år efter år ska försörja sig på dagersättningen.

Med det sagt kan jag hålla med ledamoten om att det kan finnas anledning att se över att dagersättningen är så väldigt låg och har legat still under så många år.

Anf. 109 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Den har legat still i 30 år, och priserna har höjts.

Som verkligheten ser ut är det väldigt långa handläggningstider på Migrationsverket, och det har det varit i flera år. Människor behöver ju ha råd med det jag tog upp. Vi måste ha ett värdigt mottagande i Sverige. Det verkar ändå som om Socialdemokraterna håller det här lite öppet. Varför går ni inte fram med ett förslag om att höja ersättningen?

Vi har också jämfört med andra länder och sett att Sverige ligger lågt. Vi ligger väldigt lågt, lägre än jämförbara länder. Socialdemokraterna borde såklart gå fram med att höja dagersättningen så att människor som söker asyl här faktiskt får ett värdigt liv under den tiden.

Man har dragit ned på Migrationsverket under många år. Handläggningstiderna är väldigt långa. Människor behöver dagersättning som är på en rimlig nivå så att de får en rimlig standard och kan köpa blöjor till sina barn och hygienartiklar. I dag har man inte ens en tandborste. Det är på den nivån. Pengarna är inte värda någonting. Det är inflation och prishöjningar, och dagersättningen har inte höjts på 30 år. Vi har inte haft så här höga priser någonsin i Sverige.

Det här förslaget borde ha lagts fram för väldigt länge sedan, för 30 år sedan. Även då var det för låga nivåer. Gå fram med ett sådant här förslag! Se till att vi får ett värdigt mottagande, tack!

Anf. 110 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Tony Haddou har missat förändringen av migrationspolitiken därför att Tony Haddou inte vill ha förändringen av migrationspolitiken.

Vänstern säger att Migrationsverket har fått minskade resurser år efter år. Det är sant. Det beror på att vi hade en situation som vi inte klarade av att hantera och som vi inte ville ha i Sverige, nämligen situationen att när det kom stora flyktingströmmar till Europa var det Sverige som tog det absolut största ansvaret. Det innebar en kraftig påfrestning på hela migrationsystemet. Vi hade inte en organisation som stod beredd, utan vi fick snabbt bygga upp en organisation. Jag tror att vi ökade antalet platser från 18 000 till 100 000, och vi fick öka Migrationsverkets anställda med ett antal tusen. Det är klart att den påfrestningen på samhället leder till väldigt långa handläggningstider.

Därför har vi förändrat migrationspolitiken med utgångspunkten att vi ska ta vår andel men att vi inte kan ta större andelar när Europa inte tar sitt ansvar. Det är på det sättet vi ska korta handläggningstiderna.

Jag måste också säga att Vänsterpartiet står för en politik som tyvärr innebär att även de som får ett nej ska få vara kvar i Sverige. Det är klart att man får leva väldigt länge på dagersättningen när man inte kommer in i samhället.

Vi har en annan politik. Vi tycker att om man får ett ja och får stanna kvar ska man få etablering och stöd från samhället, men om man får ett nej ska man lämna landet. Då är behovet av dagersättning förhoppningsvis inte lika långvarigt.

Anf. 111 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Min fråga går till ledamoten Rikard Larsson med hänvisning till mitt anförande.

Nu pratar vissa i kammaren, fru talman. Jag blev lite störd.

I sitt årsbokslut rapporterar Säpo att det finns över 250 individer som utgör ett säkerhetshot mot Sverige. Det är 250 individer som befinner sig i Sverige och utgör ett aktivt hot mot rikets säkerhet.

Ett sätt för Sverige att hantera dessa säkerhetsrisker är att vi förhandlar fram diplomatiska garantier med de länder de är medborgare i som inte bryter mot de konventionsåtaganden som vi har skrivit under för att på så sätt kunna utvisa de personer som i dag befinner sig i Sverige.

Min fråga till ledamoten Larsson är varför Socialdemokraterna motsätter sig oppositionens krav att regeringen i större utsträckning ska söka diplomatiska garantier. Vad är svaret från ledamoten Larsson till alla svenska medborgare som känner en oro för att de här extremisterna som utgör ett säkerhetshot går fria på våra gator just nu?

Anf. 112 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Först och främst ska man se att Säkerhetspolisen har ett utmärkt samarbete med Migrationsverket. I väldigt många ärenden görs det också säkerhetsprövningar av Säkerhetspolisen, vilket är väldigt bra.

Det andra man ska se i den här frågan är att det inte alls är på det sättet att vi motsätter oss det här, så som Arin Karapet beskriver det. Utrikesministern har fått frågor om det här med diplomatiska garantier och har sagt att regeringen tittar på det. Utmaningen är just den som ledamoten är inne på – att kunna förena diplomatiska garantier med konventionsåtaganden.

Det finns en väldigt viktig princip i flyktingpolitiken som heter – min franska är inte vad den borde vara – non-refoulement. Den innebär att man inte får utvisa en person till ett land där denne kan utsättas för tortyr eller

förföljelse. Man kan inte heller utvisa till ett land där personen riskerar att utvisas till ytterligare ett land där det råder risk att utsättas för tortyr eller förföljelse.

Det är klart att de principer som finns inom migrationspolitiken är väldigt viktiga att ha med och att ha respekt för. Därför är det problematiskt att bara rakt av göra det som Arin Karapet beskriver i en reservation. Det är betydligt enklare att skriva reservationer än att göra verklighet av politiken.

Vad vi däremot också arbetar med är att vi ska få återvändandeavtal med fler länder så att de tar emot sina medborgare som blir utvisade från Sverige.

Anf. 113 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Det stämmer att detta inte är någon lätt fråga att hantera. Men uppenbarligen är ledamoten Larsson överens med oppositionen om att vi bör ha diplomatiska garantier. Därför ser jag ingen motsättning i att Socialdemokraterna ställer sig bakom detta.

Vi kommer inte att få diplomatiska garantier från vartenda land. Men vi måste göra vårt yttersta. Det är bara att titta på vårt grannland Danmark. Allt som verkar omöjligt i Sverige lyckas danskarna på andra sidan bron med.

Vi kan ta fallet med de sex imamerna. Där handlar det om att myndigheterna – Säpo och Migrationsverket – har gjort sitt och fullföljt sina åtaganden. Men sedan är det upp till Sveriges regering att fullfölja sitt åtagande och sätta press på dessa länder, bland annat för att få diplomatiska garantier som är rättssäkra och inte bryter mot något konventionsåtagande genom att det till exempel finns risk för tortyr eller dödsstraff.

Men frågan måste hanteras. Ju längre tid som går, desto större blir säkerhetshotet mot Sverige. Förtroendet och toleransen bland svenska medborgare för ett flyktingmottagande minskar. Allt detta tummas det på. Allt detta gör att toleransen för dem som inte har ett svenskt utseende minskar dag för dag. Det är alltifrån kravaller och gängkriminalitet till flathet gällande återvändande och daltande.

Det handlar också om signalen från politiken om att man tar ansvar och gör sitt yttersta. Så min fråga är återigen: Vilka åtgärder kommer Socialdemokraterna att vidta för att Sverige ska få fler avtal med mottagarländer, länder som vi inte har avtal med i dag, om diplomatiska garantier så att vi kan utvisa fler personer som är utvisningsdömda?

Anf. 114 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Som jag sa i mitt tidigare svar kan detta vara ett av flera verktyg, men det är ett problematiskt verktyg.

I debatten om migrationspolitiken är det som nu kommer från Arin Karapet alltid så tydligt: den koppling som under långa tider gjorts av Sverigedemokraterna och nu alltmer görs av Moderaterna. Jag tror att ledamoten också bör tänka på vad det gör för utanförskapsområden, våldsamhet och kriminalitet när man konsekvent, alltid, kopplar ihop migration med kriminalitet. När de människor som växer upp i områden där de redan från början har rätt små chanser att skapa sig ett gott liv från dag ett får höra ledande politiker i Sveriges riksdag stå och prata om migranter och flyktingar som detsamma som kriminella blir det till slut lite som man säger.

Till slut tänker de: Det är nog så samhället tror att jag ska vara, och då kan jag väl bli det.

Jag tror att vi i stället ska inse alla problem vi har med integrationen. Vi ska ta tag i alla problem som finns. Vi ska stötta människor med att komma in i vårt samhälle. Men vi måste också prata om alla de flyktingar som har kommit till Sverige och som nu under pandemi och under alla tider bidrar till att skapa det samhälle som vi har och som vi är väldigt stolta över.

(Applåder)

Anf. 115 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Först och främst – Ludvig Aspling från Sverigedemokraterna är en debattglad herre. Några som sitter och tittar på den här debatten kanske undrar varför Ludvig inte har begärt replik när Rikard Larsson använder delar av sin talartid till att recensera och beskriva Sverigedemokraternas politik. Det ska Rikard Larsson naturligtvis ha rätt att göra. Jag vill bara upplysa om att Ludvig Aspling inte är närvarande i salen; därför har han inte begärt replik.

Jag tänkte egentligen begära replik på Rikard Larsson av två skäl. Det ena handlar om att jag, när han recenserade Sverigedemokraternas politik, kom att tänka på en sak som jag skulle vilja stämma av med riksdagsledamoten.

I Finland avsätter man varje år pengar för att komma ut med korrekt information på så kallade hotspots, alltså platser där människor samlas för att sedan försöka ta sig in i exempelvis EU. På sådana hotspots sprids det väldigt mycket information, inte minst av människosmugglare. Den finska regeringen har alltså varje år avsatt medel, inte för att svartmåla det egna landet på något sätt utan för att få fram adekvat och korrekt information.

Vi vet att Sverige brottas med detta problem: att det finns en förväntan hos den som kommer fram till Sverige om att möta något annat än det han eller hon de facto möter. Jag skulle vilja fråga riksdagsledamoten om detta skulle kunna vara något som även riksdagsledamoten skulle kunna se en finess med. Vi kristdemokrater gör det.

Den andra frågan är mer bara en reflektion. När det gäller kvotflyktingar blir man lätt svart och vit i debatter. Jag säger inte att Rikard Larsson har varit det. Jag vill bara informera om att ministern, alltså Anders Ygeman, själv så sent som för en månad sedan har sagt att frysning gällande kvotflyktingar inte kan uteslutas.

Anf. 116 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Det är lite intressant att det är Kristdemokraterna som går upp och för Sverigedemokraternas talan. Vi kan bara konstatera att samarbetet har gått betydligt längre och betydligt snabbare än man kanske hade trott.

Jag ska ärligt säga – även om jag inte ska recensera en enskild ledamot – att jag nog tycker att man, om det är en debatt om migrationspolitik och man är det tredje största partiet i det här landet och säger att migrationen är den viktigaste frågan, borde kunna vara med på debatten. Därför kommer jag att fortsätta att ta mig friheten att kommentera Sverigedemokraternas migrationspolitik från talarstolen, oavsett om de efter att ha hållit sitt anförande sedan valt att lämna debatten eller att vara kvar.

När det gäller den första frågan om korrekt information på hotspots kan jag fortsätta på spåret med Sverigedemokraterna och säga att jag definitivt inte önskar en ordning där svenska politiker åker ned till utsatta områden och lämnar broschyrer till dem som har ett väldigt svårt liv framför sig. Den typen av kampanjer betackar jag mig väldigt mycket för.

Den mer genomtänkta, seriösa delen av svaret skulle vara att vi, när Hans Eklind och jag satt i Migrationskommittén, tittade rätt så mycket på detta med push- och pull-faktorer – vad som gör att man flyr till ett land. Det är lite av en nidbild att det förekommer någon form av landshopping bland flyktingar. De allra flesta flyktingar flyr till den plats där de kan känna trygghet och där de kan ha en framtid. Det innebär också att man kan röra sig genom flera länder för att komma till den plats där man kan hitta sin försörjning och känna trygghet.

Anf. 117 HANS EKLIND (KD) replik:

Fru talman! Jag förbehåller mig i likhet med Rikard Larsson rätten att beskriva inte minst min egen politik – jag brukar i och för sig satsa mer på det än på att hålla på och beskriva andras politik. Jag tror att Kristdemokraternas politik vinner i långa loppet, inte minst om vi själva får prata om den.

Jag får notera att Rikard Larsson nog inte är så insatt i hur finnarna jobbar med detta med korrekt information. Finnarna har aldrig varit nere och delat ut flygblad. De använder sig naturligtvis av den digitala tekniken och ser till så att det kommer fram den vägen. Jag förstår inte riktigt varför det här med flygblad kom upp som en variant.

När det gäller varför en människa väljer ett land framför ett annat finns det rätt omfattande forskning. Den är hyfsat överens även om den är spretig – det ska man vara ärlig och säga.

Det finns tre tydliga skäl till att man väljer ett land framför ett annat, och de kan enkelt sammanfattas på följande vis.

Det första handlar om diasporan. Om det finns människor från det egna landet ökar det sannolikheten att man ska välja det landet.

Det andra skälet handlar om möjligheten att få uppehållstillstånd. Det såg vi när Migrationsverket år 2013 införde permanenta uppehållstillstånd för syrier som kom till Sverige. Då ökade trafiken till Sverige men inte till något annat land, för där hade man inte infört denna regel.

Det tredje skälet handlar om välfärdssystemens utformning, alltså möjligheten att ta del av välfärden. En dansk studie från 2019, tror jag, som heter *The Welfare Magnet* konstaterar just detta. Välfärden är en magnet som lockar människor att välja ett land framför ett annat.

Men det är helt sant att det inte går att säga absolut hur det kommer att bli, för det är spretigt. Läser man forskningsrapporterna kan man dock se att det är dessa tre skäl som lyfts fram av forskarna själva.

Anf. 118 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Nu får vi en underbar debatt där vi får prata om olika forskningsrapporter. I forskningsrapporter där man har frågat migranter om skälen är det ofta diffusa bilder eller diffusa skäl till att man vill till ett visst land. När man flyr har man inte riktigt bestämt sig för vilket land man vill till. Det finns hyfsat mycket forskning på detta, men precis som ledamoten säger spretar det också en del.

Ledamoten har helt rätt när det gäller det första skälet, diasporan. Det tycker jag är korrekt.

När det gäller välfärdssystemens utformning är det nog lite för enkelt att säga att det handlar om uppbyggnaden av bidragssystemen. Den forskning som jag har tittat på visar att det snarare handlar om samhället som helhet. Demokrati, jämställdhet och hyfsad jämlikhet är utmärkande för attraktiva samhällen som man också vill bosätta sig i. Jag har inga problem med att Sverige uppfattas som väldigt demokratiskt, jämställt och jämlikt. Jag vill fortsätta att ha det på det sättet.

Jag vill fortsätta att ha det välfärdssamhälle vi har och är stolt över att människor kan välja att komma till Sverige. Men det jag vänder mig mot är resonemanget att flyktingströmmarna i princip följer någon form av välfärds- och bidragsshopping. Det ger forskningen inget stöd för.

Sedan vill jag ta upp det som sas i den förra repliken om kvotflyktingar och Anders Ygeman. Det var väl mer en reflektion. Det är riktigt att migrationsministern har sagt precis så, vilket jag också sa i mitt anförande. Man kan komma till en punkt där man kan behöva göra förändringar av migrationspolitiken på grund av att belastningen blir så stor.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

§ 16 Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU16

Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar (prop. 2021/22:122) föredrogs.

Anf. 119 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! I dag diskuterar vi *Ändringar av andelstal i gemensamhetsanläggningar*, en proposition från regeringen som vi har väntat mycket på. Den är efterlängtd. Den innehåller ändringar som Sverigedemokraterna har stött under en längre tid.

Samfällighetsföreningar består av flera fastigheter som tillsammans kan handha en gemensamhetsanläggning. Det kan handla om gårdsutrymmen, lekplatser och avlopp, men i de flesta fall handlar det om att förvalta enskilda vägar.

Systemet med gemensamhetsanläggningar genom samfällighetsföreningar ger en väldigt bra ekonomisk vinst för hela samhället: staten, de enskilda, samfällighetsföreningarna och det lokala samhället. Det är ju viktigt att vi också fortsätter att möjliggöra för den här typen av samfällighetsföreningar att verka med tanke på de positiva effekter som vi ser av dessa.

Vi vet också att det finns väldigt många samfällighetsföreningar i Sverige, 45 000, varav 31 000 handhar enskilda vägar. Där är det viktigt att vi fortsätter att jobba för att ta bort de byråkratiska delar som sätter käppar i hjulen för de kollektiva lösningarna, samfälligheterna och föreningarna som Sverige är känt för. Därför är det här förslaget också väldigt bra. Man gör en ändring i anläggningslagen och inför en möjlighet för samfällighets-

Prot. 2021/22:103

27 april

-----

*Migration, asylpolitik
och anhöriginvandring*

*Ändring av andelstal i
gemensamhetsanläggningar*

föreningarna att själva besluta om ändring av andelstalen i samfällighetsföreningen.

Däremot stöder Sverigedemokraterna den följdmotion som bland andra Kristdemokraterna har väckt om att man ska ha digitala möjligheter att införa ändringarna. Det ska finnas en digital tjänst gentemot lantmäterimyndigheten när det gäller godkännandeprövningen av ändringarna av andelstalen.

Vi vet också att Riksrevisionens granskningsrapport *Fastighetsbildningen i Sverige – handläggningstider, avgifter och reformbehov* har visat på en lång rad olika lagstiftningsförändringar som lantmäterimyndigheten skulle behöva för att möjliggöra mer automatiserade beslutandeprocesser.

Vi ser fram emot de förslag och eventuella förändringar på det området som regeringen kan komma med framöver. Fram till dess vill vi dock fortfarande bifalla reservation 2, från Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Jag yrkar bifall till den.

Anf. 120 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Problemen med långa handläggningstider hos lantmäterimyndigheten är kända och långvariga.

Som föregående talare nämnde var det helt nyligen som Riksrevisionen riktade skarp kritik mot hur Lantmäteriet sköter sitt uppdrag och att det är processerna hos Lantmäteriet som är en del. Ärenden blir liggande i minst ett halvår innan de tilldelas en handläggare och börjar beredas.

Ett annat problem är bristen på lantmätare. Personer med rätt utbildning väljer att söka sig till de stora byggföretagens konsultbyråer och till kommuner som betalar bättre. Riksrevisionen menar att det är ett föråldrat regelverk som styr fastighetsbildningen och att regeringen inte har tagit några som helst initiativ på området.

När regeringen nu genom Anders Ygeman överlämnade sin proposition om ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar den 17 februari skulle man kunna kalla det för ett sådant initiativ, men det är inte regeringen som tagit initiativet utan riksdagen.

Det är nu tio år sedan som jag och Centerpartiet väckte frågan om att införa den så kallade finska modellen, som tillåter samfällighetsföreningar att själva besluta om andelstal. Riksrevisionen lyfter också fram Finland som ett exempel för Sverige att ta efter. De har i övrigt en organisation för fastighetsbildning som liknar Sveriges, men vissa bestämmelser är dispositiva. Det vill säga att de kan avtalas bort, så att de inblandade parterna själva kan bestämma hur ett andelstal ska räknas fram medan det blir myndighetens sak att hålla reda på vad man har kommit fram till.

Det är inte bara en gång som riksdagen har uttalat att en samfällighetsförening som förvaltar en gemensamhetsanläggning, exempelvis en vägstump, själv ska få bestämma om andelstalen. I motionsbetänkande efter motionsbetänkande har vi i civilutskottet riktat tillkännagivanden till regeringen om att den ska ändra lagen, så att bland annat kraven från Riksförbundet Enskilda Vägar, REV, blir förverkligade.

Det ska nu i anläggningslagen införas en möjlighet för samfälligheter att själva besluta om andelstalen om två tredjedelar av andelsägarna är överens om det vid en föreningsstämma, och detta ska få samma rättsverkan som om det beslutats vid en förrättning, men först sedan beslutet har godkänts av lantmäterimyndigheten. Därför är det fortfarande oroande

med Lantmäteriets handläggningstider. Vi befarar från Centerpartiet att ärenden i form av beslut från samfällighetsstämmor om andelstal kan bli liggande hos myndigheten för att registreras och därför inte börjar gälla i formell mening förrän efter väldigt lång tid.

Därför har vi yrkat på att det ska anges en bortre tidsgräns för myndighetens fastställande av samfällighetens beslut från det att det kommit Lantmäteriet till handa. Vad som sedan sker vid en försening ska vi låta vara osagt. Det är någonting som regeringen får återkomma med. Men grunden ska vara att ett beslut som fattas av samfälligheten ska gälla även om det har registrerats sedan Lantmäteriets tidsfrist har löpt ut.

Vidare behöver det förtydligas vilket underlag som myndigheten behöver få in och vem som ansvarar för att se till att det är komplett. Detta är en synpunkt som kommer från Sveriges Kommuner och Regioner och från svaret från två av de kommunala lantmäterierna – de är några stycken trots allt – som vi har tagit fasta på och som vi beskriver i vår reservation 1, som jag yrkar bifall till. Regelförenklingar som de här är välkomna, men det finns en välgrundad farhåga att regeringen och myndigheten ändå på något sätt lyckas krångla till det genom otydliga anvisningar och senfärdiga beslut.

Slutligen ska vi ändå berömma Lantmäteriet för deras arbete med att hålla samman och driva digitalisering och geodata inom samhällsbyggnad. Grunden för det är den ordning som vi i Sverige har haft på fastighetsbildningen sedan 1600-talet och som är oerhört viktig för att värna äganderätten och trygga samhällsbyggnaden också framöver.

Detta vill vi i Centerpartiet ta fasta på, och vårt tredje förslag är att det också inom det här området ska utvecklas e-tjänster som underlättar för utbyte av de koordinater och uppgifter från fastighetsregister som ligger till grund för fastställande av andelstalen. Här har vi fått stöd från flera partier, vilket är glädjande.

Jag hoppas att det är att slå in öppna dörrar, för digitaliseringen är något som pågår. Men jag tror att digitalisering är just vad som krävs för att den här efterlängtade reformen och regelförenklingar inom lantmäterimyndigheterna blir framgångsrika.

Anf. 121 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i civilutskottets betänkande CU16.

Regeringens proposition *Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar* är en reform som är efterlängtad av många av de 45 000 samfällighetsföreningar som finns i vårt land. Jag har själv varit med och arrangerat ett seminarium för kunskapsinhämtning här i huset just för att lyfta fram och diskutera hur det här ska kunna gå till.

Reformen innebär att i stället för att behöva vänta, i många fall alldeles för länge, på en förrättning av lantmäterimyndigheten kan en samfällighetsförening på en stämma göra nödvändiga ändringar av andelstalen bland medlemmarna själva. I och med lagändringen kan de fatta beslut med två tredjedelars majoritet på stämman, med ett godkännande av lantmäterimyndigheten därefter.

En viktig del i reformen som inte har lyfts av tidigare talare men som är viktig för oss är rättssäkerheten för minoriteter och andra intressenter som tredjemän och allmänheten. Med de utökade möjligheterna att själva

Prot. 2021/22:103
27 april

-----
*Ändring av andelstal i
gemensamhetsanlägg-
ningar*

ändra andelstalen för samfällighetsföreningarna följer också ett stort ansvar, bland annat att ta fram korrekta underlag som inte strider emot anläggningslagen.

Vi socialdemokrater tror verkligen att den här reformen kommer att göra det lättare och billigare för delägarna i samfällighetsföreningar och skapar möjligheter för dem att själva reglera sina inbördes förhållanden.

Reformens kombination av kvalificerad majoritet vid beslutsfattandet, möjlighet till klander av stämmans beslut och prövning av lantmäterimyndigheten ger ett gott skydd för minoritetens, tredjemäns och det allmännas intressen. Ökade möjligheter måste också kombineras med rättssäkerhet.

Vi ser fram emot den här reformen och tror att den kommer att underlätta för många samfälligheter att komma till rätta med de felaktiga underlag som i dag finns och som man har valt att inte gå till Lantmäteriet med på grund av de långa handläggningstiderna och den ganska dyra förretningen.

Fru talman! Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag i betänkande CU16.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

*Ett bättre underlag för
åtgärder på bostads-
marknaden*

§ 17 Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU17

Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden (prop. 2021/22:95) föredrogs.

Anf. 122 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! *Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden* diskuterar vi här i kväll. Det handlar om bostadsförsörjningslagen, och när man hör namnet kan man tänka sig att det ska handla om någon form av kanske inte snabb lösning men dock lösning på bostadsbristen i Sverige. Det tillhör dock den långsiktiga planeringen i samhället.

Regeringens ändringsförslag på området genom den proposition som har lämnats på riksdagens bord innehåller en rad brister. Utifrån det har Sverigedemokraterna också följdmotionerat kring propositionen.

Vi anser att det saknas en analys av det befintliga bostadsbeståndet kontra den förväntade efterfrågan på bostäder framöver, något som också anses av Boverket i dess remissvar. Behovet av upplåtelseformer behöver också analyseras. Det finns ju i dag en rad olika sådana som efterfrågas av bostadsköpare och hyresgäster.

Kollar man på SBAB:s undersökningar på det här området, där de mäter utbudet av nya bostäder och ställer det mot hushållens ekonomiska efterfrågan och flyttmönster, ser man i den senaste rapporten från december 2021 att det i dag finns en överproduktion av hyresrätter i förhållande till köpkraft. Samtidigt konstaterar man att det byggs alldeles för få småhus.

Kommunerna saknar helt enkelt kunskap om efterfrågan och vilka bostadsformer som behövs på marknaden i dag. Vi anser att mer underlag

behövs, vilket innebär att det bör ingå i bostadsförsörjningslagen att undersöka behovet och efterfrågan av fler upplåtelseformer.

I dag efterfrågas småhus av sju av tio personer. Det finns en stor efterfrågan på den upplåtelseformen. Vi vet också att hyrköpsmodeller och äganderätter skulle kunna ge ett uppsving på marknaden ifall man fick mer kunskap kring det och mer information om vilken efterfrågan som finns i kommunerna.

En annan fråga som konstant missas av kommunerna är att förutse särskilda grupperns behov av bostäder, till exempel äldre personer, ekonomiskt svaga, studenter med flera. Därför anser vi att det är fel att regeringen i dag går fram med en proposition som innebär att man inte har de här grupperna i fokus när man förändrar bostadsförsörjningslagen. Det här är också någonting som stöds av remissvar från länsstyrelserna och organisationer som företräder dessa grupper.

Vi behöver fortsätta att mäta särskilda grupperns behov så att det kan finnas med i den långsiktiga planeringen för kommunerna. Med anledning av detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 123 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Förslaget som vi ska debattera och besluta om benämns *Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden*. Att det är bättre är något som får stå för regeringen. Vi i Centerpartiet ser att det finns delar i förslaget som gör det sämre, och det vill vi ändra på. Detta är en uppfattning som vi delar med flera remissinstanser, till exempel myndigheten Boverket som ska tillhandahålla detta. De tycker som vi att underlaget inte blir bättre för att kommunerna förses med information som konstaterar om det finns eller inte finns en bostadsbrist i generella termer. Det tror jag att kommunerna kan komma fram till själva, även om Boverket inte förser dem med ett sådant statistikunderlag.

Det som vi saknar från Centerpartiets sida är en analys av bostadsbehovet för särskilda grupper. Det kan i en kommun råda brist på till exempel bostäder som till kostnad, läge och standard är anpassade just för gruppen äldre.

Men det sägs uttryckligen i propositionen att kravet på en analys av bostadsbehovet för särskilda grupper ska tas bort. Det är därför en berättigad fråga till representanterna för regeringen på vilket sätt det är en förbättring att ta reda på mindre när kommuner ska göra sin analys av bostadsbehovet. På vilket sätt ska kommuner kunna göra hållbara och träffsäkra riktlinjer för bostadsförsörjningen om det inte grundas på en kunskap om behovet av bostäder för funktionsnedsatta, för asylsökande, för äldre eller för den delen för unga?

För en tillväxtkommun som min egen kan analysen bygga på antagandet att det krävs ett visst antal bostäder i olika upplåtelseformer för att klara inflyttning och födelsetal. Men hur är det i en kommun som har en åldrande befolkning men ett överskott på bostäder för familjer?

Vi ser i dag, fru talman, en efterfrågan på mer lantligt boende. Med en sådan kunskap kan kommuner planera för kollektivtrafik och förskoleplatser för de personer som lärt sig och tillåtits att jobba hemifrån. Samtidigt finns det kommuner som med stor framgång har kartlagt ödehus, tagit kontakt med deras ägare och sammanfört dem med en köpare. Boverket invänder att det i förslaget inte tillräckligt fokuseras på de marknadsförut-

Prot. 2021/22:103

27 april

-----

*Ett bättre underlag för
åtgärder på bostads-
marknaden*

sättningar som finns i förhållande till vad som erbjuds i det befintliga beståndet.

Då är det, märk väl, Boverket som ska ta fram underlaget samtidigt som de själva hör till de remissinstanser som just efterlyser en analys på kommunnivå för behovet visavi särskilda grupper, varav jag redan har nämnt några – äldre, invandrare, studenter och funktionsnedsatta.

Fru talman! Det råder bostadsbrist i någon form i 207 av landets 290 kommuner. Att kommunerna anger det bygger på att de känner till i vilka former det råder bostadsbrist och i vilka det inte gör det. Kommunerna ska planera för att skapa balans mellan behov och efterfrågan genom att planera för sitt byggande utifrån behov.

I vår gemensamma reservation yrkas det på att regeringen ska återkomma med ett lagförslag där det åter kommer att krävas en analys av bostadsbehovet på gruppnivå.

Centerpartiet har en egen reservation om att efterfrågan också ska ingå i analysen. Detta ställs i kontrast mot vad regeringen föreslår om att det i analysen ska framgå vilka bostadsbehov som *inte* tillgodoses, till skillnad från vilka som behöver bostäder. Det säger sig självt att en sådan analys måste utgå från vad av det som efterfrågas som behövs. Det faller sig naturligt att börja i den ändan. Därför yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 124 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Fru talman! Sverige lider alltfjämt av bostadsbrist. Bostadsbristen leder till enskilda lidanden, samhällelig segregation och försämrad rörlighet på arbetsmarknaden.

Därför har också regeringens framgångsrika bostadspolitik varit så viktig. Alltsedan 2017 har vi ett positivt byggöverskott i Sverige, vilket gör att vi successivt minskar bostadsbristen. 350 000 bostäder har byggts sedan 2014. En fortsatt positiv utveckling hänger dock på att byggtakten bibehålls på dessa rekordhöga nivåer.

Tyvärr har de högerkonservativa partierna Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna genom sin budgetreservation i höstas plockat bort det statliga stödet för hyresrätter.

Investeringsstödet har gjort att det byggts fler hyresrätter men också sett till att dessa hyresrätter har en hyra som i genomsnitt är 20 procent lägre än i annan nyproduktion, vilket gör att det är fler som har råd att efterfråga dessa nyproducerade bostäder.

Men som vanligt när de högerkonservativa får igenom sin politik i Sveriges riksdag är det en politik som gynnar de rika och missgynnar människor med vanliga inkomster. Som vanligt finns det en övertro på att mer marknad och mindre politik ska lösa människors problem.

Konsekvensen av de högerkonservativas politik är att det bostadsförsörjningsansvar som vilar tungt på Sveriges kommunpolitiker blir än svårare att klara.

Det är för många av våra 290 kommuner som inte alls tar sitt bostadsförsörjningsansvar på allvar. Påfallande ofta är det just de högerkonservativa som också styr i dessa kommuner. Men, fru talman, Sverige kan bättre och måste prestera bättre.

I det förslag från regeringen som vi i dag debatterar föreslås ändringar i bostadsförsörjningslagen för att förbättra regeringens förutsättningar att följa upp riksdagens mål för bostadsmarknaden och kommunernas förutsättningar att planera bostadsförsörjningen.

Förslagen innebär att kraven på den analys som ska ligga till grund för uppgifterna i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska få en tydligare inriktning mot bostadsbristen i den egna kommunen.

Ändringarna innebär att det införs ett krav på att uppgifterna i riktlinjerna särskilt ska grundas på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

En analys som omfattar alla kommuninvånarens bostadsbehov bedöms ge kommunerna goda möjligheter att fokusera på var de största lokala bostadsbehoven finns och att bättre planera bostadsförsörjningen i den egna kommunen.

Fru talman! Om vi ska knäcka gängens nyrekrytering är det avgörande att vi bryter segregationen. Och ska vi bryta segregationen är ett gott och ändamålsenligt boende för alla helt centralt. Då duger det inte att moderatstyrda storstadskommuner som Solna, Täby och Lidingö planerar endast för dyra villor och bostadsrätter på marknadens villkor och sysslar med social dumpning, där man köper boenden i andra kommuner för att bli av med människor som inte har råd att bo i mångmiljonvillor, i stället för att tillgodose deras bostadsbehov i den egna kommunen.

Nej, fru talman, svenska folket förtjänar bättre än moderat bostadspolitik. För övrigt anser jag att vinster i välfärden bör förbjudas.
(Applåder)

Anf. 125 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att begära replik på Joakim Järrebrings anförande. Det handlade om allt utom sakfrågan, det vill säga den centrala frågan om vilka behov som kommunerna ska tillgodose.

Det är symptomatiskt för Järrebrings anförande att han lägger till ett yttrande av typen att Karthago bör förstöras. Jag tror att det var filosofen Cato som en gång gjorde yttrandet: För övrigt anser jag att Karthago bör förstöras.

Det är säkert så att det borde det. Men det var länge sedan det hände.

Det är precis som med byggsubventionerna. De byggsubventioner som Joakim Järrebring hyllar är utformade på ett sådant sätt att de tillfredsställer alla behov, och de går även till de välsituerade områden han ofta raljerar över. Det innebär att de går till att subventionera bostäder åt människor som har råd att betala.

Det vi efterfrågar här och det Joakim Järrebring inte har besvarat är på vilket sätt dessa nya riktlinjer tillgodoser och kartlägger behovet för särskilda grupper, det vill säga de grupper som vi kanske – förutsatt att vi hade valt att prioritera detta – vill ge någon typ av stöd eller förmån.

Det enda detta kommer att leda till är nämligen att de kommuner som i Socialdemokraternas ögon inte bygger tillräckligt mycket pekars ut, medan vi från Centerpartiet och övriga reseranter i stället anser att det allra viktigaste är att veta vilka bostäder kommunerna behöver bygga och vilka grupper bostadsbehov kommunerna behöver tillgodose i sina bostadsförsörjningsplaner. Om Joakim Järrebring kunde besvara den frågan vore jag tacksam.

Anf. 126 JOAKIM JÄRREBRING (S) replik:
Fru talman! Vad roligt att mina anföranden kan engagera Ola Johans-
son!

(OLA JOHANSSON (C): Alltid!)

Det är väl självklart så, precis som regeringen skriver i propositionen, att en allsidig belysning av hur bostadsbehoven ser ut inbegriper alla människor i kommunen – även de särskilda grupper som Ola Johansson pekar på. Det är det som är hela tanken: en allsidig belysning av hur bostadsbehoven ser ut.

Egentligen förstår jag alltså inte varför det finns en reservation i den här frågan, men vi kanske blir klokare om några år och kan konstatera att ambitionerna från regeringen och regeringens förslag om en allsidig belysning av hur bostadsbehoven ser ut inte tillgodoser kraven på bostäder för särskilda grupper. I så fall får vi väl ompröva då. Men ambitionen från regeringen och Socialdemokraterna är att vi ska få ett allsidigt underlag: Hur ser bostadsbehovet ut? Vad misslyckas marknaden med? Vilka insatser måste kommunen därför göra särskilda satsningar på?

Anf. 127 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! En av poängerna i mitt anförande var just att man ska fokusera på vilka bostäder det är som efterfrågas. Vill människor bo lantligt? Vill människor bo med särskild tillgänglighet? Vill människor bo nära kollektivtrafik? Vill människor bo i hyresrätt eller äga sin bostad? Det är den typen av kartläggning jag tror är viktigast, det vill säga av vad människor vill ha. Nu ligger fokus på vad som *inte* byggs, och det kan vara en aspekt – men vad som inte byggs kan vara väldigt många olika saker.

Joakim Järrebring är förvånad över att det finns en reservation, men det är väl inte så konstigt. Regeringens egen myndighet Boverket, som ska ta fram det här underlaget, tycker själv att det hade varit bättre om man också hade analyserat behovet bland särskilda grupper. Därför är det extra förvånande att regeringen väljer att bortse från det och lägga fram ett förslag där man bara beskriver bostadsbehovet utifrån generella termer, som Joakim Järrebring säger.

Det finns äldre, det finns unga, det finns nyanlända och funktionsnedsatta, och för var och en av dessa grupper kan det finnas ett särskilt behov som regeringen nu inte tycker att det är viktigt att kartlägga. Varför då?

Anf. 128 JOAKIM JÄRREBRING (S) replik:

Fru talman! Om det är så att marknaden möter upp efterfrågan finns det ju ingen bostadsbrist på det området. Det är det som är hela utgångspunkten för en behovsanalys utifrån hur marknaden misslyckats med bostadsförsörjningen. Jag förstår alltså inte den där definitionen; det är ju inte så att behov och efterfrågan är samma sak. Det tror jag att vi är helt överens om.

Det finns ingenting som hindrar att en kommun i sin analys redogör för exakt vilka grupperns behov som inte tillgodoses på marknaden. Det är till och med så att det är det som är kravet: en allsidig analys av hur alla medborgares bostadsbehov faktiskt ser ut. Om en kommun då inte har med de

behov som finns hos de grupper som Ola Johansson räknade upp i sitt anförande har man ju inte gjort en allsidig analys.

Lever man upp till de krav regeringen nu ställer i den nya bostadsförslagslagen och gör en allsidig behovsanalys kommer alltså alla gruppers behov att finnas med i analysen, och insatser från kommunen kommer att kunna riktas direkt mot de behov som finns.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 28 april.)

§ 18 Hyresrätt m.m.

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU5

Hyresrätt m.m.

föredrogs.

Anf. 129 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Det är härligt att vara i kammaren tillsammans med våra kära utskottskollegor denna kväll.

Vi är här för att debattera civilutskottets betänkande CU5. Det är ett motionsbetänkande med motioner från allmänna motionstiden på området hyresrätt med mera, och jag tror att vi kommer att få höra mycket om just det där ”med mera” i den här debatten. Det återstår att se!

För Miljöpartiet är det en grundläggande premiss att det för ett hållbart samhällsbyggande behövs en mångfald. Det behövs en blandning av människor men också av bostadsutbud och upplåtelseformer. Central i bostadspolitiken borde frågan om ett tryggt hem för alla vara.

Vi behöver flera olika funktioner i samma område. Bostad, jobb och skola ska finnas runt samma hörn som handel och nöjen, och det ska finnas en närhet till lättillgängliga vardagsresor med cykel och kollektivtrafik, liksom till fots. På samma sätt vill vi se en mångfald i bostadsbeståndet: en blandning av hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, radhus och villor.

Mångfalden är nyckeln till det hållbara samhället i alla dess olika perspektiv. Det handlar också om kollektiva hyresrätter, generationsboenden, byggemenskaper och gärna ännu fler nya, innovativa lösningar i fråga om upplåtelseformer. Vi vill premiера en mångfald eftersom det minskar risken för segregation och skapar ett mer levande samhälle. Olika boendeformer bör blandas och finnas tillgängliga i alla områden, och vi menar att det är särskilt viktigt att också värna hyresrätten.

Att vi har brist på bostäder i Sverige är ju ingenting nytt, och det är inte heller någonting som har uppstått de senaste åren – även om det låter så från höger sida. Tvärtom byggdes det betydligt mer under Miljöpartiets tid i regering; det har inte byggts så mycket sedan miljonprogrammets dagar som under de senaste åren. Men vi kan ändå se att det byggs för lite, och det behöver vi se till att råda bot på.

Prot. 2021/22:103

27 april

-----

*Ett bättre underlag för
åtgärder på bostads-
marknaden*

Hyresrätt m.m.

Fru talman! Riksdagen har i samband med beslut om statens budget för 2022 beslutat att avveckla investeringsstödet till hyresbostäder och bostäder för studenter efter årsskiftet 2021/22. Att när byggandet av hyresrätter äntligen har kommit igång dra undan mattan för de hyresrätter som faktiskt var planerade att byggas men där ansökan ännu inte hade skickats in är inget annat än en katastrof. Jag tycker att det är oerhört ansvarslost från de blåbrunas sida.

Det hade väl varit en sak om man hade haft en massa egna förslag och lösningar – om det hade radats upp initiativ efter initiativ för att se till att få fart också på hyresrättsbyggandet – men det ekar ju tomt på den punkten. Vi möts åter av de argument vi har mött under de senaste tio åren: Det där får någon annan lösa, någon annan gång, någon annanstans. Den där ”någon annan” är väl marknaden, och vi har ju inte sett att marknaden har löst detta.

Fru talman! Vi har bostadsbrist i Sverige. En stor grupp människor står helt utanför bostadsmarknaden. För att denna grupp ska komma in på bostadsmarknaden behövs det fler lägenheter med rimliga hyror. Det ska inte krävas en tjock plånbok eller rika föräldrar för att kunna komma in på bostadsmarknaden. Karolina Skog har nyligen överlämnat sin utredning *Sänk tröskeln till en god bostad* till bostadsministern, och jag ser fram emot att förslag från den utredningen blir verklighet.

I det här betänkandet har vi från Miljöpartiet två reservationer. Den ena handlar om främjandet av ägarlägenheter med mera, och den andra handlar om frågan om hyrköpssystem. Det är reservation nummer 13.

Så sent som våren 2021, alltså för ett år sedan, riktade riksdagen ett andra tillkännagivande till regeringen om att utreda ett hyrköpssystem. Justitiedepartementet har under 2017 och 2020 tagit fram beredningsunderlag genom samrådsmöten med berörda myndigheter och organisationer, och vi kan konstatera att det inte finns önskemål från marknads sida om att lagreglera denna modell för hyrköp.

Vi kan också konstatera att flera bostadsbolag, både privata och allmännyttiga, välvilligt arbetar med hyrköpsmodeller redan i dag inom nuvarande lagstiftning. Det är alltså möjligt. Eftersom det redan finns väl fungerande modeller för hyrköp är det enligt vår bedömning tveksamt om det faktiskt behövs en förändring av regelverket. Det kanske snarare är andra incitament som behövs.

I sammanhanget kan vi också konstatera att det nyligen har gjorts en utredning om förstagångsköpare på bostadsmarknaden. I det betänkandet finns det spännande förslag som kanske gör att fler får möjlighet att köpa sin bostad.

Jag vill yrka bifall till reservation 13 i den här delen av betänkandet.

Fru talman! Tidigare i debatten nämndes bostadsförsörjningslagen. Det var olika delar som debatterades. Jag skulle vilja att vi skärper den så att alla kommuner ser till att bidra till att olika grupper får en bostad. Jag tror också att det är den ambitionen som regeringen har med den här lagstiftningen. Det kan behövas både morötter och piskor i det arbetet.

För att de som står längst ifrån bostadsmarknaden ska komma in på den tror jag att vi behöver utveckla modellen med hyresgarantier så att fler kan få ett hyreskontrakt. Jag tror att vi behöver se betalningsförmåga snarare än inkomstnivå som utgångspunkt för att människor ska kunna efterfråga ett hyreskontrakt.

Vi behöver också se över bostadsbidraget, även om det inte är föremål för den här debatten. Också detta har det ganska nyligen kommit en utredning om, och jag hoppas att vi får se förslag på det här området ganska snart.

Vår tids samhällsbygge handlar inte minst om bostadsbyggandet och om att komma bort från den bostadsbrist vi har och utrota hemlösheten. Ett tryggt hem är en rättighet, och den rättigheten kommer jag och Miljöpartiet att fortsätta kämpa för.

Mångfalden är nyckeln till framtidens hållbara samhälle, och det gäller inte minst på bostadsområdet.

Anf. 130 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Hyresrätten är en viktig och helt avgörande del av vår bostadsmarknad. Genom sin flexibilitet, sin enkelhet, sin tillgänglighet och sin samhörighet är hyresrätten en bärande tanke i den generella bostadspolitiken. För den som inte vill, kan eller har tid att äga är hyresrätten lösningen på bostadsfrågan.

Men hyresrätten är satt under stark press. Skattesystemet är orättvist gentemot hyresgästen, marknaden utnyttjar hyresgästen och högern ser ned på hyresgästen.

Därför lyfter vi socialdemokrater ofta fram hyresrätten. Vi tycker inte på något sätt att den är bättre än någon annan boendeform, men den behöver stödet eftersom den är satt under press.

Hyresgästen har inga gigantiska stöd via ränteavdrag eller rotavdrag. Hyresgästerna är ofta i händerna på högerpolitiker i kommunerna som inte tvekar att sälja ut deras bostäder. Att då stå på hyresgästens sida är min skyldighet som socialdemokrat. Kampen för hyresrätten är en kamp för jämlikheten. Det är en kamp som drivs av solidaritet och friheten för människor att välja sitt boende.

Socialdemokraterna har aktivt drivit på under mandatperioden för att skapa bättre förutsättningar för hyresgästerna. Regeringen har genomfört många förbättringar trots starkt motstånd från en högermajoritet i den här salen.

För att bryta segregationen och för att skydda hyresrätten som boendeform har vi tagit krafttag mot den svarta hyresmarknaden. Vi har också infört regler för att ta tag i oseriösa hyresvärdar. Det är helt orimligt att kriminella eller oseriösa hyresvärdar tar ut ockerhyror och erbjuder vidriga boendevillkor.

En stor seger under den här mandatperioden är frågan om besittningsskydd vid förstörd lägenhet. Tidigare förlorade du rätten till ditt hem om lägenheten förstördes, oavsett om du bar skulden till det eller inte. Lägenheten kunde brinna ned. Du hade inte gjort någonting, men du stod på gatan.

Genom ihärdigt och riktigt långvarigt arbete har vi lyckats ändra denna lagstiftning. Hyresgästens skydd har stärkts, och svensk hyresmarknad är tack vare denna förändring tryggare i dag än vad den var före mandatperiodens början. När du är svagast måste samhället stå på din sida.

Fru talman! Det går inte att tala om hyresrätten i Sverige utan att nämna investeringsstödet. Eftersom bostaden är en i grundlagen fastställd rättighet måste vi ta gemensamt ansvar för att det byggs. Genom investeringsstödet har byggtakten nått historiska nivåer, och vi bygger för första gång-

en på decennier över det prognostiserade behovet. Det behöver vi göra, för det har byggts alldeles för lite under alldeles för lång tid – till fastighetsägarnas fördel, såklart, men till vanligt folks nackdel. Därför väljer också de högerkonservativa, logiskt nog, att avskaffa stödet varje gång de får chansen. Intresset ljuger inte.

Att så är fallet gäller också i fråga om de förslag som vi inte har fått igenom i den här kammaren. Vi ville göra det lättare för hyresgästerna att hantera nödvändiga renoveringar. Det sa högern nej till. Vi ville stärka skyddet för den som hyr av en privatperson. Det sa högern nej till. Vi ville finansiera bostadsbyggandet. Det sa högern nej till.

Fru talman! Vad ser vi då för behov framöver för hyresgästerna? Förutom de förslag och behov som finns för alla i Sverige – att vi ska bryta segregationen, att vi ska ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och att vi ska genomföra den gröna omställningen och ligga i framkant med de nya jobben – finns det såklart specifika behov för Sveriges hyresgäster.

Den första frågan, som väldigt många av våra äldre hyresgäster i dag oroar sig för, är om pensionen kommer att höjas med 1 000 kronor skattefritt i sommar eller ej. Att dessa pensionärer och hyresgäster inte kan få svar från SD och M på om de kommer att rösta för pensionshöjningen är riktigt illa. Det skapar oro, och det avslöjar återigen dessa partiers verkliga intressen. Alla som värnar Sveriges pensionärer borde utan tvekan, som en ren självklarhet, kunna rösta för garantitillägget.

Den andra frågan är renoveringarna. Det finns i grunden två sorters renoveringar: konceptrenoveringar och totalrenoveringar. Båda formerna är problematiska, och problemen med dem har olika lösningar.

En sak är säker: De så kallade renoveringarna måste givetvis upphöra. Hur det ska göras är en enormt stor utmaning eftersom vi inte ens kan få igenom en längre infasning av hyreshöjningarna i den här kammaren. Högern säger nej; de stoppar detta.

Samma partier avskaffade det renoveringsstöd som fanns för att sänka hyrorna när det renoverats. Det bidrog direkt till lägre hyror, men högern avskaffade det.

För att komma till rätta med konceptrenoveringarna måste vi antingen återinföra en förvärvslag eller se över hyresgästinflytandet. Det gäller givetvis också vid totalrenoveringar. Bergshamrafallet i Solna vittnar väldigt mycket om detta.

Den tredje frågan som måste hanteras är nyproduktionen. Ett investeringsstöd behöver givetvis återinföras, men fler finansiella instrument behöver komma till. För att vi ska klara att bygga i hela landet och för att landsbygden ska få glädjen av byggkranar och den framtidstro som de innebär måste vi gemensamt hjälpas åt att finansiera detta byggande. Högern har ju jublat över startlån till det ägda boendet – tänk om de kunde visa samma entusiasm för lån till det hyrda boendet.

Fru talman! En fjärde fråga, som är oerhört viktig, är att vi måste se över kriminella elements utnyttjande av hyreslägenheter. Det gäller såklart alla lägenheter, men nu handlar det om hyresrätter.

Segregationen måste brytas, och vi måste klara av att knäcka gängen. Då är det inte rimligt att kriminella kan bedriva illegal verksamhet helt öppet i trappuppgångar. Vi har sett att det i vissa fall är absurt svårt att

vråka kriminella. Att se över detta måste vara en prioriterad fråga framöver.

Även om många här i kammaren, framför allt vissa partiledare, har ett orimligt högt tonläge när det gäller de eftersatta områdena och till och med uppmanar polisen att skjuta folk är det hyresgästerna som bor i de eftersatta områdena som betalar det högsta priset för det som sker. Det är deras bilar som brinner. Det är deras fönsterrutor som krossas. Allra viktigast: Det är deras barn som blir skjutna. Det är deras barn som dras in i kriminalitet. Därför måste vi bryta segregationen och knäcka gängen.

Fru talman! Jag ska avslutningsvis säga något om våra reservationer. Jag ber om ursäkt för att jag drar över min talartid lite.

I grund och botten borde inte de här reservationerna behövas, eftersom det bara är fråga om ett i raden i det tillkännagivandebingo som M och KD sysslar med i den här kammaren. Regeringen har tittat på frågorna och tillsammans med branschen kommit fram till att det redan finns förutsättningar för att både ägarlägenheter och hyrköp ska kunna genomföras.

Det här är alltså bara ytterligare ett bevis på vad som är högerns intresse. Det handlar om att äga. Det enda som högern lyckas enas om i de här betänkandena är att vi ska äga mer, det vill säga hyra mindre. Hyresgästen – persona non grata i högerns värld – göre sig icke besvär och ska helst försvinna eller vara en marginell företeelse i någon form av social housing.

Fru talman! Därmed är skiljelinjerna i svensk politik inför höstens val glasklara. För hyresgästen är det helt avgörande att landet fortsätter att styras av en socialdemokratiskt ledd regering. Jag står såklart bakom våra reservationer men väljer att yrka bifall endast till reservation 12 samt till förslaget i betänkandet i övrigt.

Fru talman! Som Cato den äldre sa: För övrigt anser jag att vinster i välfärden bör förbjudas.
(Applåder)

Anf. 131 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! Närmare en och en halv miljon hushåll i Sverige bor i dag i hyresrätt. Hyresrätten är helt klart en viktig boendeform för en väl fungerande bostadsmarknad. För många utgör hyresrätten det första steget in på bostadsmarknaden. En hyresrätt lämpar sig väl genom att det inte krävs någon kontantinsats.

Exempelvis är unga personer ofta mer kortsiktiga i sitt boende. De flyttar oftare. Kanske tar de ett sabbatsår på en ort, studerar på en annan och börjar jobba på en tredje. Då lämpar det sig väl att hyra bostad.

Att hyra en bostad kan också lämpa sig väl senare i livet, till exempel när någon önskar provbo på annan ort eller på ålderns höst sälja villan till förmån för en mer tillgänglig lägenhet. En hyresrätt lämpar sig såklart också för många mellan ungdom och ålderdom. Valfrihet är något att värna.

På en väl fungerande hyresrättsmarknad går det snabbt och enkelt att flytta till och från en hyresrätt. Så fungerar det verkligen inte i dag. Dagens hyreslagstiftning skapar generellt sett en dåligt fungerande bostadsmarknad med utbredd segregation och stora skillnader i förutsättningar mellan olika åldersgrupper. Så har det varit alltför länge, och det måste åtgärdas.

Fru talman! I dag behandlar kammaren civilutskottets betänkande nummer 5 *Hyresrätt m.m.* Glädjande nog finns två förslag till tillkännagivanden som skulle kunna innebära några steg mot en bättre fungerande hyresmarknad. Vi moderater har tillsammans med Kristdemokraterna, Liberalerna, Sverigedemokraterna och Centerpartiet återigen samlat oss i förslag, dels avseende ett främjande av ägarlägenheter, dels för ett införande av hyrköpssystem.

Fru talman! Ombildning från hyresrätt till bostadsrätt eller ägarlägenhet innebär en möjlighet för de boende att få större inflytande över sina bostäder. Det innebär också en möjlighet att relativt snabbt få fler ägda bostäder i områden som i dag domineras av hyresrätter och där marknadsförutsättningarna för nyproduktion av bostadsrätter eller ägarlägenheter är dåliga. Att möjliggöra större inslag av ägt boende i områden dominerade av hyresrätter innebär också att personer som bor där inte behöver flytta från området för att kunna inleda en boendekarriär, vilket främjar lokalsamhällets sociala sammansättning.

Vi moderater är positiva till ombildning från hyresrätt till bostadsrätt men vill också att det ska vara möjligt att ombilda till ägarlägenhet. Upplåtelseformen ägarlägenhet, som är mycket vanlig utomlands och som infördes i Sverige av alliansregeringen år 2009, skiljer sig från bostadsrätt genom att den som köper en ägarlägenhet äger lägenheten i sig som en egen fastighet, medan man vid köp av en bostadsrätt endast köper en andel i bostadsrättsföreningen med rätten att nyttja en särskild lägenhet. Om man äger en ägarlägenhet är man medlem i en samfällighetsförening i stället för en bostadsrättsförening, som i fallet med bostadsrätt. Samfällighetsföreningens ansvarsområde och inflytande är mindre än en bostadsrättsförenings, vilket ger större frihet för ägaren.

I dag är det endast möjligt att nyproducera ägarlägenheter, inte att ombilda till dem. Riksdagen tillkännagav dock för regeringen redan 2016 och sedan återigen förra året, 2021, att ombildning till ägarlägenheter bör möjliggöras. Detta arbete har fortfarande inte ens påbörjats ordentligt av regeringen. Vi anser att det bör ske omgående, men också att ombildning från bostadsrätt till ägarlägenhet ska möjliggöras. Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag under punkt 9.

Fru talman! Vi moderater vill också möjliggöra och verka för hyrköp. Hyrköp är ett samlingsbegrepp för olika modeller som går ut på att ett hushåll initialt hyr en bostad med syftet att på sikt äga den. Hyrköp är en mycket utbredd och vanligt förekommande typ av affärsuppställning när det gäller köp eller hyra av lösöre, men den är fortfarande mycket ovanlig när det gäller uthyrning och försäljning av bostäder.

Det finns internationella exempel, såsom den finländska modellen Omaksi – ursäkta min finska. Men försök har också gjorts i liten skala i Sverige. Först 2016 och sedan återigen 2021 tillkännagav riksdagen för regeringen att den borde utreda möjligheten att främja ett hyrköpssystem, så att fler får möjlighet att äga sitt boende. Någon utredning har ännu inte tillsatts. Vi anser att det bör ske omgående. Därför vill jag även under punkt 10 yrka bifall till utskottets förslag.

Fru talman! Det finns dock ett antal moderata förslag som utskottets majoritet tyvärr inte har ställt sig bakom. Kopplat till ägarlägenhetsfrågan har vi förslag om förenklad privat uthyrning. Vid köp av ägarlägenhet äger man som sagt den faktiska lägenheten. Det innebär ett ökat självbestäm-

mande och att ingen annan kan neka uthyrning av bostaden. I de fall en privatperson hyr ut en enskild ägarlägenhet faller det under lagen om uthyrning av egen bostad. Det innebär bland annat att hyresvärden har rätt att säga upp hyresavtalet med tre månaders uppsägningstid och att det ökade besittningsskydd som finns vid näringsverksamhet inte träder i kraft. Hyr en privatperson ut fler ägarlägenheter än så anses det utgöra just näringsverksamhet, och det utvidgade besittningsskyddet träder in. För att stimulera byggandet av ägarlägenheter och samtidigt stimulera utbudet av snabbt tillgängliga hyresrätter för kortare kontrakt föreslår vi moderater att en privatperson ska kunna hyra ut upp till tre ägarlägenheter.

Fru talman! Självklart står vi moderater bakom alla våra förslag och reservationer, men för att bespara kammaren tid yrkar jag bifall endast till reservation 6.

Anf. 132 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Under påskhelgen fick vi alla uppleva dramatiska scener med upplopp, stenkastning mot polisen, brända polisbilar och attacker mot både enskilda poliser och allmänheten. Människors liv och hälsa sattes på spel. Det var en otroligt empatilös hop av människor som attackerade polisen i dessa områden och bidrog till en stämning som var väldigt hätsk och vars like vi tidigare inte sett i Sverige.

Det har varit en otrolig naivitet från regeringen. Genom den rättspolitik man fört i årtal har man försatt Sverige i den situation som vi ser i dag. Den är skapad av en hejdlös migrationspolitik, en splittring av det svenska samhället och en tafatthet från regeringen vad gäller att tag i de här frågorna.

Sverigedemokraterna har presenterat många förslag till åtgärder på detta område. Sverige har i dag 61 utsatta områden, och där behövs särskilda insatser för att åter skapa trygghet. Denna trygghet ska Sverigedemokraterna se till att skapa under nästa mandatperiod.

Vi behöver stötta alla fastighetsägare som tar ett stort ansvar för att se till att dessa områden inte förslummas och att bostadsmiljön är trevlig. De ser också till att skapa trygghet för dem som bor i dessa områden genom att installera magnetlås på dörrarna, okrossbart glas i entréerna och säkerhetsdörrar till lägenheterna. Trygghet skapas också genom den kameraövervakning som finns i det offentliga rummet men också i vissa trapphus.

Fastighetsägarna skapar också trygghet genom trygghetsvärdar och väktare och genom den dialog som ständigt förs för att göra förbättringar och ta bort hinder i form av buskage, mörka områden och annat som skapar otrygghet i dessa områden.

Efter att ha besökt dessa områden förstår jag att det finns en stor otrygghet. Det handlar om hur områdena är utformade, vilket också försvårar för blåljuspersonal att agera. Besöker man Husby torg förstår man att insynen där inte är särskilt bra, och det är klart att man blir orolig i områden som är utformade så att de skapar otrygghet.

Det behövs en nationell plan för att stötta kommunerna i deras arbete för att skapa trygghet i dessa områden – en nationell plan där de statliga, regionala och kommunala insatserna synkroniseras med fastighetsägarnas. En belysningsplan skapar bättre förutsättningar att få upplysta områden där man känner större trygghet och därför kan vistas ute i större omfattning. Ju fler människor som vistas utomhus, desto större trygghet.

Vi behöver också statliga medel till dessa områden så att de kan jobba med områdesplanering. Jag rekommenderar alla att läsa polisens rapporter från dessa utsatta områden. En av fem viktiga punkter handlar om områdesplanering för att blåljuspersonal ska kunna agera, för att reträttvägar inte ska stängas av och för att man inte ska kunna stå på viadukter och kasta sten.

Att ta bort ett antal hinder i dessa områden skulle underlätta för polisen att agera tryggare när saker och ting händer. Även människor i allmänhet skulle känna sig tryggare.

Det finns ett stort spindelnät av gångbanor, cykelbanor och liknande i dessa områden. Det gör att människor sprids ut och inte koncentreras till några få vägar. Det försvårar också insatserna vad gäller belysning. Därför behöver man se över hur man kan skapa förutsättningar för att människor ska kunna välja samma väg och därmed större trygghet.

Vi behöver också snabba på den BID-samverkan som behövs i dessa områden. Här samarbetar fastighetsägare, polis och andra aktörer i samhället för att skapa bättre förutsättningar och gemensamma planer i syfte att öka säkerheten och tryggheten i dessa otrygga områden.

Vi behöver också motverka trångboddhet genom att göra det juridiskt möjligt att kontraktskriva om ett maxantal boende i en lägenhet – detta för att dessa områden inte ska bli överbefolkade på ett sätt som skapar otrygghet.

Hyresvärdar och myndigheter ska ha kontrollerande verktyg för att motverka svartuthyrning. Ju fler svartuthyrda lägenheter, desto fler människor som inte vågar vittna om vad de sett eftersom deras kontrakt är olagliga.

Man kan göra många åtgärder för att åter skapa trygghet i dessa områden. Fastighetsägarna har en nyckelroll i detta sammanhang, och de behöver kunna agera mot hyresgäster som missköter sig. De behöver framför allt kunna agera mot hyresgäster som bedriver kriminell verksamhet i lokaler eller bostäder eller i närheten av lokaler och bostäder. Genom att säga upp deras hyreskontrakt kan vi bli av med de element som ställer till stora problem i utsatta områden.

Vi behöver också förstärka lagregleringen gällande skötsel av fastigheter så att åtgärder kan riktas mot oseriösa fastighetsägare som inte sköter sina fastigheter.

Vi behöver en trygghetsplanering i stadsbyggnadsprocessen så att det när det byggs nya bostäder i dessa områden skapas förutsättningar för trygga bostadsområden redan i början av byggprocessen. Man ska samarbeta med dem som vet vad som behövs för att skapa trygga bostadsområden, till exempel Polismyndigheten.

Vi behöver också införa skattefria underhållsfonder för att på sikt skapa förutsättningar för alla fastighetsägare att konstant kunna underhålla sina fastigheter.

Hyrköpssystem och ägarlägenheter skulle också innebära att hyresgäster får en möjlighet att trappa upp kvaliteten på sitt boende.

Det här var många av de förslag som Sverigedemokraterna lägger fram för att åter skapa trygghet i utsatta områden i Sverige.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 4.

Fru talman! Även om byggandet periodvis är lågt och ofta sker på andra ställen och för andra grupper än där behovet är störst är problemet att för första gången få tillgång till bostadsmarknaden det största hindret för många, framför allt för unga personer.

Åtta eller kanske nio av tio påstås vilja äga sin bostad. Det kan vara sant. Men därmed inte sagt att man skulle välja att göra det ens om det blev möjligt. Man ska också komma ihåg att fem av tio redan äger sin bostad. Resten bor i hyresrätt. Om jag räknar rätt skulle ungefär hälften av dem som bor i hyresrätt vilja äga i stället för att hyra.

Om fler skulle flytta från sin hyresrätt till nya och ägda bostäder skulle många hyresrätter bli tillgängliga. Med ett ökat ägande stärks alltså hyresrätten genom att fler äldre och billigare lägenheter blir tillgängliga för alla dem som i dag köar för en hyresrätt.

Hyresrätten har många fördelar jämfört med ägande. Allt underhåll och all skötsel utförs av fastighetsägaren. Man betalar sin hyra och är fri från ansvar – fri att flytta till större eller mindre eller kanske till och med någon annanstans. Men då måste man först komma in på hyresmarknaden, och det är där det stora hindret finns.

Många vill i debatten hävda att den ena eller andra upplåtelseformen är missgynnad vid en jämförelse, exempelvis ekonomiskt. Men det beror på vilka faktorer som vägs in.

Men helt klart saknas det hyresrätter för dem som har ställt sig i kö för en sådan, och det problemet måste vi bygga bort. Till viss del kan det också lösas genom ökad rörlighet och ett bättre utnyttjande av de lägenheter som redan finns.

Till följd av hyresregleringen finns det ett underutnyttjande av lägenheter, främst i attraktiva stadsdelar. Vi har några sådana, inte minst i den här staden, som står tomma och outnyttjade för att man inte vill göra sig av med dem.

Vi har från tid till annan gjort byggandet av hyresrätter beroende av subventioner. De har funnits, och nu finns de inte längre. Det är ett av problemen: Man kan inte räkna med dem från en mandatperiod till en annan. Det andra problemet är att de inte är träffsäkra nog att göra så att det byggs där behovet inte kan tillgodoses utan stöd och för de grupper som verkligen inte har någon annan möjlighet än att bo i en subventionerad hyresrätt, det vill säga subventionerna går till alla bostäder och inte till de grupper och platser där behovet av stöd är störst.

Centerpartiet beklagar att vi inte har kommit längre i diskussionen i Sverige om hur vi får en fungerande social bostadssektor, precis som man har i andra länder i vårt närområde. Jag välkomnar en utredning på området, men det räcker inte.

Centerpartiet beklagar förstås att riksdagen inte tog chansen som fanns förra sommaren att reformera hyresmarknaden i grunden. Vad som återstår av januariavtalets punkt 44 är en förhoppning om att denna regering inom kort lägger fram ett förslag som innebär att parterna snabbare kan komma överens om hyresnivåer med den tvistlösning som parterna har efterfrågat.

Liberalerna har påpassligt nog upprepat kravet på att förslaget om fri hyressättning i nyproduktion genomförs så som utredningen föreslagit. Man kan bara beklaga att partier som egentligen tycker att det vore bra av prestigeskäl inte ställer sig bakom förslaget i dag. Det finns därför anled-

ning att ställa frågan till de partier som avser att bilda regering tillsammans och ta stöd av ett parti som uttryckligen motsätter sig alla reformer av hyresmarknaden, på vilket sätt de bostadspolitiska talespersonerna tänker forma sin bostadspolitik fram till valet. Kommer det att tryckas i valmaterialet att de vill se en friare hyressättning? Bygger politiken på en vilja att gå mot en ökad marknadsanpassning, eller ser man framför sig en fortsatt reglering också i det nyproducerade beståndet?

Jag passar på att yrka bifall till reservation 1, och jag ger därmed Moderaterna och Kristdemokraterna en möjlighet att rösta för friare hyressättning om de vill.

Åter till frågan om de höga trösklarna till bostadsmarknaden. Det finns en majoritet i utskottet som vill främja hyrköp. Som reservanterna inom S, MP och V påpekar finns det redan sådana modeller på marknaden. Men det finns ingen lagstiftning som understöder eller reglerar ett sådant utbud. Därmed sänds det också en signal från regeringens sida till dessa aktörer att det inte är en utveckling man önskar.

Det fanns redan en uttryckt vilja från riksdagen att regeringen ska främja hyrköp, genom ett tillkännagivande som riktades så sent som förra året. Därför har Centerpartiet valt att inte i egna motioner föreslå det i år, men det tycks finnas skäl att upprepa förslaget. Därför ser vi ingen anledning att nu ställa oss vid sidan av en sådan majoritet – om den kan bildas.

Vi tycker också att det finns skäl att ställa sig bakom reservationen om att privatpersoner ska kunna hyra ut upp till tre bostäder inom ramen för lagen om uthyrning av egen bostad, inte som i dag hyreslagen – som gör en sådan person till näringsidkare.

Det finns också en majoritet som vill att ägarlägenheter ska främjas. Många förknippar ägande med ett hus, till exempel ett fristående hus, en villa, ett kedjehus eller ett radhus. Ett sådant hus kan du disponera som du vill, söka lov att bygga ut, ändra invändigt och dessutom hyra ut till vem du vill så länge du vill. Men ägda bostäder kan också staplas på varandra, och då kallas de ägarlägenheter.

Även om man tror sig äga en bostadsrätt är det inte lika enkelt. Du äger inte bostaden, som Viktor Wärnick påpekade, utan bara rätten att bo i den under så lång tid som du själv bestämmer. Med ägarlägenheter är det anorlunda. Det var alliansregeringen som införde denna möjlighet 2009, det vill säga att erbjuda ett inslag som är vanligt i andra länder.

Var och en äger sin lägenhet och disponerar den fritt, medan trapphus, garage, soprum och annat som är gemensamt ägs samfällt. Lägenheten kan hyras ut eller pantsättas som vilken egendom som helst om man till exempel vill belåna den för att köpa ett sommarhus.

Fru talman! På längre sikt är det för de flesta förmånligt att äga sin bostad, trots att det på många andra sätt är mer förmånligt att hyra. Vi menar, precis som en majoritet här, att det vore ett värdefullt tillskott och en möjlighet för många som trivs i ett område att kunna göra sin bostadskarriär där utan att till exempel behöva flytta barnen från en skola de trivs i. Det skulle, om något, motverka boendesegregationen om man kunde omvandla befintliga hyresrättsfastigheter stegvis till ägarlägenheter. Det innebär att den utredning om ägarlägenheter som gjordes som en följd av vad alliansregeringen då ville, nämligen främja ägarlägenheter, nu bereds inom Regeringskansliet och genomförs.

Riksdagens tillkännagivande till den dåvarande S-ledda regeringen är inte nytt, och det har upprepats. Vi menar att en mångfald och en blandning av upplåtelseformer är ett viktigt sätt att främja integrationen och att bryta segregationen där hyresrätten är den dominerande upplåtelseformen och där intresset för att bygga nytt och blanda upplåtelseformer är lågt.

Under den här debatten brukar Centerpartiet ta upp behovet av förutsättningar att bygga med lönsamhet också på orter där fastighetsvärdena är låga och bostadsbolagens revisorer kräver en direktavskrivning av de nyproducerade hyresfastigheterna. De så kallade K3-reglerna är ett hinder för bostadsbyggande som vida överstiger vad som skulle kunna kompenseras ens med byggsubventioner.

När värdet på ett nyproducerat bostadshus halveras i samma ögonblick som den första hyresgästen sätter nyckeln i dörren krävs det att bostadsbolaget har en välfylld kassakista. Så ser det inte ut i många små kommuner där det finns ett bostadsbehov men få aktörer som vill investera, förutom det allmännyttiga bostadsbolaget. Det leder till byggstopp på landsbygden och svårigheter att få fram hyresrätter, till exempel när ett företag expanderar och behöver nyanställa.

Sådan är situationen i många inlandskommuner, där man som det verkar nu inte heller kommer att dra någon nytta av förenklade strandskyddsregler för att öka värdet på fastigheter. Att Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänstern, som har helt andra intressen i frågan, aviserar att de kommer att sätta stopp för ett enklare och mer tillåtande strandskydd kommer också att bidra till att hålla tillbaka bostadsbyggandet i många mindre kommuner.

Centerpartiet vill öka bostadsbyggandet, men vi ser inte enbart fler hyresrätter som lösningen. Den som vill och kan äga sitt boende ska ges bättre förutsättningar att göra det, så att unga, äldre och nya svenskar som av olika skäl inte kan eller vill äga sin bostad ska hamna längst fram i bostadskön, också i städer där bostadsmarknaden är het.

Bostadsmarknaden är ingen quickfix, men det börjar med att små steg tas, som att tillåta fri hyressättning i nyproducerade bostäder. Det är en reform som tyvärr stoppades genom en ohelig allians mellan näste talare och den på honom efterföljande. Det kommer att ta tid innan vi ges en ny möjlighet att reformera hyresmarknaden i grunden, men vi har inte gett upp. Som någon sade: Borgerlig politik genomförs bäst av borgerliga partier – utan inslag av populism.

Anf. 134 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V):

Fru talman! Låt mig börja med att önska alla våra muslimska vänner ramadan mubarak. Jag har inte hunnit göra det sedan ramadan började. Det är en viktig månad för muslimer runt om i världen.

I dag ska vi diskutera hyresrätter med mera. Enligt en ny rapport från Hyresgästföreningen är Vänsterpartiet det parti som har högst förtroende inom bostadspolitiken bland Sveriges 2 miljoner röstberättigade hyresgäster. Jag blir förstås glad över att hyresgästerna så tydligt visar att de förstår att Vänsterpartiet kämpar för dem och deras rättigheter. Men jag är egentligen inte helt överraskad eftersom inget annat parti tar den kampen.

Under året som har gått har Vänsterpartiet bland annat stoppat införandet av marknadshyror i Sverige. Det spelar ingen roll hur många gånger Centerpartiet lyfter upp frågan. Det är bara att gå vidare. Svenska folket har talat.

Det här var en oerhört viktig insats som vi genomförde tillsammans med Sveriges samlade hyresgäster. Vi i Vänsterpartiet kommer att fortsätta att värna den svenska modellen för hyressättning med kollektivt förhandlade hyror. Den framtida utvecklingen av förhandlingssystemet ska hantearas av de förhandlande parterna, inte genom statliga ingrepp.

Vi i Vänsterpartiet kommer också att fortsätta säga nej till marknadshyror och ja till att stärka hyresgästers rättigheter.

Vi kommer aldrig att ställa oss bakom ett förslag om att införa fattigbostäder, så kallad social housing. Att skapa en separat bostadsmarknad för samhällets mest utsatta kommer aldrig att leda till något annat än mer boendesegregation. Att överge den generella bostadspolitiken är att frånsäga sig det politiska ansvaret, och när staten kapitulerar är det alltid samhällets mest utsatta som får betala priset.

Fru talman! Jag kan här och nu lova att Vänsterpartiet kommer att fortsätta slåss varenda dag för det som borde vara det mest grundläggande i en seriös bostadspolitik, nämligen allas rätt till en bostad.

Fru talman! Vänsterpartiet har många bra och viktiga förslag i dagens betänkande. Tillsammans kan förslagen bidra till en ny bostadspolitik där staten tar sin roll på allvar och där orden att bostaden är en social rättighet betyder något på riktigt.

De orättvisor som i dag missgynnar hyresrätten är en direkt konsekvens av statlig politik. Med vår politik kan orättvisorna utjämnas.

Det är inte en hållbar politik att fortsätta ösa 30–40 miljarder skattekronor varje år över bostadsrätts- och villaägarna samtidigt som i princip alla former av stöd till hyresrätten har försvunnit. Med nya lagar, regler, skatter och avdrag kan vi förändra de ekonomiska orättvisor som i dag finns mellan de olika upplåtelseformerna.

Med Vänsterpartiets förslag blir livet tryggare för hyresgäster. Allmännyttan kan än en gång växa sig större och starkare, och vi kan omgående stoppa alla försäljningar av allmännyttiga bostäder.

Med våra förslag vågar staten satsa stort på både renovering och energieffektivisering av det befintliga hyresbostadsbeståndet och på nybyggnation av hyresrätter med rimliga hyror. Vi vill bland annat återinföra investeringsstödet för byggande av hyresrätter, och vi vill ha ett statligt topplån som ersätter en större del av det egna kapitalet.

Med vår politik blir det äntligen dags för de enorma statliga subventionerna till de ägda upplåtelseformerna att ge plats för hyresrätten.

Fru talman! Vi befinner oss i ett akut klimatnödläge. Omställningspolitiken måste öka i takt. Runt om i landet kämpar kommunerna med bostadsbrist. Behovet av nya bostäder är stort samtidigt som många kommuner försöker minska den klimatpåverkan som byggande ger upphov till.

Klimatet kan inte vänta. Men för att samla den kraft som behövs måste samhället vara redo att gå före och visa vägen genom kollektiva lösningar.

Vänsterpartiet har därför föreslagit ett historiskt omfattande investeringsprogram för klimatet finansierat genom ett tioårigt moratorium för det finanspolitiska ramverket, vilket frigör pengar till viktiga områden för klimatomställningen inom samhällsbyggnadssektorn.

I det befintliga bostadsbeståndet är behoven av renovering och energi-effektivisering enormt, inte minst i miljonprogrammet där 140 000 bostäder uppges vara i akut behov av renovering.

Med vårt investeringsprogram kan staten ta sitt ansvar. Satsningen ser till att nuvarande hyresgäster inte ensamman behöver stå för hela renoveringsnotan samtidigt som programmet inte minst gynnar samhället i stort.

Fru talman! I dagens viktiga betänkande om hyresrätt finns många punkter att diskutera. Jag har redan tagit upp några av dem, men jag skulle vilja ägna resten av min tid här i dag åt alla de barn som varje år vräks från sina hem – i Sverige, år 2022.

Men detta sagt vill jag passa på att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation 2. Vår reservation handlar om dessa avhysningar, ett ämne som alltför ofta hamnar i skuggan av andra viktiga bostadspolitiska frågor. Allt hänger naturligtvis samman, men nu är det hög tid att lyfta fram de vräkt barnen.

Under pandemin fortsatte antalet personer som vräks från sina hem att öka i det rika Sverige. I dag lever cirka 15 000 barn i hemlöshet, enligt Socialstyrelsen.

Bara under 2021 vräktes 572 barn, vilket är en ökning med 27 procent jämfört med föregående år. Varje vecka vräks 11 barn i Sverige. Det är snart 2 barn om dagen. Det är den högsta siffran på 10 år, trots pandemin och trots att Sverige sedan många år har en nollvision vad gäller vräkningar av barn.

Och nu är vi redan inne i nästa kris. Som en direkt eller indirekt följd av kriget i Ukraina skenar matpriser, bränslepriser och elkostnader. Enligt SBAB riskerar en genomsnittlig tvåbarnsfamilj att drabbas av ökade levnadsomkostnader på nästan 40 000 kronor i år. Till hösten sätter hyresförhandlingarna igång igen, och som vanligt kommer hyresvärdarna att kräva höga hyreshöjningar oavsett om bostadsbolagens siffror har fortsatt att peka uppåt eller inte.

Fru talman! Den 1 januari 2020 blev FN:s konvention om barnets rättigheter svensk lag. Det betyder att barnets rättigheter alltid ska stå i centrum när man gör bedömningar i ärenden där barn är inblandade. Det innebär att samhället har ett ansvar för att säkerställa att barn växer upp under trygga förhållanden. I det ingår inte att göra barn hemlösa. Ändå händer det.

För barnfamiljer berodde 87 procent av avhysningarna år 2020 på obetalda hyror. Enligt Kronofogden var den genomsnittliga hyresskulden vid vräkning av barn runt 25 000 kronor. I några fall var skulden så liten som 600 kronor. Oavsett vilket är det mycket små summor det handlar om i jämförelse med att ett barn rycks från sin trygga punkt och får men för livet.

Sanningen är att utifrån ett samhällsperspektiv är vräkningar mycket kostsamma. Varje vräkning som kan undvikas måste därför ses som en stor vinst.

Häromdagen skrev två juridiska experter från den stora och välrenommerade firman Familjens Jurist i en debattartikel i Svenska Dagbladet att Sverige låter pengarna gå före barnen. Kort och gott väljer svenska domstolar att följa praxis, som innebär att man sätter hyresvärdens ekonomiska intresse framför barns rätt till ett tryggt boende.

Vi har talat med författarna till artikeln, och det visar sig att det än en gång är hyresgäster som drabbas hårdast. De som bor i hyresrätt har inte lika bra skydd mot vräkningar som de som bor i äganderätter, och enligt juristerna leder detta till att de mest utsatta i samhället drabbas hårdast.

I Sverige tycker alltså domstolarna att hyresvärdarnas inkomster är viktigare än barnens rättigheter. Praxis går före barnets lagliga rätt till ett tryggt boende. Har det gått så långt att vårt samhälle inte kan bortse från pengar ens när det gäller barn? Den dagen pengar är mer värda än våra barn har också samhällets värdighet gått förlorad.

Fru talman! Vi måste skydda barn vid vräkning, inte hyresvärdar.

I betänkandet som vi diskuterar här i dag föreslås avslag på Vänsterpartiets reservation 2. Det vi faktiskt vill är att det inte ska vara möjligt att vräka barnfamiljer enbart på grund av uteblivna hyresbetalningar. Det är det reservationen säger. Vi vill att regeringen ska sätta barnens bästa i fokus. Vi vill att det inte ska vara möjligt att vräka en barnfamilj innan familjen har ett fullvärdigt alternativt boende att flytta till. Det är rimligt. Men på detta föreslås alltså avslag. Varför?

Jag vill, precis som juristerna i den nämnda debattartikeln, vara väldigt tydlig med att jag inte ifrågasätter hyresvärdens rätt att få sina hyror betalda. Det jag ifrågasätter är att barn över huvud taget blir vräkta från sina hem när de enligt svensk lag och barnkonventionen har rätt till ett tryggt boende. Att slänga ut ett barn i ovisshet är helt oacceptabelt, och jag menar att det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ för att se till att det inte blir så.

Det är också regeringens uppgift att se till att lagar och rättspraxis en gång för alla ser till att barns rätt till ett tryggt hem premieras i alla lägen. Låt aldrig hyresvärdarnas intressen väga tyngre!

Fru talman! Avslutningsvis – avslaget på Vänsterpartiets reservation 2 motiveras med att regeringen ska ha vidtagit en rad åtgärder för att förhindra fortsatta vräkningar av barnfamiljer. Jag vill påstå att dessa åtgärder inte är tillräckliga. Annars hade inte dessa barn varit hemlösa. De fortsatta vräkningarna, som dessutom ökar, är i stället ett kvitto på att det som görs inte är tillräckligt.

Om det är lagarna som är hindret så låt oss ändra lagarna tillsammans. Det är ju här, i Sveriges riksdag, som vi ska göra just det: ändra lagar till det bättre. Det är vår skyldighet som folkvalda.

Med detta vill jag avsluta med att än en gång yrka bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 2.

Anf. 135 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! I detta betänkande föreslår utskottet två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om att främja ägarlägenheter och om hyrköp. Vi kristdemokrater står bakom båda dessa.

En ägarlägenhet är som ett radhus på höjden, där du köper din fastighet och blir lagfaren ägare. Det innebär låga fasta kostnader samt personlig frihet att hyra ut din bostad utan tillstånd eller att sälja till vem du vill. Så skriver till exempel JM på sin hemsida. Jag tror att denna form, tillsammans med ett hyrköpssystem, skulle kunna öka mångfalden på bostadsmarknaden och ge den enskilde större möjlighet att hitta den bostadsform som skulle passa.

Jag tror också att det skulle öka stabiliteten och tryggheten i befintliga områden där rena hyreslägenheter är i förkrossande majoritet. Ett område med bara hyreslägenheter hindrar, menar jag, den enskilde att göra en bostadskarriär inom sitt område. I stället blir man tvungen att flytta till ett annat område, till förlust för både den enskilde och bostadsområdet.

Som ni har hört härifrån talarstolen förut i dag föreslog utskottet faktiskt våren 2016 ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda ett hyrköpssystem för bostäder. Även våren 2021 behandlade utskottet motioner om att utreda och inrätta ett hyrköpssystem. Utskottet föreslog då ett tillkännagivande till regeringen om att den bör utreda ett hyrköpssystem.

Det står i också i betänkandet att regeringen har tagit fram beredningsunderlag genom samrådsmöten med berörda myndigheter och intresseorganisationer. Och sådana finns givetvis.

Den 9 april 2021 riktades också en fråga till Morgan Johansson om ägarlägenheter och hyrköpssystem. Han svarade då, i denna kammare, att han avsåg att verka för ett förslag som gör det möjligt att omvandla befintliga bostäder till ägarlägenheter samt att verka för att regeringen tillsätter en utredning om ett hyrköpssystem.

Jag blir därför väldigt förvånad när regeringspartiets företrädare helt plötsligt säger att detta inte är intressant för regeringen att arbeta med. Jag tycker att det är mycket märkligt att man från regeringspartiet har en politik i riksdagen och en annan i Regeringskansliet. I vårt betänkande står det nämligen att Socialdemokraterna säger att intresset för dessa frågor är så litet att man inte vill utreda detta. Man säger också att frågan om att omvandla hyreslägenheter i flerbostadshus till ägarlägenheter är komplex. Ja – det är därför man behöver utreda detta.

Min fråga är: Måste det i en fråga som regeringen själv i interpellationssvar säger sig vilja utreda ta sex år till dags dato innan något förslag över huvud taget kan börja tas fram? Jag är ganska övertygad om att vi kan komma att stå här igen vid nästa val och fundera på samma sak. Regeringens företrädare – i alla fall de på Regeringskansliet – och oppositionen är eniga, men inget händer. Min fråga blir då: Hur högt upp på dagordningen i Regeringskansliet är bostadsfrågorna?

Sju av tio vill äga sin egen bostad. En del av dessa kanske vill göra det i form av ägarlägenhet och genom hyrköp. När ska bostadsfrågorna upp på dagordningen på Regeringskansliet? Ska det ta sex år till innan man reagerar i en fråga som man faktiskt själv säger sig vilja utreda?

Det kanske är dags att ha en ren bostadsminister igen, när det finns så många frågor inom bostadsområdet som behöver hanteras. Bostadsmarknaden är dysfunktionell, och vi behöver fler bostäder – det är vi alla överens om. Då behöver vi också en regering som sätter fokus på bostadsfrågan.

Jag tycker att de två tillkännagivanden som vi återigen gör helt klart visar att man inte har fokus på bostadsfrågan. Då hade man utrett det man säger att man är intresserad av att göra. Om det inte är någon bra tanke, lägg undan den då! Men försök inte lura riksdagen att man fortfarande vill göra detta.

Jag står bakom de två tillkännagivandena i betänkandet och hoppas att riksdagen i slutänden gör likadant och att regeringen gör sitt jobb.

Anf. 136 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik:

Fru talman! Jag tänker ställa en fråga kring det jag pratade om tidigare, vräkning av barn och den reservation som Vänsterpartiet har lagt fram. Som jag nämnde är 15 000 barn hemlösa. Det är snart två barn om dagen som förlorar sina hem och sin trygghet, i ett land där vi har barnkonventionen som lag.

För mig är det svårt att få ihop den kristna värdering som KD säger sig stå för med ett avslag på vår reservation. Det enda vi vill med reservationen är att barnfamiljer inte ska vräkas enbart på grund av uteblivna hyresbetalningar. Enligt statistiken och de rapporter som vi har sett vräks barn i vissa fall på grund av att föräldrarna inte kan betala en skuld på 600 kronor – i ett av världens rikaste länder. Vi lägger fram ett förslag, en reservation, där vi säger att vi vill stoppa detta tills regeringen kommer på något bättre sätt att hindra det. Men då väljer Kristdemokraterna att inte stödja det eller att avslå det. Skulle Larry kunna förklara för mig varför?

Anf. 137 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Momodou Malcolm Jallow och jag är överens om en sak: Det är inte barnens fel. Det är föräldrarnas fel om de inte lyckas hålla i pengarna så att de kan betala sin hyra. Men vi har också ett system i Sverige som innebär att vi har en socialtjänst som ska hjälpa till, söka upp de familjer som har ekonomiska bekymmer och hjälpa och stödja dem i ett tidigare skede så att de inte behöver bli vräkta.

Men om vi skulle ha ett system där den som inte betalar hyran inte heller blir vräkt därför att det finns en lag som säger att vi inte ska vräka barnfamiljer skulle vi ta bort ansvaret från föräldrarna. Jag vill lägga ansvaret på föräldrarna, som ska ha det tillsammans med kommunen. Det är kommunen som har ansvaret att se till så att alla människor där har tak över huvudet, inte bara barnfamiljer.

Men vi är överens om en sak, Momodou Malcolm och jag: Varje barnfamilj eller barn som vräks från en lägenhet är ett problem. Jag tror dock inte att lösningen är att vi sätter stopp eller förbjuder fastighetsägare att kräva in sin hyra. Det är faktiskt det man gör om man säger att en person som inte betalar sin hyra inte kan vräkas.

Men man kan öka trycket på kommunerna, som ska göra sitt jobb: uppsöka dessa familjer och se till att det finns en stödfunktion som gör att de kan byta lägenhet om hyran är för hög eller flytta till ett annat boende som kommunen ansvarar för, innan de vräks från sin hyreslägenhet.

Anf. 138 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik:

Fru talman! Att vräkningarna av barn ökar i Sverige, ett av världens rikaste länder, borde göra ont i alla som har ett hjärta. Det handlade under förra året om hela 572 barn.

Larry Söder nämner socialtjänsten. Jo, det finns vissa institutioner som är uppbyggda för att hjälpa utsatta människor. Men trots de institutionerna var det 572 barn som blev vräkta och hemlösa förra året. Det innebär helt enkelt att det inte funkar.

Det hjälper inte att vi är överens om att barn inte ska vara hemlösa. Om vi är överens måste vi komma på ett sätt att sätta stopp för detta, och det är det som Vänsterpartiet har lagt fram ett förslag om. Kristdemokraterna valde att säga nej till det förslaget.

Att Kristdemokraterna i det läget väljer att tro på regeringens ord om att man gjort tillräckligt i stället för att bifalla vår reservation om att det inte ska vara möjligt att vräka en barnfamilj innan familjen har ett fullvärdigt alternativt boende att flytta till känns märkligt för mig. Hur motiverar Larry Söder Kristdemokraternas avslag på detta förslag? Jag tror att alla väljare och barnfamiljer som tittar gärna vill förstå hur man kan säga nej till att sätta stopp för vräkningarna.

Vi kan inte hänvisa till socialtjänsten, för trots att socialtjänsten finns är dessa barn hemlösa. Vi kan inte hänvisa till regeringens arbete, satsningar eller åtgärder, för trots att de finns är de här barnen fortfarande hemlösa. Vad kan vi göra tillsammans, om vi nu är överens, för att se till att dessa barn ska bo i ett tryggt hem, precis som barnkonventionen säger?

Anf. 139 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Det blir konstigt för mig. Om man inser att ett system som socialtjänsten inte fungerar och att barn ändå vräks vill man införa ett förbud mot att vräka dem. För mig vore det mycket enklare och bättre att se till att den institution och den sociala del som man har ordnat, alltså socialtjänsten, fungerar bättre och utför det som vi som medborgare vill att den ska.

Socialtjänsten är den yttre gränsen. Det är socialtjänstens ansvar att se till att människor har mat för dagen och tak över huvudet, alldeles oavsett om man är ensamstående eller om man är en barnfamilj. Om en enskild kommun inte lyckas med detta förefaller det mig väldigt konstigt att säga: Då får fastighetsägaren inte vräka någon. Konsekvenserna för fastighetsägaren kan ju bli ganska långtgående om vi ska vara riktigt ärliga. Det måste ju vara kommunens ansvar att se till att man gör det jobb man enligt lag ska göra.

Vi kan ta varandra i hand på att se till att socialtjänsten gör ett bättre jobb och att kommunerna gör ett bättre jobb och att man bygger mer bostäder för att detta ska fungera. Men vi kan inte ta i hand på att förbjuda något. Det är som att sätta plåster på något som behöver sys. Vi behöver rätta till problemet i stället för att sätta ett plåster på det.

Men vi är överens om att varje barnfamilj som vräks är ett problem. Det är vårt problem som politiker. Det håller jag fullständigt med om, men jag tror att lösningen är att se till att de institutioner som finns – socialtjänsten i varje kommun – fungerar bättre och har möjlighet att hjälpa till. En del kommuner bygger faktiskt inte tillräckligt med bostäder för att kunna lösa den uppgiften, och där måste vi hjälpas åt i så fall.

Anf. 140 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5. Självklart står vi bakom alla våra reservationer, men för tids vinning yrkar vi inte bifall till de övriga.

Vi debatterar i kväll hyresrätten. Hyresrätten är liberal. Det har varit lite olika åsikter om vilka partier som står bakom den, men som vi har hört står vi alla bakom den som ett fullgott alternativ.

Liberalers främsta uppdrag är att ge människor mer frihet och möjligheter. Utan ett tryggt boende är det svårt att ha kontroll över sitt liv. Det handlar om valmöjligheter – att kunna bryta upp, flytta hemifrån, flytta ihop eller flytta isär, flytta för att plugga eller flytta till det nya jobbet.

Bostadspolitiken, tak över huvudet, är viktig för oss liberaler. Den gör det möjligt för oss alla med livsavgörande val.

Fru talman! Tyvärr finns det många hinder på den svenska bostadsmarknaden som vi måste övervinna för att den ska bli mer liberal och mer flexibel. Hyresmarknaden är alldeles för ofri, och det finns för lite bostäder. Det saknas en kraftfull politik för dem som är svagast på bostadsmarknaden, och situationen i våra utsatta områden är allt annat än trygg. Det har påskhelgens upplopp lärt oss.

Det finns en grund för liberala reformer på den svenska bostadsmarknaden. Den statliga utredningen *Fri hyressättning vid nyproduktion* ger uppslag till ny lagstiftning som innebär en återgång till en mer välfungerande hyresmarknad. Även i utredningen *Läge och kvalitet i hyressättningen* finns förslag om hur lägenheters standard, kvalitet och läge också kan få ett större genomslag på marknaden. Regelförändringar som dessa kan göra att byggandet ökar och på sikt lösa de problem som vi ser på hyresmarknaden.

Privatpersoners upplåtelse av den egna bostaden är ett viktigt komplement till den vanliga bostadsmarknaden. Särskilt i tider och på orter där det råder bostadsbrist går det att öka utbudet av boendetillfällen inom sektorn i stället för att snabbt bygga nytt. Sådana boendemöjligheter är särskilt viktiga för unga som bor en kortare period på annan ort.

När en privatperson hyr ut en lägenhet faller det under privatuthyrningslagen. Det innebär att privatpersonen har rätt att säga upp hyresavtalet med tre månaders uppsägningstid. Det är en viktig trygghet för dem som hyr ut en källarvåning, en del av sitt hus eller av ett flerbostadshus och låter någon flytta in nära en själv. Men om en privatperson hyr ut flera lägenheter, två eller tre, anses det utgöra näringsverksamhet, och blir det mer komplext. Då väljer man givetvis att inte hyra ut mer.

För att stimulera utbudet av sådana bostäder, hade det varit bättre om privatpersoner skulle kunna hyra ut upp till tre lägenheter enligt privatuthyrningslagen.

Fru talman! Det förekommer fastighetsägare som inte ser att de behöver ta sitt samhällsansvar och låter sina hyresgäster leva under undermåliga förhållanden. Den typen av misskötsel måste stoppas tidigt, och processerna mot fastighetsägare som missköter sig måste gå snabbare.

Vi vill därför till att börja med se en skärpt miljölagstiftning och en utökad kontroll vid misstanke om misskötsel. Möjligheten att få ekonomisk kompensation eller rätt till ersättningsbostad för drabbade hyresgäster behöver också utökas. Regeringen behöver därför återkomma med förslag till regelförändringar som gör det möjligt för en kommun att hindra fastighetsägare som inte lever upp till lagens krav när det gäller fastighetsunderhåll från att förvärva fler fastigheter.

Vi menar också tydligt att kriminella inte har någon plats i de särskilt utsatta områdena. Efter påtryckningar från Liberalerna har regeringen förstärkt möjligheten att föreskriva vistelseförbud för den som har dömts till skyddstillsyn eller som villkorligt frigetts från ett fängelsestraff i områden där personen har sin kriminella bas. Om en sådan person utgör ett hot mot tryggheten i området bör hyresvärden ha rätt att säga upp personen från ett hyreskontrakt. Ett vistelseförbud bör också föranleda rätt till uppsägning för en hyresgäst som i sin lägenhet inrymmer eller tar emot personer med vistelseförbud. Detta ska då givetvis föregås av varningar.

En person som behöver vråkas på det här sättet måste erbjudas stöd av socialtjänsten med att hitta ett nytt boende. Det är en självklarhet.

Ägarlägenheter vill vi underlätta för. Genom ägarlägenhetsreformen har bostadsmarknaden tillförts ytterligare en boendeform för flerbostadshus. Det bidrar till mångfald i boendet och är alltså mer liberalt och ger ökad valfrihet och en möjlighet att finansiera ett förvärv av en ägarlägenhet.

Än så länge har förhållandevis få ägarlägenheter bildats. Det kan delvis förklaras med en viss osäkerhet bland marknadens aktörer kring den nya fastighetsformen. Samma långsamma utveckling skedde när bostadsrätten infördes. Inom bostadsbranschen ser vi emellertid att det finns en tilltro till ägarlägenheten som boendeform och att fler nybyggnationer planeras.

Fru talman! En omständighet som har begränsat ägarlägenhetens genomslag är att ägarlägenheter endast får bildas i nyproduktion. Detta har uppmärksammats av riksdagen, som genom ett tillkännagivande 2016 uppmanat regeringen att återkomma med förslag som gör det möjligt att omvandla hyreslägenheter i flerbostadshus till ägarlägenheter.

Det här är viktigt, och det behöver skyndsamt tas fram. Vi hör ju att vi har en bred majoritet för en bredd i bostadsbeståndet, och att ombilda till ägarlägenheter skulle ge mer mångfald framför allt i våra utsatta områden.

Fru talman! Många av våra grannländer har ett välfungerande system för den som vill hyra en hyrköpsbostad. Man har då möjligheten att spara ihop och köpa lägenheten under tiden som man hyr bostaden. Vi har hört att det inte finns något intresse hos regeringen att tillsätta en sådan utredning, men vi ser att flera aktörer nu går före och tar saken i egna händer. Det är fantastiskt att se att marknaden nu går före, men när bostadsaktörer gör detta behöver givetvis vi i politiken vara med och säkra upp kring dem som blir fastighetsägare och de konsumenter som hyrköper.

Att utreda detta är en självklarhet, och det förvånar mig att regeringen dröjer med att tillsätta en sådan utredning, som syftar till att göra det bättre för dem som köper en hyrköpsbostad. Varför är man inte intresserad av ett hyrköp som leder till att man äger? Man säger ju att ägandet är bra. Vi kommer därför att noga följa det här.

När vi i dagens debatt har hört de liberala och borgerliga företrädarna kan vi konstatera att det inte råder någon brist på förslag för bostadsmarknaden, men mer behöver göras för att alla ska få en god bostad.

Den socialdemokratiska bostadspolitiken har dock aldrig riktigt fungerat. Vi går tillbaka till 1966. Tage Erlander fick frågan: Herr Erlander, anta att ni träffar ett ungt par som ber er om råd – jag förmodar att det händer också i verkligheten – för de vill gifta sig. Men de har ingen bostad, och de är heller inte rika. Vilket råd ger ni dem?

Erlander svarade: De får ställa sig i bostadskön, givetvis.

Då som nu är bostadskön ungefär tio år. Det är i praktiken fortfarande socialdemokratins svar: Ställ dig i bostadskön!

One size fits all har aldrig fungerat. Bostadspolitiken, om något, behöver en liberal borgerlig regering.

Anf. 141 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik:

Fru talman! Jag vill ställa samma fråga till Jakob Olofsgård som jag ställde till Larry Söder.

I dag lever cirka 15 000 barn i hemlöshet, enligt Socialstyrelsen. Under 2021 vräktes 572 barn, vilket är en ökning med 27 procent om man jämför med året innan. Varje vecka vräks 11 barn i Sverige; snart är det 2 barn om dagen som vräks från sina hem.

Det är den högsta siffran på tio år. Vi vet att pandemin har orsakat ganska mycket lidande. Det är många som har blivit av med arbete och inkomster. Det är svåra tider.

Därför skulle jag vilja höra med Jakob Olofsgård varför Liberalerna vill avslå Vänsterpartiets reservation om att det inte ska vara möjligt att vräka en barnfamilj innan det finns ett fullvärdigt alternativt boende för familjen att flytta till. När jag ställde samma fråga till Larry Söder hänvisade han till att socialtjänsten har en roll att fånga dessa människor, dessa utsatta barnfamiljer, och att kommunerna också måste bli bättre på att ta sitt ansvar.

Jag tycker absolut att det är viktigt. De här institutionerna ska göra det de ska. Men de har misslyckats, och då är det barnen som lider. Min fråga är: Har vi inte ett ansvar som politiker att skapa förutsättningar så att barn kan leva tryggt och ha ett hem i enlighet med barnkonventionen? Varför väljer i så fall Liberalerna att avslå vår reservation?

Anf. 142 JAKOB OLOFSGÅRD (L) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan, som han verkar ställa till alla som är efter honom på talarlistan.

Frihet och ansvar är liberala ledord. Som jag sa i mitt anförande ska det finnas frihet på bostadsmarknaden men också ett ansvar. I vänsterpolitiken – jag har sagt det förut – verkar man förlita sig på att det är någon annan som ska gå in och lösa mina problem.

Problemet blir då att om vi inte ser till att hjälpa, stötta och stödja, som jag sa i mitt anförande, så behöver socialtjänsten finnas där när det blir en vräkning. Om man inte lär sig att ta ansvar kommer det inte att fungera. Då blir det bara samma problematik om och om igen.

Vi behöver hjälpa föräldrarna till de här barnen att ta sitt ansvar. Om ledamoten tycker att socialtjänsten har misslyckats måste vi se till att socialtjänsten lyckas och ge dem medel, hjälp och resurser.

Någon annan finns inte, fru talman. Det är väldigt viktigt att ta ansvar i samhället, och om man inte förmår att ta ansvar behöver man efterfråga och få hjälp med den biten, annars kommer det att upprepas och inte fungera.

Anf. 143 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik:

Fru talman! Jag skulle inte vilja leva i ett sådant samhälle som Jakob Olofsgård precis beskrev. Jag vill leva i ett samhälle där vi människor hjälper varandra, där de som kan hjälper dem som är svaga.

I det här landet arbetar de som kan arbeta, och de betalar skatt för att hjälpa dem som är arbetslösa. De som är friska går till arbetet och arbetar för att hjälpa dem som är sjuka. Den dagen jag som arbetar och nu är frisk blir sjuk kan jag förlita mig på att det finns ett system där andra människor som arbetar och är friska ska kunna stödja mig.

Det kallas solidaritet. Det kanske är någonting ledamoten kan googla. Det är ett sådant samhälle som jag vill leva i, där människor bryr sig om varandra.

Jag pratar om barn – barn som är utsatta. Det är inte deras fel. Vi lever i ett samhälle där fattigdomen ökar, ett samhälle som är utsatt på grund av pandemin, där människor förlorar sitt arbete och sin inkomst och kämpar för att överleva. Då står Liberalerna och säger att var och en får klara sig själv. Vi ska inte hjälpa varandra. Vad är det för typ av samhälle Liberalerna vill leva i? Det vill jag inte ha med att göra.

Jag kom till det här landet och fick möjlighet att gå i skolan och använda sjukvården tack vare alla andra som jobbade och betalade skatt så att jag fick den möjligheten. I dag när det är jag som kan sliter jag och jobbar och betalar skatt för att hjälpa andra så att de ska kunna göra samma resa som jag. Det kallas solidaritet, och det hoppas jag att Jakob Olofsgård och Liberalerna kan prova.

Anf. 144 JAKOB OLOFSGÅRD (L) replik:

Fru talman! Jag vet inte hur jag ska tacka för någonting som jag inte är överens med Momodou Malcolm Jallow om över huvud taget.

Att lära sig att ta ansvar är oerhört viktigt. Socialliberalismen går ut på att hjälpa varandra och att stötta varandra. Det kan man också googla på.

Att det handlar om barn är aldrig bra. Men det är också föräldrar som vräks. Det är fel att hela tiden syfta på barnen, som ledamoten gör här. Jag har inga förslag om hur man ska hjälpa, stötta och få föräldrarna att lösa det problem som gjorde att de inte hade råd att bo kvar.

Vilka förslag ger då Vänsterpartiet i fråga om detta och att lösa de olika problem som ligger bakom att människor till slut inte har råd att bo kvar?

Det finns många hyresvärdar i dag som är väldigt generösa och hjälper och stöttar familjer som bor i deras hyresfastigheter. Men det finns också en gräns då man inte klarar av att ekonomiskt lösa detta.

Så det är inte så att alla får klara sig själva. Men alla måste klara att ta sitt ansvar. Jag tror också att ledamoten vill ta sitt ansvar i vårt samhälle.

I detta anförande instämde Ola Johansson (C).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 28 april.)

§ 19 Familjerätt

Familjerätt

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU6

Familjerätt

föredrogs.

Anf. 145 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Ännu en timme har gått, och man börjar känna att det snart är natt. Men vi har flera viktiga ärenden att debattera i denna kammare.

Nu ska vi ta oss an civilutskottets betänkande 6 om familjerätt. Precis som i den förra debatten är det motioner inkomna under allmänna motions-tiden som vi ska behandla.

I detta betänkande har Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet en gemensam reservation i frågan om kompetens hos yrkesverk-

samma i mål om vårdnad. Centerpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har tre gemensamma reservationer.

Med den mandatfördelning som vi har i riksdagen innebär det troligen att våra reservationer kommer att bli riksdagens beslut, även om förhållandena var andra vid utskottets justering. Till statsvetarnördarna kan jag säga att en så kallad falsk majoritet har uppstått i dessa tre ärenden. Därför vill jag börja med att yrka bifall i fråga om ett av dem för att få dem prövade av kammaren. Sedan får vi med spänning se hur voteringen slutar i morgon. Och det är reservation 1 som jag yrkar bifall till, som handlar om ventilen i fråga om månggifte.

Sedan den 1 juli 2021 gäller ett generellt förbud mot att erkänna månggiften som har ingåtts enligt utländsk lag. Erkännandeförbudet gäller alltså oavsett parternas anknytning till Sverige när äktenskapet ingicks. Undantag från förbudet kan göras endast om det finns synnerliga skäl – den så kallade ventilen. Från Miljöpartiets sida står vi fast vid den standpunkt som vi redovisade i lagstiftningsärendet om det nya förbudet mot erkännande av utländska månggiften som var föremål för debatt förra året.

Vi vill alltså understryka att vi har samma principiella syn på månggifte som den majoritet som står bakom förslaget i dag.

Sverige bör ha en modern lagstiftning när det gäller att vi inte accepterar månggifte. Vi är ett jämställt land, och därför ska vi ha en reglering som är tydlig med detta. Samtidigt behöver en utsatt part i ett polygamt äktenskap tillförsäkras ett godtagbart rättsligt skydd.

Vad vi och de andra partierna har olika åsikter om är på vilket sätt detta skydd ska utformas. Det handlar alltså närmare bestämt om vilken teknisk lösning som bör väljas för att uppnå ett och samma resultat. I den delen konstaterar vi att den nya regleringens ytterst begränsade undantag från erkännandeförbudet vid synnerliga skäl, det vill säga ventilen, överensstämmer med det förslag som utredningen lämnade.

Dessutom tillstyrkte de flesta remissinstanser förslaget, eller hade i vart fall inget att invända mot det. Vi konstaterar också att utredningen övervägde den ordning som förespråkas av de andra partierna och som innebär att man vid synnerliga skäl kan erkänna vissa rättsverkningar av ett äktenskap. Man kan alltså erkänna vissa delar av ett äktenskap, till exempel i fråga om arv, i stället för att erkänna äktenskapet som sådant. Det är alltså en teknisk skillnad i fråga om hur man ger den svagare parten i ett polygamt äktenskap det rättsliga skyddet.

Utredningen som gjordes redovisade dock ett antal invändningar mot en sådan ordning, bland annat praktiska tillämpningsproblem och en svåröverskådlig lagstiftning. Därför står vi kvar vid de åsikter som vi hade tidigare i den frågan.

Fru talman! Vi har också en reservation i frågan om digital bekräftelse. Men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till den.

Sedan den 1 januari 2022 har ogifta föräldrar möjlighet att efter barnets födelse digitalt bekräfta ett föräldraskap utan socialnämndens närvaro. Den nya möjligheten till digital bekräftelse av föräldraskap innebär att föräldraskapet kan bekräftas så snart barnet har fått ett personnummer.

I 2021 års lagstiftning om bekräftelse av föräldraskap redovisade regeringen i sin proposition bedömningen att det inte bör införas en möjlighet att digitalt bekräfta föräldraskap före barnets födelse. Regeringens bedömning överensstämde också med utredningens bedömning, som också en

klar majoritet av remissinstanserna har ställt sig bakom. Därför står vi också kvar vid den åsikten.

Fru talman! Slutligen vill jag också nämna den sista reservationen som vi har och som handlar om testamentsregister. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till den heller. Men jag tycker att den är väldigt viktig. Och här kan vi konstatera att på ett förslag från ett enigt utskott, alltså även Miljöpartiet, i riksdagen våren 2021 riktade vi ett tillkännagivande till regeringen om att den bör prioritera arbetet med frågan om ett testamentsregister samt ta nödvändiga initiativ för att inrätta ett frivilligt sådant register i det allmännas regi. Det är en väldigt viktig fråga som faktiskt gav förvånansvärt mycket uppmärksamhet från min sida i alla fall när vi väl hade röstat igenom detta tillkännagivande.

Regeringen gav faktiskt i september 2021 Skatteverket i uppdrag att se över förutsättningarna för att inrätta ett testamentsregister i offentlig regi. Uppdraget redovisades i februari 2022. Och Skatteverket sa då att de tycker att det ska införas ett frivilligt testamentsregister och att det är Skatteverket som bör ansvara för detta. Mot bakgrund av detta och att arbete just nu pågår tycker vi inte att det ska finnas ytterligare ett tillkännagivande i samma fråga som det finns ett förslag från berörd myndighet och att berörd myndighet vill ta detta ansvar.

Jag vill tacka alla som jobbar i riksdagen och som måste vara här för att vi debatterar sent för demokratins skull.

Anf. 146 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Detta är sista gången under denna mandatperiod som civilutskottet har en övergripande debatt om familjerätt. Och det finns väl inget bättre sätt att spendera en kväll än att göra just det.

Emma Hult gick på ett förtjänstfullt sätt igenom de reservationer som vi står bakom tillsammans med bland andra Miljöpartiet. Jag vill passa på att yrka bifall till reservation 4 gällande digital bekräftelse.

Sedan tar jag mig friheten att prata om lite andra saker.

Alldeles nyligen började till exempel den nya lagstiftningen om vårdnadstvister att gälla. Den innehåller ett antal viktiga förändringar med fokus på barnet snarare än på föräldrarna.

Jag har träffat flera familjerätter för att samtala om detta, och de har varit väldigt glada över de förändringar som är gjorda. De tror att det kommer att underlätta arbetet med att göra det bättre för barn.

Men det som samtliga säger är att det knappast verkar finnas någonting som råder bot på de vårdnadstvister som har en väldigt hög konfliktnivå mellan föräldrarna, den ena föräldern gentemot den andra.

När en förälder sätter sina egna behov i centrum och sätter den konflikt som den har med den andra föräldern framför det som skulle gynna barnen bäst blir det stora problem. Det drabbar barnen som får växa upp i en levande konflikt. Och många kan vittna om hur det har gett en skakig barndom.

Forskningen visar att föräldrar som driver denna typ av konflikter runt ett barn ofta också har annan problematik. Det kan vara arbetslöshet, ekonomiska problem och psykisk ohälsa. Våld förekommer eller har förekommit. Det kan också vara missbruk, och man kan ha en egen erfarenhet av att ha växt upp i konflikt mellan föräldrarna. Det är saker som inte direkt gör livet lättare.

Nu sitter kanske någon och tänker: Menar hon att de här problemen alltid är inblandade i en hård vårdnadskonflikt? Nej, det är inte det jag säger. Jag säger att forskningen visar att det är vanligt förekommande, inte att det alltid är så.

Jag vill peka på följande: När vi jobbar framgångsrikt med andra saker, till exempel bekämpar psykisk ohälsa, förebygger missbruk och våld och ser till att vi har ekonomiska trygghetssystem där ingen hamnar i fattigdom, betyder det i förlängningen att föräldrar troligen träter mindre om sina barn. Jag tycker att det är värt att minnas i arbetet för ett jämlikt samhälle – att det handlar om så många fler positiva effekter än att samhällets resurser fördelas rättvisare bara för sakens skull. Det blir också andra vinster.

Ingen av oss tror att den nya lagstiftningen kring vårdnad, boende och umgänge kommer att lösa alla problem; det tror jag verkligen inte. Vi kommer att behöva följa frågan noga för att försäkra oss om att situationen för barn i Sverige blir bättre, och annars måste vi självklart hitta fler sätt.

När jag pratar om barn och barns behov vill jag nämna någonting som angränsar till det. I dag sprids det en helt felaktig bild av att svensk socialtjänst slarvigt och godtyckligt tar barn från deras föräldrar. Det stämmer inte. Regleringen gällande när barn omhändertas bygger på att barnet ska fara illa. Om ett barn inte far illa kommer barnet inte att omhändertas. Ett så stort ingrepp i ett barns liv är alltid noga övervägt. Vi ska också minnas att det inte är föräldrarna som ska avgöra om ett barn far illa utan att det är myndigheterna som ska göra det. Varför? Jo, för att skydda barnet. Socialtjänsten skyddar barn – den stjälar inte barn.

Nu till något annat! Några av de mest utsatta i vårt samhälle är människor som av olika anledningar för tillfället inte själva kan hantera sin ekonomi och sköta sina papper på egen hand. De beviljas en ställföreträdare i form av exempelvis en god man eller förvaltare.

För snart ett år sedan lämnades en utredning om gode män och förvaltare till regeringen. Den innehåller många bra förslag som skulle göra det ännu bättre för huvudmännen. Förslagen skulle på olika sätt ge en bättre garanti än i dag för att uppdragen som ställföreträdare utförs på ett sätt som jag tror att vi alla vill kunna erbjuda dem som behöver hjälp. Det handlar bland annat om sådant som insyn i ställföreträdarens verksamhet på ett annat sätt, att överförmyndare ska vara skyldiga att anmäla till åtal om en ställföreträdare misstänks för brott mot sin huvudman och regler kring information och stöd till ställföreträdare. Det sedan länge efterfrågade nationella registret över ställföreträdare fanns också med i utredningen.

Detta är en fråga jag relativt ofta blir kontaktad om av personer som ser att det behöver göras stora förbättringar och moderniseringar här. Jag ser fram emot när utredningen kommer att behandlas – vi vet inte riktigt när det blir – och hoppas att kammaren då kommer att ha en stor samsyn om hur viktigt det är att uppdatera lagstiftningen om ställföreträdare, för huvudmännens skull.

Jag vill också passa på att säga något till dem som lyssnar på den här debatten. Just nu kanske det inte är så många, men man kan ju hoppas att någon klickar på den i efterhand. Om ni tror att ni på något sätt skulle kunna bidra positivt till en medmänniska just som ställföreträdare tycker jag att ni ska höra av er till er kommun och säga att ni är intresserade. Jag lovar att kommunen kommer att bli väldigt glad. Behovet av pålitliga och

ordningsamma personer som kan göra en insats finns alltid. Vi vet dessutom att det just nu kommer några hundra ensamkommande barn och unga från Ukraina som kommer att ha behov av gode män.

Jag tror att jag avrundar där, eftersom jag tycker att det är viktigt att man inte överskrider sin talartid – inte för att jag är ens i närheten – vilket särskilt gäller en sen kväll.

(Applåder)

Anf. 147 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5.

Familjerätt omfattar frågor som berör oss hela livet. Oavsett vilken familjekonstellation vi väljer kommer alla någon gång i kontakt med den juridiska delen som styr våra liv. Om inte annat berörs vi den dagen vi föds och den dagen vi lämnar detta jordeliv. Födelse, adoptioner, äktenskap, skilsmässa, arv, testamente – ja, listan över vilka områden som inryms inom familjerätten är omfattande. Man kan tycka att vi bör få leva våra liv som vi vill, men för att skydda den svagare parten, för förutsägbarhet och för att säkra att barnets bästa alltid sätts främst behövs lagstiftning.

Vi ser i de 220 yrkanden som våra kollegor i riksdagen har lämnat in att detta är oerhört viktiga frågor. Vi ser också att vad som anses vara rätt, riktigt och moraliskt korrekt varierar beroende på ens egen tro och ens politiska hemvist. Det är naturligt, för när det gäller våra privatliv har vi väldigt privata uppfattningar – men det är upp till oss här inne att fatta beslut och stifta lag.

Fru talman! De 220 yrkanden eller förslag vi i dag har att ta ställning till är mångsidiga. I tillägg till dessa finns det ett antal som vi har hanterat tidigare och som inte tas upp till debatt i dag.

Även om vi alltid strävar efter att anpassa oss till ett föränderligt samhälle ligger den politiska riktningen kvar för oss moderater, och därför vill jag stryka under att de moderata förslag som vi har röstat för tidigare under mandatperioden är den politik som vi företräder även i dag.

I dag föreslår civilutskottet fyra tillkännagivanden till regeringen. Även om Emma Hult tidigare påpekade att det är så kallade falska majoriteter för vissa av dem är detta utskottets beslut. Orsaken till att vi återigen väljer att tala om för regeringen att den måste följa riksdagens beslut – de tidigare tillkännagivandena har tagits upp här i dag – är att regeringen fortfarande inte har levererat.

Regeringen ska följa riksdagens beslut. I dag kunde vi visserligen läsa i dagens Expressen att tillkännagivanden inte är tvingande för regeringen utan att den kan göra lite som den vill. Det är något jag tycker visar ett förakt mot denna kammare och denna församling. Men om regeringen är senfärdig eller förhalar, fru talman, kommer riksdagen att påminna om vad riksdagens vilja är.

Fru talman! Ett tidigare tillkännagivande, som i dag enbart är en reservation, handlar om vårdnadsöverflytt och adoption av familjehemsplacerade barn. Ingen kan glömma, och aldrig får vi glömma, Esmeraldas tragiska öde – eller "Lilla hjärtat", som vi känner henne som. Hennes död blev en gruvsam påminnelse om att samhället inte alltid mäktar med att skydda sina svagaste och mest älskade: våra barn.

Under tiden efter hennes död riktade riksdagen ett antal tillkännagivanden till regeringen – och det kom också ett antal propositioner från regeringen – för att säkra att barnets bästa alltid ska sättas främst. Många bra beslut fattades, och barnen har i dag ett bättre skydd än de hade innan. Men flera frågor kvarstår, bland annat när en vårdnadsöverflyttning ska övervägas och hur vi kan underlätta för inhemska, alltså nationella, adoptioner.

I kommittémotionen från den moderata kommittén i socialutskottet lyfts att vi bör överväga en vårdnadsöverflytt redan efter två år i stället för som i dag tre år. En vårdnadsöverflytt ger barnet en trygghet i att det är i den familjen det hör hemma. Vid ett beslut om vårdnadsöverflytt ska barnets anknytning till sin värdfamilj väga tungt. Även barnets ålder är viktig; ett ungt barn anknyter snabbare till familjehemmet. Barnet ska se sin värdfamilj som sitt hem.

En annan fråga som vi anser är viktig för barnets bästa i dessa komplicerade och livsviktiga fall är att de ska hanteras av domstolar med särskild kompetens på området. Vi moderater anser att frågor om vårdnadsöverflytt bör prövas av förvaltningsdomstol i stället för som i dag av en allmän domstol.

Fru talman! Ett beslut om vårdnadsöverflytt räcker ofta för att barnet ska känna sig tryggt med att det är i den familjen det hör hemma. ”Det är här jag ska växa upp, det är här jag knyter mina känslband och det är hit jag kan återvända och bli bekräftad.” Men ibland räcker det inte. Ibland behöver man få sin tillhörighet bekräftad, inte enbart för den känslomässiga aspekten utan även för att de juridiska aspekterna gällande tillhörigheten till familjen ska tydliggöras.

Detta kan åstadkommas vid adoption. I dag sker mycket få nationella adoptioner. Detta beror kanske på att vi inte är vana att tänka i dessa banor, men det beror också på att lagstiftningen behöver moderniseras och anpassas till det vi i dag i samhället och i denna kammare har sagt är det absolut viktigaste, nämligen barnets bästa.

Tidigare år har vi haft ett enigt utskott bakom dessa förslag. Jag är därför mycket förundrad och besviken över att de partier som tidigare har röstat för förslag om att se över frågorna om vårdnadsöverflytt och att underlätta nationella adoptioner i dag väljer att rösta emot. Att de gör så skickar en signal om en splittrad riksdag. Varför de i dag går emot det som de tidigare sagt ja till får de själva redogöra för.

Fru talman! Vi har tidigare i denna kammare riktat tillkännagivanden till regeringen om ventilen i fråga om månggifte. Vi är alla överens om att månggifte inte ska vara tillåtet i Sverige. Detta är ett beslut som vi fattade förra året.

Mycket var bra i regeringens lagförslag. Det var dock en del av propositionen som en majoritet av riksdagen sa nej till, nämligen att det ska finnas en ventil, det vill säga att det i vissa fall kan finnas skäl för att juridiskt godkänna månggifte. Även om regeringen i sitt förslag var mycket restriktiv var riksdagens uppfattning att månggifte aldrig ska godkännas och att eventuella nackdelar med att upplösa ett månggifte måste lösas genom annan lagstiftning.

Även om beslut om detta tillkännagivande redan är fattat väljer vi moderater att ställa oss bakom detta tillkännagivande också i år. Vi har inte ändrat åsikt i frågan, och därför kommer vi även nu att rösta för tillkännagivandet. Vi ser att partier som tidigare har stöttat detta förslag i dag väljer

att rösta nej till det. Det tycker jag är mycket beklagligt, och jag tror att det kommer att skapa en osäkerhet kring hur vi i riksdagen ser på denna fråga.

Fru talman! Även dagens tillkännagivande om digital bekräftelse av föräldraskap före barnets födelse är debatterat och beslutat tidigare här i riksdagen. Vår argumentation denna gång, liksom tidigare, är att det är värdefullt för barnet att ha sina juridiska föräldrar bekräftade redan före födelseögonblicket. Även om dagens lagstiftning gör det möjligt att bekräfta föräldraskapet digitalt inom två veckor efter barnets födelse anser vi att det borde vara möjligt att göra det innan barnet föds.

Regeringens tidigare ställningstagande om att det då – alltså vid propositionens lämnande – inte borde ges någon möjlighet till en digital bekräftelse av föräldraskapet före barnets födelse var vi emot då, och vi är emot det även i dag. Därför kommer vi att rösta för tillkännagivandet.

På ytterligare två områden väljer utskottet att rikta ett tillkännagivande till regeringen: kompetens hos yrkesverksamma i mål om vårdnad och testamentsregister. Båda tillkännagivandena har tidigare riktats till regeringen. Båda förslagen är riktiga och viktiga; vi tyckte det då, och vi tycker det nu.

Det som gör mig förvånad är att partierna, trots att det inte låter som att något parti har ändrat åsikt i frågorna, nu väljer att rösta annorlunda än de gjorde vid den förra hanteringen. Argumentet de använder är att det inte behövs – det var ju ändå bara ett år sedan vi senast sa till regeringen.

Ett parti som argumenterar så i detta ärende är Centerpartiet. Det är underligt, eftersom Centerpartiet i det förra ärende som vi debatterade här i kammaren valde att ställa sig bakom ett tidigare tillkännagivande med argumentet att just det var en viktig fråga. Vad säger det om hur Centerpartiet ser på dessa frågor?

Fru talman! Mitt ansvar är gentemot invånarna i Sverige – gentemot dem som berörs av våra förslag och som förväntar sig att vi kämpar för dem till dess att fungerande lagstiftning är på plats. Mitt och Moderaternas ansvar är inte att ge regeringen möjlighet att förhala och försena. Efter alltför många års erfarenhet av denna regering ser jag och Moderaterna att de behöver en rejäl blåslampa för att leverera. Den blåslampan, fru talman, är vi – ledamöterna i Sveriges riksdag.

Anf. 148 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Det finns fyra förslag om olika tillkännagivanden från civilutskottet. De handlar om månggifte, om bekräftelse av faderskap före barns födsel, om att höja kompetensen hos dem som arbetar med vårdnadsfall och om att införa ett testamentsregister. Detta är frågor som har behandlats tidigare, men regeringen har fortfarande inte återkommit med lagändringar som vi har efterfrågat.

Från början såg det ut att finnas en tydlig majoritet för samtliga tillkännagivanden. Centerpartiet har dock ändrat sig, så tyvärr ser det ut som att flera av dessa tillkännagivanden kan komma att falla i den kommande omröstningen. Jag kan däremot meddela att vi i Sverigedemokraterna står fast vid det vi har kommit fram till, och det är ju ännu inte för sent för Centerpartiet att ändra sig.

Jag tänkte börja med att ge min syn på månggifte. Månggifte borde egentligen vara en icke-fråga i Sverige. Det borde inte finnas, och det borde aldrig accepteras.

Månggiften är vanliga i länder där kvinnors rättigheter är kraftigt begränsade och där äktenskapet är något som bestäms av någon annan. Kvinnor i månggiften har aldrig accepterat varandra – de har i alla fall aldrig valt varandra – och har tvingats in i en konstellation som de därefter har blivit en del av.

Det är skamligt att det finns månggifte i Sverige i dag, år 2022. Det är än mer skamligt att det inte finns ett datum för när alla månggiften ska upphöra. Ett månggifte är ett pågående övergrepp mot dem som ingår i det.

Att Sverige i dag accepterar alla månggiften som funnits i Sverige sedan före den 1 juli 2021 och dessutom har lagt in en ventil så att fler månggiften kan accepteras om det finns synnerliga skäl gör att vi fortsätter att ha månggiften i Sverige.

Barn föds i dag in i familjer där kvinnors rättigheter är starkt begränsade, och samhället blundar för detta. Barn växer upp med en bild av en familj som något som består av en man och flera kvinnor och barn som mannen bestämmer över. Att Sverige inte upphäver månggiften är ett svek mot alla barn som i dag ingår i dessa månggiften, för det är inte bara de kvinnor som är offer som regeringen väljer att svika. Även barnen som växer upp i dessa familjer är offer som varje dag blir berövade en bra uppväxt.

Jag framförde redan i utredningen om månggifte att det borde finnas ett sista datum för när månggifte ska upphöra i Sverige. Jag fick visst stöd från representanter för Moderaterna och Kristdemokraterna. Socialdemokraterna var definitiva motståndare till något sådant, och Centerpartiet valde, då som nu, att stödja Socialdemokraterna.

När Socialdemokraterna – eller Miljöpartiet – här påstår att de vill samma sak, men på ett annat sätt, måste jag säga emot. Regeringen vill inte upphäva alla månggiften i Sverige, och de vill inte att alla barn i Sverige ska växa upp fria från det förtryck som månggifte innebär. De tycker att det är viktigare att man inte går tillbaka och gör retroaktiv lagstiftning, som de kallar det.

De vill däremot mycket gärna behålla makten efter valet i höst – gärna med stöd av Centerpartiet, om det behövs. Den viljan verkar delas av Centerpartiet i dag, på bekostnad av barns och kvinnors frihet i Sverige.

Regeringen har ännu inte kommit fram till vilken åtgärd som är lämplig för att uppfylla det tidigare tillkännagivandet. Därför ser vi inte att det har tillsatts någon utredning, och därför vet vi inte ens hur lång tid det kommer att ta innan vi kan förvänta oss en ny och förändrad lagstiftning. Det som möjligtvis kan vara positivt med det här är att vi inte heller vet hur långt regeringen kan vara beredd att gå. Man skulle ju kunna tänka sig att det skulle kunna sättas ett sista datum för när alla månggiften i Sverige ska upphävas.

Fru talman! Tillkännagivandet om att faderskap ska kunna bekräftas före ett barns födsel är en påminnelse om något en majoritet i den här kammaren efterfrågat under flera mandatperioder. Regeringen har tidigare valt att frånga det tydliga tillkännagivandet för att i stället rikta in sig på vad som var enkelt att genomföra.

Jag vill i grunden ha ett annat system för hur faderskap ska fastställas. Rimligt vore att den blivande mamman får frågan om vem pappan är så

fort hon är konstaterat gravid och att faderskapet sedan så långt det är möjligt fastställs långt innan barnet föds.

Barn har rätt till föräldrar, och det är vår uppgift att så långt det är möjligt tillse att barnet får rätt till båda sina föräldrar, helst redan när barnet föds. Det är oftast både möjligt och önskvärt att fastställa vem pappan ska bli innan barnet är fött. På så sätt blir också pappan en naturlig del av graviditeten och förlossningen. Barn har rätt till båda sina föräldrar. Det borde vara självklart från början.

Fru talman! Vi har också en reservation om kusingiften. Det finns en anledning till det. Där lyckades vi tyvärr inte samla en majoritet.

Kusinäktenskap bygger väldigt sällan på kärlek. De är oftast arrangerade. Bara 6 promille av äktenskapen i Europa, Australien och Nordamerika ingås mellan människor som är nära släkt. Alltså är 99,4 procent inte kusinäktenskap eller äktenskap med annan nära släkt. Anledningen till den låga siffran, 6 promille, är att äktenskap som sker av kärlek mycket sällan sker mellan nära släktingar. I dessa delar av världen är kulturen sådan att kärleken oftast är styrande vid val av partner.

I andra delar av världen är synen på äktenskap ibland väldigt annorlunda. När äktenskapet blir en fråga för familjen i stället för individen att besluta över och när familjens heder eller klanens makt blir grunden för äktenskapet ser statistiken annorlunda ut. I Mellanöstern, Nordafrika och Centralasien är siffrorna för nära-släkt-äktenskap varierande mellan 10 och upp till över 50 procent av äktenskapen, vilket kan jämföras med de 6 promille som vi är vana vid i Europa.

Frågan vi måste ställa oss är: Vad tycker vi som land? Ett förbud mot kusinäktenskap visar tydligt att vi tycker att det är fel att kvinnan inte ges rätt att bestämma själv över sitt äktenskap. Här finns en tydlig skiljelinje. Antingen är man för ett förbud eller så är man emot. Det är ett beslut man bör ta ur de utsattas perspektiv.

Verklig frihet för de kvinnor som är utsatta för hedersförtryck uppstår först när vi vågar fatta beslut som förhindrar klanstrukturer att växa och i stället ger individerna frihet. Jag är helt övertygad om att vi kommer att ha en majoritet för ett förbud mot kusinäktenskap inom några år i den här kammaren.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 149 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Familjerätt är ett otroligt spännande område som får alldeles för lite utrymme i den politiska debatten. För mig är arbetet med de här frågorna viktigt därför att barn har rätt att komma till tals och har rätt att vara delaktiga och veta sitt ursprung. Barn är egna individer. De är inte någons egendom, till exempel i en vårdnadstvist där man kan använda barnen som slagträ mot den person man tidigare levtt med. Barn ska ha tillgång till sina föräldrar, och allting ska ske utifrån barnets bästa.

Från Centerpartiets sida har vi en motion från i höstas som innehåller en ganska lång rad förslag. De är inte uppe till beslut i dag, eftersom vi har hanterat dem tidigare. Men självklart står vi bakom alla de förslagen.

Det som är viktigt för mig när det gäller att åstadkomma förändring och göra skillnad för de här barnen för deras bästa handlar i mycket om att se till att det finns kunskap och att det finns evidensbaserade enhetliga metoder som används när man utreder barns olika situationer, oavsett om

det handlar om vårdnadstvister eller omhändertagande av barn. Men det handlar också om hur domstolar agerar och arbetar när de behöver ta beslut i vårdnadsmål för att vårdnadstvister hamnar där. Domstolarna har ett stort ansvar för att se till att det är bra utredningar där barn kommer till tals.

Vi kan ta exemplet barnintervjuer. När det gäller hur man samtalar med barn finns det i dag inte någon enhetlig metod som används i hela landet, som är kopplad till forskning och där man kan följa upp hur det går till. Det är ett problem att vi inte får detta på ett enhetligt sätt. Vi kan också titta på riskbedömningar. Vad är det som är en risk för ett barn? Vilka kombinationer gör att risken blir större eller mindre? Här behövs det en tydlighet och en enhetlighet.

Förra året fattade vi beslut om olika förändringar i lagstiftningen, bland annat om att informationssamtal måste ske innan man får stämma varandra i en domstol i en vårdnadsvist. Jag tror dock inte att det är tillräckligt. Jag skulle hellre vilja att det var en obligatorisk medling, så att föräldrarna får samtala med någon, såsom en jurist eller en barnpsykolog som är utbildad för att lösa ut de här knutarna. Kanske kan denna person även hjälpa till med att se det som Elin Lundgren talade om tidigare i talarstolen – en hel del kan nämligen handla om psykisk ohälsa också. Det handlar om att få hjälp att se de här sakerna.

Barn har rätt till tillgång till sina föräldrar, oavsett om barnen är födda i Sverige eller i ett annat land. Vi kan prata om att den digitala bekräftelsen måste ske före barnets födsel och om att det automatiskt ska bli gemensam vårdnad för båda föräldrarna, vilket det inte är i dag. Jag tycker att det är väldigt konstigt att vi är få i den här kammaren som pratar om att båda föräldrarna, oavsett om det är en mamma och en pappa, två mammor eller två pappor, ska ha gemensam vårdnad från första början. Jag tycker att det sänder en signal när vi pratar om jämställdhet. I de allra flesta fall är det en pappa som inte får vårdnad om sitt barn.

Det är bra att vi har tagit steg som gjort att man automatiskt får föräldraskapet bekräftat när det gäller partnerskap och samkönade äktenskap. Men detta saknas i andra fall. Och fortfarande föds i dag en majoritet av barnen utanför äktenskap.

Internationella förhållanden är någonting vi hanterar vid sidan om. Det sker inte i dagens betänkande, utan det kommer att hanteras under våren. Det är väldigt bra att detta löses ut. Men det saknas frågor om värdmoderskap i den propositionen. Jag får återkomma längre fram i den diskussionen, för även de barnen måste få en trygghet, ha en rättssäkerhet och ha tillgång till sina föräldrar.

Sedan finns det föräldrar som inte fortsätter att leva ihop. Men barn måste ha tillgång till alla sina föräldrar. I vissa fall kan det finnas bonusföräldrar inblandade i tidigare relationer och nya relationer. Vi vet hur det kan se ut. Då är inte barnen trygga med att de kommer att ha fortsatt tillgång till sina bonusföräldrar. Det är någonting som jag också tycker är otroligt viktigt.

Nu till ytterligare ett område inom familjerätten, som faktiskt är väldigt bred. Nu lämnar jag barnen för att prata om bodelning och vuxna som ska göra upp om hur de ska dela upp sitt bohag när de har varit gifta. Här måste vi ta steg vidare, men regeringen ser inte problemet. En bodelning kan pågå i tio år eller längre för att den ena parten trilskas och inte deltar på ett

positivt sätt i bodelningen. Här måste vi skydda de personer som fastnar i detta och aldrig kan börja ett nytt liv.

Samtidigt som vi gör det kan vi se över den underhållsskyldighet som finns mellan makar i dag. Den finns även vid en bodelning, och det är viktigt att titta på den frågan eftersom det påverkar en del personer att vara beroende av den person man är på väg att separera från.

Låt mig sammanfatta mitt anförande med att det är viktigt att barn får vara delaktiga och komma till tals, att de vet sitt ursprung och att de inte är någons egendom utan egna individer med rätt till sina föräldrar. Vi ska alltid utgå från barnets bästa.

Jag står bakom samtliga förslag från Centerpartiet men yrkar bifall till reservation 10.

Anf. 150 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli eftersom Centerpartiet inte vill rösta för de tillkännagivanden som utskottet föreslår. Det är fyra stycken som Centerpartiet i praktiken vill fälla. Det handlar om månggifte, bekräftelse av faderskap, höjd kunskap hos dem som arbetar med barn och testamentsregister.

Samtidigt behåller Centerpartiet sitt stöd till flera andra tillkännagivanden, till exempel om vattenkraften, som vi ska debattera. Man gör det trots att vi för knappt en månad sedan riktade två tillkännagivanden till regeringen om just vattenkraften och att regeringen har haft väldigt kort tid på sig att agera. Men Centern kräver igen att regeringen ska agera när det gäller vattenkraften – men inte när det gäller månggifte, där det har gått ett år sedan vi riktade ett tillkännagivande, eller testamentsregister, där det var två år sedan.

Martina Johansson talar sig varm för pappans roll från födseln men kommer att trycka röd knapp när vi ska rösta om det tillkännagivandet.

Jag kan inte låta bli att ställa frågan: Varför är ägare av vattenkraft viktigare än barn och kvinnor som lever i månggifte?

Anf. 151 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Mikael EskilanderSSon för frågan.

För mig handlar det om att göra skillnad, och vi har otroligt många olika processer och verktyg för att förändra. Tillkännagivanden är ett.

Vi väljer att inte följa upp denna gång och inte ha några egna yrkanden eftersom det fanns ett tillkännagivande från förra året. Av det skälet anser jag att vi inte ska ha ytterligare tillkännagivanden. Men i sak står jag fortfarande för exakt samma politik. Jag tar upp frågorna och debatterar dem i kammaren på olika sätt. Jag möter socialtjänst och forskare för att koppla ihop detta och få en skillnad i vardagen.

I dagsläget ser jag inget behov av fler tillkännagivanden i dessa frågor, och det är skälet till att jag har reserverat mig mot utskottets majoritet.

Anf. 152 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att man tycker att ägare av vattenkraft är viktigare än till exempel barns rätt till sin pappa.

Tillkännagivanden är det verktyg utskottet har för att påverka. När man har riktat ett antal tillkännagivanden till regeringen och tröttnat på att regeringen aldrig återkommer kan man ta det ett steg längre och lägga fram

ett förslag om att förändra lagen direkt i utskottet. Men inte heller något sådant förslag har Centern lagt fram. I stället uppvisar man en ambivalent inställning till tillkännagivanden där vissa tillkännagivanden är viktiga att driva medan andra uppenbarligen inte alls är lika viktiga.

Man kan undra om Centerpartiet ser någon mening med att sitta i riksdagen. Tillkännagivanden är ju vårt starkaste vapen. Eller är det viktigaste att få bli del av en kommande regering?

Anf. 153 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Självklart spelar det roll att sitta i riksdagen och bedriva ett arbete. Det är otroligt viktigt. Alla partier har en stor roll att spela i denna kammare. Det är grundläggande i en demokrati att vi står här.

Exakt vilka verktyg vi använder vid vilka tillfällen avgörs av vad som lämpar sig i den enskilda situationen. Jag har gjort bedömningen i detta läge att inte ställa mig bakom tillkännagivandena eftersom jag inte ser värdet av det i dag. Men Centerpartiet har exakt samma åsikt som det hade för ett år sedan.

Anf. 154 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och har rätt till samhällets och statens skydd. Väl fungerande familjer byggda på ömsesidig kärlek och förtroende är av avgörande betydelse för barnen och för samhällets framtid.

När familjen sviktar är det kommunens uppgift att socialt och ekonomiskt stödja familjen att kunna utföra sina uppgifter och skyldigheter. Kommunens vilja att stödja bör vara stor eftersom lidandet och de ekonomiska effekterna för den enskilde blir stora om man inte gör det.

Genom lagstiftning ska det offentliga respektera familjens sfär och rättigheter. Familjen ska inte berövas sina naturliga uppgifter utan i stället ges förutsättningar och vid behov socialt och ekonomiskt stöd att självständigt och tryggt kunna utföra dem. Den mest uppenbara skyldigheten är att ta hand om barnen och ansvara för deras utveckling in i vuxenlivet. Det mest uppenbara kommuner kan göra är därför att stödja och utbilda oss vuxna i vårt föräldraskap.

I detta betänkandet tas det upp ett antal frågor, och några har lett till förslag till tillkännagivanden som jag tycker är viktiga.

Regeringen bör snarast möjligt återkomma med ett lagförslag i enlighet med 2021 års tillkännagivande om ventilen i fråga om månggiften, vilket redan har diskuterats en hel del här.

Regeringen bör skyndsamt återkomma med ett lagförslag i enlighet med 2021 års tillkännagivande om digital bekräftelse av föräldraskap före barnets födelse, vilket också diskuterats tidigare.

Regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att säkerställa att bland andra de domare som hanterar frågor om vårdnad med mera har tillräcklig kunskap och kompetens så att barnrättsperspektivet får fullt genomslag i praktiken.

Regeringen bör skyndsamt ta de fortsatta initiativ som krävs för att ett testamentsregister inrättas.

Vi kristdemokrater står bakom dessa fyra tillkännagivanden.

Just tillkännagivandet om testamentsregistret är jag tacksam för men även för att regeringen har gått vidare och givit Skatteverket i uppdrag att utreda hur ett testamentsregister i offentlig regi kan införas och hanteras.

Precis som vi tidigare hörde i talarstolen har själva förslaget kommit. Jag är tacksam för att det har mottagits bra, och jag hoppas att man går vidare med det.

Den sista viljan hos en person bör respekteras och på ett så effektivt sätt som möjligt infrias om det finns ett testamente. Att vi likt andra länder inför ett register över testamenten, där den enskilde frivilligt kan registrera sitt testamente, är för mig självklart och mycket bra. Det säkrar så långt som möjligt att den sista viljan genomförs.

Oavsett vilken regering som sitter efter valet har jag stora förhoppningar om att ett offentligt testamentsregister kommer att införas.

När det gäller de övriga tillkännagivandena verkar det inte hända speciellt mycket. I ventilen i fråga om månggifte måste vi kanske konstatera att riksdagens majoritet och regeringssidan har olika uppfattningar, och vi kan rikta hur många tillkännagivanden som helst i detta ärende utan att regeringen kommer att göra någonting i frågan. Det innebär att det enda sättet att genomföra detta är att få en ny regering efter valet i september.

Så här i slutet av mandatperioden vill jag ändå göra en reflektion när det gäller de frågor som rör familjerätt. De är oftast komplicerade, och det finns många sidor av myntet. Jag tror faktiskt inte att vi politiska företrädare bäst hanterar dessa frågor genom att diskutera dem i utskottsrummet eller i talarstolen. Jag tror att vi måste ta oss tid att diskutera dem i andra forum för att hitta lösningar som är bäst för samhället och familjen. Nästa mandatperiod måste vi ha inställningen att lösa fler problem än vi skapar. Jag hoppas att vem som än sitter i regeringsställning kan inbjuda till en sådan diskussion. Det är viktigt.

Familjerätt är oerhört viktigt, precis som Centerpartiets representant sa i talarstolen. Området uppmärksammas alldeles för lite, och jag tror att vi gemensamt kan göra mycket mer.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 155 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Min farbror ska inte också vara min svärfar. Det är en ganska enkel regel. Men kusinäktenskap finns, och de upprätthåller släktkollektivets makt och kontroll över individen.

Jag har mötts av många maktlösa flickor och pojkar som har berättat hur kusinäktenskap används av familjer för att garantera flickans renhet, familjens kontinuitet och sammanhållning samt att arvet stannar inom familjen.

Beslutet om ett kusinäktenskap är för många flickor och pojkar en boja som de försetts med redan vid födseln. Det leder till att barn och unga tvingas leva ett dubbelliv för att få tillgång till det liv de själva önskar. Kusinäktenskap är en central del av hederskulturen – punkt! Kusinäktenskapet är ofta en fråga om tvångsäktenskap inom en och samma släkt för att begränsa framför allt flickors frihet. Stark social kontroll i kombination med hot om våld gör att det är i stort sett omöjligt för paret att vägra giftermål. Det innebär dessutom stora svårigheter att skilja sig från ett kusinäktenskap.

I Sverige är kusinäktenskap inte olagligt, och det saknas rutiner för hur man hjälper dem som har tvingats in i sådana. När utsatta söker hjälp från myndigheter är det ett lotteri vilka åtgärder som vidtas. I vissa fall är insatserna obefintliga. Familjen kan fortsätta att utöva förtryck och våld.

I Norge har man infört ett förbud, och i flera andra länder bedrivs stora och viktiga upplysningskampanjer om de medicinska riskerna när två kusiner skaffar barn med varandra. Men det sker inte i Sverige. Här vet vi egentligen ingenting från myndighetshåll om fenomenets omfattning, trots den stora invandringen till Sverige från länder med höga nivåer av kusinäktenskap.

Alltför länge har kusinäktenskapens roll i hedersförtrycket ignorerats av svenska politiker och i allra högsta grad av regeringen. Liberalerna har vid flera tillfällen ställt frågan till ansvariga statsråd om hur de tänker konfrontera kusinäktenskapens förtryckande konsekvenser, men vi har lämnats utan svar.

Fru talman! Barn och unga som berövas sin frihet kan inte längre vänta. Liberalerna kräver att regeringen agerar och tillsätter en utredning om ett förbud mot kusinäktenskap. Därutöver måste problemets omfattning kartläggas och relevanta myndigheter få i uppdrag att upplysa om riskerna som kusinäktenskap medför.

Det har funnits gott om väckarklockor under de senaste 20 åren. Ändå har hedersrelaterat våld och förtryck inte mötts med tillräcklig kraft. Trots ambitionen att vara ett feministiskt föregångsland har alldeles för många barn och unga utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Många politiker har pratat men valt att inte handla.

I Fadime Sahindals uppmärksammade tal i riksdagen uttryckte hon familjens krav på att hon skulle gifta sig med sin kusin i Turkiet, precis som hennes systrar hade gjort. Det är ett tal som ofta har citerats – med all rätt. Fadimes tal är oerhört analytiskt. Den del som berör förväntningarna om att gifta sig med en kusin har dock inte fått något fokus.

Det är dags att stoppa kusinäktenskap och alla traditioner som bidrar till att unga människor tvingas gifta sig mot sin vilja. Sverige ska stå upp för allas våra grundläggande fri- och rättigheter. Kom inte och säg att vår lagstiftning räcker. Det håller inte. Jag vet. Jag har mött offren, och jag har lovat att vara deras språkrör i denna kammare.

Tidigare i dag debatterade vi i justitieutskottet arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Förutom Vänsterpartiets snömos fanns det en tydlighet om hur utsatta offren är och hur viktigt det är att vi vidtar åtgärder. Därför blir jag oerhört förvånad över att detta förslag om att utreda förbud mot kusinäktenskap inte fått en tydlig majoritet i kammaren.

Återigen inser jag att den djupa kunskap som krävs för att komma åt det allvarliga problem som utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck innebär saknas. Men jag ger mig inte. Jag kommer att fortsätta att kämpa för alla barns rätt till ett liv fritt från alla former av förtryck och våld. Jag står bakom alla motionerna från Liberalerna, men jag yrkar bifall till reservation 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU13
Hushållningen med mark- och vattenområden
föredrogs.

-----
*Hushållningen med
mark- och vatten-
områden*

Anf. 156 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 4 och i övrigt till utskottets förslag i civilutskottets betänkande CU13.

Betänkandet behandlar till största delen frågor som redan har avhandlats under mandatperioden, och därför kommer jag att koncentrera mitt anförande till vår reservation.

Fru talman! Vi är överens med utskottets majoritet om att vattenkraften spelar en viktig roll för svensk energiförsörjning. Genom de regler om miljöanpassning av vattenkraften som trädde i kraft 2019 kommer vattenkraften även i framtiden att ha en nyckelroll i det svenska elsystemet, samtidigt som miljöanpassning sker.

Under våren 2020 tillkännagav riksdagen för regeringen att det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen behöver vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader. Så sent som för ett par månader sedan riktade riksdagen ytterligare två tillkännagivanden till regeringen om vattenkraft.

Den politiska viljan när det gäller vattenkraften har således vid upprepade tillfällen kommit till uttryck i tillkännagivanden från riksdagen till regeringen. I sammanhanget kan även nämnas Vattenkraftens Miljöfond, som har till syfte att förena produktion av vattenkraftsel med moderna miljökrav.

Den som äger ett vattenkraftverk som ska prövas enligt den nationella planen kan ansöka om pengar ur fonden för att utreda, anpassa och modernisera sitt eller sina kraftverk efter dagens miljölagstiftning.

Därför, fru talman, finns det inga skäl för riksdagen att rikta ännu ett tillkännagivande till regeringen om den småskaliga vattenkraften.

Anf. 157 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Man kan ju undra varför regeringen inte agerar trots alla tillkännagivanden.

När jag träffar kraftverksägare och dammägare och lyssnar på dem får jag ofta höra en historia om kampen mellan David och jätten Goljat, men det är en historia där jätten i form av länsstyrelser och andra myndigheter i princip alltid vinner.

Processerna och de kommande utrivningarna är också förknippade med stora kostnader för kraftverksägarna. Till det ska läggas årtal av envis kamp, byråkrati och överklaganden som dessa personer tvingas utstå.

Den småskaliga vattenkraften är en ren och förnybar energityp som inte orsakar några utsläpp av växthusgaser. Den finns på tusentals platser och är i princip omöjlig att slå ut vid ett angrepp från ett annat land. Den är reglerbar och kan ge mer kraft när solen inte skiner och det inte blåser. Detta är precis allt vi efterfrågar. Men av regeringen är den ändå utpekad som ett hot mot miljön och den biologiska mångfalden.

Regeringens mål är att allt vatten ska vara fritt strömmande. Man glömer då att hela ekosystemet runt dessa dammar har anpassat sig efter den reglerade dammen under mycket lång tid, ibland flera hundra år. Torrperioder kan dessutom få omvänd effekt på det strandnära livet. Det är fel att ställa naturvärden mot kulturvärden om kulturvärdet av bevarande av dammen alltid tvingas stå tillbaka för fritt rinnande vattendrag. Det är nämligen inte alls säkert att dessa alltid är bättre för miljön.

Med rätt vilja måste det gå att förena miljö, kulturhistoria och elförsörjning. Om vi får ett klimat med oftare förekommande torrperioder och översvämningar kan en reglerad vattenström ge viss miljönytta, för vad händer annars med den stora flora och fauna som etablerat sig kring kvarndammarna under hundratals år? Ska den inte längre vara en del av vår natur?

Många människor bor också vid eller i närheten av sjöar, dammar och vattendrag där vattennivån hålls uppe på grund av kraftverkens fördämningar. Om dammarna försvinner påverkar det både deras boendemiljö och deras fritidssysselsättning. Bad och båtliv hotas trots att miljönyttan ofta är tveksam.

Till viss del kan det givetvis behövas miljöanpassningar. Men det får absolut inte bli så att producenterna av el väljer att lägga ned för att de känner sig orättvist behandlade och motarbetade, för vad kan egentligen vara bättre säkerhetsmässigt sett än att ha flera tusen reglerbara kraftkällor runt om i vårt land?

Det är dags för regeringen att agera för att bevara vattenkraften. Det borde inte behövas mängder med tillkännagivanden. Regeringen vet vad riksdagen tycker. Det är dags att visa handlingskraft.

Jag yrkar bifall till reservation 7.

Anf. 158 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Om energifrågorna kopplade till vår självförsörjning och vårt oberoende varit aktuella tidigare – och det har de – är det inget mot nu, när alla diskuterar hur vi i Europa ska göra oss oberoende av rysk gas och fossila och icke förnybara energikällor. Vi ska dessutom ha en inhemsk livsmedelsproduktion och hushålla med åkermark.

Det kan inte nog betonas hur viktig vattenförsörjningen är i vårt samhälle. Det handlar om vårt allra viktigaste livsmedel, dricksvatten.

Vi måste kunna ta hand om dagvatten och leda bort det när regnen blir fler och intensivare och risken för översvämningar ökar, och vi behöver fortsätta valla in tätorter när haven stiger för att isarna smälter.

Jag och Centerpartiet tror att vattenfrågorna kommer att bli än viktigare framöver och kan hålla med om att det behövs nya former för samverkan eftersom vatten precis som väder och vind har en tendens att inte förhålla sig till vare sig kommun- eller nationsgränser.

I betänkandet beskrivs det väl hur regioner och staten genom länsstyrelsen ska samverka inom ramen för de regionplaner som Centerpartiet vill ha och som nu kommer att utökas med mitt eget hemlän Halland.

Fru talman! Hallands åar har väl alla fått lära sig i skolan, men de är inte enbart Hallands. Källorna ligger längre inåt landet, och de är vad som i det här sammanhanget brukar kallas avrinningsområden – eller distrikt, som de kallas i vattenförvaltningsutredningen. I Hallands åar och många

av deras biflöden finns också en del av den förnybara elproduktion som jag inledde med att prata om.

Den småskaliga vattenkraften har varit en följetong i civilutskottet. Det är inte första gången som regeringen får tillkännagivanden som innebär att prövningen av enskilda produktionsanläggningar ska göras också utifrån vilken samhällsnytta de gör för vår elförsörjning och vad de har betytt för samhället längre bakåt i tiden.

Åtgärderna som myndigheterna kräver av vattenkraftsägarna i dag leder till utrivning av fullt fungerande dammar och turbiner. Centerpartiet vill att bedömningarna ska utgå från förutsättningarna på platsen. Vilken fisk är det som förväntas vandra, och var ska vandringsvägarna anläggas i de fall där de verkligen behövs?

Bedömningen måste också utgå från proportionalitet vad gäller nytta och lönsamhet samt att det inte påverkar den totala produktionen av ström negativt.

Någon invänder kanske att det jämfört med den fullt utbyggda vattenkraften i de stora Norrlandsälvarna är en liten del som produceras småskaligt. Men det är reglerkraften man vill åt. El ska som sagt helst produceras nära där den kommer att användas.

Planeringsmålet för den småskaliga vattenkraften är att åtgärderna inte får leda till en större produktionsförlust än en och en halv terawattimme. Vi ska alltså inte öka produktionen i den småskaliga vattenkraften utan begränsa minskningen.

Därför måste varje möjlighet till undantag vara tillgänglig för vattenkraftsägarna. Så är inte fallet i dag. Därför menar vi att prövningen inte görs utifrån den lag som vi stiftade här och att den därför måste pausas.

I mars beslutade riksdagen att tidsplanen måste göras om så att de prövningar som startats fullföljs enligt det åtgärdsprogram som ännu inte är färdigt. Det riskerar att leda till att de prövningar som startar senare får andra miljövillkor än de där man varit tidigt ute med sina ansökningar.

Riksdagen har alltså vid flera tillfällen uppmanat regeringen att endera stoppa prövningarna eller se till att de görs efter den vilja som riksdagen har uttryckt – att reglerna ska vara enklare och åtgärderna proportionerliga.

Jag vill därför yrka bifall till förslaget samt avslag på reservation 4 och därmed också bifall till reservation 5 om miljöanpassning av vattenkraften.

Anf. 159 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Ibland säger man att utan bilen stannar Sverige, och det anser jag är i viss mån sant. Man skulle också kunna säga att småskalig vattenkraft är lika viktig för vår energiförsörjning som bilen är för våra transporter. Utan småskalig vattenkraft får vi ännu större underskott, speciellt när det inte blåser eller solen inte skiner.

Ett resultat av det stora underskottet är de mycket högre priserna på energi utifrån den numera minskade tillgången. Att denna fråga inte har fått större politisk sprängkraft än den fått är en gåta för mig. Ett pris som i vissa fall höjts med flera hundra procent borde egentligen vara det enda man diskuterar. Visst förespråkar vi kristdemokrater att kärnkraften ska få utvecklas vidare i Sverige, men vi behöver även annan typ av energiproduktion, som till exempel småskalig vattenkraft.

Att använda energin i våra mindre vattendrag är något vi har gjort i många sekler. Tidigt bosatte vi oss vid vattenfall där den mekaniska kraften kunde underlätta tillvaron för oss, till exempel genom att driva sågar och hammare. Vattenkraften har varit och är en hörnsten i vårt samhälles utveckling, i dag tack vare den elproduktion som vi så väl behöver. Utan elproduktionen från den småskaliga vattenkraften hade vi haft ännu större problem med energiförsörjningen.

Riksdagen har vid flera tillfällen fattat beslut med innebörden att den småskaliga vattenkraften ska värnas. Trots detta har vi med tiden fått erfara att myndigheter fortsätter att ställa krav på utrivning av småskalig vattenkraft i samband med de prövningar som sker på annat underlag än det som riksdagen vill se.

Mina frågor blir då: Hur ska vi få våra myndigheter att följa viljan i Sveriges riksdag? Hur ska vi få Sveriges regering att verka i den riktning som Sveriges riksdag har gett uttryck för otaliga gånger? Varför tillser man inte som regering att våra myndigheter har det aktuella underlaget att fatta beslut på? I stället blir tiden för handläggning i Regeringskansliet så lång att man blir tvungen att använda underlag som riksdagen redan har fattat beslut om att byta ut.

Jag tycker att det är sorgligt att vi har myndigheter och en regering som anser sig stå över den demokratiskt visade viljan i Sveriges riksdag. Eftersom regeringen och myndigheterna inte hörsammar riksdagens önskemål får vi helt enkelt fortsätta att tala om riksdagens vilja, vilket vi gör även här i dag.

I mars 2022 riktade riksdagen på utskottets initiativ ett tillkännagivande till regeringen om att tidsplanen i den nationella planen för omprövning av vattenkraft bör justeras om regeringens prövning av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram inte är avslutad när nästa prövningsgrupp ska lämna in sina ansökningar.

Detta var, menar vi kristdemokrater, ett steg i rätt riktning, men enligt vår mening finns det andra utestående frågor som behöver ses över innan omprövningarna kan fortsätta. Inte minst måste något göras med anledning av den rättsosäkerhet som finns och som bottnar i att myndigheter i olika delar av landet gör olikartade bedömningar.

I sammanhanget vill vi understryka att det inte är säkert att vare sig den biologiska mångfalden eller den lokala miljön blir bättre av att man tar bort fördämningar. I många fall kan en fördämning i själva verket ha skapat förutsättningar för både fisk, musslor och fåglar.

Vi måste inse att vi behöver småskalig vattenkraft och att vi som samhälle bör ta vara på dess potential och kulturarv.

Med dessa ord yrkar jag bifall till reservation nummer 7.

I detta anförande instämde Mikael Eskilander (SD).

Anf. 160 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman och kollegor! Tack för att ni stannar kvar denna sena timme!

Vatten är en förutsättning för allt liv som vi känner det – en livsviktig resurs som vi alltför ofta tar för given. Att vatten är avgörande för vår livsmedelsproduktion, elförsörjning, biologiska mångfald och rekreation gör att oerhört många intressen kämpar om just sitt utrymme.

Med de ständigt mer kännbara effekterna av klimatförändringarna ser vi att vatten är på väg att bli en bristvara samtidigt som översvämningar hotar våra städer. Torrperioder hotar grundvattennivåerna, och redan nu i april inför bland annat Gotland restriktioner för hur och till vad vattentillgångarna får användas. Detta är tyvärr en verklighet som vi måste möta och anpassa oss till.

Sverige planerades och byggdes när förutsättningarna såg helt annorlunda ut. Det är nu upp till oss i riksdagen att säkra att vattenresurserna skyddas och används där de gör mest nytta.

Vi har i dag att hantera 140 motionsyrkanden från den allmänna motionsperioden. Det stora antalet yrkanden visar att många av våra kollegor är medvetna om hur vi på bästa sätt kan tillvarata våra vattenresurser och lägger fram förslag om detta.

Men det är inte enbart klimatförändringar och stor inhemsk konkurrens om våra vattenresurser som måste hanteras. Rysslands omotiverade krig mot Ukraina påverkar oss också vad gäller hur vi måste prioritera våra begränsade vattentillgångar. Jag återkommer till detta.

Fru talman! Alla mina kollegor har tagit upp det: Vattenkraften i Sverige är den elproduktion som historiskt och i nutid utgör ryggraden i vår tillgång på fossilfri och reglerbar el. Vi har historiskt varit duktiga på att ta till vara de lokala naturtillgångar som vattenkraften erbjuder. Samhällen och företag har vuxit fram runt vattendrag i hela Sverige. Vattenkraftverk har inte bara under decennier utan i århundranden vårdats och uppskattats av dem som bor nära och har sett hur den kan erbjuda arbetstillfällen och en säker elförsörjning.

Självklart ska den småskaliga vattenkraften ha moderna miljötillstånd, men miljötillståndsprocessen måste vara balanserad och får inte omöjliggöra fortsatt drift och effektivisering av den småskaliga vattenkraften. Detta borde vara självklart, och riksdagen har varit övertydlig med hur vi vill att regeringen och myndigheterna ska agera.

Tyvärr har det visat sig inte alltid vara lika självklart för dem som ska administrera miljöprocesserna. Inte heller har regeringen visat någon vilja att ta tag i de utmaningar som hotar den småskaliga vattenkraftens existens.

På grund av denna ovilja har riksdagen riktat ett antal tillkännagivanden till regeringen. Låt mig göra en liten historisk tillbakablick.

Det första tillkännagivandet kom 2016 från civilutskottet, som bad regeringen återkomma till riksdagen med ett regelverk för tillståndsprocesser som är flexibelt och anpassat till småskalig verksamhet.

Energiöverenskommelsen 2016 resulterade i en proposition 2018. I den konstaterades bland annat att myndigheternas tillståndsprövning ska ha ett nationellt helhetsperspektiv, där behovet av åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten ska vägas mot behovet av en nationell effektiv tillgång till el från vattenkraft. Det var en proposition som gav ett visst hopp om en mer balanserad hantering av den småskaliga vattenkraften, men tyvärr visade det sig att propositionen, som riksdagen ställde sig bakom, inte fick önskat genomslag.

Så 2020 kom ännu ett tillkännagivande, denna gång från näringsutskottet, med inriktning mot minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader.

Det önskade resultatet uteblev igen, och därför kom det i september 2021 ett nytt tillkännagivande, denna gång från miljö- och jordbruksutskottet. Hela riksdagen har alltså varit engagerad i detta.

Regeringens kvarnar mal långsamt. De två senaste tillkännagivandena är fortfarande inte slutbehandlade, så, fru talman, fortfarande lever hoppet om att regeringen äntligen ska lyssna på riksdagen.

Samtidigt som tillkännagivandena hanteras fortsätter de ansvariga myndigheterna med sitt arbete med att genomföra de nationella planerna för att miljöanpassa den småskaliga vattenkraften. Detta skapar stor osäkerhet och oro ute bland ägarna till denna decentraliserade elproduktion.

Därför ansåg civilutskottet så sent som i mars i år att det var nödvändigt med ännu ett tillkännagivande – denna gång för att få vattenmyndigheterna att justera den nationella planen för omprövning av vattenkraft så länge inte åtgärdsprogrammet för förvaltningscykeln 2021–2027 var fastställt. Det återstår, fru talman, att se om regeringen denna gång följer det beslut som fattats av denna riksdag. Efter dagens uttalande i Expressen om hur regeringen ser på tillkännagivanden är hoppet inte speciellt stort.

Fru talman! Man skulle kunna tycka att det nu räcker med tillkännagivanden på temat småskalig vattenkraft. Men vi måste agera när världen runt oss förändras. Och därför, fru talman, finns det även i dag ett tillkännagivande till regeringen med ett tydligt besked om att den småskaliga vattenkraften är en resurs som vi måste värna och utveckla.

I sak har detta tillkännagivande samma andemening som de tidigare, nämligen att regeringen ska vidta de åtgärder och ta de initiativ som krävs för att säkerställa att regleringen på EU-nivå inte på ett omotiverat sätt försvårar eller omöjliggör drift av småskaliga vattenkraftverk.

Det som tillkommit nu, utöver de argument som tidigare förts fram, är den småskaliga vattenkraftens viktiga roll som decentraliserad elproduktion i en tid då yttre krafter hotar vårt närområde. Med Rysslands invasion av Ukraina och Rysslands ständiga hot mot dem som stöder Ukrainas kamp för sin frihet har vikten av en robust, decentraliserad elproduktion blivit allt tydligare. Den småskaliga vattenkraften är viktig ur ett totalförsvarsperspektiv. Detta måste tas med i bedömningen när den småskaliga vattenkraftens miljöpåverkan vägs mot samhällsnyttan.

I den moderata försvarskommitténs motion lyfts fram att den småskaliga vattenkraften med sin roll i totalförsvaret inte bara ska skyddas utan även utvecklas och styrkas. Som ett resultat av energioverenskommelsen fastställdes att miljöanpassningsåtgärderna inte skulle medföra mer än 1,5 terawattimmars minskning av elproduktionen. Med medvetenheten om det som händer i vår nära omvärld är frågan är om denna siffra inte borde ändras till att i stället bli en planerad ökning om minst 1,5 terawattimmar. Den småskaliga vattenkraften är en samhällsviktig verksamhet och ska hanteras därefter.

I detta anförande instämde Ola Johansson (C).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 april.)

§ 21 Bordläggning

Prot. 2021/22:103

27 april

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2021/22:222 Översyn av vissa bestämmelser om tullfrihet

Motioner

med anledning av prop. 2021/22:178 Barnets bästa när vård enligt LVU

upphör – lex lilla hjärtat

2021/22:4509 av Maj Karlsson m.fl. (V)

2021/22:4556 av Pia Steensland m.fl. (KD)

2021/22:4582 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M, L, SD)

2021/22:4592 av Sofia Nilsson m.fl. (C)

2021/22:4605 av Margareta Fransson m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2021/22:90 Nordiskt samarbete 2021

2021/22:4677 av Hans Wallmark m.fl. (M)

2021/22:4679 av Aron Emilsson m.fl. (SD)

§ 22 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 26 april

2021/22:465 Nya Skurubrons finansiering

av *Jasmin Farid* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:466 Manipulerade färdskrivare

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:467 Bekämpningsmedel i naturgödsel

av *Maria Gardfjell* (MP)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

§ 23 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 26 april

2021/22:1497 En säkerhetspolitisk analys av sänkt skatt på drivmedel

av *Rasmus Ling* (MP)

till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2021/22:103
27 april
-----

§ 24 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 26 april

2021/22:1453 Kostnader för införandet av garantitillägget
av *Katarina Brännström (M)*
till statsrådet *Ardalan Shekarabi (S)*

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 22.22.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 5 anf. 26 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 6 anf. 52 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 10 anf. 79 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 14,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 117 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 144 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 4 Extra ändringsbudget för 2022 – Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel samt hantering av överskott av vaccindoser	2
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU39.....	2
Anf. 1 ÅSA WESTLUND (S)	2
Anf. 2 LORENTZ TOVATT (MP)	4
Anf. 3 EDWARD RIEDL (M)	6
Anf. 4 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	8
Anf. 5 EDWARD RIEDL (M) replik	8
Anf. 6 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	9
Anf. 7 EDWARD RIEDL (M) replik	10
Anf. 8 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	10
Anf. 9 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	12
Anf. 10 CHARLOTTE QUENSEL (SD) replik	12
Anf. 11 ÅSA WESTLUND (S) replik.....	13
Anf. 12 CHARLOTTE QUENSEL (SD) replik	13
Anf. 13 MARTIN ÅDAHL (C).....	14
Anf. 14 ALI ESBATI (V).....	16
Anf. 15 LORENTZ TOVATT (MP) replik	18
Anf. 16 ALI ESBATI (V) replik	19
Anf. 17 LORENTZ TOVATT (MP) replik	19
Anf. 18 ALI ESBATI (V) replik	20
Anf. 19 JAKOB FORSSMED (KD).....	20
Anf. 20 MATS PERSSON (L)	22
Anf. 21 LARS THOMSSON (C)	24
(Beslut fattades under § 12.).....	25
§ 5 Ett särskilt brott för hedersförtryck	25
Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU17	25
Anf. 22 MARIA STRÖMKVIST (S)	25
Anf. 23 LOUISE MEIJER (M).....	26
Anf. 24 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	28
Anf. 25 MALIN BJÖRK (C)	29
Anf. 26 GUDRUN NORDBORG (V).....	31
Anf. 27 LOUISE MEIJER (M) replik	32
Anf. 28 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	33
Anf. 29 LOUISE MEIJER (M) replik	33
Anf. 30 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	33
Anf. 31 ANDREAS CARLSON (KD)	34
Anf. 32 JUNO BLOM (L)	35
Anf. 33 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	37
Anf. 34 JUNO BLOM (L) replik.....	37
Anf. 35 GUDRUN NORDBORG (V) replik.....	38
Anf. 36 JUNO BLOM (L) replik.....	39
Anf. 37 AMINEH KAKABAVEH (-).....	39

Anf. 38	GUDRUN NORDBORG (V) replik	41
Anf. 39	AMINEH KAKABAVEH (-) replik	42
Anf. 40	GUDRUN NORDBORG (V) replik	42
Anf. 41	AMINEH KAKABAVEH (-) replik	42
	(Beslut fattades under § 12.)	43
§ 6	Nya verktyg mot gängkriminaliteten	43
	Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU44.....	43
Anf. 42	GUSTAF LANTZ (S)	43
Anf. 43	MALIN BJÖRK (C).....	45
Anf. 44	LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	47
Anf. 45	ELLEN JUNTTI (M)	50
Anf. 46	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	52
Anf. 47	ELLEN JUNTTI (M) replik.....	52
Anf. 48	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	53
Anf. 49	ELLEN JUNTTI (M) replik.....	53
Anf. 50	TOBIAS ANDERSSON (SD).....	54
Anf. 51	ANDREAS CARLSON (KD).....	55
Anf. 52	GUSTAF LANTZ (S) replik.....	57
Anf. 53	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	57
Anf. 54	GUSTAF LANTZ (S) replik.....	58
Anf. 55	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	58
Anf. 56	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	59
Anf. 57	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	59
Anf. 58	LINDA WESTERLUND SNECKER (V) replik	60
Anf. 59	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	60
Anf. 60	JUNO BLOM (L).....	61
Anf. 61	GUSTAF LANTZ (S) replik.....	63
Anf. 62	JUNO BLOM (L) replik	63
Anf. 63	GUSTAF LANTZ (S) replik.....	64
Anf. 64	JUNO BLOM (L) replik	64
	(Beslut fattades under § 12.)	65
§ 7	Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster	65
	Trafikutskottets betänkande 2021/22:TU14.....	65
Anf. 65	MIKAEL LARSSON (C).....	65
Anf. 66	TERES LINDBERG (S)	66
	(Beslut fattades under § 12.)	67
§ 8	Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina	67
	Civilutskottets betänkande 2021/22:CU36.....	67
Anf. 67	VIKTOR WÄRNICK (M)	67
Anf. 68	LEIF NYSMED (S)	68
Anf. 69	OLA JOHANSSON (C).....	68
Anf. 70	JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	69
	(Beslut fattades under § 12.)	70
§ 9	Skatteförfarande och folkbokföring	70
	Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU17	70
Anf. 71	ANNA VIKSTRÖM (S)	70
Anf. 72	HELENA BOUVENG (M).....	72
Anf. 73	DAVID LÅNG (SD).....	74

Anf. 74 HELENA VILHELMSSON (C).....	76
Anf. 75 HAMPUS HAGMAN (KD).....	78
Anf. 76 GULAN AVCI (L).....	80
(Beslut fattades under § 12.).....	81
§ 10 Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m.	81
Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU15	81
Anf. 77 JAMAL EL-HAJ (S).....	81
Anf. 78 HANS WALLMARK (M).....	83
Anf. 79 MARKUS WIECHEL (SD).....	84
Anf. 80 JAMAL EL-HAJ (S) replik.....	86
Anf. 81 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	87
Anf. 82 JAMAL EL-HAJ (S) replik.....	87
Anf. 83 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	87
Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C).....	88
Anf. 85 HÅKAN SVENNELING (V).....	90
Anf. 86 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	94
Anf. 87 JOAR FORSSELL (L).....	95
(forts. § 13).....	97
Ajournering.....	97
Återupptaget sammanträde.....	98
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 april.....	98
SoU14 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården m.m.....	98
SoU23 Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete.....	100
JuU15 Modernare regler för användningen av tvångsmedel	102
JuU16 Riksrevisionens rapport om polisens och åklagarnas arbete mot internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn	102
JuU23 Straffrättsliga frågor.....	103
JuU25 Kriminalvårdsfrågor.....	106
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	108
FiU39 Extra ändringsbudget för 2022 – Tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel samt hantering av överskott av vaccindoser.....	108
JuU17 Ett särskilt brott för hedersförtryck	109
Anf. 88 TALMANNEN.....	110
JuU44 Nya verktyg mot gängkriminaliteten.....	110
TU14 Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster	111
CU36 Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina	111
SkU17 Skatteförfarande och folkbokföring.....	112
§ 13 (forts. från § 10) Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m. (forts. UU15).....	114
Anf. 89 DIANA LAITINEN CARLSSON (S).....	114
Anf. 90 JOAR FORSSELL (L) replik.....	116
Anf. 91 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik.....	117
Anf. 92 JOAR FORSSELL (L) replik.....	117

Anf. 93 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik	117
Anf. 94 MARGARETA CEDERFELT (M).....	118
(Beslut skulle fattas den 28 april.).....	120
§ 14 Återkallelse av uppehållstillstånd som har meddelats av	
Regeringskansliet i vissa fall	120
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU23	120
(Beslut skulle fattas den 28 april.).....	120
§ 15 Migration, asylpolitik och anhöriginvandring	120
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU20	120
Anf. 95 ARIN KARAPET (M)	120
Anf. 96 LUDVIG ASPLING (SD).....	122
Anf. 97 JONNY CATO (C)	125
Anf. 98 TONY HADDOU (V).....	127
Anf. 99 HANS EKLIND (KD)	130
Anf. 100 ROBERT HANNAH (L).....	133
Anf. 101 RASMUS LING (MP)	135
Anf. 102 HANS EKLIND (KD) replik	137
Anf. 103 RASMUS LING (MP) replik	137
Anf. 104 HANS EKLIND (KD) replik	137
Anf. 105 RASMUS LING (MP) replik	138
Anf. 106 RIKARD LARSSON (S)	138
Anf. 107 TONY HADDOU (V) replik	141
Anf. 108 RIKARD LARSSON (S) replik	142
Anf. 109 TONY HADDOU (V) replik	142
Anf. 110 RIKARD LARSSON (S) replik	142
Anf. 111 ARIN KARAPET (M) replik	143
Anf. 112 RIKARD LARSSON (S) replik	143
Anf. 113 ARIN KARAPET (M) replik	144
Anf. 114 RIKARD LARSSON (S) replik	144
Anf. 115 HANS EKLIND (KD) replik	145
Anf. 116 RIKARD LARSSON (S) replik	145
Anf. 117 HANS EKLIND (KD) replik	146
Anf. 118 RIKARD LARSSON (S) replik	146
(Beslut skulle fattas den 28 april.).....	147
§ 16 Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar	147
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU16.....	147
Anf. 119 ROGER HEDLUND (SD).....	147
Anf. 120 OLA JOHANSSON (C).....	148
Anf. 121 LEIF NYSMED (S)	149
(Beslut skulle fattas den 28 april.).....	150
§ 17 Ett bättre underlag för åtgärder på bostadsmarknaden.....	150
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU17.....	150
Anf. 122 ROGER HEDLUND (SD)	150
Anf. 123 OLA JOHANSSON (C).....	151
Anf. 124 JOAKIM JÄRREBRING (S)	152
Anf. 125 OLA JOHANSSON (C) replik.....	153
Anf. 126 JOAKIM JÄRREBRING (S) replik.....	154
Anf. 127 OLA JOHANSSON (C) replik.....	154
Anf. 128 JOAKIM JÄRREBRING (S) replik.....	154
(Beslut skulle fattas den 28 april.).....	155

§ 18 Hyresrätt m.m.	155	Prot. 2021/22:103
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU5	155	27 april
Anf. 129 EMMA HULT (MP)	155	-----
Anf. 130 OLA MÖLLER (S)	157	
Anf. 131 VIKTOR WÄRNICK (M).....	159	
Anf. 132 ROGER HEDLUND (SD)	161	
Anf. 133 OLA JOHANSSON (C)	163	
Anf. 134 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V).....	165	
Anf. 135 LARRY SÖDER (KD).....	168	
Anf. 136 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik	170	
Anf. 137 LARRY SÖDER (KD) replik.....	170	
Anf. 138 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik	170	
Anf. 139 LARRY SÖDER (KD) replik.....	171	
Anf. 140 JAKOB OLOFSGÅRD (L)	171	
Anf. 141 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik	173	
Anf. 142 JAKOB OLOFSGÅRD (L) replik.....	174	
Anf. 143 MOMODOU MALCOLM JALLOW (V) replik	174	
Anf. 144 JAKOB OLOFSGÅRD (L) replik.....	175	
(Beslut skulle fattas den 28 april.)	175	
§ 19 Familjerätt	175	
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU6	175	
Anf. 145 EMMA HULT (MP)	175	
Anf. 146 ELIN LUNDGREN (S).....	177	
Anf. 147 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	179	
Anf. 148 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	181	
Anf. 149 MARTINA JOHANSSON (C).....	183	
Anf. 150 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	185	
Anf. 151 MARTINA JOHANSSON (C) replik.....	185	
Anf. 152 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	185	
Anf. 153 MARTINA JOHANSSON (C) replik.....	186	
Anf. 154 LARRY SÖDER (KD).....	186	
Anf. 155 JUNO BLOM (L)	187	
(Beslut skulle fattas den 28 april.)	188	
§ 20 Hushållningen med mark- och vattenområden	189	
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU13	189	
Anf. 156 JOAKIM JÄRREBRING (S)	189	
Anf. 157 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	189	
Anf. 158 OLA JOHANSSON (C)	190	
Anf. 159 LARRY SÖDER (KD).....	191	
Anf. 160 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M)	192	
(Beslut skulle fattas den 28 april.)	194	
§ 21 Bordläggning	195	
§ 22 Anmälan om interpellationer	195	
§ 23 Anmälan om fråga för skriftligt svar	195	
§ 24 Anmälan om skriftligt svar på fråga	196	
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 22.22	196	